

4/24
NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

**PRVO
REDOVNO ZASEDANJE
SAVEZNOG VEĆA I VEĆA NARODA
(DRUGI SAZIV)**

24—27 aprila 1950

STENOGRAFSKE BELEŠKE

1950
BEOGRAD

Arhivski štampatnik
dokumentacija

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

PRVO REDOVNO ZASEDANJE

SAVEZNOG VEĆA I VEĆA NARODA
(DRUGI SAZIV)

24—27 aprila 1950

STENOGRAFSKE BELEŠKE

1950
BEOGRAD

SAVEZNO VEĆE
NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

PRVO
REDOVNO ZASEDANJE

SAVEZNO VEĆE

IZDANJE
PREZIDIJUMA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

SAVEZNO VEĆE

Prvi prethodni sastanak

(24 aprila 1950)

Početak u 17,30 časova.

Pri ulasku u dvoranu, članove Savezne vlade na čelu sa Pretsednikom maršalom Jugoslavije Josipom Brozom Titom, Pretsednika Saveznog veća i članove Pretsedništva Saveznog veća prvog saziva svi narodni poslanici pozdravljaju oduševljenim i dugotrajnim aplauzom.

Pretsedavali: Pretsednik Saveznog veća Narodne skupštine FNRJ prvog saziva **Vladimir Simić** (*Izborni srez Beograd III*) i po godinama najstariji narodni poslanik **Antun Babić** (*Izborni srez Županja, NR Hrvatska*).

Pretsednik Saveznog veća prvog saziva Vladimir Simić: Drugovi narodni poslanici, odlukom Narodne skupštine FNRJ prvog saziva od 21 januara ove godine o raspuštanju Narodne skupštine prvog saziva, ranije Pretsedništvo Saveznog veća Narodne skupštine bilo je ovlašćeno da vrši funkcije do saziva novoizabrane Narodne skupštine FNRJ. Na osnovu ove odluke i u toj funkciji otvaram prvi prethodni sastanak Saveznog veća Narodne skupštine Federativne Narodne Republike Jugoslavije drugog saziva i molim drugove narodne poslanike da saslušaju Ukaz Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ o sazivu ovog zasedanja (čita):

Na osnovu člana 74. tač. (1) i st. 2 čl. 16 Ustava FNRJ, Prezidijum Narodne skupštine Federativne Narodne Republike Jugoslavije donosi

U K A Z

O SAZIVU NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

Narodna skupština Federativne Narodne Republike Jugoslavije, izabrana na opštim izborima 26 marta 1950 godine, saziva se na zasedanje na dan 24 aprila 1950 godine u Beogradu.

U. Br. 399

6 aprila 1950 godine

Beograd

**Prezidijum Narodne skupštine
Federativne Narodne Republike Jugoslavije**

Šekretar

M. Peruničić, s. r.

Pretsednik

dr I. Ribar, s. r.

(Čitanje ukaza narodni poslanici saslušali su stojeći.)

Shodno poslovniku i Ustavu, ovom sednicom rukovodiće i predsedavaće joj po godinama najstari narodni poslanik. Prema izveštaju novoformiranog Kluba narodnih poslanika članova Narodnog fronta, odnosno predsednika Kluba dr Gregorića, najstariji poslanik u ovom Veću je narodni poslanik Antun Babić.

Molim druga Babića da zauzme svoje mesto.

Privremeni predsednik Antun Babić: Drugovi i drugarice narodni zastupnici, staro je uobičajeno pravilo da prvoj sjednici novoizabranog vrhovnog zakonodavnog tijela, kada se ono sastaje poslije izbora na svoje redovno zasjedanje, pretsjedava najstariji prisutni zastupnik i rukovodi njegovim radom. Moje visoke godine, moja starost doprinijela je da po drugi put imam čast vršiti dužnost dobnog pretsjednika Saveznog vijeća naše Narodne skupštine. Tu istu dužnost obnašao sam godine 1945 na prvom sastanku Ustavotvorne narodne skupštine, koja je nikla iz naše Narodne revolucije i bila plod našeg narodnog oslobođenja.

U svome pozdravnom govoru naglasio sam onda da je sadašnji naš Matija Gubec, narodni heroj, voljeni vođa i učitelj naših naroda maršal Tito bio bolje sreće od nekadašnjeg Matije Gupca i ostvario one velike ideale za kojima je naš narod vjekovima čeznuo.

Ustavotvorna narodna skupština stajala je 1945 godine pred velikim zadacima. Herojskom borbom i nezapamćenim žrtvama

oslobodili smo našu zemlju od stranih okupatora i domaćih izdajica, ali je neprijatelj opustošio našu domovinu, opljačkao što je mogao, ogolio i osiromašio narod, uništio prometne veze, tako da poslije oslobođenja nisi znao gdje bi počeo i čega bi se prije latio.

U takvim prilikama trebalo je mnogo hrabrosti, odlučnosti i samopouzdanja da se pristupi djelu obnove i izgradnje. Naše narodno i političko rukovodstvo na čelu sa maršalom Titom, koje je uspješno dokrajčilo našu Narodnu revoluciju, nije čekalo i nije oklijevalo, nego se odmah latilo najprečeg posla.

Raspisani su izbori za Ustavotvornu skupštinu koja je donijela Ustav, naš temeljni i vrhovni zakon koji je odredio oblik državnog uređenja i riješio osnovno pitanje koje je nekoć dijelilo naše narode, tj. pitanje da li ćemo monarhiju ili republiku. Nikada ne mogu zaboraviti one glasovite riječi druga Moše Pijade koji je tada rekao: »Predlažem prost prelaz na dnevni red, a kralj sa svojom kamarilom neka ostane tamo kamo su pobjegli, a mi ćemo se sami o sebi brinuti«.

Ustavotvorna skupština donijela je Ustav i ozakonila tekovine Narodne revolucije. Prva Narodna skupština donijela je niz zakona koji su bili potrebni da se naš politički, gospodarski i prosvjetni život uputi onim pravcem za koji su prošli svoju krv najbolji sinovi i kćeri naših naroda. Mi smo željeli mir i napredak i na tome smo požrtvovano radili. Željeli smo mir sa svima, osobito sa slavenskim narodima i susjedima, željeli smo s njima suradnju i međusobno pomaganje, da više ne bude svada i razmirica, da to ozloglašeno balkansko bure baruta prestane biti sredstvo stranih velikih sila da se upliću u unutrašnje poslove balkanskih naroda, da ih zbog svojih sebičnih ciljeva međusobno mraze i huškaju na rat. Zbog toga je naš Maršal kao Pretsjednik Vlade sklopio niz ugovora o prijateljstvu i uzajamnoj pomoći, najprije sa Sovjetskim Savezom, a zatim redom sa svim ostalim slavenskim i susjednim demokratskim državama, jer je želio da pomoću tih saveza izgradi bedem mira, na sreću naših naroda i čitavog čovječanstva.

Te velike misli i te plemenite želje, nažalost, nisu našle odjeka na drugoj strani. Ima li poštena i razborita čovjeka, drugovi i drugarice zastupnici, koji se ne bi zgrozio nad postupkom rukovodilaca Sovjetskog Saveza i drugih istočnih zemalja, koje ga u svemu slijepo slijede i slušaju, kada se bacaju najgorim pogrdama na naše narode, blatom kaljaju naše žrtve i iz dana u dan izmišljaju nove laži i klevete protiv našeg narodnog i državnog rukovodstva.

Drugovi i drugarice narodni zastupnici, vama je poznat uzrok ove hajke. Rukovodioci Sovjetskog Saveza nisu htjeli imati brata za brata, prijatelja za prijatelja, drugove u borbi za mir i napredak, nego su htjeli imati pokorne sluge, htjeli su gospodarići u našoj kući. Mi smo se vjekovima borili da budemo svoji na svome, da upravljamo svojom sudbinom bez gospodara i tutora, a to baš nisu htjeli začetnici rezolucije Informbiroa. Mislim, drugovi i drugarice, da je i vaše mišljenje da su uzaludni svi ovi pokušaji da nas skrenu s puta kojim nas vodi naš Maršal, te da ćemo i dalje ići tim putem, putem mira i poštenja, te da ćemo tim svojim držanjem čvrsto začepiti to balkansko bure baruta, da iz njega ne plane ni najmanje zrnice.

Naša novoizabrana Narodna skupština imat će daleko lakši posao, jer je prva prokrčila put kojim treba ići i popravila staze koje moramo proširivati te ispravljati ako su negde krivudaste. Naš najbolji i najpouzdaniji prijatelj je sam naš narod koji nas je izabrao i zato je naša dužnost da mu život učinimo što ljepšim i boljim.

Otvarajući ovu prvu sjednicu Saveznog vijeća Narodne skupštine, ja vas, drugovi i drugarice narodni zastupnici, od srca pozdravljam i želim da novoizabrana Narodna skupština u četiri godine svog rada doživi samo uspjehe u svakom svom pothvatu.

Živjela Federativna Narodna Republika Jugoslavija. (Aplauz).

Živio naš vođa i učitelj maršal Tito! (Svi narodni poslanici ustaju i burno aplaudiraju).

Drugovi i drugarice narodni zastupnici, čast mi je izvijestiti da se danas konstituisao Klub Narodnog fronta i da je za predsjednika izabrao dr Pavla Gregorića.

Sada pristupamo radu. Drugovi narodni zastupnici, po članu 10 poslovnika, Vijeće treba da izabere tri poslanika za privremene sekretare. Ima li ko kakav prijedlog? Riječ ima drug Voja Leković.

Voja Leković (*Izborni srez zlatarsko-pribojski, NR Srbija*): Predlažem za privremene sekretare drugove narodne poslanike: Momčila Markovića, Vidu Tomšić i Metodija Milevskog.

Privremeni predsjednik: Prima li Vijeće ovaj prijedlog? (Prima). Pošto Vijeće prima ovaj prijedlog, objavljujem da su za privremene sekretare izabrani drugovi narodni zastupnici: Momčilo Marković, Vida Tomšić i Metodije Milevski.

Sada pristupamo predaji uvjerenja. Drug sekretar će prozivati azbučnim redom, a drugovi narodni zastupnici će mu predavati svoja zastupnička uvjerenja. Izvjesni drugovi narodni za-

stupnici predali su već svoja uvjerenja prilikom prijema privremenih legitimacija, ali će i oni biti prozivani radi kontrole njihovih imena.

Privremeni sekretar Momčilo Marković (*Izborni srez kosmajski, NR Srbija*) vrši prozivku narodnih poslanika, a narodni poslanici prilaze i predaju svoja uverenja.

Privremeni predsjednik: Prema obavještenju koje sam dobio, izvještavam Vijeće da narodni poslanik Josip Broz Tito zadržava mandat za Izborni srez Drvar, a odriče se mandata u korist svojih zamenika za izborne srezove: užički, grad Split, Črnomelj, Skoplje I i titogradski; da narodni poslanik Petar Stambolić zadržava mandat za Izborni srez Beograd II, a odriče se mandata za Izborni srez zemunski i da narodni poslanik Lazar Koliševski zadržava mandat za Izborni srez ohridski, a odriče se mandata za Izborni srez grad Skoplje II.

Prelazimo na dnevni red današnje sjednice: izbor Verifikacionog odbora od 11 članova.

Podneta je samo jedna kandidatska lista, te će se, prema tome, izbor izvršiti aklamacijom. Izvolite saslušati podnetu listu za izbor Verifikacionog odbora koju će vam pročitati drug sekretar.

Privremeni sekretar (čita):

SAVEZNOM VEĆU NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

Beograd

U ime Poslaničkog kluba Narodnog fronta, predlažemo da se u Verifikacioni odbor ovoga Veća izaberu sledeći narodni poslanici:

- 1) Breclj dr Marijan, poslanik za Izborni srez Ljubljana IV;
- 2) Cvetić Bosa, poslanik za Izborni srez kruševački;
- 3) Čakić Boško, poslanik za Izborni srez nerodimski;
- 4) Jerkić Ivo, poslanik za Izborni srez široki Brijeg;
- 5) Maglajlić Šefket, poslanik za Izborni srez Zenica I;
- 6) Marković Momčilo, poslanik za Izborni srez kosmajski;
- 7) Naceva Mara, poslanik za Izborni srez grad Kumanovo;
- 8) Nađ Jožef, poslanik za Izborni srez bačkotopolski II;
- 9) Polović Marko, poslanik za Izborni srez Karlovac II;
- 10) Salaj Đuro, poslanik za Izborni srez Slavonski Brod I;
- 11) Zeković Veljko, poslanik za Izborni srez nikšićki.

Molimo predsjedavajućeg da ovaj predlog iznese na rešavanje na današnjem prvom sastanku Saveznog veća u duhu njegovog poslovnika.

Be grad
24 Aprila 1950

Predlažaći
u ime
Poslaničkog kluba Narodnog fronta

Voja Leković, s. r.
Vladimir Simić, s. r.
Vida Tomšić, s. r.
Pašaga Mandžić, s. r.
Isa Jovanović, s. r.
Cvijetin Mijatović, s. r.
Blažo Jovanović, s. r.
Rodoljub Čolaković, s. r.
Marko Nikezić, s. r.
Franjo Gaži, s. r.

Privremeni predsjednik: Pitam Vijeće da li prima listu koju je pročitao drug sekretar? (Prima). Ima li možda neko drugu listu kao prijedlog? (Nema). Pošto nema, objavljujem da su u Verifikacioni odbor izabrani drugovi narodni poslanici čija su imena pročitana i molim izabrane drugove da se izvole odmah poslije sjednice sastati u sobi br. 15 na I spratu radi konstituisanja i daljeg rada gdje će im biti predat i sav materijal potreban za verifikaciju poslaničkih mandata.

Sa ovim je dnevni red današnjeg sastanka iscrpen, i, prema poslovniku, ovu sjednicu zaključujem, a iduću sjednicu zakazaće Prefsjednik Verifikacionog odbora kad Odbor bude završio svoj rad.

(Sastanak je zaključen u 18 časova).

ВЕЋЕ НАРОДА

Први претходни састанак

(24 априла 1950)

Почетак у 17 часова.

Претседавали: Претседник Већа народа Народне скупштине ФНРЈ првог сазива **Јосип Видмар** (НР Словенија) и по годинама најстарији народни посланик др **Фран Тућан** (НР Хрватска).

Претседник Већа народа првог сазива Јосип Видмар: Другови и другарице народни посланици, у вези одлуке Народне скупштине ФНРЈ првог сазива којом је Претседништво Већа народа овлашћено да врши функције Претседништва до сазива новоизабране Народне скупштине, отварам овај први претходни састанак Већа народа Народне скупштине Федеративне Народне Републике Југославије другог сазива. Изволите саслушати Указ о сазиву Народне скупштине ФНРЈ (Сви присутни устају да стојећи саслушају читање указа):

На основу чл. 74 тачке 1 и става 2 чл. 76 Устава ФНРЈ, Президијум Народне скупштине Федеративне Народне Републике Југославије доноси

У К А З

О САЗИВУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

Народна скупштина Федеративне Народне Републике Југославије, изабрана на општим изборима 26 марта 1950 године, сазива се на заседање на дан 24 априла 1950 године у Београду.

У. Бр. 399

6 априла 1950 године

Београд

Президијум Народне скупштине
Федеративне Народне Републике Југославије

Секретар

Миле Перуничић, с. р.

Претседник

др Иван Рибар, с. р.

Овом првом претходном састанку треба да председава по годинама најстарији присутан народни посланик. Позивам народног посланика друга др Франа Туђана да заузме претседничко место. (Долазак народног посланика др Туђана на претседничко место присутни поздрављају аплаузом).

Привремени претседник др Фран Туђан: Другови и другарице, благодарећи мојим годинама, данас ми је пала у део лепа дужност — да будем претседник овог првог претходног састанка Већа народа Народне скупштине ФНРЈ.

Ја желим Већу народа Народне скупштине најбољи успех. Ми живимо у доба стварања нечег новог, а каже се: кад се ствара нешто ново, онда треба орати не ралицом која клизи по површини, него плугом који дубоко реже бразде. И, ако се осврнемо на рад наше прошле Скупштине, ми сви осећамо да је њен рад доиста оставио дубоке бразде у нашем животу, бразде које су биле засејане приносним семеном. Ми видимо плодове свега тога.

Онај ко је пролазио крајевима наше отаџбине одмах после ослобођења, тај је видео страховиту пустош у неким нашим крајевима — разарања, попаљена села, такво уништавање да је човека језа спадала. Ако прођемо, пак, данас тим крајевима, ми ћемо се дивити свему што је све у ово неколико година створено код нас.

Ми смо подигли нашу индустрију већ данас на такав степен на који она не би доспела у пријашње време ни за неколико деценија. Та индустрија је један од основних задатака социјалистичке изградње наше отаџбине. И ја, који нисам индустријалац, него орем на једној другој њиви, видим колико је индустрија уско скопчана са науком и како са развитком индустрије тече и развитак науке. То, другови, није никакво чудо јер наука је и никла из преких потреба човека. Рад наше Скупштине и рад нашег државног руководства са нашим руководиоцем другом Титом толико су учинили не само на процвату индустрије, него и на процвату наше науке, и никад се у нашој отаџбини није толико лажње посвећивало науци колико се посвећује данас у социјалистичкој изградњи наше отаџбине. Све то даје нам елан у том нашем раду имајући у виду овај лепи рад наше прошле Народне скупштине којим је она помагала рад државног руководства на извршавању нашег Петогодишњег плана. Ту се испољила једна необична стваралачка снага наших народа, каква се испољавала у страшним и тешким данима кад смо имали страховите борбе са непријатељем — фашизмом, и ми смо, благодарећи томе, све те запреке могли да савладамо, ми смо били наше непријатеље и могли смо да их победимо.

Ми смо у тим тешким временима постигли оно што је највише могао да постигне један народ — то јест своју слободу, али смо после рата имали да бијемо и једну другу битку која нам је наметнута са оне стране са које не би смела никад и никако да нам буде наметнута.

И упркос свим тим запрекама, наш народ је показао толико стваралачке снаге да смо остварили већ данас таква дела да се готово сами себи чудимо и питамо је ли то могућно.

У тој вери у наше стваралачке снаге и у вери у исправност деловања нашег руководства на челу са другом Титом, ја отварам ову нашу данашњу Скупштину. (Буран аплауз). Сада прелазимо на рад.

По члану 10 Пословника Већа народа, Веће треба да изабере три посланика за привремене секретаре.

Има ли ко какав предлог за избор привремених секретара? (Миле Перуничић: Молим за реч). Има реч друг Миле Перуничић.

Миле Перуничић (НР Црна Гора): За привремене секретаре предлагам другове народне посланике: Скендера Куленовића, Јожу Хорвата и Крсте Марковског.

Привремени претседник: Чули сте предлог друга Перуничића. Има ли ко какав други предлог? (Нема). Пошто других предлога нема, прима ли Веће предлог друга Перуничића? (Аплауз. Узвици: „Прима!“)

Пошто Веће прима овај предлог, објављујем да су за привремене секретаре изабрани другови народни посланици: Скендер Куленовић, Јожа Хорват и Крсте Марковски. Молим другове привремене секретаре да изволе заузети своја места.

Сада ћемо приступити предаји посланичких уверења. Секретар ће прозивати, а другови посланици предаваће му своја посланичка уверења.

Привремени секретар Скендер Куленовић (НР Босна и Херцеговина) прозива народне посланике који прилазе и предају своја посланичка уверења.

Привремени претседник: Другови и другарице, пошто су посланичка уверења предата, прелазимо на дневни ред данашње седнице, на избор Верификационог одбора од 11 чланова. За Верификациони одбор добио сам од Клуба посланика Народног фронта овај предлог:

ВЕЋУ НАРОДА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

Београд

У име Посланичког клуба Народног фронта предлагемо да се у Верификациони одбор овог Већа изаберу следећи народни посланици:

1) Вера Ацева, народни посланик за Народну Републику Македонију;

2) Митар Бакић, народни посланик за Народну Републику Црну Гору;

3) Шабан Хоти, народни посланик за Аутономну Косовско-метохиску Област;

4) Бранко Ђопић, народни посланик за Народну Републику Босну и Херцеговину;

5) Митра Митровић, народни посланик за Народну Републику Србију;

6) Јосип Шестан, народни посланик за Народну Републику Хрватску;

7) Ида Сабо, народни посланик за Аутономну Покрајину Војводину;

8) Игор Тавчар, народни посланик за Народну Републику Хрватску;

9) Алекса Томић, народни посланик за Народну Републику Србију;

10) Лидија Шентјурц, народни посланик за Народну Републику Словенију;

11) Миле Перуничкић, народни посланик за Народну Републику Црну Гору.

Београд

24 априла 1950 године

Предлагачи

у име

Посланичког клуба Народног фронта

Моша Пијаде, с. р.

Јосип Видмар, с. р.

Тоде Ношпал, с. р.

Миле Перуничкић, с. р.

Кирил Миљовски, с. р.

др Душан Братић, с. р.

Андрија Мугоша, с. р.

Јозо Јелчић, с. р.

Милија Ковачевић, с. р.

Раде Хамовић, с. р.

Има ли ко неки други предлог? (Нема). Пошто другог предлога нема, предлажем да се гласа акламацијом. (Одобравање). Ко је за предложену листу, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Констатујем да су у Верификациони одбор изабрани другови посланици чија су имена прочитана. Молим чланове Верификационог одбора да се изволе одмах по закључењу састанка конституисати. Том приликом биће им предат сав изборни материјал ради даљег рада.

Пошто је дневни ред исцрпен, закључујем овај претходни састанак.

(Састанак је закључен у 17,50 часова).

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Други претходни састанак

(26 априла 1950)

Почетак у 9,05 часова.

При уласку у дворану, чланове Савезне владе на челу са Претседником маршалом Титом присутни народни посланици поздрављају бурним аплаузом.

Претседавали: претседник Верификационог одбора **Ђуро Салај** (*Изборни срез Славонски Брод I, НР Хрватска*) и новоизабрани претседник Савезног већа Владимир Симић.

Претседник Верификационог одбора Ђуро Салај: Отварам други претходни састанак Савезног већа Народне скупштине ФНРЈ другог сазива. Записник данашњег састанка водиће привремени секретар Вида Томшич. Изволите саслушати записник прошлог састанка.

Привремени секретар Момчило Марковић чита записник првог претходног састанка Савезног већа Народне скупштине ФНРЈ од 24 априла 1950 године.

Претседник Верификационог одбора: Прима ли Веће прочитани записник? (Прима). Пошто Веће прима прочитани записник, записник се оверава.

Извештавам Веће да се Верификациони одбор конституисао 24 о. м. и изабрао за претседника Ђуру Салаја, а за секретара Момчила Марковића. Одбор је одмах приступио раду и саставио и отштампао свој извештај који је подељен народним посланицима 25 о. м. у 8 часова.

Прелазимо на прву тачку дневног реда: претрес извештаја Верификационог одбора. Молим известиоца Одбора другарицу Босу Цветић да прочита извештај.

Известилац Боса Цветић (Изборни срез крушевачки, НР Србија) чита:

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

Другог сазива

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Верификациони одбор

Број 3

24 априла 1950 год.

Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

Београд

Верификациони одбор примио је преко привременог претседника Савезног већа извештај Савезне изборне комисије бр. 245 од 4 априла 1950 године са свима изборним актима која се односе на избор народних посланика Савезног већа Народне скупштине Федеративне Народне Републике Југославије другог сазива од 26 марта 1950 године. Исто тако Одбор је примио списак изабраних народних посланика и сва посланичка уверења.

По размотрењу извештаја Савезне изборне комисије, потврђених кандидатура, записника среских изборних комисија и осталог изборног материјала, Верификациони одбор има част поднети Савезном већу на решење свој извештај:

I

На основу наведеног изборног материјала Одбор је утврдио:

1) Да је за избор народних посланика Савезног већа у свима изборним срезовима у земљи била поднета на потврду и од стране среских изборних комисија потврђена само по једна кандидатура, сем у изборним срезовима Доњи Михољац, Таково и Имотски у Народној Републици Хрватској, где су биле поднете на потврду и потврђене по две кандидатуре.

2) Да су избори за Савезно веће Народне скупштине ФНРЈ на дан 26 марта 1950 године спроведени у целој земљи у миру и реду.

3) Да је за избор народних посланика Савезног већа на дан 26 марта 1950 године било уписано у сталне бирачке спискове 9,856.501 бирач и да је од тога гласало 9,061.780 бирача или 91,94%.

4) Да је од укупно гласалих 9,061.780 бирача за кандидате гласало 8,449.839 или 93,25%, а у кутију без листе 611.941 или 6,75%.

5) Да су сви изабрани кандидати изабрани апсолутном већином гласова у смислу члана 10 Закона о избору народних посланика за Народну скупштину ФНРЈ и да нигде није било потребе за вршењем поновних избора.

6) Да не постоји ниједан случај који би био у супротности са одредбама чл. 5 и 28 Закона о избору народних посланика за Народну скупштину ФНРЈ.

7) Да на изборе и мандате изабраних народних посланика Савезног већа није изјављена ниједна жалбаа нити учињен ма какав приговор.

На основу свега изложеног, Одбор предлаже Већу да се оснаже сви мандати и прогласе за народне посланике Савезног већа Народне скупштине Федеративне Народне Републике Југославије другог сазива и то:

У НАРОДНОЈ РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Град Београд

1) За Изборни срез град Београд I Петровић Душан, потпретседник Владе НР Србије и члан Политбироа ЦК КП Србије из Београда;

2) За Изборни срез град Београд II Стамболић Петар, Претседник Владе НР Србије и секретар ЦК КП Србије из Београда;

3) За Изборни срез град Београд III Симић Владимир, Претседник Савезног већа Народне скупштине ФНРЈ из Београда;

4) За Изборни срез град Београд IV Поповић Коча, генерал-пуковник Југословенске армије из Београда;

5) За Изборни срез град Београд V Дугоњић Рато, секретар Извршног одбора Градског народног одбора из Београда;

6) За Изборни срез град Београд VI Миндеровић Чедомир, књижевник из Београда;

7) За Изборни срез град Београд VII Војновић Никола, потпретседник Извршног одбора Народног одбора V рејона из Београда;

8) За Изборни срез град Београд VIII Ранковић Александар, Потпретседник Владе ФНРЈ и Министар унутрашњих послова Владе ФНРЈ из Београда;

9) За Изборни срез град Београд IX Нешковић др Благоје, Потпретседник Владе ФНРЈ из Београда;

10) За Изборни срез град Београд X Никезић Марко, потпретседник Извршног одбора Градског народног одбора из Београда;

11) За Изборни срез град Београд XI Томић Божидар, радник из Земуна.

Област београдска

12) За Изборни срез београдско-грозански Ивковић Љубомир, радник из Београда;

13) За Изборни срез град Ваљево, Милатовић Милорад, генерал-мајор Југословенске армије из Београда;

14) За Изборни срез ваљевски Дудић Зорка, инструктор Обласног комитета КП Србије из Београда;

15) За Изборни срез звишки Стефановић Светислав, генерал-лајтнант Југословенске армије из Београда;

16) За Изборни срез јадрански Зечевић Влада, Министар грађевина Владе ФНРЈ из Београда;

17) За Изборни срез јасенички Радојковић Живорад, секретар Извршног одбора Среског народног одбора и секретар Среског комитета КП Србије из Смедеревске Паланке;

18) За Изборни срез колубарски Бабовић Спасенија, Министар Владе НР Србије из Београда;

19) За Изборни срез космајски Марковић Момчило, члан ЦК КПЈ из Београда;

20) За Изборни срез љишки Марковић Милорад, земљорадник из Љига;

21) За Изборни срез липовички Влајковић др Милорад, секретар Президијума Народне скупштине Народне Републике Србије из Београда;

22) За Изборни срез мачвански Беловуковић Милан, повереник за социјално старање Извршног одбора Обласног народног одбора, Београд;

23) За Изборни срез мионички Томашевић Добросав, земљорадник из Рајковића;

24) За Изборни срез млавски Трајковић Александар, повереник Извршног одбора Обласног народног одбора, Београд;

25) За Изборни срез подгорски Љубичић Живорад, службеник из Београда;

26) За Изборни срез град Смедерево Стаменковић Драги, председник Извршног одбора Обласног народног одбора београдске области из Београда;

27) За Изборни срез подунавски Дамњановић Божидарка, помоћник Претседника Комисије државне контроле НР Србије из Београда;

28) За Изборни срез град Пожаревац Станојевић Светислав, рудар из Пожареваца;

29) За Изборни срез пожаревачки Стојановић Бранислав, потпредседник Извршног одбора Обласног народног одбора, Београд;

30) За Изборни срез поморавски Јовановић Бранко, секретар Извршног одбора Среског народног одбора, Велика Плана;

31) За Изборни срез посаво-тамнавски Лукић Војин, пуковник Југословенске армије из Београда;

32) За Изборни срез посавски Јосиповић Србољуб, земљорадник из Стубице;

33) За Изборни срез град Шабац Батановић Милован, службеник из Београда;

34) За Изборни срез поцерски Јанковић Драгољуб, земљорадник, члан Селјачке радне задруге, Шабац;

35) За Изборни срез рађевски, Бојанић Владан, потпуковник Југословенске армије, Београд;

36) За Изборни срез рамски Јовановић Драгољуб, радник из Добре;

37) За Изборни срез тамнавски Михајловић Риста, радник из Крагујевца;

38) За Изборни срез хомољски Дулкан Станислав, земљорадник из Осанице.

Област крагујевачка

39) За Изборни срез белички Живановић Милосав, радник из Светозарева;

40) За Изборни срез грузански Тодоровић Мијалко, Министар пољопривреде Владе ФНРЈ из Београда;

41) За Изборни срез дежевски Љујић Велибор, секретар Народне скупштине НР Србије из Београда;

42) За Изборни срез деспотовачки Недељковић Радисав, претседник Извршног одбора Обласног народног одбора, Крагујевац;

43) За Изборни срез град Ранковићево Суџуковић Милан, радник из Ранковићева;

44) За Изборни срез жички Ристић Душан, пуковник Југословенске армије из Новог Сада;

45) За Изборни срез жупско-копаонички Матић Ђорђе, претседник Обласног одбора синдиката, Крагујевац;

46) За Изборни срез град Крагујевац Радић Војислав, радник из Крагујевца;

47) За Изборни срез крагујевачки Митровић Милорад, радник из Крагујевца;

48) За Изборни срез град Крушевац Милојевић Јанко, радник из Крушевца;

49) За Изборни срез крушевачки Цветић Боса, професор и члан ЦК КП Србије из Београда;

50) За Изборни срез левачки Милојевић Милоје, генерал-лајтнант Југословенске армије из Београда;

51) За Изборни срез лепеничко-опленачки Зечевић Славко, државни службеник из Београда;

52) За Изборни срез параћински Бошковић Добривоје, радник из Крагујевца;

53) За Изборни срез орашачки Грујић Радован, потпретседник Президијума Народне скупштине Народне Републике Србије из Београда;

54) За Изборни срез раванички Стојановић Марко, бравар из Ђуприје;

55) За Изборни срез расински Ђукић Пане, потпуковник Југословенске армије из Београда;

56) За Изборни срез ресавски Пауновић Светомир, радник из Свилајнца;

57) За Изборни срез студенички Трифуновић Светислав, учитељ из Београда;

58) За Изборни срез таковски Јанићијевић Милован, земљорадник из Крагујевца;

59) За Изборни срез темнићки Станковић Миодраг, претседник Извршног одбора Среског народног одбора, Варварин;

60) За Изборни срез трстенички Ћосић Добрица, земљорадник из Велике Дренове;

61) За Изборни срез штавички Реџовић Абдула, студент слушалац Више партиске школе из Београда.

Област нишка

62) За Изборни срез белопаланачки Поповић Милан, министар Владе НР Србије из Београда;

63) За Изборни срез босилградски Стојановић Божа, грађевински техничар из Ниша;

64) За Изборни срез бујановачко-пчињски Трајковић Јосиф, претседник Обласне комисије државне контроле, Ниш;

65) За Изборни срез власотиначки Дикић Бора, зидар из Властотинаца;

66) За Изборни срез врањски Девеџић Душан, мајор Југословенске армије из Београда;

67) За Изборни срез димитровградски Караиванов Иван, публициста из Београда;

68) За Изборни срез Добрички I Ђорђевић Александар, земљорадник из Мекиша;

69) За Изборни срез добрички II Крстић Ратко, намештеник из Ниша;

70) За Изборни срез заплањски Стојиљковић Миодраг, радник из Ниша;

71) За Изборни срез јабланички I Радовановић Милија, претседник Извршног одбора Обласног народног одбора, Ниш;

72) За Изборни срез јабланички II Стојановић Лука, земљорадник, Граница;

73) За Изборни срез јастребачки Јовановић Радош, помоћник Министра иностраних послова ФНРЈ из Београда;

74) За Изборни срез јужноморавско-масурички Стојковић Стојадин, радник, Сувојница;

75) За Изборни срез косанички Цвејић Живорад, земљорадник, Куршумлија;

76) За Изборни срез лесковачки I Крстић Бошко, правник из Београда;

77) За Изборни срез лесковачки II Митић Владимир, земљорадник, Лесковац;

78) За Изборни срез лужнички Николић Живојин, пуковник Југословенске армије из Београда;

79) За Изборни срез моравско-ражањски Бошковић Радомир, секретар Извршног одбора Обласног народног одбора, Ниш;

80) За Изборни срез нишавски Николић Драгомир, службеник из Београда;

81) За Изборни срез нишки I Петковић Чедомир, земљорадник, Ниш;

82) За Изборни срез нишки II Радичевић Жарко, радник из Ниша;

83) За Изборни срез сврљишки Никодијевић Тихомир, земљорадник из Сврљига;

84) За Изборни срез сокобањско-алексиначки Јововић Десимир, претседник Главног одбора Савеза синдиката Србије из Београда;

85) За Изборни срез топлички Илић Радојко, службеник из Београда;

86) За Изборни срез град Лесковац Антуновић Риста, министар пољопривреде Владе НР Србије из Београда;

87) За Изборни срез град Ниш Петровић Славољуб, студент из Ниша.

Област тимочка

88) За Изборни срез бољевачки Симеоновић Јанко, помоћник министра Владе НР Србије из Београда;

89) За Изборни срез борски Радосављевић Добривоје, Министар финансија ФНРЈ из Београда;

Arhivski zapisnik
21.11.1945.

90) За Изборни срез брзопаланачки Мундрић Петар, учитељ, Слатина;

91) За Изборни срез тимочки Јеленковић Војислав, инжењер агрономије, члан Извршног одбора Обласног народног одбора, Зајечар;

92) За Изборни срез крајински Илић Павле, генерал-лајтнант Југословенске армије из Београда;

93) За Изборни срез зајечарски Васиљевић Живан, председник Извршног одбора Обласног народног одбора, Зајечар;

94) За Изборни срез кључко-поречки Стојановић Родољуб, капетан Југословенске армије, Зајечар.

Област титоужичка

95) За Изборни срез азбуковачки Ђурђић Душан, члан Извршног одбора Обласног народног одбора, Титово Ужице;

96) За Изборни срез ариљско-златиборски Ђурић Љубодраг, генерални секретар Владе ФНРЈ из Београда;

97) За Изборни срез драгачевски Броћић Раденко, секретар ЦК Народне омладине НР Србије из Београда;

98) За Изборни срез златарско-прибојски Лековић Воја, потпредседник Владе НР Србије из Београда;

99) За Изборни срез љубићко-трнавски Шкипић Милорад, председник Сељачке радне задруге, Прислоница;

100) За Изборни срез милешевски Зорић Милорад, председник Извршног одбора Обласног народног одбора, Титово Ужице;

101) За Изборни срез моравички Софијанић Ратко, генерал-мајор Југословенске армије из Крагујевца;

102) За Изборни срез пожешко-црногорски Неоричић Милијан, секретар ЦК Народне омладине Југославије из Београда;

103) За Изборни срез рачански Чворовић Витомир, председник Обласног одбора Савеза синдиката, Титово Ужице;

104) За Изборни срез сјенички Хасанагић Хилмија, управник Партиске школе ЦК КП Србије из Београда;

105) За Изборни срез ужички Броз Јосип Тито, маршал Југославије, генерални секретар ЦК КПЈ и Претседник Владе ФНРЈ из Београда;

106) За Изборни срез град Чачак Минић Милош, председник Планске комисије НР Србије из Београда.

АУТОНОМНА ПОКРАЛИНА ВОЈВОДИНА

107) За Изборни срез алибунарски Трифу Аурел, учитељ из Вршца;

108) За Изборни срез бачкопаланачки Киш Јан, намештеник из Бачке Паланке;

109) За Изборни срез бачкотополски I Жаки Јожеф, радник из Новог Сада;

110) За Изборни срез бачкотополски II Нађ Јожеф, секретар Извршног одбора Среског народног одбора, Банка Топола;

111) За Изборни срез бегејски Агбаба Милка, радница из Новог Сада;

112) За Изборни срез белоцрквански Веселинов Станка, повереник Извршног одбора Градског народног одбора, Београд;

113) За Изборни срез бечејски Јојкић Ђурица, министар просвете Владе НР Србије из Београда;

114) За Изборни срез вршачки Јовановић Иса, претседник Народне скупштине НР Србије и претседник Контролне комисије ЦК КП Србије из Београда;

115) За Изборни срез жабаљски Кекић Данило, претседник Централне управе синдиката металаца, Београд;

116) За Изборни срез земунски Стамболић Петар, Претседник Владе НР Србије и секретар ЦК КП Србије из Београда;

117) За Изборни срез јашатомићки Пувалић Стева, земљорадник из Јаше Томића;

118) За Изборни срез кикиндски Дукић Милан, земљорадник, Банатско Велико Село;

119) За Изборни срез ковачички Ракићић Радослав, намештеник из Панчева;

120) За Изборни срез ковински Илић Сава, претседник Селачке радне задруге „Миша Стојковић”, Гај;

121) За Изборни срез кулски I Стојаков Сима, радник, Кула;

122) За Изборни срез кулски II Бјелица Рака, земљорадник, Нови Сад;

123) За Изборни срез новокнежевачки Будовалчев Арса, службеник, Нови Сад;

124) За Изборни срез новосадски I Чомић Младен, секретар Извршног одбора Среског народног одбора, Нови Сад;

125) За Изборни срез новосадски II Дороњски Стеван, организациони секретар Покрајинског комитета КП за Војводину, Нови Сад;

126) За Изборни срез оџачки I Тепавац Илија, намештеник из Новог Сада;

127) За Изборни срез оџачки II Јарамазовић Лајчо, саветник Министарства пољопривреде Владе НР Србије, Београд;

128) За Изборни срез панчевачки Лакић Никола, земљорадник, Качарево;

129) За Изборни срез потиски Карапанцин Станко, земљорадник-задругар, Волошинов;

130) За Изборни срез румски Никшић Ђорђе, земљорадник, Рума;

131) За Изборни срез сенђански Фаркаш Нандор, председник Извршног одбора Среског народног одбора, Сента;

132) За Изборни срез сомборски I Шимунов Јосип, земљорадник, Велики Моноштор;

133) За Изборни срез сомборски II Наранчић Душан, земљорадник, Сомбор;

134) За Изборни срез сремскомитровички Перичин Марко, генерал-мајор Југословенске армије, Постојна;

135) За Изборни срез старопазовачки Релић Петар, министар дрвне индустрије Владе НР Србије из Београда;

136) За Изборни срез тамишки Јовановић Ђура, опуномоћени министар ФНРЈ у Мађарској, Будимпешта;

137) За Изборни срез шидски Бељански Јован, повереник рада Главног извршног одбора Народне скупштине АП Војводине, Нови Сад;

138) За Изборни срез град Вршац Јовановић Пера, службеник из Новог Сада;

139) За Изборни срез град Зрењанин Кирићански Драгољуб, председник Извршног одбора Градског народног одбора, Зрењанин;

140) За Изборни срез град Кикинда Кнежевић Ђура, земљорадник, Кикинда;

141) За Изборни срез град Нови Сад I Нађ Коста, генерал-пуковник Југословенске армије из Београда;

142) За Изборни срез град Нови Сад II Веселинов Јован, потпредседник Владе НР Србије из Београда;

143) За Изборни срез град Панчево Видић Добривоје, секретар Главног извршног одбора Народне скупштине АП Војводине, Нови Сад;

144) За Изборни срез град Сента Шоти Пал, радник из Новог Сада;

145) За Изборни срез град Сомбор Ромац Пашко, директор Генералне дирекције канала Дунав—Тиса—Дунав, Нови Сад;

146) За Изборни срез град Суботица I Тиквицки Геза, министар Владе НР Србије из Београда;

147) За Изборни срез град Суботица II Цегледи Мађаш, радник, Суботица;

148) За Изборни срез град Суботица III Мартиновић Милан, радник из Суботице.

АУТОНОМНА КОСОВСКО-МЕТОХИСКА ОБЛАСТ

149) За Изборни срез вучитрнски Лекић Ђока, претседник Извршног одбора Среског народног одбора, Вучитрн;

150) За Изборни срез гњилански Јовићевић Павле, секретар Извршног одбора Обласног народног одбора Аутономне Косовско-метохиске Области, Приштина;

151) За Изборни срез горњоморавски Хасани Синан, секретар Обласног одбора Народног фронта, Приштина;

152) За Изборни срез горски Скендери Максут, секретар Извршног одбора Среског народног одбора, Драгаш;

153) За Изборни срез грачанички Зарић Аљуш, секретар Обласног народног одбора Аутономне Косовско-метохиске Области, Приштина;

154) За Изборни срез дренички Трнавци Браим, повереник Извршног одбора Среског народног одбора, Србица;

155) За Изборни срез ђаковички Шаћири Исмет, претседник Обласне комисије државне контроле, Приштина;

156) За Изборни срез звечански Продановић Милан, претседник Извршног одбора Среског народног одбора, Косовска Митровица;

157) За Изборни срез источки Мугоша Душан, претседник Комисије за село ЦК КП Србије из Београда;

158) За Изборни срез каменички Зећири Адем, земљорадник, Дабишевац;

159) За Изборни срез лапски Ајтић Предраг, организациони секретар Обласног комитета КП Србије, Приштина;

160) За Изборни срез неродимски Чакић Бошко, члан Обласног комитета КП Србије, Приштина;

161) За Изборни срез град Пећ Пајковић Ђока, потпретседник Извршног одбора Обласног народног одбора, Приштина;

162) За Изборни срез пећки Гаши Аљуш, повереник Извршног одбора Обласног народног одбора, Приштина;

163) За Изборни срез подримски Хоџа Мехмед, министар шума Владе НР Србије из Београда;

164) За Изборни срез ситнички Ђурчић Живојин, повереник Извршног одбора Обласног народног одбора Аутономне Косовско-метохиске Области, Приштина;

165) За Изборни срез суворечки Затрић Саит, повереник унутрашњих послова Аутономне Косовско-метохиске Области, Приштина;

166) За Изборни срез шарпланински Нимани Ђавит, члан Извршног одбора Обласног народног одбора Аутономне Косовско-метохиске Области, Приштина;

167) За Изборни срез град Приштина Мустафа Асим, председник Извршног одбора Градског народног одбора, Приштина.

НАРОДНА РЕПУБЛИКА ХРВАТСКА

Град Загреб

168) За Изборни срез град Загреб I Грегорић др Павле, Министар Владе ФНРЈ и Претседник Комитета за заштиту народног здравља Владе ФНРЈ из Београда;

169) За Изборни срез град Загреб II Мразовић Карло, председник Президијума Сабора НР Хрватске, Загреб;

170) За Изборни срез град Загреб III Божичевић Иван, генерални секретар Централног одбора Савеза синдиката Југославије, Београд;

171) За Изборни срез град Загреб IV Шпиљак Мика, председник Извршног одбора Обласног народног одбора, Загреб;

172) За Изборни срез град Загреб V Белинић Марко, председник Извршног одбора Обласног народног одбора, Загреб;

173) За Изборни срез град Загреб VI Бибер Антун, Министар Владе ФНРЈ из Београда;

174) За Изборни срез град Загреб VII Бакарић др Владимир, председник Владе НР Хрватске, секретар ЦК КП Хрватске из Загреба;

175) За Изборни срез град Загреб VIII Павлековић Мирко, потпредседник Извршног одбора Градског народног одбора, Загреб.

Област бјеловарска

176) За Изборни срез Бјеловар I Рачки Никола, председник Извршног одбора Обласног народног одбора, Бјеловар;

177) За Изборни срез Бјеловар II Лалић Ђура, председник Извршног одбора Среског народног одбора, Бјеловар;

178) За Изборни срез Вировитица Шибл Иван, генерал-мајор Југословенске армије из Загреба;

179) За Изборни срез Гарешница Кохаровић др Александар, председник Црвеног крста НР Хрватске, Загреб;

180) За Изборни срез Грубишно Поље Кундација Душан, председник Извршног одбора Среског народног одбора, Грубишно Поље;

181) За Изборни срез Дарувар Црнобрња Богдан, помоћник Министра спољне трговине Владе ФНРЈ, Београд;

182) За Изборни срез Ђурђевац Дебељак Стјепан, секретар Сабора НР Хрватске Загреб;

183) За Изборни срез Копривница Чиковић Томо, претседник Извршног одбора Градског народног одбора, Копривница;

184) За Изборни срез Крижевци Првчић Стјепан, претседник Главног задружног савеза НР Хрватске, Загреб;

185) За Изборни срез Лудбрег Ивић Стјепан, помоћник Министра пољопривреде Владе НР Хрватске, Загреб;

186) За Изборни срез Пакрац Чалић Душан, министар Владе НР Хрватске, Загреб;

187) За Изборни срез Чазма Турковић Иван, директор за кадрове Дирекције за јужни базен Министарства дрвне индустрије Владе НР Хрватске, Загреб.

Област загребачка

188) За Изборни срез Вараждин I Хрнчевић др Јосип, јавни тужилац ФНРЈ из Београда;

189) За Изборни срез Вараждин II Пахић Лука, земљорадник, Будисавац;

190) За Изборни срез Велика Горица Станиловић Антун, претседник Сељачке радне задруге, Доњи Лукавац;

191) За Изборни срез Врбовец Гажи Фрањо, потпретседник Владе НР Хрватске, Загреб;

192) За Изборни срез Доња Стубица Обад Томо, радник, Доња Стубица;

193) За Изборни срез Дуго Село Лакуш Филип, потпретседник Президијума Народне скупштине ФНРЈ, Београд;

194) За Изборни срез Загреб Драушник Јурица, министар саобраћаја Владе НР Хрватске, Загреб;

195) За Изборни срез Зелина Гранђа Иван, земљорадник, Шалиновец;

196) За Изборни срез Златар Мркоци Марко, претседник Комисије државне контроле Обласног народног одбора, Загреб;

197) За Изборни срез Иванец Гретић Ивица, министар финансија Владе НР Хрватске, Загреб;

198) За Изборни срез Јастребарско Жежељ Милан, генерал-мајор Југословенске армије из Београда;

199) За Изборни срез Клањец Туцман Јосип, секретар Обласног одбора Народног фронта, Загреб;

200) За Изборни срез Костајница-Двор Борчић Чедо, претседник Извршног одбора Обласног народног одбора, Карловац;

201) За Изборни срез Крапина Румбак Иван, секретар Извршног одбора Среског народног одбора, Крапина;

202) За Изборни срез Кутина Голуб Мијо, земљорадник, Хусајно;

203) За Изборни срез Новска Фијан Јакоб, претседник Извршног одбора Среског народног одбора, Новска;

204) За Изборни срез Петриња Чавушевић Иван, повереник Извршног одбора Обласног народног одбора, Загреб;

205) За Изборни срез Преграда Працајић Драгутин, начелник Управе за персоналну службу Обласног народног одбора, Загреб;

206) За Изборни срез Прелог Фртић Елизабета, претседник Обласног одбора Антифашистичког фронта жена, Загреб;

207) За Изборни срез Самобор Куфрин Милка, члан организационе инструкторске управе ЦК КП Хрватске, Загреб;

208) За Изборни срез Сисак Јанић Владо, генерал-лајтнант Југословенске армије, Београд;

209) За Изборни срез Чаковец Радиковић Вид, претседник Сељачке радне задруге, Миховљан.

Област карловачка

210) За Изборни срез Војнић—Вргин Мост Опачић Станко-Таница, министар Владе НР Хрватске, Загреб;

211) За Изборни срез Глина Тодоровић Симо, министар Владе НР Хрватске, Загреб;

212) За Изборни срез Госпић—Перушић Блажевић Јаков, Министар Владе ФНРЈ, Београд;

213) За Изборни срез Грачац—Доњи Лапац—Удбина Почуча Миле, потпретседник Президијума Сабора НР Хрватске, Загреб;

214) За Изборни срез Карловац град Хољевац Вечеслав, Министар Владе ФНРЈ, Београд;

215) За Изборни срез Карловац I Павлачић Мика, руководиоца Управе за агитацију и пропаганду Обласног комитета КП Хрватске, Карловац;

216) За Изборни срез Карловац II Половић Марко, потпретседник Извршног одбора Обласног народног одбора, Карловац;

217) За Изборни срез Огулин Ковачевић Вељко, генерал-лајтнант Југословенске армије из Београда;

218) За Изборни срез Оточац—Бриње Остовић Адам, претседник Извршног одбора Среског народног одбора, Оточац;

219) За Изборни срез Титова Кореница—Слуњ Жигић Раде, министар индустрије Владе НР Хрватске, Загреб.

Област осигјечка

220) За Изборни срез Бели Манастир Станић Миле, претседник Извршног одбора Среског народног одбора, Бели Манастир;

221) За Изборни срез Винковци I Сремец др Златан, претседник Сабора НР Хрватске, Загреб;

222) За Изборни срез Винковци II Перкушић Иван, претседник Извршног одбора Среског народног одбора Винковци;

223) За Изборни срез Вуковар Цази Јосип, Министар Владе ФНРЈ, Београд;

224) За Изборни срез Доњи Михаљац Месић Милан, претседник Извршног одбора Среског народног одбора, Доњи Михаљац;

225) За Изборни срез Ђаково Новак Иван, повереник Извршног одбора Обласног народног одбора, Осијек;

226) За Изборни срез Жупања Бабић Антун, земљорадник, Градиште;

227) За Изборни срез Нашице Вукадиновић Ђуро, повереник Извршног одбора Обласног народног одбора, Осијек;

228) За Изборни срез Нова Градишка Крајачић Иван, министар унутрашњих послова Владе НР Хрватске, Загреб;

229) За Изборни срез Ораховица Крајачић Сока, претседник Главног одбора Антифашистичког фронта жена Хрватске, Загреб;

230) За Изборни срез Осијек Јакшић Никола, потпретседник Извршног одбора Обласног народног одбора, Осијек;

231) За Изборни срез град Осијек Комар Славко, претседник Извршног одбора Обласног народног одбора, Осијек;

232) За Изборни срез Подравска Слатина Бркић Душко, потпретседник Владе НР Хрватске, Загреб;

233) За Изборни срез Славонски Брод I Салај Ђуро, претседник Централног одбора Савеза синдиката Југославије, Београд;

234) За Изборни срез Славонски Брод II Змајић Јосип, потпуковник Југословенске армије из Београда;

235) За Изборни срез Славонска Пожега I Бркић Звонко, министар Владе НР Хрватске;

236) За Изборни срез Славонска Пожега II Рикановић Илија, земљорадник, Слобоштина.

Област ријечка

237) За Изборни срез Делнице Брнчић Јосип, јавни тужилац НР Хрватске, Загреб;

238) За Изборни срез Лабин—Лошинь Врбанац Јосип, помоћник генералног директора Дирекције за угаљ НР Хрватске, Загреб;

239) За Изборни срез Опатија—Бузет Златић Дина, потпретседник Извршног одбора Обласног народног одбора, Ријека;

240) За Изборни срез Пореч—Ровињ Масарото Ђусто, повереник Извршног одбора Обласног народног одбора, Ријека;

241) За Изборни срез Пула Нефат Фрањо, претседник Извршног одбора Градског народног одбора, Пула;

242) За Изборни срез Пазин Димитриј Душан, министар комуналних послова Владе НР Хрватске, Загреб;

243) За Изборни срез град Ријека I Клаусбергер Пијетро, претседник Извршног одбора Градског народног одбора, Ријека;

244) За Изборни срез град Ријека II Раос Анте, претседник Извршног одбора Обласног народног одбора, Ријека;

245) За Изборни срез Сењ—Раб—Крк Блашковић Славко, потпуковник Југословенске армије, Ријека;

246) За Изборни срез Цриквеница—Ријека Комадина Петар, повереник Извршног одбора Обласног народног одбора, Ријека.

Област сплитска

247) За Изборни срез Бенковац Секулић Никола, министар Владе НР Хрватске, Загреб;

248) За Изборни срез Брач—Хвар—Вис Радмиловић др Јерко, претседник Врховног суда НР Хрватске, Загреб;

249) За Изборни срез Дрниш Крце Павао, потпретседник Обласног одбора Народног фронта за Далмацију, Сплит;

250) За Изборни срез Дубровник Цетинић Марин, претседник Извршног одбора Обласног народног одбора, Сплит;

251) За Изборни срез Задар I Банина Анте, генерал-мајор Југословенске армије, Загреб;

252) За Изборни срез Задар II Јадрешин Богде, члан Главног одбора Савеза синдиката Хрватске, Загреб;

253) За Изборни срез Имотски Лозо Павао, зидар, Пољице;

254) За Изборни срез Книн Турувија Тоде, начелник Управе за агитацију и пропаганду ЦК КП Хрватске, Загреб;

255) За Изборни срез Корчула Роје Анте, начелник Организационе управе ЦК КП Хрватске, Загреб;

256) За Изборни срез Метковић-Макарска Баће Максо, генерал-лајтнант Југословенске армије, Београд;

257) За Изборни срез Сињ I Буљан Вице, министар рибарства Владе НР Хрватске, Загреб;

258) За Изборни срез Сињ II Чолак Петар, повереник Извршног одбора Обласног народног одбора, Сплит;

259) За Изборни срез град Сплит Броз Јосип Тито, маршал Југославије, генерални секретар ЦК КПЈ, Претседник Владе ФНРЈ, Београд;

260) За Изборни срез Сплит I Марковић Стјепан, директор Далматинске индустрије цемента и цементних производа Сплит—Партизан, Сплит;

261) За Изборни срез Сплит II Гиздић Драго, председник Главног одбора Савеза синдиката НР Хрватске, Загреб;

262) За Изборни срез Шибеник I Рибар др Иван, Претседник Президијума Народне скупштине ФНРЈ, Београд;

263) За Изборни срез Шибеник II Шпрљан Гуште, управник Средње партиске школе „Раде Кончар” ЦК КП Хрватске, Загреб.

НАРОДНА РЕПУБЛИКА СЛОВЕНИЈА

Град Љубљана

264) За Изборни срез град Љубљана I Кидрич Борис, члан Политбироа ЦК КПЈ, Претседник Привредног савета Владе ФНРЈ и Претседник Савезне планске комисије, Београд;

265) За Изборни срез град Љубљана II Малешич Матија, претседник Градског народног одбора Љубљана;

266) За Изборни срез град Љубљана III Маринко Миха, секретар Политбироа ЦК КП Словеније, претседник Владе НР Словеније, Љубљана;

267) За Изборни срез град Љубљана IV Брецељ др Маријан, потпретседник Владе НР Словеније, Љубљана.

Област горичка

268) За Изборни срез Горица — источни део Крајгер Борис, члан Политбироа ЦК КП Словеније, министар унутрашњих послова Владе НР Словеније, Љубљана;

269) За Изборни срез Горица — западни део Стаколич Јожеф, сељак-задругар, Хум при Којскем;

270) За Изборни срез Идрија—Толмин Випотник Јанез, претседник Извршног одбора Обласног народног одбора за горичку област, Постојна;

271) За Изборни срез Илирска Бистрица—Сежана Регент Иван, члан Политбироа ЦК КП Словеније, министар просвете Владе НР Словеније, Љубљана;

272) За Изборни срез Постојна Бенчич Драго, пуковник Југословенске армије, Љубљана.

Област мариборска

273) За Изборни срез Лендава Хорват Иван, сељак, претседник Извршног одбора Среског народног одбора Лендава, Доња Лендава;

274) За Изборни срез Љутомер—Радгона Штруцл Петер, претседник задруге „Вински врхови”, Бребровник;

275) За Изборни срез град Марибор-леви брег Авбељ Виктор, члан Политбироа ЦК КП Словеније, претседник Извршног одбора Обласног народног одбора, Марибор;

276) За Изборни срез Марибор-десни брег Полич Зоран, министар финансија Владе НР Словеније, Љубљана;

277) За Изборни срез Марибор-западни део Шнудерл др Макс, професор универзитета, Љубљана;

278) За Изборни срез Марибор-источни део Симонич Франц, агроном, Марибор;

279) За Изборни срез Словенградец Скерловник Иво, радник, Словенградец;

280) За Изборни срез Пољчане Штурм Антон, директор фабрике „Импол“, Горња Бистрица;

281) За Изборни срез Птуј-леви брег Кведер Душан, генерал-лајтнант Југословенске армије, Београд;

282) За Изборни срез Птуј—десни брег Потрч др Јожеф, министар за културу и уметност Владе НР Словеније, члан Политбироа ЦК КП Словеније, Љубљана;

283) За Изборни срез Мурска Собота Крањец Мишко, књижевник Љубљана.

Област љубљанска

284) За Изборни срез Гросупље—Требње Борштнар Јоже, министар за трговину и снабдевање Владе НР Словеније, Љубљана;

285) За Изборни срез Јесенице Ропрет Виктор, електричар, Јесенице;

286) За Изборни срез Камник Рудолф Јанко, металац, претседник Главног одбора Савеза синдиката за Словенију, Љубљана;

287) За Изборни срез Кочевје Микуж др Метод, професор универзитета, Љубљана;

288) За Изборни срез Крањ—јужни део Бровч Андреј, претседник Народног одбора, Крањ;

289) За Изборни срез Крањ—северни део Фајфар Тоне, министар дрвне индустрије Владе НР Словеније, Љубљана;

290) За Изборни срез Кршко Хрибар Јанез, члан Политбироа ЦК КП Словеније, претседник Извршног одбора Обласног народног одбора, Љубљана;

291) За Изборни срез Љубљана Попит Франц, министар рударства Владе НР Словеније, Љубљана;

292) За Изборни срез Ново Место Томшич Вида, претседница Главног одбора Антифашистичког фронта жена Југославије, Београд;

293) За Изборни срез Трбовље Загоришек Антон, рудар, Трбовље—Ретје;

294) За Изборни срез град Цеље Лескошек Франц, члан Политбироа ЦК КПЈ, Министар тешке индустрије Владе ФНРЈ, Београд;

295) За Изборни срез Цеље—исток Крајгер Сергеј, потпретседник Владе НР Словеније, Љубљана;

296) За Изборни срез Цеље—запад Оцвирк Иван, земљорадник, претседник Извршног одбора Среског народног одбора, Цеље;

297) За Изборни срез Чрномelj Броз Јосип Тито, маршал Југославије, генерални секретар ЦК КПЈ, Претседник Владе ФНРЈ, Београд;

298) За Изборни срез Шоштањ Станте Петер, генерал-мајор Југословенске армије, Љубљана.

НАРОДНА РЕПУБЛИКА БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

Град Сарајево

299) За Изборни срез град Сарајево I Хумо Авдо, потпретседник Владе НР Босне и Херцеговине, Сарајево;

300) За Изборни срез град Сарајево II Цвијетић Никола, радник, Сарајево;

301) За Изборни срез град Сарајево III Олбина Дане, радник, Сарајево.

Област бањалучка

302) За Изборни срез град Бања Лука Карабеговић Осман, министар трговине и снабдевања Владе ФНРЈ, Београд;

303) За Изборни срез Бања Лука I Врховац Милован, министар комуналних послова Владе НР Босне и Херцеговине, Сарајево;

304) За Изборни срез Бања Лука II Комленић Симо, потпретседник Извршног одбора Обласног народног одбора, Бања Лука;

305) За Изборни срез Бихаћ Капетановић Хајро, претседник Извршног одбора Обласног народног одбора, Сарајево;

306) За Изборни срез Босанска Градишка Бабић Љубо, помоћник Претседника Привредног савета Владе ФНРЈ, Београд;

307) За Изборни срез Босанско Грахово Морача Милутин, генерал-лајтнант Југословенске армије, Београд;

308) За Изборни срез Босанска Дубица Шиљековић Бошко, генерал-лајтнант Југословенске армије, Београд;

309) За Изборни срез Босанска Крупа Шеховић Ахмет, потпуковник Југословенске армије, Сарајево;

310) За Изборни срез Босански Нови Ковачевић Душанка, министар просвете Владе НР Босне и Херцеговине, Сарајево;

311) За Изборни срез Дрвар Броз Јосип Тито, маршал Југославије, генерални секретар ЦК КПЈ, Претседник Владе ФНРЈ, Београд;

312) За Изборни срез Јајце Влатковић Немања, учитељ, Сарајево;

313) За Изборни срез Кључ Дошен Илија, претседник Комисије државне контроле НР Босне и Херцеговине, Сарајево;

314) За Изборни срез Котор—Варош Борић Душан, радник, Котор—Варош;

315) За Изборни срез Мркоњић Град Бутозан др Васо, ректор универзитета, Сарајево;

316) За Изборни срез Приједор I Колак Руди, претседник Извршног одбора Обласног народног одбора, Бања Лука;

317) За Изборни срез Приједор II Стојановић Сретен, вајар, Београд;

318) За Изборни срез Прњавор Родић Гојко, радник, Бања Лука;

319) За Изборни срез Сански Мост Војиновић Петар, генерал-мајор Југословенске армије, Карловац;

320) За Изборни срез Србац Капор Момир, намештеник, Бања Лука;

321) За Изборни срез Цазин Поздерац Хакија, генерални секретар Владе НР Босне и Херцеговине, Сарајево.

Област мостарска

322) За Изборни срез Дувно Бакрач Јозо, потпретседник Извршног одбора Обласног народног одбора, Мостар;

323) За Изборни срез Коњиц Шарац др Заим, Министар пошта Владе ФНРЈ, Београд;

324) За Изборни срез Ливно Бркић Хасан, претседник Планске комисије НР Босне и Херцеговине, Сарајево;

325) За Изборни срез Љубушки Међугорац Миле, земљорадник, Љубушки;

326) За Изборни срез град Мостар Папић Радован, претседник Извршног одбора Обласног народног одбора, Мостар;

327) За Изборни срез Мостар Новак Франц, организациони секретар Обласног комитета КП Босне и Херцеговине, Мостар;

328) За Изборни срез Невесиње Мاستиловић Новак, потпретседник Президијума Народне скупштине Народне Републике Босне и Херцеговине, Сарајево;

329) За Изборни срез Требиње Шегрт Владо, претседник Президијума Народне скупштине НР Босне и Херцеговине, Сарајево;

330) За Изборни срез Столац Грк Душан, потпретседник Извршног одбора Обласног народног одбора, Мостар;

331) За Изборни срез Чапљина Павелић Марјан, радник, Мостар;

332) За Изборни срез Широки Бријег Јеркић Иво, министар државних набавки Владе НР Босне и Херцеговине, Сарајево.

Област сарајевска

333) За Изборни срез Бугојно Хотић Месуд, пуковник Југословенске армије, Београд;

334) За Изборни срез Вареш Биједић Џемал, начелник Управе за агитацију и пропаганду ЦК КП Босне и Херцеговине, Сарајево;

335) За Изборни срез Високо Сиротановић Алија, рудар, Бреза;

336) За Изборни срез Вишеград Ђурашковић Милутин, радник, Сарајево;

337) За Изборни срез Власеница Зекић Милош, пуковник Југословенске армије, Загреб;

338) За Изборни срез Горажде Ченгић Есад, мајор Југословенске армије, Сарајево;

339) За Изборни срез Завидовићи Јуринчић Нико, министар Владе НР Босне и Херцеговине, Сарајево;

340) За Изборни срез Зеница I Маглајлић Шефкет, радник, Сарајево;

341) За Изборни срез Зеница II Черкез Ибрахим, радник Зеница;

342) За Изборни срез Кисељак Гргурић др Јаков, потпретседник Президијума Народне скупштине НР Босне и Херцеговине, Сарајево;

343) За Изборни срез Рогатица Новаковић Грујо, члан Политбироа ЦК КП Босне и Херцеговине и секретар Президијума Народне скупштине НР Босне и Херцеговине, Сарајево;

344) За Изборни срез Сарајево Међо Томо, члан Извршног одбора Обласног народног одбора, Сарајево—Касиндол;

345) За Изборни срез Травник Сунарић др Иво, министар правосуђа Владе НР Босне и Херцеговине, Сарајево;

346) За Изборни срез Фоча Косорић Перо, официр Југословенске армије, Ниш.

Област тузланска

347) За Изборни срез Бијељина I Чолаковић Родољуб, Министар за науку и културу Владе ФНРЈ, Београд;

348) За Изборни срез Бијељина II Госпић Светолик, претседник Извршног одбора Обласног народног одбора, Тузла;

349) За Изборни срез Босански Брод Туњић Матија, претседник Извршног одбора Среског народног одбора, Босански Брод;

350) За Изборни срез Босански Шамац Абрамовић Анто, службеник, Босански Шамац;

351) За Изборни срез Брчко Бурић Хасо, радник, Брчко;

352) За Изборни срез Градачац Чамо др Едхем, професор универзитета, Сарајево;

353) За Изборни срез Грачаница Бегић Мухидин, намештеник, Тузла;

354) За Изборни срез Дрвента Бегић Драго, потпретседник Извршног одбора Обласног народног одбора, Тузла;

355) За Изборни срез Добој Вујасиновић Тодор, Министар железница Владе ФНРЈ, Београд;

356) За Изборни срез Зворник Пантић Милан, геометар, Сарајево;

357) За Изборни срез Лопаре Поповић Стево, службеник, Сарајево;

358) За Изборни срез Маглај Лошић Асим, шеф отсека Организационо-инструкторске управе ЦК КП Босне и Херцеговине, Сарајево;

359) За Изборни срез Озаци Даниловић Угљеша, министар Владе НР Босне и Херцеговине, Сарајево;

360) За Изборни срез Сребреница Јакшић Раде, геометар, Сарајево;

361) За Изборни срез Теслић Милаковић Милош, радник, претседник Обласног одбора синдиката, Тузла;

362) За Изборни срез Тешањ Херцеговац Адем, министар шумарства Владе НР Босне и Херцеговине, Сарајево;

363) За Изборни срез град Тузла Мијатовић Цвијетин, потпретседник Владе НР Босне и Херцеговине, Сарајево;

364) За Изборни срез Тузла I Манџић Пашага, члан Политбироа ЦК КП Босне и Херцеговине и министар рударства Владе НР Босне и Херцеговине, Сарајево;

365) За Изборни срез Тузла II Хукић Мехмедалија, радник, Тузла.

НАРОДНА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Град Скопје

366) За Изборни срез град Скопје I Броз Јосип Тито, маршал Југославије, генерални секретар ЦК КПЈ, Претседник Владе ФНРЈ, Београд;

367) За Изборни срез град Скопје II Колишевски Лазар, претседник Владе НР Македоније, секретар ЦК КП Македоније, Скопје;

368) За Изборни срез град Скопје III Сејфула Кемал, секретар Народног собрања Народне Републике Македоније, Скопје.

Област битолска

369) За Изборни срез град Битола Талевски Благоје, претседник Извршног одбора Обласног народног одбора за битолску област, Битола;

370) За Изборни срез битолски Фотев Богоја, претседник Президијума Народног Собрања НР Македоније, Скопје;

371) За Изборни срез демирхисарско-крушевски Илијевски Владо, претседник Извршног одбора Среског народног одбора Демир Хисар;

372) За Изборни срез охридски Колишевски Лазар, претседник Владе НР Македоније, секретар ЦК КП Македоније, Скопје;

373) За Изборни срез град Прилеп Темелкоски Борко, потпретседник Владе НР Македоније, Скопје;

374) За Изборни срез прилепски Црвенковски Крсте, министар Владе НР Македоније, Скопје;

375) За Изборни срез ресенски Узуновски Цветко, министар Владе НР Македоније, Скопје;

376) За Изборни срез струшки Малески Владо, службеник Радио-Београда, Београд.

Област гостиварска

377) За Изборни срез бродски Тренески Љубе, члан Облавног комитета КП Македоније за Битолску област, Битола;

378) За Изборни срез гостиварски Смилевски Видоје, потпретседник Владе НР Македоније, Скопје;

379) За Изборни срез дебарски Кодра Џафер, министар Владе НР Македоније, Скопје;

380) За Изборни срез кичевски Алексоски Борис, претседник Главног одбора Савеза синдиката НР Македоније, Скопје;

381) За Изборни срез град Тетово Наумовски Круме, инструктор Организационо-инструкторске управе ЦК КП Македоније, Скопје;

382) За Изборни срез тетовски Шакири Реис, министар Владе НР Македоније, Скопје.

Област кумановска

383) За Изборни срез горчепетровски Брајковски Живко, радник, Скопје;

384) За Изборни срез кривопаланачко-кратовски Христов Страшо, директор рудника Злетово, Кратово;

385) За Изборни срез град Куманово Нацева Мара, потпретседница Главног одбора Антифашистичког фронта жена Југославије, Београд;

386) За Изборни срез кумановски Алексиевски Димитар, службеник, Куманово;

387) За Изборни срез скопски Кузмановски Боге, министар Владе НР Македоније, Скопје.

Област штипска

388) За Изборни срез беровско-царевоселски Митевски Методи, секретар Обласног комитета КП Македоније, Штип;

389) За Изборни срез ђевђелијски Бајалски Ристо, министар Владе НР Македоније, Скопје;

390) За Изборни срез кавадарски Минчев Никола, потпретседник Владе НР Македоније, Скопје;

391) За Изборни срез кочански Михајловски Кирил, потпуковник Југословенске армије, Београд;

392) За Изборни срез светониколски Бурзевски Ванчо, службеник, Скопје;

393) За Изборни срез струмички Апостолски Михаило, генерал-лајтнант Југословенске армије, Сарајево;

394) За Изборни срез титовелешки Гигов Страхил, министар Владе ФНРЈ, Београд;

395) За Изборни срез штипско-радовишки Арсов Љубчо, министар Владе ФНРЈ, Београд.

НАРОДНА РЕПУБЛИКА ЦРНА ГОРА

396) За Изборни срез андријевичко-колашински Јовановић Блажо, претседник Владе НР Црне Горе, секретар ЦК КП Црне Горе, Цетиње;

397) За Изборни срез барски Ђаконовић Нико, министар Владе НР Црне Горе, Цетиње;

398) За Изборни срез бјелопољски Медовић Радомир, претседник Извршног одбора Среског народног одбора, Бјело Поље;

399) За Изборни срез дурмиторски Шарац Спасоје, претседник Извршног одбора Среског народног одбора, Жабљак;

400) За Изборни срез иванградски Јоксимовић Саво, министар Владе НР Црне Горе, Цетиње;

401) За Изборни срез которско-херцеговски Вукасовић Милан, претседник Извршног одбора Среског народног одбора, Херцегови;

402) За Изборни срез никшићки Зековић Вељко, секретар Владе ФНРЈ за персоналну службу, Београд;

403) За Изборни срез плеваљски Церовић Комнен, министар Владе НР Црне Горе, Титоград;

404) За Изборни срез титоградски Броз Јосип Тито, маршал Југославије, генерални секретар ЦК КПЈ, Претседник Владе ФНРЈ, Београд;

405) За Изборни срез цетињско-даниловградски Попивода Крсто, члан ЦК КПЈ, Београд.

II

Верификациони одбор примио је преко привременог претседника Савезног већа и извештај да су народни посланици који имају два и више мандата на првој седници Савезног већа дали изјаве који мандат задржавају за себе, а којих се мандата одричу у корист својих заменика, из кога се извештаја види: да народни посланик Јосип Броз Тито задржава мандат за Изборни срез Дрвар, а одриче се мандата за изборне срезове: ужички, град Сплит, Чрномељ, град Скопје и титоградски; да народни посланик Петар Стамболић задржава мандат за Изборни срез град Београд II, а одриче се мандата за Изборни срез земунски и да народни посланик Лазар Колишевски задржава мандат за Изборни срез охридски а одриче се мандата за Изборни срез град Скопје II.

По размотрењу потврђених кандидатура у односним изборним срезовима, записника среских изборних комисија и осталих изборних аката, Одбор предлаже Већу да се прогласе за народне посланике Савезног већа и то:

На место Јосипа Броза Тита:

1) За Изборни срез ужички Пенезић Слободан, министар унутрашњих послова Владе НР Србије из Београда;

2) За Изборни срез град Сплит Крстуловић Вицко, министар поморства Владе ФНРЈ из Београда;

3) За Изборни срез Чрномељ Кочевар Франц, пуковник Југословенске армије из Београда;

4) За Изборни срез град Скопје I Наумовски Наум, председник Извршног одбора Градског народног одбора, Скопје;

5) За Изборни срез титоградски Мирковић Ико, председник Извршног одбора Градског народног одбора, Титоград.

На место Петра Стамболића за Изборни срез земунски Бошковић Ђорђе, повереник Комуналних послова Главног извршног одбора Народне скупштине Аутономне Покрајине Војводине, Нови Сад.

На место Лазара Колишевског за Изборни срез град Скопје II Коцо Димче, професор универзитета из Скопја.

Подносећи Савезном већу овај свој извештај, Одбор моли Веће да га изволи у целости усвојити.

За известиоца одређена је Боса Цветић.

Секретар
Момчило Марковић, с. р.

Председник
Верификационог одбора
Ђуро Салај, с. р.

Чланови:

Вељко Зековић, с. р., Маријан Брецељ, с. р., Мара Нацева, с. р.,
Шефкет Маглајлић, с. р., Иво Јеркић, с. р., Марко Половић, с. р.,
Бошко Чакић, с. р., Јожеф Нађ, с. р., Боса Цветић, с. р.

Председник Верификационог одбора: Отварам дискусију о овом извештају. Жели ли ко од другова народних посланика да узме реч о извештају Верификационог одбора? Реч има народни посланик друг Милош Минић.

Милош Минић (*Изборни срез град Чачак, НР Србија*): Другови народни посланици, одмах желим да кажем да немам никаквих примедба на извештај Верификационог одбора и да ћу гласати за њега.

Па ипак сам узео реч из разлога што мислим да сте и ви сви сагласни да не може бити сувишно ако се од стране нас, изабраних претставника народа, на овом првом заседању Народне скупштине чује која реч о резултатима избора од 26 марта изнетим у извештају Верификационог одбора, а познатим и од раније из саопштења Савезне изборне комисије, објављених у нашој штампи. А ово тим пре што се у иностранству нашироко и надугачко писало и коментарисало о нашим изборима, са разних становишта и са разним циљевима и намерама. Наша штампа је, истина, одмах после избора дала коментаре избора и изборних резултата, али ни приближно није трошила за то простора колико је то чинила иностранска штампа, јер за наше људе резултати избора потпуно до-

вољно и јасно говоре сами за себе. И стога, сматрам, није сувишно оно што ћемо овде рећи о нашим изборима.

Другови народни посланици, сва величина победе Народног фронта извојеване на изборима од 26 марта, огроман и далеко-сежан значај ове историске победе задобијене у условима најширег демократизма у којима су спроведени избори, могу се у пуној светлости сагледати тек онда када бројеве и податке из извештаја Верификационог одбора упоредимо са неким другим важним подацима. Молим вас да ми допустите да покушам да та упоређења изведем, иако ћу бити принуђен да износим сувише цифара.

Почећу са подацима о броју уписаних бирача. Уписаних бирача било је 1945 године 8,383.455, а 1950 године 9,856.501, дакле више 1950 године 1,473.046. Број уписаних бирача у ФНРЈ 1950 године износи 60,8% од броја целокупног становништва ФНРЈ.

Од тога броја бирачи мушкарци чине 4,616.912 или 46,85% а женски 5,239.589 или 53,15%.

Као што видите, ови подаци довољно јасно говоре о ширини демократизма наших законских одредаба о општем и једнаком праву гласа. Осим лица која су изгубила бирачко право на основу судске пресуде по кривичним делима која су извршила, код нас више нема других пунолетних грађана који немају бирачких права. Нема их и не постоји потреба да их има, јер је снага Народног фронта у толикој мери одлучујућа у нашем друштвено-политичком животу да не постоје никакве могућности да незнатна мањина непријатеља социјализма има иоле озбиљнији утицај на правац и ток развјатка наше земље.

А сада ево података о учешћу бирача на изборима 26 марта ове године у поређењу са учешћем бирача на изборима новембра 1945.

Године 1945 у читавој земљи гласало је 85,07% од укупног броја бирача, а 1950 године 91,94% од укупног броја бирача.

По републикама је углавном иста сразмера, негде већа, негде мања. Према томе, учешће бирача било је веће на овим изборима него на оним у 1945 години и у процентима и у апсолутном броју за 1,629.311 за Савезно веће и 1,648.956 за Веће народа.

Али не само да је било веће учешће бирача у гласању, него је било незапамћено велико учешће народних маса у изборној кампањи широм читаве земље. Подаци само за НР Србију довољно јасно ово илуструју.

Према непотпуним подацима, учествовало је у НР Србији на изборним митинзима, зборовима и конференцијама око 10,5 милиона бирача, што значи да је скоро сваки бирач скоро три пута учествовао на изборним скуповима.

Потпуно је слично било и у осталим нашим републикама, за које нисам имао при руци тачне и потпуне податке ове врсте.

Ово сведочи о врло великом интересовању наших грађана за важна унутрашња и спољнополитичка питања о којима су на народним скуповима сасвим отворено говорили руководиоци наше земље, кандидати за народне посланике, многобројни политички радници и активисти Народног фронта. У томе се манифестовала пуном снагом крвна заинтересованост широких народних маса и свих наших народа за очување и даље развијање тековина наше Народне револуције, за даљи развитак социјалистичке изградње и очување слободе и независности наше социјалистичке отаџбине.

Стотине хиљада чланова Народног фронта показало је велику активност и залагање у изборној кампањи да би победа Народног фронта на изборима била што већа.

Али није била мала ни активност непријатеља социјализма у нашој земљи. Надахњујући се сталном иностраном реакционарном пропагандом свих боја, од информбироовске до профашистичке, они су настојали да ширењем претњи ратом и уношењем забуне повуку за собом што већи број људи, да заједно са њима гласањем у кутију без листе иступе у што већем броју против Народног фронта, против изградње социјализма. У томе су, сасвим разумљиво, најактивнији били капиталистички елементи на селу.

Резултат гласања показао се онакав какав смо сви ми и очекивали, а какав су могли очекивати и сви они у иностранству којима је познато расположење народних маса у нашој земљи, па било да им годи или не што је то тако, а не друкчије. Ове резултате чули смо из извештаја Верификационог одбора, а знамо их и од раније и ја их не бих износио, само бих направио упоређење са резултатима за Уставотворну скупштину 1945 године. Ево како то упоређење изгледа.

Малопре сам рекао да је 1950 године скоро 1,650.000 бирача гласало више него 1945 године. Ево како су гласали за Народни фронт, а како у кутију без листе.

Године 1945 Народни фронт је добио 6,725.047 за Савезну скупштину или 90,48%, а 1950 године за Савезно веће 93,25% или укупно 8,449.839. Кутија без листе у 1945 години 707.422 или 9,52%, а 1950 године 611.941 или 6,75%.

За Веће народа је нешто слично: ове године 93,40%, а 1945 године 88,69%. У кутију без листе 1950 године гласало је 237.746 мање него 1945.

Ако укупне резултате изразимо само у вишку онда излази овако: за Савезно веће је за Народни фронт гласало 1950 године 1,724.792 гласача више него 1945. Мање је гласало у кутију без

листе 95.481. За Веће народа више је гласало за Народни фронт 1950 него 1945 године 1,888.702. Мање је гласало у кутију без листе 239.746.

Ако бисмо претпоставили да су свих 1,473.046 бирача који су стекли бирачко право после 1945 гласали за Народни фронт, што је најприближније стварности, јер грђ ових бирача чине младе генерације, ипак се појављује да су сада за кандидате Народног фронта за Савезно веће гласали 251.746, а за кандидате Народног фронта за Веће народа 415.656 бирача, они који 1945 или уопште нису изишли на биралиште или су, из било којих разлога, гласали у кутију без листе.

Ово открива једну од значајних тенденција нашег унутрашњег политичког развитка, тенденцију даљег изоловања унутрашње реакције од народних маса у нашој земљи, углавном од оних најмање политички свесних грађана од којих су неки, не схватајући огроман политички значај избора, гласали у кутију без листе, повучени личним незадовољством због неке неправде која им је учињена појединим неправилним и незаконитим поступцима неких локалних органа народне власти. Све више, од једних до других избора, кутија без листе постаје кутија у коју искључиво непријатељи социјализма спуштају гласачку куглицу.

Треба, другови, нарочито истаћи да су све националне мањине на овим изборима својим гласањем показале да у огромној већини чврсто стоје уз Народни фронт на челу с другом Титом, да су непоколебљиво решене, упркос свих покушаја контрареволуционарне информбироовске политике да их искористи за борбу против социјалистичке Југославије, да раме уз раме са свим народима Југославије истрају до краја у борби за социјализам и независност своје социјалистичке отаџбине, Федеративне Народне Републике Југославије.

Од врло великог интереса је упоређење броја гласова које су добили кандидати Народног фронта са бројем чланова Народног фронта. Ево како то упоређење изгледа.

Бројно стање чланова Народног фронта кретало се овако: 1947 године 6,536.204, године 1948 7,732.477, године 1949 (31 децембра) 7,582.576, с тим што је Србија рачуната са 1 фебруаром 1950.

Данас Народни фронт сачињава 75,87% или округло 76% целокупног нашег становништва старијег од 18 година.

Ево, другови, како изгледа однос броја уписаних бирача према броју чланова Народног фронта, то јест, оних који су гласали.

Број уписаних бирача 9,856.501, а број чланова Народног фронта 7,582.576. Дакле, од свих уписаних бирача 76,94% су чланови Народног фронта.

Од бирача који су гласали, чланови Народног фронта чине 83,78%, а они који нису чланови Народног фронта чине 16,22%.

Ево како стоји однос броја гласова палих за кандидате Народног фронта и броја чланова Народног фронта: укупно сви кандидати Народног фронта за Савезно веће добили су 8,449.839, а за Веће народа 8,463.677 гласова. Од тога броја гласова палих за Савезно веће гласови чланова Народног фронта чине 89,62%, а за Веће народа 89,59%.

Излази да је за Савезно веће гласало 10,38% а за Веће народа 10,41% од укупног броја гласова палих за кандидате Народног фронта, оних гласача који нису чланови Народног фронта.

Наш Народни фронт је јединствена општеполитичка организација трудбеника уједињених данас на програму борбе за изградњу социјализма и за очување независности и суверености наше социјалистичке државе. Његова руководећа снага је наша Комунистичка партија Југославије. Чланство нашег Народног фронта сачињава 76% броја наших становника старијих од 18 година. То је таква демократска већина чија би подршка била потпуно довољна, према појмовима који владају у демократском свету, да да легитимацију нашем државном руководству за даље руковођење нашом државом. Утолико је значајније да је ова подршка још шира, да је преко једне трећине бирача, који нису чланови Народног фронта, на изборима 26 марта својим гласањем за кандидате Народног фронта изразило своју сагласност и подршку политици Народног фронта, КПЈ и нашег државног руководства на челу с другом Титом. (Аплауз).

Још у октобру 1946 писао је друг Тито:

„За развитак и учвршћење нове Републике Југославије има велики значај та чињеница што је у рату, у процесу ослободилачке борбе, створен један снажан, несаломљив савез маса, прави народни савез.

У току Народноослободилачке борбе било је исковано несаломљиво јединство народа, које је названо Народним фронтом. То је не само савез радника и сељака, то је нешто више. То је савез свих родољуба, свих прогресивних људи наше земље, свих оних који су кренули новим путем за изградњу и учвршћење нове Југославије. То јесте и треба да остане савез радног народа: радника, сељака, народне интелигенције и осталих радних грађана наше земље. Било би неправилно и штетно сужавати тај савез, који претставља снажан темељ наше младе Републике. Не

сужавање путем секташког схватања у раду са масама, које понекад чине чак и честити и заслужни руководиоци, већ проширивање и неуморно учвршћивање тога савеза. Ето, то је дужност свих руководилаца, ма на којем се положају они налазили, било у државним или привредним органима, било у фронтовским или било којим другим организацијама". (Тито: У чему је специфичност ослободилачке борбе и револуционарног преображаја Нове Југославије, „Комунист" бр. 1, октобра 1946 године).

Више од три и по године је отада прошло, — временски период испуњен крупним историским догађајима, период испуњен џиновским напорима наших народа у борби за остварење првог Петогодишњег плана — плана социјалистичке изградње, период највећих и најтежих искушења пред која су ставили наше народе данашњи руководиоци СССР својом контрареволуционарном политиком према нашој земљи. Небројене су тешкоће које смо у том периоду морали савладати. То није био период много лакши од четворогодишњег ратног периода.

И после свега тога, ако изборне резултате од 26 марта третирамо као неку врсту политичког биланса, можемо с пуним правом констатовати да се потпуно сачувала ширина савеза радног народа о коме је говорио друг Тито 1946 године, ширина Народног фронта. И не само да се сачувала него се силно проширила. То показује пораст броја његових чланова од 1947 до 1950. То показује и прилив десетине хиљада нових чланова у Народни фронт у току саме изборне кампање. Само у НР Србији у току ове кампање ступило је у Народни фронт нових чланова и то: у Београдској области 24.574 члана, у Нишкој области 15.308 чланова, у Тимочкој области 6.324 члана, у АКМО 19.894 члана. Нисам имао тачне податке за друге народне републике у којима је такође ова појава била раширена. То показује, такође, да су велики број гласова за кандидате Народног фронта дали нечланови Народног фронта. И не само да се ради о развиту у ширину, него је јединство народних маса, издржавши сва досадашња искушења и силно ојачало и учврстило се.

Створено и организационо оформљено у току рата и Народне револуције, на платформи Народноослободилачке борбе и револуционарних демократских преображаја наше земље, јединство народних маса одржало се, проширило и учврстило у периоду изградње социјализма, прелазном периоду од капитализма ка социјализму, чија је законита пропратна појава заоштравање класне борбе, проузроковано револуционарним преображајима друштвено економских односа које је народна власт извршила и врши. У томе лежи најсјанија потврда правилности политике Народног фронта, политике Комунистичке партије Југославије —

његове руководеће снаге, политике Централног комитета Комунистичке партије Југославије на челу с другом Титом. (Аплауз).

Све то значи да се огромно проширила и учврстила политичка основица народне власти наше социјалистичке државе. Никад у нашој историји врховно државно претставничко тело није имало подршку тако широких народних маса, као што то има наша садашња Народна скупштина.

Историски значај избора од 26 марта лежи у томе што се на њима свом снагом испољила ова основна тенденција нашег унутрашњег политичког развитака на плебисцитаран начин манифестоване решености наших народа да изграде социјализам сопственим снагама, у виду не само непољуљаног, него још више учвршћеног поверења широких народних маса у руководство наше државе на челу с другом Титом.

Сва величина и значај победе Народног фронта на изборима 26 марта да се у још јаснијој светлости сагледати, ако се потсетимо да су они спроведени како на друкчијој платформи, тако и у друкчијим унутрашњеполитичким и спољнополитичким условима него што је била платформа и услови у којима су спроведени избори за Уставотворну скупштину, новембра 1945 године.

Народни фронт је ишао у изборе за Уставотворну скупштину са платформом даљег разбијања реакције, учвршћења народне власти, обнове ратом опустошене земље и консолидације међународног положаја нове Југославије. Тада борба за изградњу социјализма није још била на дневном реду, није била парола дана, те није ни била саставни део изборне платформе Народног фронта. То не значи да ми тада нисмо имали јасну перспективу даљег развитака наше земље. Напротив, наша перспектива била је јасна, била је перспектива изградње социјализма. И ми смо под руководством друга Тита усмеравали читав рад оријентишући се према овој перспективи. Али тада то још није био дневни задатак. У то време снаге унутрашње реакције, иако су биле разбијене и компромитоване у току Народноослободилачког рата, још нису биле без значаја. У то време наша земља је била извргнута притиску непријатељске кампање само од стране западних империјалиста.

Избори за Скупштину ФНРЈ од 26 марта, пак, спроведени су на платформи борбе за изградњу социјализма; борбе за даљи развитак и учвршћење народне демократије, борбе за очување независности наше земље. Унутрашња реакција у градовима је углавном савладана, али њена главна снага остала је на селу, где су њени носиоци капиталистички елементи, који пружају упоран и жесток отпор народној власти, отпор против изградње социјализма. Тај отпор је порастао истовремено са све оштријом кла-

сном борбом на селу у вези са политиком КПЈ, Народног фронта и народне власти усмереном на социјалистички преображај нашег села путем развијања задругарства. Избори су спроведени у условима жестоке информбироовске кампање и низа непријатељстава од стране водећих кругова СССР и њему подређених источно-европских земаља, која трају скоро две године.

Несумњиво је да су платформа на којој су ови избори спровођени и услови у којима су спроведени захтевали високу свест широких народних маса да би се правилно оријентисале. Такве чињенице, као што су повећано учешће бирача и огроман пораст гласова датих за кандидате Народног фронта, јасно показују да се у протеклом четворогодишњем периоду развила и огромно порасла политичка свест народних маса. Њих није могла збунити ни клеветничка пропаганда, ни економска блокада, није их могло заплашити ни оружано провоцирање на границама, ни претња изолацијом. Сва досадашња средства из информбироовског арсенала нису поколебала наше трудбенике. Напротив, само су изазвала код њих дубоко огорчење и учврстила их у уверењу да се политици насилног потчињавања наше земље свом силом треба одупрети и у отпору истрајати до победе наше праведне ствари. Ово расположење народних маса нашло је свој пуни израз у резултату избора 26 марта.

Ко има очи тај може да сагледа и види ово исто што и ми видимо. Ко држи до стварности и истине, а не узима своје жеље за стварност, тај може да види овакву нашу стварност, јер ми не кријемо од света шта радимо и шта се код нас догађа.

А сада да погледамо како су из иностранства гледали на наше изборе.

У иностранству се много писало и говорило о нашим изборима од 26 марта и пре и после избора, и то како у западним, тако и у информбироовским земљама.

Ако сведемо на најкраће шта се све у иностранству говорило о нашим изборима, ево како то изгледа.

Штампа информбироовских земаља и комунистичких партија на Западу:

У Југославији влада фашистички терор. Пуштају се из затвора ратни злочинци, усташе, љотићевци, четници и др. да би повећали број сигурних гласача за фашистичко-гестаповски режим. Тако је пуштено 7 хиљада оваквих злочинаца („Руде право” и др.). Оживљују се буржоаске партије ради тобожње демократичности (Радио-Праг 14/IV). Грађани живе под терором и не постоји слобода гласања. Сто хиљада комуниста „верних интернационализму” налазе се у затворима. („Унита”, Радио-Праг и др.). От-

како су расписани избори појачава се терор, насиља, убиства. Народ се ипак одупире, не долази на изборове и митинге и тиме испољава своју мржњу против „фашистичких управљача“. („ТАСС“ и „Правда“, а и сви њихови послушници: Радио-Праг и „Руде Право“ Радио-Софија и „Работническо дело“, Будимпешта и Букурешт, Варшава и Тирана, затим талијански „Унита“ и „Паезе“, француски „Иманите“ итд., да оне ситније и не помињем). Било је и позива Информбироа, истина, преко југословенских издајника и проданих душа, упућених нашим народима, да претворе изборе у почетак борбе за рушење „фашистичког режима“.

Реакционарна и профашистичка штампа на Западу:

Југославија је полициска држава. У њој влада комунистичка диктатура исто као и у СССР и другим комунистичким земљама. То је владавина путем насиља, гушења слободе личности, итсл. Опозиционе партије немају могућности да иступе на изборима. О некаквим слободним изборима не може бити речи, то ће пре бити комедија, а не избори. Ако Југословени и гласају за Народни фронт, то ће бити зато што од два зла бирају оно које знају, што ће радије да трпе национални комунизам, него совјетски комунизам, — а не зато што одобравају унутрашњу политику југословенских комуниста. (Тако је писало доста листова на Западу).

Умеренија западна штампа:

Југословенски изборни закон, истина, пружа могућност да сваких сто грађана поставе кандидата, али опозиција се не усуђује да постави кандидате јер нема гаранције од разних реперкусија. Зато ће на изборима бити само кандидати Народног фронта, и не само то, него и Народни фронт поставља само по једног кандидата. То је због тога што то нису демократски избори у смислу појмова западног света, али им се извесна демократичност не може оспоравати, под условом да тајност гласања буде обезбеђена. Истина, за разлику од других земаља у којима су комунисти на власти, у Југославији опозиција може да гласа против владиних кандидата пошто постоји кутија без листе, где може да гласа сваки бирач који је против политике Народног фронта и владе. Зато ће југословенски избори пре бити нека врста плебисцита, на коме ће се гласати за или против подршке политици владе, а не избори у смислу ове речи који она има на Западу. Зато ће избори имати велики значај јер ће показати да ли народ пружа политици владе подршку, а нарочито политици владе да сачува независност, да се одупре совјетском притиску и да сопственим путем иде у социјализам.

Ето, тако би се укратко могло изложити писање иностране штампе пре наших избора и у току изборне кампање.

Ваља напоменути да је највећу активност показала информбироовска пропаганда у тежњи да поколеба и дезоријентише народне масе у нашој земљи.

Мени време не допушта да наведем многобројне цитате који би ово илустровали. Али ћу их навести само неколико из иностране штампе после избора, у којима се коментаришу изборни резултати.

Претходно хоћу да напоменем да је код свих и после избора линија остала углавном иста, с тим што се у коментарима изборних резултата могу наћи неке нове контрадикције. Једино, је у умеренијој западној штампи после избора, у извештајима њихових новинара о изборима које су слали из наше земље, јаче наглашено признање да је тајност гласања била потпуно обезбеђена.

А сада, ево, неколико цитата из иностране штампе после избора.

Информбироовска штампа:

Московска „Правда” под насловом „Поводом резултата таконазваних „избора” у Југославији” — „да су у Југославији избори насилно спроведени да би „Титова клика озаконила своје господство”, да су се куглице „спуштале на очиглед комисије” у којој су били „добро проверени људи”, да резултати избора „и поред тога што су нетачни, ипак претстављају неуспех Титове клике”.

Шта значи да су се „куглице спуштале на очиглед комисије”, кад се не спуштају у руке комисије, него у стиснутој шаци у кутије изнутра обложене тако да се ни на који начин не може знати ко где спушта куглицу? Очигледно је да је ово срачунато на обману читалаца „Правде” да избори нису били тајни. Ту „Правду” боли, а не усуђује се да каже да су били јавни, јер цео свет је видео да су били тајни, па бар да баци читаоцима нешто слично таквој тврдњи. Без тога „Правда” није могла, јер ако призна да су избори тајни, као што су многи листови на Западу, осим најреакционарнијих, били приморани то да признају, онда би по тврдњи да су избори „насилно спроведени” „Правду” њени читаоци ухватили у лажи. А шта значи да су изборни резултати „нетачни”?

Чујмо најпре коментар г. Михајлова у „Труду”:

„Трудбеници су били лишени могућности да изразе слободно своју вољу путем тајног гласања, хиљаде и хиљаде југословенских патриота гласало је против штићеника београдске клике”. Он износи пример да је у IV, радничком, рејону у Љубљани 1,9%, по читавој Војводини 14% и у Београду 25.400 људи гласало

против Фронта. Коментатор закључује: „То што се титовци нису усудили да изнесу мању цифру броја радника који су гласали против њих, значи да су претрпели озбиљан пораз, значи да се радничка класа бори против Титовог режима”.

Пре свега, по г. Михајлову изгледа да негде постоји пракса да се „усуђују” да изнесу мању цифру оних који гласају против владе. По његовом испада да можеш цифре износити како ти је по вољи и како ти је потребно. Сасвим у духу информбироовског морала. Можемо бити задовољни признањем Михајлова и „Труда”, макар и кроз зубе процеђеном, да код нас није такве праксе било. „Труд” је тиме демантовао инсинуацију „Правде” да су изборни резултати „нетачни” и овим је нама уштедео труд.

Код нас тога није било, јер то не одговара нашем схватању односа према истини. Ми смо објавили резултате не само збирне за поједине републике, већ појединачно за све срезове и градове. Ми немамо никаквих разлога и нећемо да кријемо од света шта се код нас догађа. Ми знамо добро да уколико поштени људи у свету боље упознају нашу стварност, утолико ћемо стицати већи број пријатеља.

А то што софиски „Труд” проглашава оне који су гласали у кутију без листе за „југословенске патриоте” и са симпатијама говори о њима, и, без сумње, рачуна их у „здраве снаге” наклонене Информбироу, — било би у реду, само ако се „Труд” нагоди са реакционарима на Западу који те исте гласаче рачунају у своје пријатеље, „југословенске националисте” и „антикомунисте”. Нама је свеједно како ће их називати и једни и други, јер ми знамо ко су, знамо да су већина њих непријатељи социјализма, власти радног народа, народне демократије. Њихов број и њихова снага најбоље су се показали на овим изборима: њих је 6,5% према 93,5% истинских југословенских патриота, градитеља социјализма у нашој земљи; — нама је свеједно и ко ових 6,5% убраја у своје: Информбиро или реакционари на Западу.

Остало је још о „насилном спровођењу избора”. Али, претходно чујмо још неке информбироовске „аргументе” о томе.

Чујмо најпре ТАСС (из коментара од 28 марта):

„Неколико дана пре избора сваки бирач је био обавештен где и у колико сати треба да гласа. (Какво присиљавање ТАСС у овоме види, и уколико је где било индивидуалног обавештења бирача о месту и времену гласања, то тешко да коме може бити јасно!). Сви становници морали су да иду колективно на изборе. (ТАСС-ов извештач је бар у Београду, ако није куд даље ишао, могао да види да ће слатати ако тако извести Москву!). Уколико једно лице није могло да изађе на бирачко место са својом гру-

пом у одређено време, требало је да о томе унапред обавести изборну комисију и да за изостанак добије дозволу. (Ово је могла да створи само уобразиља ТАСС-овог извештача, — једино се тако може објаснити овај „податак“!). На бирачко место је било примљено само 10 гласача одједном (!?). Пошто у Југославији има много неписмених, избори се одржавају помоћу куглица а не гласачких цедуља. Гласач мора да бира само званичног кандидата или да своју куглицу стави у кутију која значи гласати против тог кандидата. (Дакле, најпре: „мора гласати званичног кандидата“, а потом „или... против тога кандидата“; није баш најписменије, јер ако „мора гласати званичног кандидата“, онда нема „или... против кандидата“, али свеједно што није најписменије речено, главно је да се и ТАСС-у омакло признање да су бирачи могли гласати како за, тако и *против* кандидата НФ, а то значи слободно и тајно гласање!). Пошто се гласање вршило пред изборном комисијом — наставља ТАСС — и другим бирачима који станују у истој кући, било је мало бирача који су имали храбрости да гласају против званичног кандидата”. (Ево, већ у овој реченици ТАСС пориче оно што је рекао у претходној! Тачно у духу информбироовске пропаганде — контрадикције им не сметају! И још, очигледно је да су симпатије ТАСС-а на страни оних који су гласали у кутију без листе, док преко 9 милиона наших грађана сматра људима без храбрости, тј. страхљивцима, — ништа му не смета што је о Југословенима сасвим супротно говорио у време када су хитлеровци били пред Москвом, Стаљинградом и око Лењинграда! Но, и то је у духу информбироовског морала!) — Ето, такви су „аргументи” ТАСС-а о „насилном спровођењу” наших избора.

„Руде право”, орган КП Чехословачке, има „јаче аргументе”. Ево шта овај лист пише:

„По улицама су патролирале војне и полициске страже, војничке патроле и патроле на америчким циповима. Оне су се могле срести на сваких 100 до 150 корака. (Смех). Специјални одреди политичке полиције уочи недеље извршили су последње чишћење сумњивих лица. Полицији и војсци је било наређено да дођу у формацијама и да гласају пред својим командантима. (Смех). Избори су вршени пред очима изборних комисија у којима су седели агенти УДБ-е. Гласати у кутију без листе, према томе, значило би излагати се прогонима.” (Смех).

Колекцији оваквих информбироовских доказа може се додати, на пример, и ово место из коментара „Уните”, органа италијанских информбирооваца:

„Избори у Југославији пружили су, као што се могло уосталом и очекивати, „плебисцитне” резултате у корист Тита, али су

карактерисани насиљем полиције — 300 хиљада полицајаца поред још 300 хиљада удбаша и око милион мобилисаних војника, осигурали су уствари „победу” Титове клике.”

„Други фактор који је утицао на резултате јесте тотална мобилизација католичке цркве и њеног апарата у корист Титовог Народног фронта. (Смех). Тито је у замену понудио многобројна места у Парламенту клерикалној странци, која се крије под именом Хришћанско-социјалне странке.” (Грохотан смех).

И даље:

„Измена изборног закона, враћање права гласа ратним злочинцима и усташама као и истовремено хапшење око 100 хиљада комуниста, начинили су од ових избора праву пародију. Реформа изборног закона одузела је изборима тајност. Бирач се, наиме, налази испред две потпуно једнаке кутије без икакве ознаке. Прва је била она за „да”, друга за „не”. Комисије на биралиштима биле су највећим делом састављене од агената УДБ-е. Поред тога, дно кутије за „не” било је од тврдог материјала тако да је свако могао да чује одјек куглице бачене у ту кутију. (Смех). Поред тога, сваки бирач чим је прошао прву кутију морао је да отвори руку и покаже да ли је гласао за Титов Народни фронт, под претњом да ће му име иначе бити забележено у специјалну листу изборне комисије.” (Смех).

Овоме нису потребни никакви коментари. Јер, то је — само по себи — најбоља илустрација моралног срозавања информбироовске пропаганде.

Ето, овакви су углавном информбироовски докази о „насилном спровођењу избора”. Народна кола која су играна на дан избора и народна весеља на улицама наших градова и по нашим селима, привидела су им се као полициске патроле, колоне војника у маршу итд., а скоро сто хиљада наших трудбеника — чланова бирачких одбора и изборних комисија приказују им се као агенти УДБ-е. (Аплауз).

„Њујорк тајмс” углавном је ту на истој линији с њима, само полази са другог становишта. Он каже: „Ово су тоталитарни избори по угледу на совјетске изборе од 12 овог месеца.” Кратко и јасно. А тако или слично и „Џорнал америкен”, „Чикаго трибјун”, римски „Обсерваторе романо”, деголистички „Епок” и њима слични.

Међутим, велики део западне штампе у својим коментарима о резултатима избора показао је трезвеније гледање и морао је признати две чињенице — прво, истинску тајност гласања и отсуство сваког насиља над бирачима, друго, огромну победу коју је Народни фронт однео. У овим коментарима су избори од 26 марта

често упоређивани са изборима од 1945 године и истицан је огроман пораст гласова за Народни фронт.

Али и у овом делу штампе чињени су приговори да није било опозиционих кандидата, ма да је признавано да је то изборни закон допуштао.

Још у току изборне кампање, са наше стране дати су одговори на приговоре ове врсте. Код нас нема опозиције која би могла иоле рачунати на било какав успех када против себе има огромну снагу уједињених народних маса у Народном фронту. И зато није било и није могло бити покушаја истицања противкандидата кандидатима Народног фронта. Старе партије је време прегазило, сахраниле су их народне масе које, окупљене у својој општенародној политичкој организацији — Народном фронту, одлучно иду сопственим снагама путем изградње социјализма у својој земљи. Уколико пре ово буду схватили демократски оријентисани људи, нарочито на Западу, утолико ће лакше и брже моћи да разумеју смисао политичког и друштвеног развика наше земље.

У западној и информбироовској штампи је истицано да су неки наши срезови дали знатан проценат гласова у кутију без листе. Да, било је неколико таквих срезова. И ми се нисмо устручавали да и те резултате објавимо. То су изузеци, којима ми знамо узроке. У иностраној штампи то су тумачили као отпор сељаштва против народне власти, против наше политике на селу, а у информбироовској штампи као знак незадовољства и отпора „југословенских патриота” против државног руководства. Али, ако је то отпор сељаштва због наше политике на селу, зашто је он онда ограничен на свега неколико срезова обично територијално удаљених једних од других, кад је наша политика на селу иста у читавој земљи? Када би то био отпор сељаштва против наше политике на селу, тада би он био далеко ширих размера, јер сељаштво чини преко 67% нашег становништва. Значи да су други узроци гласања релативно већег процента бирача у кутију без листе у неколико срезова. А ти узроци леже у слабостима и разним погрешкама у раду локалних органа народне власти, организација Народног фронта и осталих организација. Због ових слабости и погрешака, изврстан део бирача испољио је своје незадовољство гласањем у кутију без листе, понегде потстакнут од реакционарних елемената, обично кулачких елемената на селу, који искоришћују те слабости и погрешке за борбу против народне власти. Али, и у овим срезовима, не само апсолутна, него велика већина бирача манифестовала је своју приврженост Народном фронту. А изборни резултати у овим срезовима биће потстрек за отклањање слабости и спречавање погрешака, а тиме

и за даљу изолацију реакционарних елемената и у ових неколико јединица. Које су то слабости, које погрешке — о томе су наши руководиоци говорили баш у време изборне кампање, а и пре тога.

Треба још рећи, и то је за нас особито важно. Чули смо о нашим изборима и речи многобројних наших пријатеља са разних страна у иностранству. То су речи радости што виде наше народе уједињене у борби за праведну ствар која има значај не само за нашу земљу, него и за све народе, у борби за социјализам, мир и равноправност свих народа. Те речи су искрени поздрав и упуте нашем Народном фронту и другу Титу поводом ове огромне победе, победе од великог значаја.

Демократизам наших избора, који никакве клевете нису могле оповргнути, јединство наших народа, које се силном снагом манифестовало у величанственој победи Народном фронту, створиће нам у свету још многе и многе пријатеље. Истина о нашој земљи све брже себи крчи пут у свету. Све се брже потврђује да су друг Тито и Комунистичка партија Југославије имали право када су говорили да ми не можемо остати усамљени, јер је ствар за коју наши народи данас воде борбу праведна, јер је у интересу свих народа победа наше праведне ствари, победа у борби за изградњу социјализма у нашој земљи, победа у борби за очување независности наше социјалистичке отаџбине, против покушаја угрожавања наше независности ма са чије стране, победа у борби за равноправне односе међу свим народима, у првом реду међу социјалистичким земљама.

Наша Народна скупштина и њена Влада, коју буде изабрала, састављена од најбољих претставника радног народа наше земље и свих наших народа, изабраних на изборима 26 марта, знаће у наредном четворогодишњем периоду да учини све што је потребно за остварење ових великих циљева наших народа, као што је знала у протеклом периоду Народна скупштина првог сазива и њена Влада на челу са другом Титом. (Дуготрајан аплауз).

Претседник Верификационог одбора: Ко од народних посланика још жели да говори о извештају? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља за реч, стављам на гласање извештај Верификационог одбора.

Ко је за извештај Верификационог одбора, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли кога *против*? (Нема). Објављујем да је извештај Верификационог одбора једногласно усвојен и да су верифицирани сви мандати наведени у извештају Верификационог одбора.

Прелазимо на другу тачку дневног реда: заклетва народних посланика.

Ради раздавања и потписивања текста заклетве дајем одмор од 15 минута. Молим другове народне посланике да на писаном тексту заклетве тачно унесу име своје, очево име и породично име, јер ће се према томе штампати и списак народних посланика, и да заклетву потпишу онако како се обично потписују. Заклетва је отштампана на српском, хрватском, словеначком и македонском језику и другови народни посланици могу узети текст на језику који желе.

(После одмора)

Претседник Верификационог одбора: Настављамо рад и приступамо заклетви. Молим другове народне посланике да гласно за мном изговарају текст заклетве.

(Сви народни посланици устају и изговарају текст заклетве).

Молим другове народне посланике да потписани текст заклетве предаду секретару.

(Сви народни посланици предају текст заклетве секретару).

Прелазимо на трећу тачку дневног реда: избор претседника Савезног већа. Има ли ко да учини предлог за избор претседника? Реч има народни посланик Миле Почуча.

Миле Почуча (*Изборни срез Грачац—Доњи Лапац—Удбина, НР Хрватска*): За претседника Савезног већа Народне скупштине ФНРЈ предлажем Владимира Симића. (Аплауз).

Претседник Верификационог одбора: Прима ли Веће овај предлог? (Прима). Има ли ко какав други предлог? (Нема). Објављујем да је за претседника Савезног већа Народне скупштине ФНРЈ другог сазива изабран народни посланик Владимир Симић и позивам га да заузме претседничко место. (Аплауз).

Претседник Владимир Симић: Другови народни посланици, прелазимо на четврту тачку дневног реда: избор два потпретседника Савезног већа.

Има ли ко предлог за избор потпретседника? Реч има народни посланик Миле Почуча.

Миле Почуча: За потпретседнике предлажем друга Фрању Гажија и друга Крсту Попиводу. (Аплауз).

Претседник: Прима ли Веће овај предлог? (Прима). Има ли ко какав други предлог? (Нема). Објављујем да су за потпретседнике Савезног већа изабрани другови народни посланици Фрањо Гажи и Крсто Попивода.

Прелазимо на пету тачку дневног реда: избор три секретара Савезног већа. Има ли ко предлог за избор секретара? Реч има народни посланик Миле Почуча.

Миле Почуча: За секретаре предлагем друга Момчила Марковића, другарицу Виду Томшич и друга Наума Наумовског.

Претседник: Има ли ко какав други предлог? (Нема). Прима ли Веће овај предлог? (Прима). Објављујем да су за секретаре Савезног већа Народне скупштине ФНРЈ другог сазива изабрани другови народни посланици Момчило Марковић, Вида Томшич и Наум Наумовски.

Позивам другове потпретседнике и секретаре да заузму своја места.

Дозволите ми, другови народни посланици, да се у име изабраног претседништва захвалим на поверењу које сте нам једногласним избором указали. Изјављујем да ћемо дужности које нам даје Устав и пословник вршити савесно, по нашем најбољем знању, свесни да само тако можемо оправдати поверење које сте нам указали; исто тако да ћемо права која нам даје Устав и пословник вршити стриктно по слову закона, старајући се да сви чланови овога дома врше своје дужности, имајући увек на уму народно поверење које је свима нама, као кандидатима Народног фронта, било указано на историским и на слободним општим изборима од 26 марта ове године. На тим изборима, другови народни посланици, не само да је Народни фронт, као општенародна политичка организација, добио још једну велику и убедљиву победу, не само да је политика владе Народног фронта добила неподељену и моћну подршку и сагласност милионских маса бирача, не само да се социјалистички програм Народног фронта одразио као једнодушна тежња и жеља свих наших народа, већ је на тим изборима продубљена и још рељефније изражена она основна тековина Ослободилачке борбе и Народне револуције, оно наше највеће добро које претставља срж нове Југославије и које је темељни камен нашег новог државног, друштвеног, политичког и културног живота, она вредност, другови народни посланици, која је сигурно највећа заслуга и најзначајнији успех Комунистичке партије Југославије на челу са другом Титом... (Сви народни посланици устају и аплаудирају), а то је, другови народни посланици, братство и јединство југословенских народа. Слободни и равноправни наши народи исто тако живе у братској заједници са свима нашим националним мањинама, признавајући и подржавајући у свему њихова национална, политичка и културна права. Јединствени у својим тежњама, удружени у Народном фронту, наши народи одлучно и свесно иду путем изградње

социјализма на основама социјалистичке демократије. Радничка класа, трудбеници града и села и све наше масовне друштвене организације удружиле су се и удружују све своје снаге, све своје напоре, и мобилишу све постојеће духовне и материјалне резерве и изворе за остварење и извршење Петогодишњег плана развитка народне привреде. На изборима од 26 марта ове године, ова и оваква решеност наших народа, ова и оваква народна воља нашла је јасан, пун и недвосмислен израз.

Народна скупштина првог сазива обавила је изванредно значајан и опсежан законодавни рад. Народној скупштини ФНРЈ другог сазива поставља се задатак да настави рад у овој битној и основној њеној функцији, функцији врховног законодавног тела у савезној држави. Изградња законодавства у једној социјалистичкој држави, другови народни посланици, претставља основну и одлучујућу полугу за остварење новог друштва, за стварање нових друштвених односа, једном речју за изградњу социјализма у једној земљи. Истовремено се пред Народну скупштину ФНРЈ, која је исто тако врховни претставнички орган народне власти, поставља још један изванредно значајан задатак, задатак старања о томе да се закони у Федеративној Народној Републици Југославији стриктно извршавају. Морално-политичко јединство наших народа, остварено у Народном фронту под руководством Комунистичке партије, пружа сигуранан основ да ће се у овом правцу продужити ка продубљавању социјалистичке демократије, а тиме и ка учвршћењу социјалистичке законитости, законитости која претставља законитост вишег степена, законитост вишег типа.

Ослањајући се на своје сопствене снаге, прекаљени у Ослободилачкој борби, и доцније у свеукупним напорима на обнови и изградњи ратом порушене земље, решени да продуже путем изградње социјализма, изградње бољег друштва и срећније будућности наших народа, наши народи су исто тако непоколебљиво прихватили политику мира и међународне сарадње на основама слободе, независности и пуне равноправности између свих народа и држава у свету. На изборима од 26 марта јасно је показана верност наших народа овој и оваквој политици, а самим тим и њихова верност принципима Повеље Организације Уједињених нација. Тиме је, другови народни посланици, дат најречитији одговор онима који, ево, већ две године не налазе у себи моралне снаге да признају своје заблуде, да виде чињенице и да увиде истину о нашој стварности, већ и даље продужују своје недостојне и недемократске поступке према нашој држави, према нашим народима, према нашем државном и политичком руководству.

Уверен сам, другови народни посланици, да ће Народна скупштина другог сазива у проширеном свом саставу и обновљеном свом чланству извршити све задатке који се пред њу постављају, да ће на тај начин учинити још један значајан корак напред у изградњи социјализма, стварању бољег друштва, бољих друштвених односа и бољег и срећнијег живота за наше народе.

На крају, дозволите ми да узвикнем: Живела Федеративна Народна Република Југославија! (Буран аплауз). Чувајмо братство и јединство југословенских народа! (Аплауз).

Живео Народни фронт и његов руководни фактор Комунистичка партија Југославије на челу са другом Титом! (Сви народни посланици устају и бурно аплаудирају).

Другови народни посланици, овим је дневни ред данашње седнице исцрпен и тиме је завршен претходни рад Савезног већа. Отварам Прво редовно заседање Савезног већа Народне скупштине другог сазива. За прву седницу Првог редовног заседања Савезног већа Народне скупштине ФНРЈ другог сазива имам част предложити Већу следећи дневни ред:

1) Претрес Предлога за измене и допуне Пословника Савезног већа од 26 априла 1948 године;

2) Избор сталних одбора Већа:

- а) избор Законодавног одбора;
- б) избор Одбора за привредни план и финансије;
- в) избор Мандатно-имунитетског одбора;
- г) избор Административног одбора;
- д) избор Одбора за молбе и жалбе.

Прима ли Веће овај дневни ред? (Прима). Пошто Веће прима предложени дневни ред, овај други претходни састанак Савезног већа закључујем, а прву редовну седницу Првог редовног заседања Савезног већа заказујем кроз пола сата са дневним редом који смо усвојили.

(Састанак је закључен у 10,55 часова).

VEĆE NARODA

Drugi prethodni sastanak

(26 aprila 1950)

Početak u 9,10 časova.

Pretsedavali: predsednik Verifikacionog odbora **Josip Šestan** (NR Hrvatska) i novoizabrani predsednik Veća naroda **Josip Vidmar**.

Pretsednik Verifikacionog odbora Josip Šestan: Otvaram drugi prethodni sastanak Veća naroda Narodne skupštine Federativne Narodne Republike Jugoslavije. Zapisnik današnjeg sastanka vodiće privremeni sekretar Joža Horvat. Izvolite saslušati zapisnik prvog prethodnog sastanka. Molim sekretara da pročita zapisnik.

Privremeni sekretar Joža Horvat čita zapisnik prvog prethodnog sastanka.

Pretsednik Verifikacionog odbora: Prima li Veće pročitani zapisnik? (Prima). Pošto ga Veće prima, zapisnik se overava.

Izveštavam Veće da se Verifikacioni odbor konstituisao i izabrao za predsednika Josipa Šestana, a za sekretara Branka Čopića.

Verifikacioni odbor je završio svoj rad, sastavio je i otštampao svoj izveštaj koji je razdeljen narodnim poslanicima u smislu poslovnika na 24 časa pre ove sednice.

Prelazimo na prvu tačku dnevnog reda: pretres izveštaja Verifikacionog odbora.

Molim izvestioca Odbora drugaricu Lidiju Šentjunc da pročita izveštaje.

Izvestilac Lidija Šentjure (NR Slovenija) čita:

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

Drugog saziva

VEĆE NARODA

Verifikacioni odbor

Br. 4

24 aprila 1950 godine

Beograd

VEĆU NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

Beograd

Verifikacioni odbor primio je preko privremenog pretsednika Veća naroda izveštaj Savezne izborne komisije od 4 aprila 1950 godine br. 246 o rezultatima izbora narodnih poslanika za Veće naroda Narodne skupštine Federativne Narodne Republike Jugoslavije drugog saziva, održanih 26 marta 1950 godine. Isto tako Odbor je primio 203 poslanička uverenja i sva ostala izborna akta.

Na osnovu izbornog materijala Verifikacioni odbor konstatovao je:

da su u svakoj narodnoj republici i autonomnoj jedinici bile postavljene samo kandidatske liste Narodnog fronta, koje su potvrđene od strane nadležnih izbornih komisija, i to:

Kandidatska lista Narodnog fronta za izbore u Narodnoj Republici Srbiji bez autonomnih jedinica potvrđena odlukom Izborne komisije Narodne Republike Srbije br. 165 od 20 februara 1950 godine;

Kandidatska lista Narodnog fronta za izbore u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini potvrđena odlukom Izborne komisije Autonomne Pokrajine Vojvodine br. 27 od 20 februara 1950 godine;

Kandidatska lista Narodnog fronta za izbore u Autonomnoj Kosovsko-metohiskoj Oblasti potvrđena odlukom Izborne komisije Autonomne Kosovsko-metohiske Oblasti br. 6 od 17 februara 1950 godine;

Kandidatska lista Narodnog fronta za izbore u Narodnoj Republici Hrvatskoj potvrđena odlukom Izborne komisije Narodne Republike Hrvatske br. 16 od 18 februara 1950 godine;

Kandidatska lista Narodnog fronta za izbore u Narodnoj Republici Sloveniji potvrđena odlukom Izborne komisije Narodne Republike Slovenije br. 12 od 19 februara 1950 godine;

Kandidatska lista Narodnog fronta za izbore u Narodnoj Republici Bosni i Hercegovini potvrđena odlukom Izborne komisije Narodne Republike Bosne i Hercegovine br. 93 od 19 februara 1950 godine;

Kandidatska lista Narodnog fronta za izbore u Narodnoj Republici Makedoniji potvrđena odlukom Izborne komisije Narodne Republike Makedonije br. 34 od 21 februara 1950 godine;

Kandidatska lista Narodnog fronta za izbore u Narodnoj Republici Crnoj Gori potvrđena odlukom Izborne komisije Narodne Republike Crne Gore br. 26 od 19 februara 1950 godine.

Druge kandidatske liste nisu bile podnete na potvrdu izbor-nim komisijama narodnih republika i autonomnih jedinica.

Glasanje je vršeno za postavljenu kandidatsku listu Narodnog fronta i u kutiju bez liste.

Odbor je dalje konstatovao:

da su izbori za Veće naroda Narodne skupštine FNRJ na dan 26 marta 1950 godine sprovedeni u celoj zemlji u miru i redu;

da je za izbore narodnih poslanika Veća naroda na dan 26 marta 1950 godine bilo upisano u stalne biračke spiskove 9,856.501 birač i da je od toga glasalo 9,062.170 ili 91,94%;

da je od ukupno glasalih 9,062.170 birača glasalo za kandidatsku listu Narodnog fronta 8,463.677 ili 93,40% a u kutiju bez liste 598.493 ili 6,60%;

da na izbore i mandate izabranih narodnih poslanika Veća naroda Narodne skupštine FNRJ nije izjavljena nijedna žalba niti učinjen ma kakav prigovor;

da ne postoji nijedan slučaj koji bi bio u suprotnosti sa odredbama čl. 5 Zakona o izboru narodnih poslanika za Narodnu skupštinu FNRJ;

da izabrani narodni poslanici: Bebler dr Aleš, Bratić dr Dušan, Dragić Kristina, Đermanović Života, Gjorgov Vasil, Grulović Nikola, Jankež Grga, Minić Milka, Patrnogić Katarina, Petrović Puniša, Ritig dr Svetozar i Veslievski Naum nisu predali poslanička uverenja iz raznih tehničkih razloga, pa je Verifikacioni odbor utvrdio iz izveštaja izbornih komisija i ostalog izbornog materijala, da su svi ovi poslanici pravilno izabrani i da ne postoje nikakve smetnje da se njihovi mandati verifikuju.

Na osnovu svega izloženog, Odbor predlaže Veću da se osnaže mandati i proglase za narodne poslanike Veća naroda Narodne skupštine Federativne Narodne Republike Jugoslavije drugog saziva i to:

U NARODNOJ REPUBLICI SRBIJI BEZ AUTONOMNIH JEDINICA

1) Pijade Samoila Moša, Potpretsednik Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ, član Politbiroa Centralnog komiteta Komunističke partije Jugoslavije, Beograd;

2) Popović Milića Milentije, Ministar spoljne trgovine Vlade FNRJ, Beograd;

3) Stanković Đorđa dr Siniša, predsednik Prezidijuma Narodne skupštine Narodne Republike Srbije, akademik, Beograd;

4) Mitrović Velimira Mitra, ministar Vlade Narodne Republike Srbije, Beograd;

5) Ribnikar Slobodana Vladislav, predsednik Komiteta za kinematografiju Vlade FNRJ, Beograd;

6) Vukosavljević Veselina Sreten, profesor Univerziteta, Beograd;

7) Đermanović Živka Života, opunomoćeni ministar, Beograd;

8) Jovanović Tiosava Radivoje, general-major Jugoslovenske armije, Beograd;

9) Milosavljević Milana Ljubinka, predsednik Komisije državne kontrole Narodne Republike Srbije, Beograd;

10) Tomić Novaka Aleksa, ministar socijalnog staranja Vlade Narodne Republike Srbije, Beograd;

11) Simić Svetislava Stanoje, Ministar Vlade FNRJ, Beograd;

12) Jakovljević Jakova dr Stevan, rektor Beogradskog univerziteta, Beograd;

13) Dedićer Jefte Vladimir, direktor Direkcije za informacije Vlade FNRJ, Beograd;

14) Moskovljević Stevana dr Miloš, profesor Univerziteta, Beograd;

15) Savić Petra Pavle, akademik, Beograd;

16) Minić Dragomira Milka, Ministar Vlade FNRJ — Generalni direktor Direkcije za proizvodnju i preradu nafte, Beograd;

17) Petrović Bogosava Ninko, predsednik Izvršnog odbora Narodnog odbora grada Beograda, Beograd;

18) Radulović Jakova Milorad, direktor rudnika »Bor«, Bor;

19) Nedeljković Stevana Radisav, ministar Vlade Narodne Republike Srbije, Beograd;

20) Smiljanić Dragomira Milan, sveštenik, potpredsednik Prezidijuma Narodne skupštine Narodne Republike Srbije, Beograd;

21) Mitrović Jovana Grgur, pukovnik Jugoslovenske armije u penziji, Beograd;

22) Stefanović Pante Laza, član Centralnog odbora Saveza sindikata Jugoslavije, Beograd;

23) Pavlović Luke Kosan, potpredsednik Veća naroda Narodne skupštine FNRJ, Beograd;

24) Carević Bože Miloš, ministar saobraćaja Vlade Narodne Republike Srbije, Beograd;

25) Ilić Srećna Dragoljub, novinar, Beograd;

26) Milosavljević Čedomira Milosav, član Centralnog odbora Saveza sindikata Jugoslavije, Beograd;

27) Manojlović Koste Radmila, domaćica, član Glavnog odbora Antifašističkog fronta žena Srbije, Šabac;

28) Jevremović Dobrosava Branko, pomoćnik Pretsednika Komiteta za zakonodavstvo i izgradnju narodne vlasti Vlade FNRJ, Beograd;

29) Vreva Hamida Suljo, rudarski radnik u rudniku »Trepča«, višestruki udarnik, Trepča;

30) Mijušković Vidaka Radovan, sudija Vrhovnog suda Narodne Republike Srbije, Beograd.

U AUTONOMNOJ POKRAJINI VOJVODINI

1) Petrović Lazara inž. Nikola, ministar Vlade FNRJ; Beograd;

2) Mrškić Miloša Luka, predsednik Glavnog izvršnog odbora Narodne skupštine Autonomne Pokrajine Vojvodine, Novi Sad;

3) Šević Jovana Aleksandar, potpredsednik Prezidijuma Narodne skupštine Narodne Republike Srbije, Beograd;

4) Sabo Ane Ida, poverenik za socijalno staranje Glavnog izvršnog odbora Narodne skupštine Autonomne Pokrajine Vojvodine, Novi Sad;

5) Grulović Koste Nikola, poslanik FNRJ u Finskoj;

6) Davidović Miloša Radivoj, upravnik Više partiske škole »Đuro Đaković«, Beograd;

7) Kiš Jožefa Vilmoš, sekretar Gradskog narodnog odbora, Senta;

8) Popović Stanislava Jovan, književnik, Beograd;

9) Olajoš Vinca Mihalj, javni radnik, Novi Sad;

10) Bačlija Paje Marko, predsednik Gradskog narodnog odbora, Subotica;

11) Matić Pavla Petar, pukovnik Jugoslovenske armije, Irig;

12) Melvinger Stjepana dr Ivan, potpredsednik Glavnog izvršnog odbora Autonomne Pokrajine Vojvodine, Novi Sad;

13) Spevak Juraja Juraj, poverenik za saobraćaj Glavnog izvršnog odbora Narodne skupštine Autonomne Pokrajine Vojvodine, Novi Sad;

14) Tadić Dimitrija Ruža, predsednik Pokrajinskog odbora Antifašističkog fronta žena, Novi Sad;

15) Rehak Lasla Laslo, glavni urednik »Mađar so-a«, Novi Sad;

16) Balan Maksa Živa, član Sreskog narodnog odbora, Bela Crkva;

17) Bratić dr Dušan, poslanik FNRJ u Švedskoj;

18) Lendvai Silvestra Klara, predsednica Gradskog odbora Antifašističkog fronta žena, Subotica;

19) Galamboš Janoša Ištvan, predsednik Mesnog narodnog odbora, Stara Moračina;

20) Čapko Dime Đuro, predsednik Sreskog sindikalnog veća, Kula.

U AUTONOMNOJ KOSOVSKO-METOHISKOJ OBLASTI

1) Hodža Hatima Fadil, predsednik Izvršnog odbora Oblasnog narodnog odbora Autonomne Kosovsko-metohiske Oblasti, Priština;

2) Miljković Vlade Mita, ministar Vlade Narodne Republike Srbije, Beograd;

3) Hamza Imera Devdet, predsednik Izvršnog odbora Sreskog narodnog odbora, Đakovica;

4) Filipović Danila Krsto, sekretar Revizione komisije Centralnog komiteta Komunističke partije Jugoslavije, Beograd;

5) Sulejmani Alije Hivzija, javni tužilac Autonomne Kosovsko-metohiske Oblasti, Priština;

6) Đaković Nikole Spasoje, pukovnik Jugoslovenske armije, Beograd;

7) Šukri Šukri Ali, student Više partiske škole, Beograd;

8) Kovačević Petra Milivoje, predsednik Oblasnog odbora sindikata, Priština;

9) Sulejmani Uke Šemsi, rudar, dvanaestostruki udarnik rudnika »Trepča«, Trepča;

10) Patrnogić Milana Katarina, član Oblasnog komiteta Komunističke partije Srbije za Kosovo i Metohiju, Priština;

11) Šarki Sefera Čamil, predsednik Izvršnog odbora Sreskog narodnog odbora, Orahovac;

12) Sulja Mustafe Sadik, sekretar Izvršnog odbora Sreskog narodnog odbora, Istok;

13) Hoti Hakije Šaban, predsednik seljačke radne zadruge, Junik;

14) Barjaktari Kadrije Murat, predsednik Izvršnog odbora Sreskog narodnog odbora, Peć;

15) Popović Ilije Goroljub, pomoćnik Javnog tužioca Autonomne Kosovsko-metohiske Oblasti, Priština.

U NARODNOJ REPUBLICI HRVATSKOJ

- 1) Gošnjak Ivana Ivan, general-pukovnik Jugoslovenske armije, član Politbiroa Centralnog komiteta Komunističke partije Jugoslavije, Beograd;
- 2) Maslarić Pantelije Božidar, Ministar saobraćaja Vlade FNRJ, Beograd;
- 3) Saili Ivana Dragutin, ministar poljoprivrede Vlade Narodne Republike Hrvatske, Zagreb;
- 4) Kosanović Nikola Sava, ambasador FNRJ u Sjedinjenim Američkim Država, Vašington;
- 5) Berus Ivana Anka, predsednik Komisije državne kontrole Narodne Republike Hrvatske, Zagreb;
- 6) Pribičević Pavla dr Rade, ambasador FNRJ u Poljskoj, Varšava;
- 7) Kreačić Ivana Otmar, general-major Jugoslovenske armije, Beograd;
- 8) Frol Matije Frane, Ministar pravosuđa Vlade FNRJ, Beograd;
- 9) Krizman Slavka dr Hinko, ministar za socijalno staranje Vlade Narodne Republike Hrvatske, Zagreb;
- 10) Augustinčić Adama Antun, majstor-vajar, profesor Akademije likovnih umetnosti, Zagreb;
- 11) Ritig Josipa dr Svetozar, ministar bez resora Vlade Narodne Republike Hrvatske, Zagreb;
- 12) Kuprešanin Nikole Milan, general-lajtnant Jugoslovenske armije, Zagreb;
- 13) Tućan Josipa dr Fran, akademik, profesor Univerziteta, Zagreb;
- 14) Nikoliš Mihajla dr Gojko, general-lajtnant Jugoslovenske armije, Beograd;
- 15) Derđa Krste Josip, ambasador FNRJ u Indiji;
- 16) Pejnović Mitra Kata, potpredsednica Glavnog odbora Antifašističkog fronta žena Hrvatske, Zagreb;
- 17) Rukavina Ivana Ivan, general-lajtnant Jugoslovenske armije, Beograd;
- 18) Stilinović Pavla Marijan, ambasador FNRJ u Argentini, Buenos Aires;
- 19) Iveković Bogdana dr Mladen, poslanik i opunomoćeni ministar Vlade FNRJ u Italiji;
- 20) Mates Josipa Leo, pomoćnik Ministra inostranih poslova FNRJ, Beograd;
- 21) Oreščanin Sime Bogdan, general-lajtnant Jugoslovenske armije, Beograd;

- 22) Žanko Josipa dr Miloš, generalni sekretar Vlade Narodne Republike Hrvatske, Zagreb;
- 23) Jankež Đure Grga, sekretar Centralnog odbora Saveza sindikata Jugoslavije, Beograd;
- 24) Milivojević Milana Joza, ministar pravosuda Vlade Narodne Republike Hrvatske, Zagreb;
- 25) Geršković Jakoba dr Leon, pomoćnik Pretsednika Komiteta za zakonodavstvo i izgradnju narodne vlasti Vlade FNRJ, Beograd;
- 26) Vrkljan Antuna Ante, potpretsednik Sabora Narodne Republike Hrvatske, Zagreb;
- 27) Grbić Lazara Čedo, pukovnik Jugoslovenske armije, Zagreb;
- 28) Horvat Andrije Joža, književnik, Zagreb;
- 29) Šestan Ivana Josip, potpretsednik Sabora Narodne Republike Hrvatske, Zagreb;
- 30) Popović Onisima Dušan, pretsednik Izvršnog odbora Sreskog narodnog odbora, Knin.

U NARODNOJ REPUBLICI SLOVENIJI

- 1) Kardelj Edvarda Edvard, Potpretsednik Vlade FNRJ, član Politbiroa Centralnog komiteta Komunističke partije Jugoslavije, Beograd;
- 2) Vidmar Josipa Josip, pretsednik Prezidijuma Narodne skupštine Narodne Republike Slovenije, Ljubljana;
- 3) Rus Ivana Josip, Potpretsednik Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ, Beograd;
- 4) Bevk Ivana France, potpretsednik Prezidijuma Narodne skupštine Narodne Republike Slovenije, Ljubljana;
- 5) Kocbek Valentina Edvard, potpretsednik Prezidijuma Narodne skupštine Narodne Republike Slovenije, Ljubljana;
- 6) Ambrožič Josipa Ladislav, general-major Jugoslovenske armije, Beograd;
- 7) Bebler Boltezara dr Aleš, stalni delegat FNRJ u Savetu bezbednosti pri Organizaciji Ujedinjenih nacija, Njujork;
- 9) Hočevar Jože Janez, sekretar Centralnog komiteta Narodne omladine, Ljubljana;
- 10) Jakac Antona Božidar, prorektor Akademije likovne umetnosti, Ljubljana;
- 11) Jakopič Andreja Albert, nameštenik Centralnog komiteta Komunističke partije Slovenije, Ljubljana;
- 12) Jeras Milana Josip, pretsednik Glavnog odbora Crvenog krsta Slovenije, Ljubljana;

13) Kavčič Ignaca Stane, ministar industrije Narodne Republike Slovenije, Ljubljana;

14) Krivic Edmunda Vlado, predsednik Komisije državne kontrole Narodne Republike Slovenije, Ljubljana;

15) Kotnik Dominika Beno, zemljoradnik-zadrugar, predsednik Sreskog narodnog odbora, Slovengradec;

16) Lampret Joža Jože, predsednik Verske komisije pri Predsedništvu Vlade Narodne Republike Slovenije, Ljubljana;

17) Lubej Antona France, sekretar Prezidijuma Narodne skupštine Narodne Republike Slovenije, Ljubljana;

18) Lunaček Aleksandra dr Pavel, profesor Medicinskog fakulteta, Ljubljana;

19) Maček Joža Ivan, potpredsednik Vlade Narodne Republike Slovenije, Ljubljana;

20) Pehaček Rudolfa Rade, general-major Jugoslovenske armije, Beograd;

21) Polak Franca Bojan, pukovnik Jugoslovenske armije, Zagreb;

22) Rakef Janeza Franc, zidar-udarnik, Ljubljana;

23) Rauter Ivana Marija, načelnik odeljenja Glavnog odbora Saveza sindikata Slovenije, Ljubljana;

24) Svetek Andreja France, potpredsednik Glavnog odbora Saveza sindikata Slovenije, Ljubljana;

25) Šentjerc Franca Lidija, organizacioni sekretar Centralnog komiteta Komunističke partije Slovenije, Ljubljana;

26) Šušteršič Antona Tone, ministar za lokalni saobraćaj Narodne Republike Slovenije, Ljubljana;

27) Tavčar Ivana dr Igor, profesor Medicinskog fakulteta u Ljubljani, Ljubljana;

28) Ulaga Silvestera Franc, predsednik seljačke radne zadruge, Arja Vas;

29) Vilfan Josipa dr Jože, pomoćnik Ministra inostranih poslova FNRJ, Beograd;

30) Zihel Franca Boris, direktor Instituta za društvene nauke, Beograd.

U NARODNOJ REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI

1) Pucar Milana Đuro-Stari, predsednik Vlade Narodne Republike Bosne i Hercegovine, Sarajevo;

2) Begović Sime Vlajko, potpredsednik Savezne Planske komisije, Beograd;

3) Andrić Antonija Ivo, književnik, Beograd;

- 4) Šator Zulfe Ibrahim, ministar socijalnog staranja Vlade Narodne Republike Bosne i Hercegovine, Sarajevo;
- 5) Hamović Milana Rade, general-lajtnant Jugoslovenske armije, Beograd;
- 6) Mijatović Mitra Risto, rudarski radnik, Kakanj;
- 7) Stojnić Stevana Velimir, potpredsednik Komisije državne kontrole FNRJ, Beograd;
- 8) Materić Lazara Ilija, ministar poljoprivrede Vlade Narodne Republike Bosne i Hercegovine, Sarajevo;
- 9) Čopić Vida Branko, književnik, Beograd;
- 10) Albahari Abrahama Nisim, sekretar Sekretarijata Vlade Narodne Republike Bosne i Hercegovine za personalnu službu, Sarajevo;
- 11) Kotle Nikole Nikola, pretsednik Centralne uprave sindikata rudara, Beograd;
- 12) Medan Jove Savo, pretsednik Centralne uprave Sindikata građevinara, Beograd;
- 13) Jelčić Andrije Jozo, poverenik Izvršnog odbora Oblasnog narodnog odbora, Mostar;
- 14) Đurić Ilije Goja, domaćica, Brčko;
- 15) Filipović Mehmeda Sulejman, potpredsednik Prezidijuma Narodne skupštine Narodne Republike Bosne i Hercegovine, Sarajevo;
- 16) Čubrilović Jove dr Vaso, Ministar šumarstva Vlade FNRJ, Beograd;
- 17) Bilanović Lazara Danilo, učitelj, Beograd;
- 18) Herljević Franje Franjo, pukovnik Jugoslovenske armije, Požarevac;
- 19) Kovačević Omera Adem, potpredsednik Izvršnog odbora Oblasnog narodnog odbora, Banja Luka;
- 20) Marjanović Manojla Slobodan, javni tužilac Narodne Republike Bosne i Hercegovine, Sarajevo;
- 21) Čurić Hajdera Ahmet, radnik, Zenica;
- 22) Bajalica Koje Dmitar, pomoćnik Ministra poljoprivrede Vlade FNRJ, Beograd;
- 23) Kurt Muhameda Husnija, profesor Univerziteta, Sarajevo;
- 24) Vujović Tripe Vlado, pomoćnik ministra poljoprivrede Vlade Narodne Republike Bosne i Hercegovine, Sarajevo;
- 25) Kapor Milana Čedo, ministar saobraćaja u Vladi Narodne Republike Bosne i Hercegovine, Sarajevo;
- 26) Šučić Mate Florijan, sekretar Oblasnog odbora Narodnog fronta, Mostar;

- 27) Kulenović Saliha Skender, književnik, Beograd;
- 28) Pilavdžić Muhameda Senija, radnica, Sarajevo;
- 29) Budimir Marka Franjo, radnik, Sarajevo;
- 30) Dragić Petra Hristina, inženjer hemije, Lukavac.

U NARODNOJ REPUBLICI MAKEDONIJI

- 1) Vlahov Janičija Dimitar, potpretsednik Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ, Beograd;
- 2) Aceva Dončeva Vera, pretsednik Komisije državne kontrole Narodne Republike Makedonije, Skopje;
- 3) Veslievski Toška Naum, potpukovnik Jugoslovenske armije, Priština;
- 4) Pešev Pančeva Nikola, pretsednik Izvršnog odbora Gradskog narodnog odbora, Kumanovo;
- 5) Miljovski Nikolova Kiril, rektor Univerziteta, Skopje;
- 6) Hajrula Sedima Kemal, pretsednik Izvršnog odbora Gradskog narodnog odbora, Tetovo;
- 7) Ramadan Asanova Mamut, radnik, Skopje;
- 8) Leši Mustafa Aćif, pretsednik Izvršnog odbora Sreskog narodnog odbora, Debar;
- 9) Dika Nazifa Irfan, poverenik Izvršnog odbora Oblasnog narodnog odbora, Bitola;
- 10) Muča Tosuma Kerima, član Oblasnog komiteta Komunističke partije Makedonije, Bitola;
- 11) Nošpal Dinkova Tode, ministar Vlade Narodne Republike Makedonije, Skopje;
- 12) Icev Ristakova Aleksandar, sekretar Oblasnog komiteta Komunističke partije Makedonije i potpretsednik Izvršnog odbora Oblasnog narodnog odbora, Štip;
- 13) Mojsov Danova Lazar, javni tužilac Narodne Republike Makedonije, Skopje;
- 14) Gjorgov Todorova Vasil, ministar Vlade Narodne Republike Makedonije, Skopje;
- 15) Nazim Ademova Firuz, član Oblasnog komiteta Komunističke partije Makedonije, Štip;
- 16) Čaušev Ristova Boro, potpukovnik Jugoslovenske armije, Skopje;
- 17) Ljatif Azeta Asim, zemljoradnik, Titov Veles;
- 18) Šopov Gorgi Aco, pesnik, Skopje;
- 19) Aljilji Amdi Jašar, član Biroa Oblasnog komiteta Komunističke partije Makedonije, Gostivar;
- 20) Džambaz Angelova Dare, ministar Vlade Narodne Republike Makedonije, Skopje;

21) Ginoski Sekulova Lazo, sudija Vrhovnog suda Narodne Republike Makedonije, Skopje;

22) Markovski Kuneva Krste, sekretar Centralnog komiteta Narodne omladine Narodne Republike Makedonije, Skopje;

23) Koneski Ordanova Blaže, vanredni profesor Filozofskog fakulteta, Skopje;

24) Veli Aki Sedat, slušalac Više partiske škole pri Centralnom komitetu Komunističke partije Jugoslavije, Beograd;

25) Pavlovski Pandova Vasil, predsednik Seljačke radne zadruge, Dihovo—Nižo Pole;

26) Martinovski Kostova Nikola, likovni umetnik, Skopje;

27) Grujoski Spaseva Taško, predsednik Seljačke radne zadruge, Lazaropolje;

28) Atanasovski Gavrova Duško, sekretar Oblasnog komiteta Komunističke partije Makedonije, Gostivar;

29) Angelovski Jovanova Blagoje, direktor fabrike duvana, Skopje;

30) Džunov Metodija Risto, sekretar Prezidijuma Narodnog sabora Narodne Republike Makedonije, Skopje.

U NARODNOJ REPUBLICI CRNOJ GORI

1) Đilas Milovan, Ministar Vlade FNRJ, član Politbiroa Centralnog komiteta Komunističke partije Jugoslavije, Beograd;

2) Vukmanović Nikole Svetozar, Ministar Vlade FNRJ, Beograd;

3) Mugoša Vida Andrija, potpredsednik Vlade Narodne Republike Crne Gore, Cetinje;

4) Dapčević Jovana Peko, general-pukovnik Jugoslovenske armije, Beograd;

5) Mićunović Jovana Veljko, Ministar Vlade FNRJ, Beograd;

6) Kovačević Blagoja Nikola, predsednik Komisije za selo Centralnog komiteta Komunističke partije Crne Gore, Cetinje;

7) Vlahović Milenka Veljko, načelnik Uprave za agitprop Centralnog komiteta Komunističke partije Jugoslavije, Beograd;

8) Bakić Iva Mitar, general-lajtnant Jugoslovenske armije, Beograd;

9) Popović Luke Vladimir, pomoćnik Ministra inostranih poslova Vlade FNRJ, Beograd;

10) Brković Krste Savo, predsednik Komisije državne kontrole Narodne Republike Crne Gore, Cetinje;

11) Šćepanović Petra Jefto, predsednik Planske komisije Narodne Republike Crne Gore, Titograd;

12) Vojvodić Rada Todor, načelnik Organizaciono-instruktorske uprave Centralnog komiteta Komunističke partije Crne Gore, Cetinje;

13) Perović Savića Puniša, glavni urednik »Borbe«, Beograd;

14) Babić Sima Radomir, general-lajtnant Jugoslovenske armije, Beograd;

15) Mandić Vida Gligo, general-lajtnant Jugoslovenske armije, Beograd;

16) Radović Draga Vuko, načelnik Uprave za agitprop Centralnog komiteta Komunističke partije Crne Gore, Cetinje;

17) Vujačić Andrije Marko, Potpretsednik Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ, Beograd;

18) Vujović Ilije Luka, pretsednik Glavnog odbora Sindikata Crne Gore, Titograd;

19) Četković Petra Jovan, ministar pravosuđa Narodne Republike Crne Gore, Titograd;

20) Ojdanić Mihajla Dobrila, pomoćnik Ministra narodnog zdravlja Narodne Republike Crne Gore, Cetinje;

21) Dragačević Mihajla Vuko, pretsednik Izvršnog odbora Gradskog narodnog odbora, Pljevlje;

22) Žižić Vladislava Živko, ministar prosvete Narodne Republike Crne Gore, Cetinje;

23) Garčević Sima Gojko, ministar finansija Narodne Republike Crne Gore, Cetinje;

24) Boričić Božine Milo, pretsednik Izvršnog odbora Sreskog narodnog odbora, Ivangrad;

25) Brinić Luke Jovanka, pretsednik Planske komisije Sreskog narodnog odbora, Kotor;

26) Simonović Milovana Lakić, pretsednik Izvršnog odbora Sreskog narodnog odbora, Kolašin;

27) Srzentić Ilije Vojislav, potpretsednik Privrednog Saveta Vlade FNRJ, Beograd;

28) Petrović Iva Mato, ministar Narodnog zdravlja Narodne Republike Crne Gore, Cetinje;

29) Redžepagić Hivza Mustafa, referent Organizaciono-instruktorske uprave Centralnog komiteta Komunističke partije Crne Gore, Cetinje;

30) Peruničić Vukote Mile, sekretar Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ, Beograd.

Podnoseći ovaj izveštaj, Verifikacioni odbor moli Veće naroda da ga izvoli usvojiti u celosti.

Za izvestioca Odbor je odredio Lidiju Šentjunc.

Sekretar
Branko Ćopić, s. r.

Predsednik
Verifikacionog odbora
Josip Šestan, s. r.

Članovi:

Mitar Bakić, s. r., Vera Aceva, s. r., Mitra Mitrović, s. r., Šaban Hoti, s. r., Aleksa Tomić, s. r., Ida Sabo, s. r., dr Igor Tavčar, s. r., Lidija Šentjunc, s. r.

Molim da saslušate i drugi izveštaj, koji glasi:

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

Drugog saziva

VEĆE NARODA

Verifikacioni odbor

br 5

24 aprila 1950 godine

Beograd

VEĆU NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

Beograd

Verifikacioni odbor primio je preko privremenog predsednika Veća naroda izveštaj o smrti Laze Stefanovića, izabranog narodnog poslanika Veća naroda na listi Narodnog fronta za Narodnu Republiku Srbiju.

Po pregledu kandidatske liste, zapisnika republičke izborne komisije i ostalog izbornog materijala, Odbor je utvrdio da je zamjenik narodnog poslanika poživšeg Laze Stefanovića Nastić Nikole Lazar, rudarski radnik u rudniku »Kolubara«, višestruki udarnik, Veliki Crljeni, pa predlaže Veću da se proglasi za narodnog poslanika Veća naroda Narodne skupštine FNRJ na mesto poživšeg Laze Stefanovića njegov zamjenik Lazar Nikole Nastić, rudarski radnik.

Podnoseći ovaj izveštaj, Verifikacioni odbor molí Veće naroda da ga izvoli usvojiti.

Sekretar
Branko Ćopić, s. r.

Predsednik
Verifikacionog odbora
Josip Šestan, s. r.

Članovi:

Vera Aceva s. r., Mitar Bakić, s. r., Šaban Hoti, s. r., Mitra Mitrović s. r., Ida Sabo, s. r., dr Igor Tavčar, s. r., Aleksa Tomić, s. r., Lidija Šentjunc, s. r.

Pretsednik Verifikacionog odbora: Otvaram diskusiju o izveštaju Verifikacionog odbora. Želi li ko da uzme reč? (*Vladimir Dedijer:* Molim za reč). Reč ima Vladimir Dedijer.

Vladimir Dedijer (NR Srbija): Ja bih hteo da se osvrnem na Predlog o izmenama i dopunama poslovnika Veća naroda, koji nam je razdeljen. Prvo, iz toga predloga se ne vidi ko ga predlaže, vidi se samo predlog. (U sali žagor. *Mitar Bakić:* Nije na dnevnom redu!). Drugo, nema svoga broja. Ja mislim da treba da se zavede broj (*Mitar Bakić:* Ne možemo raspravljati o tome, nije na dnevnom redu!). Ja ne iznosim nikakav formalan predlog. Treće, stoji da je izdanje »Službenog lista FNRJ«. Ja mislim da je »Službeni list« organ koji spada direktno pod Prezidijum. I četvrta stvar, ubuduće, kad se daju predlozi za izmene i dopune, da se daje originalni tekst poslovnika svima članovima Veća da bi ga mogli uporediti. Ovo nije predlog. Molim da ova moja izjava ude u zapisnik.

Pretsednik Verifikacionog odbora: Reč ima Moša Pijade.

Moša Pijade (NR Srbija): Drugovi, mislim da nije bilo mesta ovoj izjavi sad kad je na dnevnom redu izveštaj Verifikacionog odbora, već kad se to pitanje bude stavilo na dnevni red. Onda, naravno, ima svaki pravo da kaže što želi.

Što se tiče predloga za izmenu poslovnika Veća, predlog je potpisan i potpisi na njemu će se čuti kad to pitanje dođe na dnevni red. Inače, nije nikakva nužda da i potpisi budu štampani pošto je potrebno da se narodni poslanici upoznaju samo sa tekstom, a potpisi će se čuti kad se Skupština bude sastala i taj predlog bude uzet u pretres.

Prema tome, sve je u najboljem redu. (Aplauz).

Pretsednik Verifikacionog odbora: Moram izjaviti da nisam čuo šta je drug Dedijer govorio. Želi li ko od drugova narodnih poslanika još da govori o izveštajima Verifikacionog odbora? Ima reč drug Moskovljević.

Dr Miloš Moskovljević (NR Srbija): Ja imam samo jednu sitnu ispravku da učinim. Naime, uz moje ime stoji kao zvanje »profesor Univerziteta«. Međutim, meni nije poznato da me je ijedan univerzitet izabrao za profesora pa molim da se to ispravi.

Pretsednik Verifikacionog odbora: Ima reč drug Nošpal.

Tode Nošpal (NR Makedonija): I ja molim za ispravku u izveštaju Verifikacionog odbora kod imena narodnih poslanika iz NR Makedonije. Na primer, treba da stoji: Nošpal Dikov Tode.

Pretsednik Verifikacionog odbora: Želi li još ko od narodnih poslanika da govori o izveštajima Verifikacionog odbora? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam na glasanje izveštaj Verifikacionog odbora br. 4.

Ko je za ovaj izveštaj, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Objavljujem da je izveštaj Verifikacionog odbora br. 4 jednoglasno usvojen i da su verificirani svi mandati navedeni u njemu.

Sad stavljam na glasanje izveštaj br. 5, koji se odnosi na verifikaciju mandata Lazara Nastića.

Ko je za taj predlog, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Objavljujem da je na mesto počivšeg Laze Stefanovića, izabranog narodnog poslanika, proglašen za narodnog poslanika njegov zamenik Lazar Nastić, rudarski radnik.

Prelazimo na drugu tačku dnevnog reda: zakletva narodnih poslanika.

Za potpisivanje teksta zakletve određujem odmor od deset minuta, i molim drugove narodne poslanike da u zakletvi upišu čitko svoje rođeno i porodično ime, jer će se na osnovu toga utvrđivati imena i štampati spisak narodnih poslanika, a da potpišu tekst onako kako se obično potpisuju.

Zakletve su otštampane na srpskom, hrvatskom, slovenačkom i makedonskom jeziku i narodni poslanici mogu uzeti zakletvu na kome jeziku žele.

(Posle odmora)

Pretsednik Verifikacionog odbora: Nastavljamo rad i pristupamo zakletvi. Molim drugove narodne poslanike da glasno i jasno izgovaraju tekst zakletve.

(Narodni poslanici ustaju i izgovaraju tekst zakletve).

Molim drugove narodne poslanike da predadu potpisani tekst zakletve drugu sekretaru.

Prelazimo na treću tačku dnevnog reda: izbor predsednika Veća naroda. Ima li ko od drugova narodnih poslanika predlog za izbor predsednika Veća naroda? Reč ima drug Rado Pehaček.

Rado Pehaček (NR Slovenija): Za predsednika predlažem druga Josipa Vidmara. (Aplauz).

Pretsednik Verifikacionog odbora: Ima li možda još koji drugi predlog? (Nema). Pošto nema, stavljam predlog druga Pehačeka na glasanje. Ko je za taj predlog, neka digne ruku. (Svi

dižu ruku). Ima li koga *protiv*? (Nema). Pošto nema, objavljujem da je za predsjednika Veća naroda Narodne skupštine FNRJ drugog saziva jednoglasno izabran Josip Vidmar. (Aplauz). Molim druga predsjednika da zauzme mesto.

Predsjednik Josip Vidmar: Drugovi narodni poslanici, zahvaljujem na velikom poverenju, na ovoj visokoj časti i izjavljujem da ću se i dalje svim svojim snagama zalagati da ovaj veliki posao koji mi ovde vršimo, tj. zakonodavstvo, koje je osnova, jurisdistička osnova izgradnje našeg socijalizma, — da ću se starati da ovaj posao u Veću naroda ide ekspeditivno, da u našoj kući ide sve onako kako treba, dostojanstveno. Nadam se da ću u tom pogledu na našem zajedničkom poslu naići na razumevanje i pomoć svih narodnih poslanika ovoga doma.

Sada prelazimo na četvrtu tačku dnevnog reda: izbor dva potpredsednika Veća naroda. Da li postoji neki predlog? Ima reč drug Rade Pehaček.

Rado Pehaček: Za potpredsednike predlažem Mitru Mitrović (Aplauz) i Veljka Vlahovića. (Aplauz).

Predsjednik: Čuli ste predlog druga Pehačeka. Da li postoji neki drugi predlog? Pošto drugog predloga nema, stavljam predlog druga Pehačeka na glasanje. Ko glasa za, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Prema tome, konstatujem da su za potpredsednike izabrani drugarica Mitra Mitrović i drug Veljko Vlahović. (Aplauz). Molim drugove potpredsednike da zauzmu svoja mesta.

Prelazimo na petu tačku dnevnog reda: izbor tri sekretara Veća naroda. Ima li ko kakav predlog? Ima reč drug Rade Pehaček.

Rado Pehaček: Za sekretare predlažem: Skendera Kulenovića, Jožu Horvata i Krste Markovskog. (Aplauz).

Predsjednik: Čuli ste predlog druga Pehačeka. Da li postoji neki drugi predlog? (Ne postoji). Pošto drugog predloga nema, stavljam predlog druga Pehačeka na glasanje. Ko glasa za, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Pošto nema, objavljujem da su drugovi Skender Kulenović, Joža Horvat i Krste Markovski izabrani za sekretare Veća naroda.

Molim drugove sekretare da zauzmu svoja mesta.

Ovim je iscrpen dnevni red drugog prethodnog sastanka i ujedno završen prethodni rad Veća naroda.

Otvaram Prvo redovno zasedanje Veća naroda Narodne skupštine FNRJ drugog saziva i predlažem Veću dnevni red za prvu redovnu sednicu, i to:

1) Pretres Predloga za izmene i dopune Poslovnika Veća naroda od 26 aprila 1948 godine;

2) Izbor stalnih odbora Veća:

- a) izbor Zakonodavnog odbora;
- b) izbor Odbora za privredni plan i finansije;
- v) izbor Mandatno-imunitetskog odbora;
- g) izbor Administrativnog odbora;
- d) izbor Odbora za molbe i žalbe.

Prima li Veće ovaj dnevni red? (Prima). Pošto Veće prima predloženi dnevni red, zaključujem drugi prethodni sastanak, a prvu redovnu sednicu zakazujem za pola sata posle ove sednice.

(Sastanak je zaključen u 10,20 časova).

SAVEZNO VEĆE

Prva redovna sednica

(26 aprila 1950)

Početak u 11,30 časova.

Pretsedavao predsednik **Vladimir Simić**.

Pretsednik: Otvaram prvu redovnu sednicu I redovnog zasedanja Saveznog veća Narodne skupštine FNRJ. Izvolite saslušati zapisnik drugog prethodnog sastanka. Molim druga sekretara da pročita zapisnik.

Sekretar Naum Naumovski (*Izborni srez Skopje I, NR Makedonija*) čita zapisnik drugog prethodnog sastanka.

Pretsednik: Ima li primedaba na pročitani zapisnik? (Nema). Pošto primedaba nema, zapisnik se overava.

Narodni poslanici Todor Vujasinović i Dobrivoje Radosavljević molili su za odsustvo sa ovog zasedanja zbog bolesti. Predlažem Veću da se tražena odsustva imenovanim narodnim poslanicima odobre. (Prima se). Tražena odsustva imenovanim narodnim poslanicima su odobrena.

Prelazimo na prvu tačku dnevnog reda: pretres Predloga za izmene i dopune Poslovnika Saveznog veća Narodne skupštine FNRJ od 26 aprila 1948 godine. U ime predlagača govoriće prvi predlagač narodni poslanik dr Jerko Radmilović. Ima reč dr Radmilović.

Dr Jerko Radmilović (*Izborni srez Brač—Hvar—Vis, NR Hrvatska*): Drugovi i drugarice narodni poslanici, pred vama se nalazi predlog za izmene i dopune Poslovnika Saveznog veća Narodne skupštine FNRJ od 26 aprila 1948 godine. (Videti prilog na kraju knjige).

Smatram da ne bi bilo potrebno da čitam ovaj predlog zbog toga što ga svi imate, ali, s druge strane, smatram potrebnim da u ime predlagača ipak kažem zbog čega smo izmene predložili.

Tako, članom 1 predviđaju se samo pet odbora, umesto dosadašnjih šest, i to iz razloga što će ubuduće prestati da deluje kao poseban odbor Saveznog veća Odbor za spoljne poslove, jer će to biti, ukoliko ga, naravno, usvoji Skupština na zajedničkoj sednici, budući zajednički stalni odbor oba veća, to jest, to će biti stalni Odbor za spoljne poslove Narodne skupštine FNRJ. I zbog toga se u članu 1, odnosno u čl. 40, stavu 1 ranijeg poslovnika ne predviđa postojanje u Saveznom veću Odbora za spoljne poslove. Iz istog razloga u čl. 44, kako to predviđa čl. 3 ovog predloga, briše se taj ranji član, jer se i taj ranij član odnosio na Odbor za spoljne poslove.

U čl. 2 ovog nacrta predlaže se da se Odbor za privredni plan i finansije sastoji od 21 člana umesto 15, kako je to dosada bilo. To se čini iz razloga što se smatra da ovako značajan odbor sa tako značajnim zadacima, koji treba da obrađuje privredna pitanja iz oblasti privrednog plana i koji treba da učestvuje u izradi predloga opštedržavnog budžeta, treba da se sastoji od nešto više lica nego što je to bio slučaj dosada i zato je potrebno da umesto 15 članova taj odbor bude ubuduće sastavljen od 21 člana.

U članu 4 ovog predloga, umesto dosadašnjih sedam zamenika u Zakonodavnom odboru i Odboru za privredni plan i finansije, predviđa se samo pet zamenika zato što je dosadašnje iskustvo pokazalo da je to sasvim dovoljno.

Dalje, u član 5, odnosno dosadašnji čl. 51, unosi se nov stav i to iz razloga da bi se podvukao jedan nov zadatak pododbora samog Zakonodavnog odbora, koje predviđa raniji poslovnik, ali s obzirom na izmene koje su u drugim članovima predložene, fiksiran je tim pododborima jedan nov zadatak — da pripremaju i proučavaju materijal za donošenje novih zakona za koje su dali inicijativu pojedini članovi odbora, poslanici Veća, Prezidijum Narodne skupštine ili Vlada FNRJ. Pododbori će moći da sastavljaju i prve nacрте zakonskih predloga.

Dalje, u članovima 4 i 6, odnosno u čl. 57, predlaže se da se dodaju dva nova stava, i to: da Zakonodavni odbor može pozivati na svoje sastanke članove stalnih odbora Narodne skupštine FNRJ. Ovo iz razloga što, kao što vam je poznato, postoji predlog da se osnuju novi stalni zajednički odbori za jedno i drugo veće. Takva situacija nameće potrebu da Zakonodavni odbor kada bude razmotrio pitanja iz oblasti rada tih stalnih odbora može da na svoje sastanke poziva njihove članove kako bi mu oni mogli da pruže odgovarajuću pomoć. Tako i ovaj član ovlašćuje Zakonodavni odbor da pre nego što pristupi pretresu pojedinih predloga zakona može da uputi odgovarajućem stalnom odboru Na-

Članom 7 želelo se da se istakne jedna nova misao, ovde naročito mišljenje zajedničkih odbora kojima je upravo zadatak da ostvaruju po opštoj liniji ono što je Zakonodavnom odboru dužnost da ostvaruje u zakonodavnoj oblasti.

Članom 7 želelo se da se istakne jedna nova misao, ovde naročito naglašena, a to je da se ovim predlogom želi postići to da narodni poslanik može da izrazi i koristi svoje pravo zakonodavne inicijative i na taj način što usmeno, uz potrebno obrazloženje, može da za svoj predlog ishodi mišljenje, odobrenje našeg Veća za donošenje izvesnog zakona. Ne bi bilo potrebno, prema ovom predlogu poslovnika, da narodni poslanik to izvrši u pismenoj formi, nego bi bilo dovoljno ako bi narodni poslanik smatrao za potrebno da se reguliše zakonskim putem izvesna materija da to samo usmeno ovde pred Većem izrazi i da naglasi potrebu donošenja takvog zakona. Kad bi Veće usvojilo takav predlog, Zakonodavni odbor bi bio dužan da preduzme rad na tome i da naknadno predloži Narodnoj skupštini predlog zakona na odobrenje. Ujedno, analogno tome predlogu, ovaj poslovnik omogućava da i sama Vlada FNRJ može preko usmene izjave Pretsednika Vlade ili odgovornog člana Vlade predložiti Veću donošenje novog zakona. I u ovom slučaju dužnost je Zakonodavnog odbora da on sam izradi predlog ovakvog zakona i da ga naknadno podnese Narodnoj skupštini na saglasnost, odobrenje i ozakonjenje.

Drugovi, kao što vidite, ovaj predlog izmena i dopuna Poslovnika Saveznog veća uglavnom ima za cilj da podigne, razvije i učvrsti zakonodavnu inicijativu narodnih poslanika. Nema sumnje da su i ove izmene i dopune takođe na liniji daljeg produbljenja socijalističke demokratije u našoj domovini, pa tako i u našem Saveznom veću. To su samo mere koje su na liniji našeg opšteg zadatka — zadatka daljeg produbljivanja socijalističke zakonitosti. Zbog toga, drugovi i drugarice narodni poslanici, ja vas u ime predlagača molim da prihvatite predložene izmene i dopune.

Pretsednik: Otvaram pretres Predloga za izmene i dopune Poslovnika Saveznog veća Narodne skupštine FNRJ. Želi li ko od narodnih poslanika da uzme reč u pretresu po ovom predlogu? (Ne javlja se niko). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam ovaj predlog na glasanje. Ko je za Predlog za izmene i dopune Poslovnika Saveznog veća Narodne skupštine FNRJ od 26 aprila 1948 godine onako kako su ih predložili predlagači, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Objavljujem da je Predlog za izmene i dopune Poslovnika Saveznog veća od 26 aprila 1948 godine u Saveznom veću jednoglasno prihvaćen.

Prelazimo na drugu tačku dnevnog reda: izbor stalnih odbora Veća. Kao predsednik Saveznog veća dobio sam od Kluba narodnih poslanika članova Narodnog fronta kandidatske liste za sve odbore predviđene u drugoj tački dnevnog reda.

Od Kluba narodnih poslanika članova Narodnog fronta predloženi su za članove Zakonodavnog odbora sledeći drugovi:

Burzevski Vančo, Čamo dr Edhem, Diminić Dušan, Hrnčević dr Josip, Hodža Mehmed, Jaramazović Lajčo, Jovanović Isa, Ljubić Velibor, Naceva Mara, Ljubičić Živorad, Popović Milan, Radmilović dr Jerko, Salaj Đuro, Kveder Dušan, Simić Vladimir, Sunarić Ivo, Šiljegović Boško, Šnuderl dr Maks, Mikuž dr Metod, Vljaković Milorad, Zeković Veljko.

Zamenici: Minić Miloš, Cetinić Marin, Naumovski Krume, Kranjec Miško, Grk Dušan.

Konstatujem da drugu kandidatsku listu Predsedništvo nije primilo.

Ima li ko od narodnih poslanika kakvu drugu kandidatsku listu za izbor Zakonodavnog odbora Saveznog veća? (Nema). Ima li ko kakvu primeđu na pročitanoj kandidatskoj listi za Zakonodavni odbor Saveznog veća? (Nema). Stavljam ovu kandidatsku listu na glasanje. Ko je od drugova narodnih poslanika za ovu kandidatsku listu kako je pročitana za Zakonodavni odbor, neka dignu ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Objavljujem da je kandidatska lista za Zakonodavni odbor, predložena od Kluba narodnih poslanika članova Narodnog fronta, u Saveznom veću jednoglasno prihvaćena.

Prelazimo na izbor Odbora za privredni plan i finansije. Od Kluba narodnih poslanika članova Narodnog fronta predloženi su ovi narodni poslanici u Odbor za privredni plan i finansije:

Antunović Rista, Babić Ljubo, Belinić Marko, Brkić Dušan, Brkić Hasan, Cerović Komnen, Čalić Dušan, Đurić Ljubodrag, Fajfar Tone, Hribar Janez, Humo Avdo, Krajger Sergej, Lakuš Filip, Leković Voja, Minić Miloš, Minčev Nikola, Pajković Doka, Romac Paško, Talevski Blagoje, Tomašević Dobrosav, Veselinov Jovan.

Zamenici: Polić Zoran, Čalić Dušan, Mandžić Pašaga, Hristov Strašo, Stojanović Branislav.

Franjo Gaži (*Izborni srez Vrbovec, NR Hrvatska*): Dušan Čalić ušao je kao član i kao zamenik.

Predsednik Kluba narodnih poslanika dr Pavle Gregorić (*Izborni srez Zagreb I, NR Hrvatska*): Klub narodnih poslanika predlaže na mesto Dušana Čalića kao zamenika Čiković Tomu.

Pretsednik: Predloženo je da drug Tomo Čiković bude zamenik u Odboru za privredni plan i finansije. S ovom izmenom ispravljamo pročitano kandidatsku listu. Da li ima kakva druga kandidatska lista? (Nema). Pošto nema druge kadidatske liste, pitam ko je za pročitano kandidatsku listu za Odbor za privredni plan i finansije, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Objavljujem da je Odbor za privredni plan i finansije izabran u predloženom sastavu s izmenom koja je učinjena od Kluba narodnih poslanika članova Narodnog fronta.

Prelazimo na izbor Mandatno-imunitetskog odbora.

Od Kluba narodnih poslanika članova Narodnog fronta predloženi su ovi narodni poslanici za Mandatno-imunitetski odbor: Novaković Gruja, Komadina Petar, Tomić Božidar, Medojević Radomir, Simonić Rudolf, Fotev Bogoja, Zatrić Sait.

Zamenici: Radiković Vid, Tepavac Milija, Aleksoski Boris.

Ima li kakva druga kandidatska lista? (Nema). Ko je za predloženu kandidatsku listu za Mandatno-imunitetski odbor, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Objavljujem da je prihvaćena kandidatska lista Mandatno-imunitetskog odbora kako je pročitana.

Prelazimo na izbor Administrativnog odbora. Od Kluba narodnih poslanika članova Narodnog fronta predložena je sledeća kandidatska lista:

Gretić Ivica, Borštnar Jože, Ljubičić Živorad, Šarac Spasoje, Maglajlić Šefket, Veselinov Stanka, Aleksoski Boris.

Zamenici: Zmaić Josip, Petrović Slavoľjub, Brajkovski Živko.

Ima li ko drugu kandidatsku listu? (Nema). Ko je za predloženu kandidatsku listu za Administrativni odbor, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Objavljujem da je Administrativni odbor Saveznog veća Narodne skupštine izabran u sastavu kako je predložen.

Prelazimo na izbor Odbora za molbe i žalbe. Klub narodnih poslanika predlaže sedam članova i tri zamenika i to:

Ljujić Velibor, Zagorišek Anton, Kemal Sejfula, Roje Ante, Jovičević Pavle, Gospić Svetolik, Nad Jožef.

Zamenici: Šibl Ivan, Naceva Mara, Damnjanović Božidarka.

Da li ima ko neki drugi predlog? (Nema). Ko je za predloženu kandidatsku listu Odbora za molbe i žalbe, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Objavljujem da je Odbor za molbe i žalbe izabran onako kako je predložen.

Saopštavam Saveznom veću da je Predsedništvo Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ uputilo Saveznom veću sledeći akt:

**PRETSEDNIŠTVO
PREZIDIJUMA NARODNE SKUPŠTINE
FEDERATIVNE NARODNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE**

**Br. 828
26 aprila 1950 god.
Beograd**

SAVEZNOM VEĆU NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

Beograd

Na osnovu čl. 3, a u vezi čl. 2 Poslovnika Narodne skupštine Federativne Narodne Republike Jugoslavije za zajedničke sednice Saveznog veća i Veća naroda Narodne skupštine FNRJ, Pretsedništvo Prezidijuma Narodne skupštine Federativne Narodne Republike Jugoslavije zakazuje zajedničku sednicu Saveznog veća i Veća naroda za 26 april 1950 godine u 17 časova sa sledećim dnevnim redom:

- 1) izveštaj Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ;
- 2) biranje Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ;
- 3) izjava Pretsednika Vlade.

**Prezidijum Narodne skupštine
Federativne Narodne Republike Jugoslavije**

Sekretar

M. Peruničić, s. r.

Pretsednik

dr Ivan Ribar, s. r.

Kao što vidite, predlaže se da sednica bude u 17 časova, a želja narodnih poslanika je da bude u 18 časova.

Molim drugove narodne poslanike koji su izabrani u stalne odbore da se posle zajedničke sednice, koja će se održati u 18 časova, sastanu u ovoj sali da bi se izvršilo konstituisanje.

Ovim je iscrpen dnevni red prve sednice Prvog redovnog zasjedanja. Sednica je zaključena.

(Sednica je zaključena u 12 časova).

ВЕЋЕ НАРОДА

Прва редовна седница

(26 априла 1950)

Почетак у 11,10 часова.

Претседавао претседник Јосип Видмар.

Претседник: Отварам прву редовну седницу Већа народа Народне скупштине ФНРЈ другог сазива. Записник ове седнице водиће секретар Крсте Марковски.

Молим секретара да прочита записник другог претходног састанка.

Секретар Крсте Марковски (*НР Македонија*) чита записник другог претходног састанка од 26 априла.

Претседник: Има ли примедба на прочитани записник? (Нема). Пошто нема, записник се оверава.

Прелазимо на прву тачку дневног реда: претрес Предлога за измене и допуне Пословника Већа народа од 26 априла 1948 године, који је поднело десет народних посланика. (Видети прилог на крају књиге). Предлог ће образложити првопотписани предлагач Моша Пијаде. Реч има друг Моша Пијаде.

Моша Пијаде: Другови народни посланици, у своје име и у име другова народних посланика Јосипа Јераса, Александра Шевића, Мила Перуничиха, Марка Вујачића, Антуна Аугустинчића, Јожа Лампрета, Милоша Царевића, Гојка Гарчевића и Николе Мартиноског, предлажем вам измене и допуне у пословнику овог Већа чији текст ви имате у рукама са том „грешком“ да није био — потписан.

Овај предлог за измене и допуне нашег пословника има за циљ да се још више развије и прошири законодавна делатност и иницијатива народних посланика. Те су измене у тесној вези са предлогом новог пословника за заједничке седнице Народне

скупштине о коме ћемо сутра расправљати на заједничкој седници. Што се тиче самог пословника Већа, из старог пословника се изостављају неке одредбе које говоре о Одбору за спољне послове. У прошлом сазиву постојао је Одбор за спољне послове засебно Савезног већа, а засебно Већа народа. Међутим, с обзиром на природу посла таквог одбора, сада ће се предложити да Одбор за иностране послове буде биран на заједничкој седници тако да то буде одбор Народне скупштине као целине. Зато из нашег старог пословника отпадају оне одредбе које су говориле о Одбору за спољне послове Већа народа. То се односи на измену чл. 40 и брисање чл. 44 старог пословника.

Друга измена је повећање броја чланова Одбора за привредни план и финансије. Одбор је досада имао 15 чланова, а сада се предлаже да се тај број повећа на 21 члана колико има и Законодавни одбор. Поред тога предложено је да се број заменика чланова Законодавног одбора и Одбора за привредни план и финансије који је био 7, смањи на 5, јер је пракса показала да је то сасвим довољно. Најважнија измена у овом пословнику односи се на оне одредбе које говоре о Законодавном одбору и његовом раду.

Прво је допуна чл. 51 која говори о пододборима које Законодавни одбор из своје средине може да бира и што је постојало и раније. Та допуна говори да Законодавни одбор може бирати пододборе и са задатком да припреме и проуче материјале у вези са доношењем нових закона за које су иницијативу дали поједини чланови Одбора, посланици Већа, Президијум Народне скупштине ФНРЈ или Влада ФНРЈ. Ови пододбори могу саставити и прве нацрте законских предлога, што је једна новина. Досада је Законодавни одбор претресао само оне законске предлоге који су му као такви били поднети, који су били припремљени и израђени као законски предлози. Они су већином искључиво долазили од стране Владе, јер је од стране народних посланика било мало иницијативе за подношење законских предлога.

Сада се жели да Законодавни одбор не претреса само готове законске предлоге, већ да он учествује и у самом припремању нових законских предлога и да сам може израђивати законске предлоге. Не само поједини посланици, него и Влада може усмено на седници Скупштине дати иницијативу за израду једног закона, а да нису обавезни Одбору поднети предлог у оној форми каква се захтева за један законски предлог, него ће на њихову иницијативу сам Законодавни одбор приступити изради пројекта закона. Рад Законодавног одбора проширује се и на тај начин што ће бити у вези са свим сталним одборима Народне скупштине који се бирају на заједничким седницама, дакле, са Одбором за ино-

стране послове, Одбором за народну власт и Одбором за народну одбрану, па, разуме се, и са осталим сталним одборима Већа ради припреме новог законског предлога и ради саветовања са тим другим одборима о оним законским предлозима који се односе на послове којима се ти поједини одбори баве.

На тај начин, са свим тим допунама које се предлажу, проширује се читава база за израду наших закона, проширује се и учвршћује сарадња у самој Скупштини између појединих посланика и одбора, између сазива скупштинског одбора и између Законодавног одбора и Комитета за законодавство и изградњу народне власти Владе ФНРЈ.

Све те мере учиниће да ће законски предлози који буду поднети у овом сазиву бити припремљени на једној много широј основици, да ће студије бити извршене дубље и опсежније него што је био случај досада, а то ће учинити да ће наши законски предлози кад изађу на решавање пред већа бити много боље припремљени него досада. То је смисао ових измена и допуна које се данас предлажу.

Претседник: Чули сте образложење Предлога за измене и допуне Пословника Већа народа од 26 априла 1948 године. Тражи ли ко реч? (*Милан Смиљанић:* Молим за реч). Има реч народни посланик Смиљанић.

Милан Смиљанић (НР Србија): Другови и другарице, усвајајући Предлог за измене и допуне Пословника Већа народа, дозволите ми да тим поводом учиним неколико напомена, на име на члан 7 који се односи на заклетву народних посланика, где је стајало да се заклетва полаже овако: „Ја, име и презиме, заклицем се чашћу... да ћу као народни посланик ФНРЈ...“ Ја мислим да ово треба да се замени пуним именом и да стоји: Федеративне Народне Републике Југославије, будући да је заклетва уствари свечан чин, те да се ово измени и стави пун назив.

Усвајајући ове измене које је друг Моша Пијаде изнео, ја бих предложио да се пословник са свим овим допунама пречишћеног текста штампа и разда свим народним посланицима.

Моша Пијаде: Ја примам предлог народног посланика Смиљанића.

Претседник: Тражи ли још ко реч? (Нико се не јавља). Да ли се прима образложење народног посланика Моше Пијаде са допуном народног посланика Милана Смиљанића? (Прима се). Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Објављујем да је Предлог за измене и допуне Послов-

ника Већа народа од 26 априла 1948 године једногласно прихваћен.

Прелазимо на другу тачку дневног реда: избор сталних одбора Већа народа. Од Посланичког клуба Народног фронта примили смо предложене кандидатске листе за све сталне одборе Већа народа.

За чланове Законодавног одбора предложени су: Амброжич Ладислав, Бајалица Дмитар, Царевић Милош, Филиповић Сулејман, Гарчевић Гојко, Хоџа Фадил, Јанкез Грга, Кризман др Хинко, Лампрет Јоже, Матес Лео, Марјановић Слободан, Мијушковић Радован, Московљевић др Милош, Ношпал Тоде, Орешчанин Богдан, Петровић Нинко, Пијаде Моша, Рус Јосип, Сабо Ида, Вилфан др Јоже и Вукосављевић Сретен, а за заменике: Шевић Александар, Вели Седат, Вркљан Анте, Јерас Јосип и Ћетковић Јован.

Да ли постоји који други предлог? (Не постоји). Стављам предлог Посланичког клуба на гласање. Ко гласа за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли кога *против*? (Нема). Објављујем да је Законодавни одбор изабран у саставу који сам прочитао.

Прелазимо на избор Одбора за привредни план и финансије. Од Клуба народних посланика чланова Народног фронта предложени су ови народни посланици за Одбор за привредни план и финансије: Албахари Нисим, Беговић Влајко, Берус Анка, Гјоргов Васил, Гошњак Иван, Хамовић Раде, Давидовић Радивој, Јерас Јосип, Котник Бено, Кривиц Владимир, Милосављевић Милосав, Миљовски Кирил, Ковачевић Милија, Недељковић Радисав, Перунички Миле, Саили Драгутин, Срзентић Војислав, Павловић Косан, Томић Алекса, Шевић Александар и Шестан Јосип, а за заменике: Јовановић Радивоје, Долиншек Антон, Тућан др Фран, Аљили Јашар и Матерић Илија.

Да ли има неко неки други предлог? (Нема). Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли кога *против*? (Нема). Објављујем да је Одбор за привредни план и финансије изабран у саставу који сам прочитао.

Прелазимо на избор Мандатно-имунитетског одбора. Од Клуба посланика чланова Народног фронта предложени су за Мандатно-имунитетски одбор ови народни посланици: Томић Алекса, Саили Драгутин, Шуштершич Тоне, Мартиноски Никола, Патрновић Катарина, Радовић Вуко и Давидовић Радивој, а за заменике: Поповић Душан, Чаушев Боро и Шатор Ибрахим.

Да ли има неко неки други предлог? (Нема). Стављам предлог Посланичког клуба на гласање. Ко је за, нека дигне руку.

(Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Објављујем да је Мандатно-имунитетски одбор изабран у саставу који сам прочитао.

Прелазимо на избор Административног одбора. Предлог Посланичког клуба гласи: Смиљанић Милан, Орешчанин Богдан, Котле Никола, Ракеф Франц, Керима Муча, Перовић Пуниша и Филиповић Крсто, а за заменике: Ритиг др Светозар, Конески Благо и Вујовић Владо.

Да ли има који други предлог? (Нема). Стављам овај предлог на гласање. Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли кога *против*? (Нема). Објављујем да је Административни одбор у прочитаном саставу изгласан.

Прелазимо на избор Одбора за молбе и жалбе. Предлог Клуба гласи: Вујачић Марко, Јанкез Грга, Недељковић Радисав, Луначек Павел, Мијатовић Ристо, Мркшић Лука и Пешев Никола, а за заменике: Аугустинчић Антун, Џунов Ристо и Сучић Флоријан. Има ли неки други предлог? (Нема). Стављам овај предлог Посланичког клуба на гласање. Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли кога *против*? (Нема). Објављујем да је Одбор за молбе и жалбе у прочитаном саставу изгласан.

Тиме је дневни ред исцрпен. Пре закључка ове седнице прочитаћу вам акт Претседништва Президијума Народне скупштине Федеративне Народне Републике Југославије:

ПРЕТСЕДНИШТВО
ПРЕЗИДИЈУМА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
ФЕДЕРАТИВНЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Бр. 828

26 априла 1950 год.

Београд

ВЕЋУ НАРОДА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

Београд

На основу чл. 3, а у вези чл. 2 Пословника Народне скупштине Федеративне Народне Републике Југославије за заједничке седнице Савезног већа и Већа народа Народне скупштине ФНРЈ, Претседништво Президијума Народне скупштине Федеративне Народне Републике Југославије заказује заједничку седницу Савезног већа и Већа народа за 26 април 1950 године у 17 часова са следећим дневним редом:

- 1) извештај Президијума Народне скупштине ФНРЈ;
- 2) бирање Президијума Народне скупштине ФНРЈ;
- 3) изјава Претседника Владе.

**Президијум Народне скупштине
Федеративне Народне Републике Југославије**

С кретар

М. Перуничкић, с. р.

Претседник

др **И. Рибар, с. р.**

Овим је исцрпен дневни ред прве седнице Првог редовног заседања и ја је закључујем.

(Седница је закључена у 12 часова).

ZAJEDNIČKA SEDNICA SAVEZNOG VEĆA I VEĆA NARODA

Prva sednica

(26 aprila 1950)

Početak u 18,12 časova.

Pri ulasku u dvoranu, članove Savezne vlade na čelu sa Pretsednikom Vlade FNRJ maršalom Josipom Brozom Titom, članove Pretsedništva Saveznog veća i Veća naroda na čelu sa Pretsednikom Veća naroda Josipom Vidmarom i Pretsednikom Saveznog veća Vladimirom Simićem narodni poslanici pozdravljaju burnim aplauzom.

Pretsedavao Pretsednik Veća naroda **Josip Vidmar**.

Pretsedavajući: Otvaram prvu zajedničku sednicu I redovnog zasedanja Saveznog veća i Veća naroda Narodne skupštine FNRJ drugog saziva. Zapisnik današnje sednice vodiće sekretar Veća naroda Joža Horvat. Prema odluci Prezidijuma Narodne skupštine Federativne Narodne Republike Jugoslavije, dnevni red današnje sednice jeste:

- 1) pretres izveštaja Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ;
- 2) izbor Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ;
- 3) izjava Pretsednika Vlade FNRJ.

Prima li Narodna skupština ovaj dnevni red? (Prima. — Aplauz). Pošto Narodna skupština prima dnevni red, prelazi se na prvu tačku dnevnog reda: izveštaj Prezidijuma Narodne skupštine Federativne Narodne Republike Jugoslavije. Molim druga Mila Peruničića da podnese izveštaj Prezidijuma Narodne skupštine

Mile Peruničić (NR Crna Gora): Drugovi narodni poslanici, Prezidijum Narodne skupštine Federativne Narodne Republike

Jugoslavije podnesi izveštaj Narodnoj skupštini o svom radu u vremenu od raspuštanja Narodne skupštine Federativne Narodne Republike Jugoslavije prvog saziva do sastanka nove Narodne skupštine. Taj izveštaj glasi:

NARODNOJ SKUPŠTINI FEDERATIVNE NARODNE REPUBLIKE
JUGOSLAVIJE

— Zajedničkoj sednici Saveznog veća i Veća naroda —

Saglasno članu 76, st. 1 Ustava Federativne Narodne Republike Jugoslavije koji propisuje da »u slučaju raspuštanja Narodne skupštine FNRJ Prezidijum vrši dužnosti sve do izbora novog Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ“, Prezidijum Narodne skupštine FNRJ ostao je na dužnosti od dana raspuštanja Narodne skupštine 21 januara 1950 godine do danas.

Narodna skupština FNRJ svojom odlukom o raspuštanju od 21 januara 1950 ovlastila je (tačka 5) Prezidijum Narodne skupštine FNRJ da može do sastanka Narodne skupštine FNRJ »izdavati akte koje Narodna skupština FNRJ vrši na osnovu posebnih zakonskih propisa«.

Prezidijum Narodne skupštine FNRJ, kao organ Skupštine koji je njoj odgovoran za rad, smatra za svoju dužnost da novoizbaranoj Narodnoj skupštini podnese izveštaj o svom celokupnom radu u vremenu od 21 januara do 24 aprila 1950 godine, to jest, od raspuštanja Narodne skupštine prvog saziva do prvog sastanka Narodne skupštine drugog saziva.

I

Vršeći svoja Ustavom i zakonima utvrđena redovna prava, Prezidijum Narodne skupštine FNRJ je doneo 16 ukaza i niz drugih pravnih akata.

a)

Na osnovu prava koja su mu predviđena Zakonom o izboru narodnih poslanika Narodne skupštine FNRJ (Savezno veće i Veće naroda) od 21 januara 1950 god., Prezidijum je doneo ove ukaze:

1) Ukaz o raspisu izbora za narodne poslanike Saveznog veća i Veća naroda Narodne skupštine Federativne Narodne Republike Jugoslavije, od 26 januara 1950 godine.

2) Ukaz o postavljenju Savezne izborne komisije od 30 januara 1950 god.

3) Ukaz o postavljenju izbornih komisija narodnih republika i autonomnih jedinica za izbore narodnih poslanika Narodne skup-

štine Federativne Narodne Republike Jugoslavije od 30. januara 1950 i ukaz o izmeni ovog ukaza od 23. februara 1950. god.

4) Ukaz o podeli teritorije Federativne Narodne Republike Jugoslavije na izborne srezove za izbor narodnih poslanika za Savezno veće Narodne skupštine FNRJ na izborima raspisanim za 26. mart 1950. godine.

b)

Na osnovu ustavnog ovlašćenja da može menjati, ukidati i spajati pojedina savezna ministarstva i postavljati i razrešavati pojedine članove Vlade FNRJ, Prezidijum je doneo ove ukaze:

1) Ukaz o ukidanju Ministarstva elektroprivrede i Ministarstva rudarstva i o osnivanju Komiteta za elektroprivredu, Komiteta za ugalj, Komiteta za nemetale Vlade FNRJ i Generalne direkcije za metalurgiju i Generalne direkcije za naftu, od 7. februara 1950. godine.

2) Ukaz o osnivanju Saveta za energetiku i ekstraktivnu industriju Vlade FNRJ od 7. februara 1950. godine.

3) Ukaz o razrešenju Ministra rudarstva i Ministra elektroprivrede i o postavljanju novih ministara Vlade FNRJ od 7. februara 1950. godine.

4) Ukaz o ukidanju Ministarstva poljoprivrede, Ministarstva šumarstva, Ministarstva lake industrije, Ministarstva građevina, Ministarstva trgovine i snabdevanja i Ministarstva državnih nabavki Vlade FNRJ i o osnivanju Saveta za poljoprivredu i šumarstvo, Saveta za prerađivačku industriju, Saveta za građevinarstvo i građevinsku industriju, Saveta za promet robom i Saveta za saobraćaj i veze Vlade FNRJ od 11. aprila 1950. godine.

5) Ukaz o razrešenju i postavljenju ministara Vlade FNRJ od 11. aprila 1950. godine.

v)

S obzirom da se prema čl. 74, tač. 13 i 15 Ustava FNRJ ovi ukazi podnose na potvrdu Narodnoj skupštini, Prezidijum je slobodan da predloži Skupštini da ove ukaze potvrdi.

Osim toga Prezidijum je doneo i četiri ukaza o ratifikaciji međunarodnih konvencija i to:

1) Ukaz o ratifikaciji Konvencije o privilegijama i imunitetima Ujedinjenih nacija odobreno od Generalne skupštine Ujedinjenih nacija rezolucijom od 13. februara 1946. godine, od 7. marta 1950. godine.

2) Ukaz o ratifikaciji protokola o obeštećenju turske imovine i imovinskih interesa u Jugoslaviji, od 14. marta 1950. godine.

3) Ukaz o ratifikaciji Evropske konvencije o radiodifuziji i Kopenhaškog plana raspodele frekvencija između radiodifuznih

stanica evropske radiodifuzne zone pridodatog Evropskoj konvenciji za radiodifuziju, Kopenhagen, 15 septembra 1948 godine, od 14 marta 1950 godine.

4) Ukaz o ratifikaciji Konvencije za postupanje sa ratnim zarobljenicima, Konvencije za poboljšanje položaja ranjenika i bolesnika suvozemnih vojnih snaga, Konvencije za poboljšanje položaja ranjenika, bolesnika i brodolomaca pomorskih oružanih snaga i Konvencije za zaštitu civilnih lica za vreme rata, zaključenih u Ženevi 12 avgusta 1949 uz odgovarajuće rezerve Vlade FNRJ, od 26 marta 1950 godine.

Najzad, na osnovu st. 6 čl. 74 Ustava FNRJ, Prezidijum je izdao Ukaz o priznanju povlastica nosiocima Ordena belog orla sa mačevima, od 1 aprila 1950 god., kojim se nosioci ovog ordena izjednačavaju u pogledu prava s nosiocima Ordena Karadordeve zvezde sa mačevima, a saglasno tač. 1 čl. 74 Prezidijum je doneo Ukaz o sazivu Narodne skupštine FNRJ, od 6 aprila 1950 godine.

g)

U ovom periodu Prezidijum je doneo tri obavezna tumačenja, i to:

1) Obavezno tumačenje člana 26 Zakona o izboru narodnih poslanika za Narodnu skupštinu FNRJ (Savezno veće i Veće naroda) od 7 februara 1950 godine;

2) Obavezno tumačenje člana 17 Zakona o državnoj arbitraži od 14 februara 1950 godine, i

3) Obavezno tumačenje o ukidanju Zakona i propisa protivnih Zakonu o socijalnom osiguranju radnika i službenika i njihovih porodica od 21 januara 1950 god., od 27 marta 1950 godine.

Prezidijum je imao prilike samo jedanput da iskoristi ovlašćenje sadržano u tač. 5 Odluke o raspuštanju Narodne skupštine FNRJ i to dajući potvrdu Vladi FNRJ da može s Vladom Kraljevine Švedske zaključiti zajam u iznosu od 6 miliona švedskih kruna pod uslovima sadržanim u protokolu jugoslovensko-švedske mešovite komisije od 17 decembra 1949 godine. Ovo odobrenje je dato u vezi sa čl. 22, st. 2 saveznog Zakona o budžetu od 26 decembra 1946 godine.

Osim navedenih akata Prezidijum je doneo još i tri ukaza o unapređenju u čin generala, 34 ukaza o odlikovanju raznim ordenima i medaljama, kao i niz odluka o pomilovanju. Isto tako u ovom periodu Prezidijum je nastavio sa davanjem pravnih mišljenja i vršenjem kontrole zakonitosti akata koji podleže njevoj kontroli.

Danom podnošenja ovog izveštaja Prezidijum predaje javnosti i narodnim poslanicima još tri knjige stenografskih beležaka

koje obuhvataju rad Narodne skupštine na V redovnom, VI redovnom i V vanrednom zasjedanju. Ostaje samo da se uskoro objave i stenografske beleške VIII redovnog zasjedanja. Na taj način će rad Narodne skupštine FNRJ I saziva biti objavljen u celini.

II

Prema Zakonu o ovlašćenju Predsedništva Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ da rešava molbe i žalbe upućene Narodnoj skupštini FNRJ, od 26 septembra 1946 godine, Prezidijum je na predlog odbora za molbe i žalbe oba veća Narodne skupštine FNRJ rešavao molbe i žalbe građana i organizacija. S obzirom da u ranijim izveštajima Narodne skupštine FNRJ nije bio obuhvaćen ovaj rad, to Prezidijum smatra za dužnost da obavesti Narodnu skupštinu i o tom radu.

Odbori za molbe i žalbe oba veća Narodne skupštine primili su u periodu od 1946 godine do danas 2.691 molbu i žalbu (od toga broja je Odbor Saveznog veća primio 1.519, a Odbor Veća naroda 1.189). Molbe i žalbe su se odnosile pretežno na traženje materijalne pomoći, a ostalim delom na različite zahteve i pritužbe, među kojima su se isticale molbe odnosno žalbe za dobiyanje ili povredu prava ili zakonskih interesa građana.

Posle prethodnog proučavanja odbori su, saglasno Zakonu o ovlašćenju Prezidijuma da rešava molbe i žalbe, podneli Prezidijumu Narodne skupštine FNRJ 404 predloga za povoljno rešavanje odgovarajućeg broja molbi i žalbi. Prezidijum je doneo svoja rešenja kojim su ove molbe i žalbe rešene. Ostali deo molbi i žalbi, prema njihovoj sadržini i karakteru, odbori za molbe i žalbe su rešavali na tri načina: jedne su konačno rešili u svojoj kompetenciji, druge su uputili na rešavanje drugim državnim organima koji su po zakonu bili pozvani za njihovo razmatranje, a treće su dostavljali podnosiocima ukazujući im zakonski put za njihovo podnošenje odnosno rešavanje.

Od celokupnog broja podnetih molbi i žalbi nije mogao biti rešen samo minimalni broj od 31 molbe i žalbe usled toga što potrebni podaci za njihovo zakonito rešenje nisu mogli biti još pribavljeni.

Radi opšte ocene ovog pitanja, potrebno je ukazati da je kretanje podnošenja molbi i žalbi od 1946 do danas pokazalo oštru liniju opadanja. Tako, dok su oba odbora 1946 godine primila 1.156 molbi i žalbi, ovaj broj 1947 godine iznosio je 922, a u 1948 godini već samo 344, da bi se u 1949 godini sveo na 204, a u vremenu od 1 januara do 18 aprila 1950 godine na samo 35 molbi i žalbi. Ova pojava je, nesumnjivo, s jedne strane, izraz

činjenice da je u našoj zemlji za poslednje četiri godine znatno izgrađeno savezno i republičko zakonodavstvo, koje je jasno regulisalo niz prava koja interesuju građane, i obrazovalo niz organa koji rešavaju molbe i žalbe, a, s druge strane, ova pojava je i posledica stalnog poboljšanja rada državnih organa u pogledu primene zakona i obezbeđenja zakonskih prava građana.

III

Današnje stanje u pogledu državnih organa koje bira Narodna skupština FNRJ na zajedničkim sednicama i koji se nalaze na dužnosti, osim Vlade FNRJ, jeste sledeće:

Vrhovni komandant oružanih snaga FNRJ, maršal Jugoslavije Josip Broz Tito, izabran od Narodne skupštine FNRJ na zajedničkoj sednici oba doma od 2 februara 1946 godine.

Stanje u Vrhovnom sudu FNRJ danas je takvo da u njemu rade pretседnik i 6 sudija. Pretседnik Vrhovnog suda Vitomir Petrović izabran je na zajedničkoj sednici oba doma 6 decembra 1946 godine. Sudije Piruze Petar, Stanković Nikola, Derenčin dr Marijan, Krdžić Milovan i Todorović Aleksandar izabrani su još od strane Pretседništva AVNOJ-a juna 1945 godine. Sudija Grgić dr Ivan izabran je na zajedničkoj sednici oba doma 28 aprila 1948 godine. U toku rada Narodne skupštine prvog saziva razrešeni su svojih dužnosti potpretседnik Vrhovnog suda FNRJ Tominšek dr Teodor, na zajedničkoj sednici oba doma od 29 novembra 1947 godine, i sudija Petar Raičković na zajedničkoj sednici od 28 maja 1949 godine. Prema tome, u Vrhovnom sudu FNRJ postoji nepopunjeno mesto potpretседnika i jednog člana.

Narodna skupština FNRJ na zajedničkoj sednici oba doma od 4 februara 1946 godine izabrala je za Javnog tužioca FNRJ Hrnčevića dr Josipa, na sednici od 6 decembra iste godine izabrala je za zamenika Javnog tužioca Malovića Josifa, a na zajedničkoj sednici od 28 maja 1949 godine drugog zamenika Javnog tužioca Vivodu Marjana.

Podnoseći ovaj svoj izveštaj, Prezidijum Narodne skupštine FNRJ ima čast da stavi svoj mandat na raspoloženje Narodnoj skupštini FNRJ koja treba, saglasno čl. 76 Ustava FNRJ i Poslovniku za zajedničke sednice oba veća, da izabere novi Prezidijum Narodne skupštine FNRJ na svojoj zajedničkoj sednici. (Aplauz).

**Prezidijum Narodne skupštine
Federativne Narodne Republike Jugoslavije**

Sekretar
M. Peruničić, s. r.

Pretседnik
dr Ivan Ribar, s. r.

Pretsedavajući: Otvaram diskusiju o ovom izveštaju. Želi li ko reč? Pošto niko ne traži reč, stavljam ovaj izveštaj na glasanje. Ko je za, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Objavljujem da je izveštaj Prezidijuma Narodna skupština FNRJ jednoglasno usvojila.

Prelazimo na drugu tačku dnevnog reda: izbor Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ. Podneta je samo jedna kandidatska lista za izbor Prezidijuma i to kandidatska lista Kluba narodnih poslanika članova Narodnog fronta u sledećem sastavu:

Pretsednik Ribar dr Ivan (Buran aplauz),

Potpredsednici: Pijade Moša (Buran aplauz), Lakuš Filip (Aplauz), Rus Josip (Aplauz), Pucar Đuro (Aplauz), Vlahov Dimitar (Aplauz), Vujačić Marko (Aplauz).

Sekretar Peruničić Mile (Buran aplauz).

Članovi: Bakarić dr Vladimir (Aplauz), Brkić Dušan (Aplauz), Broz Josip Tito (Buran i dugotrajan aplauz. Narodni poslanici ustaju i vrlo dugo aplaudiraju), Čolaković Rodoljub (Aplauz), Dilas Miľovan (Buran aplauz), Frol Frane (Aplauz), Gošnjak Ivan (Aplauz), Humo Avdo (Aplauz), Jovanović Blažo (Aplauz), Kardić Edvard (Buran aplauz), Kidrić Boris (Buran aplauz), Kolak Rudi (Aplauz), Koliševski Lazar (Aplauz), Kosanović Sava, (Aplauz), Nešković dr Blagoje (Aplauz), Nimani Đavit (Aplauz), Petrović Dušan (Aplauz), Petrović Ninko (Aplauz), Ranković Aleksandar (Buran aplauz), Regent Ivan (Aplauz), Sremec dr Zlatan (Aplauz), Stambolić Petar (Aplauz), Stanković dr Siniša (Aplauz), Šegrt Vlado (Aplauz), Tomašević Dobrosav (Aplauz), Tomić Aleksa (Aplauz), Uzunovski Cvetko (Aplauz).

Ima li ko od drugova narodnih poslanika drugi predlog? (Nema). Prima li Narodna skupština pročitani listu? (Prima). Ko je za, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Objavljujem da je Narodna skupština jednoglasno izabrala predložene drugove narodne poslanike u Prezidijum Narodne skupštine Federativne Narodne Republike Jugoslavije drugog saziva. (Buran aplauz).

Reč ima dr Ivan Ribar.

Pretsednik Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ dr Ivan Ribar (*Izborni srez Šibenik, NR Hrvatska*): Drugovi i drugarice, u ime izabranog Prezidijuma i u svoje lično ime ja vam najljepše zahvaljujem da povjerenju. Povjerenje koje nam je dala ova Narodna skupština jeste povjerenje naših naroda. Ova Narodna skupština je vrhovni organ naše narodne vlasti, predstavnik suvereniteta naših naroda, jer vi predstavljate naše narode. Zato je

ovo povjerenje veliko, naročito poslije izbora od 26 marta iz kojih je proizišla ova Narodna skupština kao izraz jedinstvene volje ogromne većine naših naroda.

Da govorim, drugovi i drugarice, o zadacima koje treba mi u novoizabranom Prezidijumu da ispunjavamo, mislim da nije potrebno. Tačno je određeno Ustavom koji su naši zadaci i naše dužnosti. Tačno znamo kakvu narodnu politiku treba da sprovodimo u izvršenju svojih dužnosti i već zato nije potrebno što su, kao što i sami znate, u Prezidijum izabrani eminentni predstavnici našeg vrhovnog rukovodstva, državnog i partiskog. Među njima je drug Tito. (Svi poslanici ustaju i dugotrajno aplaudiraju).

Mislim da će ipak biti dobro da se ova novoizabrana Narodna skupština sjeti svojih mrtvih drugova — palih boraca, naših mučenika, svih onih koji su dali sve od sebe za današnju stvarnost. Pored mrtvih treba da se sjetimo i žive snage naših naroda. Ta živa snaga je naša junačka Jugoslovenska armija (Dugotrajan aplauz), armija koja će i dalje stajati na braniku naših skupno stečenih tekovina, krvavo zasluženog svega onog što smo mi u Narodnooslobodilačkoj borbi izvojevali, svih naših tekovina, svih uspjeha u našoj nacionalnoj revoluciji, u našoj revolucionarnoj borbi. Ona će stajati i dalje na braniku učvršćenja bratstva i jedinstva naših naroda, ona će i dalje biti na braniku naše narodne vlasti i teritorijalnog integriteta naše socijalističke otadžbine. (Dugotrajan aplauz).

Neka živi i napreduje naša Jugoslovenska armija! (Dugotrajan aplauz).

Neka živi njezin Vrhovni komandant drug Tito! (Dugotrajan i buran aplauz).

Da živi i napreduje naša socijalistička domovina i narodi naše Jugoslavije koje mi ovde predstavljamo! (Dugotrajan aplauz).

Pretsedavajući: Prelazimo na treću tačku dnevnog reda: izjava Pretsednika Vlade FNRJ. (Buran aplauz). Ova izjava glasi:

NARODNOJ SKUPŠTINI FEDERATIVNE NARODNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE

Beograd

Vlada Federativne Narodne Republike Jugoslavije, kojoj ja imam čast da budem na čelu kao njen Pretsednik, imenovana je od Narodne skupštine prvog saziva odmah posle donošenja saveznog Ustava. Ova Vlada je rukovođila poslovima savezne državne uprave za ceo period rada Narodne skupštine prvog saziva i njoj je odgovarala za svoj rad. U toku ovog perioda izvršene su,

na moj predlog, izvesne promene u sastavu Vlade, donesene ukazima Prezidijuma uz potvrdu Narodne skupštine, a koje su odgovarale novim zadacima u vezi sa razvojem socijalističke izgradnje naše zemlje.

U skladu sa demokratskim principima našeg Ustava, smatram svojom dužnošću da mandat sadašnje Vlade stavim na raspoloženje novoizabranoj Narodnoj skupštini, kako bi joj se dala prilika da, kao vrhovni organ državne vlasti naše zemlje, odluči o sastavu Vlade kojoj će biti povereno dalje rukovođenje poslovima savezne državne uprave.

Molim da se ovaj predlog koji činim u ime Savezne vlade saopšti na zajedničkoj sednici oba doma Narodne skupštine FNRJ.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Pretsedrik Vlade FNRJ
i Ministar narodne odbrane
maršal Jugoslavije
Josip Broz Tito, s. r.

Čuli ste izjavu Pretsednika Vlade FNRJ. Želi li ko povodom nje da govori? (*Đuro Pucar: Molim za reč.*) Reč ima narodni poslanik Đuro Pucar.

Đuro Pucar (NR Bosna i Hercegovina): Drugovi i drugarice narodni poslanici, dozvolite mi da kažem nekoliko reči povodom ostavke naše Vlade. Drugovi, ja sam ubeden kao i svi vi da je naša Vlada od svog osnutka do danas vodila pravilnu politiku, kako unutrašnju tako i spoljnu. Pod rukovodstvom ove Vlade naša zemlja izgrađuje socijalizam. Pod njenim rukovodstvom naši narodi vode upornu i uspešnu borbu za nezavisnost naše zemlje i pravednu stvar u svetu. Isto tako, treba naglasiti da je pod rukovodstvom ove Vlade i ova Narodna skupština izabrana.

Na osnovu svega toga ja predlažem Narodnoj skupštini da sastav iduće Vlade poveri maršalu Jugoslavije Josipu Brozu Titu. (Svi narodni poslanici ustaju sa svojih mesta, burno aplaudiraju i skandiraju: »Tito — Partija!«).

Pretsedavajući: Traži li još ko reč? (Ne javlja se niko). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam predlog narodnog poslanika Đure Pucara na glasanje.

Predlog glasi: da se kao mandator za sastav nove Vlade označi maršal Jugoslavije Josip Broz Tito.

Ko glasa za ovaj predlog, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Objavljujem da je mandat za sastav nove Vlade Narodna skupština jednoglasno poverila maršalu Jugoslavije Josipu Brozu Titu. (Svi poslanici ustaju i dugo aplaudiraju).

Time je dnevni red današnje sednice iscrpen.

Zaključujem ovu sednicu, a iduća biće zakazana pismenim putem. Pošto je moguće da mandator završi svoj posao već sutra, molim drugove narodne poslanike da budu sutra u 9 sati ujutru ovde u Narodnoj skupštini, pošto će, verovatno, iduća sednica biti zakazana za to vreme.

(Sednica je zaključena u 18,50 časova).

ЗАЈЕДНИЧКА СЕДНИЦА САВЕЗНОГ ВЕЋА И ВЕЋА НАРОДА

Друга седница

(27 априла 1950)

Почетак у 9 часова.

Појаву мандатора Народне скупштине ФНРЈ другог сазива за састав нове Савезне владе, маршала Југославије Јосипа Броза Тита, народни посланици оба већа, који су до последњег места испунили велику дворану, и многобројна публика која је са претставницима дипломатског кора прекрила све галерије, поздрављају френетичним и одушевљеним аплаузом. Овације трају неколико минута.

Претседавао Претседник Савезног већа **Владимир Симић**.

Претседавајући: Отварам другу заједничку седницу I редовног заседања Савезног већа и Већа народа Народне скупштине ФНРЈ другог сазива. Записник данашње седнице водиће секретар Савезног већа друг Момчило Марковић. Молим вас да саслушате записник претходне заједничке седнице.

Секретар Момчило Марковић чита записник прве заједничке седнице од 26 априла 1950 године.

Претседавајући: Има ли ко од народних посланика какву примедбу на прочитани записник? (Нема). Пошто примедба нема, записник се оверава.

Извештавам Народну скупштину да је Претседништво Народне скупштине примило и то:

Прво, од мандатора Народне скупштине маршала Југославије Јосипа Броза Тита предлог за састав нове Владе ФНРЈ.

Даље, примили смо указе Президијума Народне скупштине ФНРЈ првог сазива, донете у времену од 21 јануара 1950 године до сазива новоизабране Народне скупштине ФНРЈ другог сазива

24 априла 1950 године и Одлуку о закључењу зајма са владом Краљевине Шведске.

Поред тога Претседништво је примило и предлог извесног броја посланика да се донесе одлука о образовању анкетног одбора Народне скупштине ФНРЈ за испитивање система и стања снабдевања и предлог за избор анкетног одбора за испитивање откупног система у ФНРЈ.

На основу овога материјала, предлажем Народној скупштини следећи дневни ред данашње заједничке седнице:

1) Извештај мандатора о саставу Владе ФНРЈ;

2) Претрес Предлога за измене и допуне Пословника за заједничке седнице Савезног већа и Већа народа;

3) Потврда указа Президијума Народне скупштине ФНРЈ првог сазива донетих у времену од 21 јануара 1950 године до сазива новоизабране Народне скупштине другог сазива 24 априла 1950 године и Одлуке о закључењу зајма са Краљевином Шведском.

4) Избор одбора Народне скупштине ФНРЈ:

а) избор Одбора за спољне послове,

б) избор Одбора за народну одбрану,

в) избор Одбора за народну власт.

5) Избор комисија за утврђивање аутентичности текстова изгласаних закона.

6) Предлози за избор анкетних одбора које сам малопре саопштио.

Моша Пијаде: Предлажем да се тачка трећа предложеног дневног реда, која гласи: Потврда указа Президијума Народне скупштине ФНРЈ првог сазива донетих у времену... итд. — брише, јер смо је јуче ликвидирали на првој заједничкој седници Народне скупштине, на којој се у извештају Президијума тражила и потврда указа Президијума донетих у међувремену између ова два сазива. Примањем овога извештаја Президијума одобрени су и потврђени и ти укази.

Претседавајући: Чули сте предлог народног посланика друга Моше Пијаде да се тачка 3 дневног реда брише с обзиром на чињеницу да су са прихватањем извештаја који је поднео Президијум Народне скупштине на првој заједничкој седници истовремено потврђени и ови укази.

Прима ли Скупштина предлог друга Моше Пијаде? (Прима). Према томе, тачка 4 дневног реда — избор одбора Народне скупштине ФНРЈ — биће тачка 3, тачка 5 предложеног дневног реда — избор комисија за утврђивање аутентичности текстова изгласаних закона, тачка 4, а предлози за избор анкетних одбора тачка 5 дневног реда.

Прима ли Народна скупштина овако измењени дневни ред? (Прима). Објављујем да је овако измењени дневни ред Народна скупштина прихватила.

Приступамо првој тачки дневног реда: извештај мандатора о саставу Владе ФНРЈ. Овај извештај гласи:

НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ ФНРЈ

Београд

На основу мандата који ми је дала Народна скупштина ФНРЈ за састав Владе, част ми је предложити Народној скупштини да у смислу чл. 77, т. 2 Устава ФНРЈ именује Владу ФНРЈ у следећем саставу:

Претседник Владе и Министар народне одбране **Јосип Броз Тито**, Маршал Југославије

Потпретседник Владе, Министар иностраних послова и Претседник Савета за законодавство и изградњу народне власти **Едвард Кардељ**

Потпретседник Владе и Министар унутрашњих послова **Александар Ранковић**

Потпретседник Владе и Претседник Комисије државне контроле др **Благоје Нешковић**

Министар Владе ФНРЈ **Милован Ђилас**

Министар Владе ФНРЈ **Сава Косановић**

Министар Владе ФНРЈ **Станоје Симић**

Министар Владе ФНРЈ — Претседник Савета за културу и науку **Родољуб Чолаковић**

Министар правосуђа **Фране Фрол**

Министар Владе ФНРЈ — Претседник Комитета за заштиту народног здравља др **Павле Грегорић**

Министар Владе ФНРЈ — Претседник Привредног савета Владе ФНРЈ и Претседник Савезне планске комисије **Борис Кидрич**

Министар финансија **Добривоје Радосављевић**

Министар спољне трговине инж. **Милентије Поповић**

Министар Владе ФНРЈ — Претседник Савета за енергетику и екстрактивну индустрију **Светозар Вукмановић**

Министар тешке индустрије **Франц Лескошек**

Министар Владе ФНРЈ — Претседник Савета за пољопривреду и шумарство инж. **Мијалко Тодоровић**

Министар Владе ФНРЈ — Претседник Савета за саобраћај и везе **Божидар Масларић**

Министар Владе ФНРЈ — Претседник Савета за прерађивачку индустрију **Рато Дугоњић**

Министар Владе ФНРЈ — Претседник Савета за грађевинарство и грађевинску индустрију **Љубчо Арсов**

Министар Владе ФНРЈ — Претседник Савета за промет робом **Осман Карабеговић**

Министар рада и Министар за новоослобођене крајеве **Већеслав Хољевац**

Министар железница **Тодор Вујасиновић**

Министар поморства **Вицко Крстуловић**

Министар саобраћаја **Влада Зечевић**

Министар пошта др **Заим Шарац**

Министар Владе ФНРЈ — Претседник Комитета за електропривреду инж. **Никола Петровић**

Министар Владе ФНРЈ — Претседник Комитета за водопривреду др **Васо Чубриловић**

Министар Владе ФНРЈ — Претседник Комитета за угаљ **Антун Бибер**

Министар Владе ФНРЈ — Претседник Комитета за неметале **Страхил Гигов**

Министар Владе ФНРЈ — Генерални директор металургије **Вељко Мићуновић**

Министар Владе ФНРЈ — Генерални директор за производњу и прераду нафте **Милка Минић**

Министар Владе ФНРЈ — Генерални секретар Владе ФНРЈ **Љубодраг Ђурић**

Смрт фашизму — Слобода народу!

Маршал Југославије

Јосип Броз Тито, с. р.

(У току саопштавања предлога мандатора Народне скупштине маршала Југославије Јосипа Броза Тита народни посланици поздрављали су читање имена сваког члана нове Савезне владе дуготрајним, одушевљеним и бурним аплаузом).

Претседавајући: Питам Народну скупштину да ли прима предлог мандатора маршала Југославије Јосипа Броза Тита за састав нове Владе? (Прима). Ко је за предлог, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико).

Објављујем да је предлог једногласно прихваћен. (Бурно и дуготрајно одобравање).

Реч има Претседник Владе ФНРЈ друг Тито. (Буран и дуготрајан аплауз).

Претседник Владе ФНРЈ и Министар народне одбране, маршал Југославије Јосип Броз Тито (*Изборни срез Дрвар, НР Босна и Херцеговина*):

(Појава маршала Тита на говорници повод је новим спонтаним и бурним овацијама).

Другови и другарице народни посланици, прије свега дозволите да вам у име читаве новоименоване Владе, којој сте дали повјерење да води послове убудуће, најсрдачније захвалим.

Са овог мјеста обећавам да ће нова Влада, за чијег сам председника ја именован вашом вољом, извршавати све обавезе и задатке који буду стављени пред њу, да ће учинити све што је у њеној моћи како бисмо могли пребродити тешкоће на које наиђемо у извршавању својих задатака. Ми ћемо то моћи убудуће, као што смо могли и у прошлости, једино уз вашу свестрану помоћ, уз помоћ читавог нашег народа.

Подносећи свој експозе пред овим високим домом, пред претставништвом народа, другом Народном скупштином од стварања наше Федеративне Народне Републике Југославије, молио бих вас да ми дозволите да будем мало опширнији. Потреба за опширношћу проистиче из тога што желим, и што сматрам да је потребно, да дам кратку анализу нашег развитака, како економског тако и политичког, културног и другог у посљератном периоду, то јест у периоду који је углавном обухваћен радом прошле Народне скупштине и Савезне владе од њеног формирања до данас, а у привредном погледу од доношења Петогодишњег плана до краја 1949 године.

Савезна влада, која је уживала пуно повјерење прошле Народне скупштине, имала је пред собом огромне и тешке задатке. Она је те задатке углавном успјешно рјешавала, а могла их је успјешно извршавати баш због тога што је имала пуну подршку, с једне стране, од Народне скупштине, а с друге стране, од трудбеника наше земље. Без свестране помоћи радних људи наше социјалистичке земље, Савезна влада не би била у стању успјешно вршити своју дужност. Откуда то повјерење и подршка грађана наше социјалистичке земље? Отуд што су то били и задаци и тежње свих наших трудбеника, читаве наше заједнице. Због тога ја сматрам да ће и убудуће Савезна влада моћи само на тај начин успјешно да врши своју дужност, ако буде имала пуну подршку свих трудбеника, свих градитеља социјализма у нашој земљи. Будући задаци који стоје пред Савезном владом нису ништа лакши него што су били пређашњи и ми морамо приступити њиховом рјешавању са највећом упорношћу и умјешношћу.

Дозволите ми, другови и другарице народни посланици, да се најприје осврнем на протекли период, на наш пређени пут у досадашњем раду, у изградњи социјализма, у обнови и консолидацији наше државе, Федеративне Народне Републике Југославије.

Прије свега желим да истакнем између многих наших закона и уредаба оне који дају са правног и социјалног становишта најјаснију слику какова је држава Федеративна Народна Република Југославија. Ако убудуће нетко буде хтио темељито да упозна револуционарни развитак наше земље он ће морати добро да упозна и наше законодавство, наш Устав и остале законске и друге прописе. Сви наши закони садрже социјалистичке принципе, неки мање неки више, јер се наши закони доносе не зато да нешто овјековјече, већ зато да убрзају и олакшају развој социјализма у нашој земљи. Због тога се наши закони стално усавршавају, а неки и сасвим мијењају, — прилагођавају нашим конкретним условима да би што боље одразили потребе нашег пута у социјализам.

Темељни закон којим су правно формулисане револуционарне промјене у нашој земљи, на коме се заснива цјелокупно државно уређење, друштвена и политичка структура наше државе, и који омогућава социјалистички развитак наше земље — јесте наш Устав.

Након доношења Устава ми смо донијели низ закона на основу којих се изграђивала наша народна власт и државно уређење наше социјалистичке домовине. То је у првом реду Опћи закон о народним одборима којим је одређена друштвена и правна основа народних одбора као темељних органа државне власти. Ради даљег продубљивања наше социјалистичке демократије ми смо 1949 године донијели нов Опћи закон о народним одборима. Поред Закона о народним одборима значајни су за нашу државну изградњу Закон о опћој државној контроли, Закон о Президијуму Народне скупштине ФНРЈ, Закон о Јавном тужиоштву, Закон о народним судовима, Закон о Народној милицији, Закон о служби у Југословенској армији, Закон о војној обавези држављана ФНРЈ, Закон о држављанству, Закон о бирачким списковима, Закон о изборима народних посланика итд.

За изградњу наше социјалистичке привреде важни су били они закони који су донесени прије Закона о петогодишњем плану, а на основу којих се стварао наш социјалистички привредни сектор, као што су били Закон о прелазу у државну својину непријатељске имовине и секвестрацији имовине отсутних лица, Закон о одузимању ратне добити стечене за вријеме непријатељске окупације, Закон о конфискацији непријатељске имовине и о извршењу конфискације, а нарочито наши закони о национализацији — како онај први од 5 децембра 1946 године, којим су национализована сва приватна привредна предузећа опћедржавног и републичког значаја, тако и онај други из 1948 године којим је национализована капиталистичка привреда у граду.

Законом о петогодишњем плану развитка народне привреде од 1947—1951 дате су смјернице и ударени темељи планском развитку наше социјалистичке привреде. На основу тога закона изграђује се цјелокупна наша социјалистичка привреда.

За организацију привреде и односа у привреди важни су нарочито Основни закон о државним привредним предузећима, Основни закон о земљорадничким задругама, Закон о опћедржавном привредном плану и државним органима за планирање, Опћи закон о занатству, Закон о проналасцима и техничким усавршењима, Основни закон о буџету, Закон о уређењу и дјеловању кредитног система итд.

За изградњу социјализма на селу, поред поменутог Закона о земљорадничким задругама који даје основ за изградњу социјалистичког сектора на селу, нарочито су важни и они закони који су донесени још 1945 и 1946 године, као што су Закон о аграрној реформи на основу кога је додијељено беземљашима, сиромашним сељацима, колонистима и другим укупно 797.360 хектара земље, а државним добрима, здравственим, социјалним и другим установама 347.451 хектар, осим шума и земљишта непосредног за обраду у укупној површини од 421.246 хектара. Законом о коначној ликвидацији земљорадничких дугова угашени су потпуно земљораднички дугови на које се односила некадашња Уредба о ликвидацији земљорадничких дугова од 26 септембра 1936 године чији износ, након обрачуна, није прелазео суму од 5.000 динара. На тај начин ликвидирани су земљораднички дугови који су у старој Југославији износили око 7 милијарди динара, од чега је на сиромашног и средњег сељака отпадало око 90%, а за које је сељаштво плаћало око 5,5 милијарди годишње. Осим тога угашени су и дугови оних земљорадника, без обзира на износ, који су учествовали у Народноослободилачкој борби или су погинули или били жртве фашистичког терора, као и оних који нису били у стању да плате дуг због штете коју су претрпјели у току рата и окупације.

Значајна је била и законодавна дјелатност на подручју радних односа. Међу најважније законе спадају Закон о инспекцији рада и Закон о осигурању радника, службеника и њихових породица, како онај први из 1946 године, тако и овај нови из 1950 године који уствари претставља најнапреднији закон социјалног осигурања у свијету, јер су тим Законом наши радници и службеници обезбијеђени како за вријеме боловања и несреће, тако и у својој старости. Поред тога донесен је низ уредаба којима се регулишу питања радних односа и награђивања радника, а за службенике донесен је Закон о државним службеницима.

На подручју нашег социјалног законодавства нарочито треба истаћи Закон о ратним војним инвалидима који рјешава питање збрињавања ратних војних инвалида, а осим тога предвиђа могућност и њиховог запослења и оспособљавања.

Укупно је у четворогодишњем периоду рада Народне скупштине ФНРЈ донесено 206 закона и 9 одлука. Президијум Народне скупштине ФНРЈ донио је у том периоду 250 разних указа, ратификација и других одлука. Влада ФНРЈ донијела је у том времену 275 уредаба за спровођење разних закона и 344 уредбе на основу законског овлашћења, то јест укупно 619 уредаба. Осим тога, Савезна влада је донијела 235 разних правилника, упутстава, наредаба и рјешења. Овај број закона и одлука Народне скупштине ФНРЈ, као и уредаба и прописа које је донијела Савезна влада, изражава нашу тежњу да што прије и што потпуније изградимо наш нови правни систем, јер смо ми до темеља уништили правни систем старе Југославије. Осим тога, наша законодавна и уредбодавна дјелатност ишла је за тим да наши прописи буду у складу са брзим социјалистичким развитком, како би се, на једној страни, наш државни апарат и наши грађани могли придржавати принципа законитости, а на другој страни, да се не бисмо морали држати оних закона и уредаба које је већ наш развитак превазишао. Зато смо морали мијењати, допуњавати и доносити нове законе и уредбе.

Захваљујући таквој нашој законодавној и уредбодавној дјелатности, наши органи народне власти, нарочито они нижи, имају пуну могућност да раде законито, а да крај тога развијају пуну самоиницијативу за остварење оног што је било подлога и мотив доношења наших закона. Без такве еластичности и ширине коју пружа наше законодавство органима наше народне власти не може се ни замислити успјешни развој нашег политичког, привредног и културног живота. Но, с друге стране, то крије у себи елементе опасности скретања и кршења законских прописа од појединаца који се нису потрудили да добро упознају наше законе и који их зато тумаче на свој начин, недовољно свијесни важности законитости у социјалистичком друштву. Такво скретање и кршење закона морају сузбијати свом енергијом не само органи којима је задатак чување законитости него и сви свијесни грађани наше социјалистичке земље који су дужни да им помажу.

Упознати и знати дух закона значи без гријешке и смјело извршавати постављене задаће, значи сигурност наших другова у руковођењу, значи учинити изградњу социјализма лакшом и хуманијом. Због тога ће Савезна влада посветити још већу бригу и контролу правилном тумачењу и извршавању закона у нашој земљи.

Другови и другарице, наш унутарњи политички живот развијао се у свјетлости револуционарног развитка у нашој земљи. Побједа над носиоцима старих, преживјелих схватања у нашој земљи припада нашој јединственој политичкој организацији, Народном фронту на челу с Комунистичком партијом. Та побједа се манифестирала и у томе што је у врло кратком периоду социјалистичка свијест продрла у широке масе грађана наше земље, што она сваког дана продире све више и дубље и већ је ухватила јаке коријене и међу трудбеницима нашег села, међу нашим радним сељаштвом.

Реакционарни елементи, то јест непријатељи изградње социјализма у нашој земљи, који су у току Ослободилачке борбе заједно с окупатором претрпјели тежак пораз, нису схватили да је то уједно и одлучан, коначан њихов пораз. Надали су се првих година у посљератном периоду, и неки се надају још и данас, да ће помоћу интервенције извана моћи да врате своје изгубљене позиције. Надали су се да ће успјети помоћу реакционарних снага из иностранства да врате точак историје натраг, то јест да успоставе владавину и експлоатацију човјека човјеком — капитализам. Али, њихове комбинације су дефинитивно пропале, само су они сувише ограничени да то виде. Они не могу видјети да су њихове политичке концепције данас нашим трудбеницима смијешне, да наши трудбеници уопће не примају као озбиљне противнике носиоце тих схватања. Посљедњи избори показали су снажну побједу Народног фронта, показали су да Народни фронт није нешто привремено, случајно, колебљиво и несигурно, већ да је баш он код нас та политичка организација у којој се кује политичко јединство грађана наше социјалистичке земље. Кад би ти остаци прошлог, то јест остаци владајућих фаворизираних кругова старе Југославије, могли бар мало логично мислити, морали би доћи до слиједећих закључака:

1) Ако је нова власт, — то јест власт супротна по суштини и по форми њиховој, прошлој, капиталистичкој власти, — могла не само успјешно завршити Ослободилачку борбу и прву етапу револуције у току те Ослободилачке борбе, ако је могла са успјехом извршити обнову порушене земље, ако она са успјехом гради социјализам и у томе је постигла већ огромне резултате, — онда је логично да се та власт у извршењу својих великих задатака ослањала на народне масе и да има пуну подршку огромне већине народа наше земље, јер се без такве подршке огромне већине народа не може замислити ни побједа над окупатором, ни ликвидација старог, гњилог друштвеног поретка, ни учвршћење нове народне власти, ни обнова тако страховито порушене земље, ни изградња социјализма.

2) Нова народна власт, под руководством Комунистичке партије Југославије, приступила је индустријализацији и електрификацији наше земље, то јест приступила је изградњи социјализма и постигла у томе до данас огромне успјехе. У чему се састоје ти успјеси видјеће се даље, кад будемо говорили о резултатима наше изградње, о извршењу Петогодишњег плана до данас. Како је било могућно постићи тако велике резултате и то без помоћи извана? Разумије се да се то могло постићи само због тога што је наша народна власт имала и што данас има подршку већине народа наше земље, трудбеника града и села. Према томе, остаци старих схватања морају једног дана доћи до закључка да огромне масе наших трудбеника, наших социјалистичких грађана никад не би пристале на то да пусте их својих руку тековине које су стекле својом крвљу и знојем. То доказује да је уопће глупо гајити наду да ће такви наши грађани, свијесни трудбеници социјалистичке Југославије једног дана промијенити своје мишљење о старим владајућим остацима и повјерити им руковођење изградњом социјализма у нашој земљи. То је исто тако глупо мислити, као кад би неко хтио да окрене Саву натраг у словенска брда. Према томе, сва наклапања остатака реакције и противника изградње социјализма у нашој земљи и оних из иностранства о могућности неких промјена код нас само су утопистичка наклапања без икакве логичне и материјалне основе. (Аплауз).

Посљедњи избори за Народну скупштину, односно резултати тих избора, показали су да је политичко јединство огромне већине наших народа чињеница која се ничим не може оспорити. Ако се узме да је гласало 9,062.170 грађана, односно да је 8,463.677 или 93,40% гласова добио Народни фронт при најслободнијим изборима који су код нас вршени, онда то јасно говори о томе да многобројни критичари са стране немају право кад изврћу чињенице и настоје да на свој начин протумаче наше изборе и њихове резултате.

Ванредни резултати ошамутили су како неке на Западу, тако и на Истоку. Овима на Истоку хтио бих казати само ово: мислим да је најкомичније то што нам они предбацују наводни терор за вријеме избора. А и једни и други почели су конфузно објашњавати и клеветати нас како су избори одржани под терором, „како је народ” — веле неки коментатори — „између два зла одабрао мање” итд. Јасно је да ми њима не оспоравамо право да се љуте, јер им то једино и преостаје, али ми ћемо и убудуће само стварним чињеницама побијати њихово извртање наше стварности и клеветницима само истином и чињеницама одговарати на клевете. (Аплауз).

Другови и другарице народни посланици, док се наша унутрашња политичка ситуација у периоду послје Ослободилачког рата све више учвршћивала, то јест, док је све више растао и учвршћивао се фронт градитеља социјализма, то је на другој страни, у свакодневној борби против остатака старог и у постизавању огромних успјеха у изградњи земље, у масама све више слабио утицај реакционарних кругова и ових у земљи и оних који су побјегли у иностранство, тако да је данас тај утицај сведен на политички безначајну групу противника социјализма у нашој земљи. Овом приликом морам подвући да се тај малобројни класни непријатељ, односно непријатељ наше стварности, ипак жилаво опире и прави нам сметње гдје год је то могућно. Тај противник социјализма у нашој земљи искоришћава што је више могућно разне наше тешкоће, слабости и гријешке и зато се према њему мора још упорније продужити борба, зато се он мора онемогућити да прави било какве знатније штете нашој социјалистичкој изградњи. Али, ми ћемо тог непријатеља онеспособити у првом реду упорним отклањањем наших слабости и гријешака, јер непријатељ социјализма у нашој земљи може само на таквим гријешкама и слабостима стицати присталице, или, другим ријечима, он може само на незадовољству градити своје планове. Ако пратимо рад реакционарних кругова који су побјегли у иностранство и оних којих су остали у земљи, онда се јасно види да они једино рачунају с тим да ће у нашој земљи доћи до опћег незадовољства народа. Разумије се да је глупа таква претпоставка да може доћи до опћег незадовољства народа. Може доћи до појединачних случајева незадовољства, било гријешком неког руководиоца, било упорном подземном работом реакционарних остатака. Али зато смо ми ту да те наше гријешке исправљамо, да се најенергичније боримо против разних застрањивања, а с друге стране, да класног непријатеља социјализма енергично спријечимо гдје год он покуша да омета наш развитак.

Сада бих, другови и другарице, хтио да дам кратак преглед наше индустријализације, електрификације и изградње, обухватајући углавном развитак индустрије и производње уопће до краја 1949 године.

Ево како се кретао наш народни доходак од 1947 до 1949 године. Године 1947 износио је 132.905 милиона динара, 1948 године 189.725 милиона динара, 1949 године 227.691, а за 1950 годину предвиђа се 245.870 милиона динара.

По републикама народни доходак је 1949 године био слиједећи: Србија 95.632 милиона динара, Хрватска 61.007 милиона динара, Словенија 31.545 милиона динара, Босна и Херцеговина

25.388 милиона динара, Македонија 11.481 милиона динара и Црна Гора 2.638 милиона динара. У 1950 години предвиђа се у плану слиједећи пораст народног дохотка по републикама: Србија 101.119 милиона динара, Хрватска 64.551 милион динара, Словенија 35.111 милиона динара, Босна и Херцеговина 29.204 милиона динара, Македонија 12.817 милиона динара и Црна Гора 3.068 милиона динара.

Народни доходак, узет у цјелини, расте из године у годину. Ако доходак из 1947 године од 132.905 милиона динара означимо са 100 онда доходак у 1950 години износи 185,3.

Из слиједећег приказа пораста народног дохотка по становнику у појединим републикама може се видјети јасно како се наше економски заосталије републике, захваљујући помоћи економски развијенијих република, брзо развијају. Доходак по становнику у појединим републикама износи: у Србији 1949 године 14.409 динара, а у 1950 години износиће 15.094 динара, што значи да расте на 104,7%; у Хрватској 1949 године износио је 16.102 динара, а у 1950 години биће 16.868 динара, што значи да расте на 104,8%; у Словенији износио је 1949 године 22.424 динара, а у 1950 години износиће 24.573 динара, што значи да ће порастати на 109,6%; у Босни и Херцеговини износио је у 1949 години 9.642 динара, а у 1950 години износиће 10.981 динар, односно расте на 113,9%; у Македонији износио је 1949 године 9.635 динара, а у 1950 години биће 10.629 динара, што значи да расте на 110,3%; у Црној Гори износио је 1949 године 6.820 динара, а у 1950 години износиће 7.853 динара, што значи пораст на 115,1%.

Исти је случај и са порастом акумулације по становнику: док је, на примјер, у Србији пораст акумулације у 1950 години у односу на 1949 годину 108, а приближно је толики у Хрватској и Словенији, — дотле је у Босни и Херцеговини 116,1 у Црној Гори 114,9, а у Македонији 111,5.

Код инвестиција се то још изразитије види. Без задружних и војних инвестиција, пораст инвестиција у појединим републикама у 1950 години према 1949 години изгледаће овако, изражено у проценту: Србија 107,6, Хрватска 83,0, Словенија 72,2, Босна и Херцеговина 132,6, Македонија 138, Црна Гора 120,3 — рачунајући све по једном становнику.

Та помоћ економски заосталијим републикама јасно се види и онда ако упоредимо акумулацију и инвестиције по глави становника у заосталијим републикама. Иако Босна и Херцеговина имају по глави становника 1950 године 2.434 динара акумулације, инвестиције јој износе по глави становника 4.397 динара. У Македонији акумулација по глави становника износи 2.831 динар а инвестиције 3.807 динара. У Црној Гори по глави становника

акумулација износи 1.950 динара а инвестиције 3.783 динара. Тако велике инвестиције у економски заосталим републикама, које далеко премашују њихову властиту акумулацију, показују како се њихова изградња врши уз помоћ економски развијенијих република.

Што се тиче нашег куповног фонда, он за 1950 годину износи 146.354 милиона динара. Робни фонд за 1950 годину износи 151.879 милиона динара, што значи вишак робе према куповном фонду за 5.425 милиона динара. Вишак робе над куповним фондом је веома мали: он треба да одржава равнотежу између куповних и робних фондова и захтијева потпуно извршење плана производње за широку потрошњу и спречавање ма каквог повећања куповног фонда.

Интересантно је упоредити новчани оптицај у времену од 1945—1949 године са кретањем новчаног оптицаја у предратним годинама, то јест од 1936—1940. Године 1936 оптицај је био 6.271 милион динара а 1940 већ 14.960 милиона динара. Године 1945 оптицај је био 17.822 милиона динара, а 1949 године 45.369 милиона динара. Из године на годину прије рата проценат пораста оптицаја је растао, док послје рата видимо да тај проценат опада. Прије рата је новац у оптицају од 1936 године надале из године на годину растао у све већем проценту, што је свједочило о смањењу вриједности динара и инфлационој политици тадашњих влада, док послје рата наш новац у оптицају процентуално највише расте до краја 1947 године, а затим је његов пораст знатно блажи и у складу са порастом робног фонда за широку потрошњу, што свједочи о томе да наш динар има одговарајуће робно покриће и да иде путем стабилизације. Прије рата пораст је из године у годину изгледао овако: 1937 године био је према 1936 години 106,4, 1938 године према 1937 години био је 115,4, 1939 године према 1938 години био је 138,7, а 1940 године према 1939 години био је 140,1. Послје рата, међутим, видимо слиједеће кретање из године у годину, узимајући увијек посљедњи дан у години: 1946 према 1945 пораст је био 115,5, 1947 према 1946 био је 144,3, 1948 према 1947 био је 132,9, а 1949 према 1948 само 115.

Петогодишњим планом предвиђено је укупно 278.300 милиона динара инвестиција. Од 1947 до 1949 године извршено је 142.057 милиона динара или 51,7% од целокупних инвестиција, без војних. План инвестиција за 1950 годину износи 87.536 милиона динара. Досадашње извршење инвестиција, укључујући изградњу кључних објеката који су ушли у план 1950 године, обезбјеђиће, када се ови објекти у цјелини изграде, постизавање капацитета предвиђеног Петогодишњим планом у нафти,

угљу, обојеној металургији и коксу, а код неких ће бити и премашен капацитет предвиђен Петогодишњим планом.

Извршене инвестиције за војну индустрију ја овдје не исказујем, али могу рећи толико да су инвестиције за војну индустрију тек у 1948 години повећане, кад нам је СССР отказао наоружање. Те инвестиције заузимају данас знатну ставку, а уједно значе и знатан прилог јачању нашег индустријског потенцијала уопће. Нека од војних индустријских предузећа дјеломично раде за потребе наше привреде, јер је њихов капацитет из разних разлога још непотпуно искоришћен у војне сврхе.

Према Петогодишњем плану предвиђене су укупне инвестиције за изградњу објеката друштвеног стандарда у износу од 55 милијарди динара. Досад је инвестирано од ове суме за прве три године 36.295 милиона динара, или 66% од укупног плана. За обнову и изградњу станбених зграда и комуналних објеката досад је инвестирано 21.527 милиона динара, или 58% од суме предвиђене Петогодишњим планом у ту сврху. Углавном је извршена обнова у рату порушених станбених зграда и изграђено је око 60.000 нових станова у градовима и рударским насељима.

Разумије се да нас тај темпо ни издалека не може задовољити и сада се врши припрема за прелаз на масовну изградњу станбених зграда по монтажном систему на индустријској основи, како бисмо чим прије задовољили станбене потребе наших радника.

За изградњу објеката за културу и просвјету досада је инвестирано 8.411 милиона динара, или 96% од суме предвиђене Петогодишњим планом. Тако високи проценат долази дјеломично отуда што је у ту сврху релативно прениско планирано. Досада је највише учињено на изградњи широке мреже основних, средњих и стручних школа, а исто тако изграђен је или се гради и велики број високих школа и студентских домова у главним градовима наших република.

Да погледамо који су најважнији нови индустријски објекти изграђени. Године 1947 изграђена је фабрика шећера у Жупани с капацитетом од 140 вагона шећерне репе дневно. Године 1948 изграђени су слиједећи велики објекти: „Литострој” у Љубљани, фабрика машина алатњика „Иво Лола Рибар” у Железнику, фабрика парних котлова у Загребу, фабрика „Јединство” за израду уређаја за прехранбену и хемијску индустрију и „Првомајска” у Загребу, фабрика „Сутјеска” у Београду, ферм-заводи за дуван у Скопљу, Тетову и Лесковцу. Године 1949 изграђена је фабрика „Нови Јастребац”, ливница и фабрика машина, фабрика грађевинских машина у Смедереву, индустрија кугличних и ваљкастих

лежаја у Београду, фабрика пољопривредних машина „Победа“, „Југовинил“ у Сплиту, фабрика леницилина „Галеника“, фабрика никотина у Скопљу, ферм-заводи у Прилепу и Чапљини и више других, мањих предузећа.

Међу објектима електропривреде пуштене су у погон 1948 године хидроелектране Мариборски Оток, Соколовица и Богатићи и термоелектране у Битољу, Котору и Ћуприји. Године 1949 пуштене су у погон хидроелектране Власеница, Зрновци и термоелектране Мађари, Пљевља, Мали Костолац и Велики Костолац, а довршене су и налазе се у пробном погону хидроелектране Месићи и Ријека Мушовића. У току 1949 године извршене су реконструкције и проширења у слиједећим већим термоелектранама: Раша, Суботица, Звездан, Мостар, Загреб и Зеница.

Производња новоизграђених и реконструисаних електрана које су пуштене у погон износи 350 милиона киловатчасова (квч), а осим њих постоји читав низ објеката електропривреде, хидро и термоелектрана које се довршавају или су започете. Поред електрана и трафо-станица подигнути су далеководи за преношење електричне енергије у укупној дужини од 3.700 километара.

У саобраћају су изграђени слиједећи нови објекти: жељезничких пруга без фударских и индустријских колосијека укупно је изграђено од 1946 до 1949 године 820 километара, а обновљено дуплих колосијека 302 километра. Међу најважнијим жељезничким пругама су Брчко—Бановићи, Бор—Црни Врх, Шамац—Сарајево, Брезичани—Љубија, дупли колосијек Земун—Новска, Пресерје—Боровница, Никшић—Титоград, Кучево—Бродице, Бихаћ—Книн, Кршумлија—Приштина, Овча—Кишвара, Шабац—Зворник, Сежана—Дутовље, Пољана—Пурачић итд., а у 1950 години налазе се у изградњи 492 километара нових жељезничких пруга.

У времену од 1945—1949 године обновљени су и изграђени слиједећи жељезнички мостови: преко Саве од Београда, код Јасеновца, код Литије, код Залога и друмско-жељезнички мост код Шапца, преко Дунава код Београда, Новог Сада и Богојева, преко Мораве код Ћуприје, преко Тамиша код Панчева, преко Струга, више мостова преко Ибра, преко Уне код Грмуце, преко Муре код Лендаве, преко Драве код Марибора и других. Укупно је обновљено 1945 и 1946 године 2.077 жељезничких мостова, а од 1947 године до 1949 године у дужини од 10.037 метара.

Важнији друмски мостови од гвожђа или армираног бетона подигнути у истом раздобљу били би: преко Саве код Брчког и Раче, преко Дрине код Зворника, Љубовије и Бајине Баште, преко Велике Мораве код Марковца, Ћуприје и Варварина, преко Јужне Мораве код Владичиног Хана и Житковца, преко Западне Мораве код Овчарске Бање и Чачка, преко Нишаве у Нишу, преко

Ибра код Ушћа и Косовске Митровице, преко Лима у Пријепољу, преко Крапине код Запрешћа, преко Струга код Јасеновца, преко Нишаве у Нишкој Бањи и други. У периоду од 1945 до 1949 године обновљено је друмских мостова у дужини од 47.552 метра.

Путева са савременим коловозом изграђено је 324 километра, са тузаничким коловозом 357, односно укупно 681 км, а реконструисано је, модернизовано и извршено великих оправки на 4.062 км путева.

У поморском саобраћају имамо данас слиједеће нове бродове: „Сарајево“, „Загреб“, „Скопље“, „Титоград“, „Ријеку“, „Србију“, а обновљени су и модернизовани бродови „Шабац“, „Босна“, „Вис“, „Радник“, „Јајце“, „Лика“, „Топуско“, „Хрватска“ и „Тузла“.

Пловни парк ријечног саобраћаја састојао се прије рата из 10.175 коњских снага путничких бродова и 55.260 коњских снага теретних бродова. У току рата уништено је 87,5% путничких бродова и 73,6% теретних бродова. Крајем 1949 године достигли смо 3.900 коњских снага путничких бродова и 30.425 коњских снага теретних бродова.

Од 1947 до 1949 године пуштен је у погон низ емисионих радиостаница, од којих су неке врло велики објекти. Године 1947 изграђена је краткоталасна радиостаница капацитета 10 киловата. Године 1948 саграђене су средњоталасне емисионе радиостанице у Сарајеву и Скопљу свака од по 20 киловата. Године 1949 пуштене су у погон: средњоталасна емисиона радиостаница у Београду од 150 киловата, средњоталасна станица у Загребу од 135 киловата, средњоталасна станица Београд II од 20 киловата и средњоталасна станица Титоград од 20 киловата. Ускоро ће бити пуштена у погон још једна велика средњоталасна радиостаница од 135 киловата у Љубљани. Овдје није наведено неколико мањих релејних радиостаница, као што су у Новом Саду, Ријеци, Нишу, Зајечару итд.

Поред изградње нових индустријских и других објеката, извршене су реконструкције и велика проширења у многим нашим предузећима, као што су: жељезаре — Јесенице, Зеница, Сисак (у Сиску смо својим снагама, у земљи, изградили двије велике високе пећи, од којих је једна пуштена у погон уочи 29 новембра прошле године, а друга ће бити завршена у другом полугодшту ове године), затим Шторе, Гуштањ и Смедерево, рудник и жељезара Вареш, рудници — Љубија, Чевљановићи, „Цер“ код Кичева, рудници магнезита Голеш, Дреница и „Шумадија“, рудник глине код Врбике, даље, творница „Ђуро Ђаковић“ у Славонском Броду, творница вагона у Ранковићеву, творница аутомо-

била у Марибору, „Југоалат“ у Новом Саду, „Јасеница“ у Смедеревској Паланци, „14 октобар“ у Крушевцу, „Јастребац“, „Франц Лескошек“ у Марибору, „Раде Кончар“ у Загребу, „Искра“ у Крању, „Новкабел“ у Новом Саду, „Елка“ у Загребу, „Змај“ у Земуну, Осјечка љеваона, творница пољопривредних машина у Марибору, Индустрија мотора у Раковици, Индустрија прецизне механике у Београду, Електро-металургиски комбинат у Шибенику, творница шамота у Младеновцу, творница шамота „Партизани“, творница „Зорка“ у Шапцу, хемијска творница у Цељу, творница душика Руше, Фабрика соде у Лукавцу, „Електробосна“ у Јајцу; творнице цемента — у Врањцу, Корамачну, Трбовљу, Анхову, Беочину, Подсуседу, „Десети коловоз“ у Мајдану, „Првоборац“ у Солину, „Партизан“ у Шућурцу, „Ранко Шперац“ у Омишу, творница стакла у Панчеву, творница стакла „Стража“, творница целулозе „Видем“, творница хартије у Београду, уљара у Зрењанину, уљара „Домаћа“ у Врбасу; предузећа за прераду дувана — у Лесковцу, Вргорцу, Чапљини, Скопљу, Тетову и Титограду, фабрике дувана у Нишу, Сарајеву, Мостару и Скопљу, фабрика никотина у Скопљу, Дувански институт у Прилепу, текстилна фабрика „Интекс“ у Крању; предузећа за прераду коже и обуће — у Врхники. С. Козицама, Карловцу и Борову, предузећа за израду техничке и гумене робе — у Крању, Загребу, Раковици, Пироту и Нишу, фабрика „Пролек“ у Београду, фабрика „Југодент“, фабрика „Плива“ и „Пионир“ у Загребу, фабрика „Лек“ у Љубљани итд.

Добила би се погрешна слика кад би се из набрајања ових фабрика, чији је капацитет знатно повећан, добио утисак да је извршено само унутрашње проширење. Многе од тих фабрика претвориле су се често из малих у најмодернија предузећа, као што су „Раде Кончар“ у Загребу, фабрика „Буро Ђаковић“ у Славонском Броду, фабрика аутомобила у Марибору, жељезара у Јесеницама, жељезара Сисак, жељезара „Јасеница“ у Смедеревској Паланци, фабрика „14 октобар“ у Крушевцу и друге, — тако да се за многе од њих може у цјелини узети да су, такође, изнова саграђене.

Укупна вриједност индустријске производње у ФНРЈ била је: 1946 године 38.671 милион динара, или 26,6 од сто према плану 1951; године 1947 била је 66.949 милиона динара или 46,1 од сто према 1951, године 1948 износила је 102.393 милиона динара, или 70,8 од сто према 1951; а 1949 године 114.825 милиона динара, односно са локалном II — 122.000 милиона динара или 79,0 од сто, тј. 84,0 од сто према 1951. То значи да се индустријска производња повећала крајем 1949 године за три пута у односу на

1946 годину. Осим тога, хоћу да подвучем да овдје није урачуната војна индустрија, која се прилично брзо развија и с којом би се тај проценат много повисио.

Ево неких примјера стања развитка индустријске производње у појединим гранама у 1946 и 1949 години, у поређењу с планом за 1951 годину.

Вриједност производње и прераде угља порасла је од 1946 године са 3.028 милиона динара, или 45,1 од сто према 1951, на 5.573 милиона динара у 1949, или 83,1 од сто према 1951. Производња и прерада нафте порасла је од 1946 са 101 милион динара, или 3,5 од сто, на 1.947 милиона динара у 1949 или 67,1 од сто према 1951 години. Црна металургија порасла је са 2.649 милиона динара или 21,3 од сто у 1946, на 9.356 милиона динара у 1949, или 75,1 од сто према 1951. Вриједност металургије разнобојних метала повећала се од 1946 године са 1.613 милиона динара или 24,6 од сто на 8.341 милион динара у 1949, или 127 од сто према 1951. Вриједност производње индустрије и прераде метала порасла је од 1946 са 1.601 милион динара, или 12,4 од сто, на 13.157 милиона динара у 1949, или 102,0 од сто према 1951. Вриједност продукције индустрије папира порасла је са 921 милион динара у 1946 години, или 34,4 од сто, на 2.106 милиона динара у 1949 години, или 78,6 од сто према 1951. У истом временском раздобљу порасла је вриједност производње дрвне индустрије са 1.385 милиона динара, или 18,0 од сто, на 10.249 милиона динара или 133,0 од сто; текстилне индустрије са 10.246 милиона динара или 37,9 од сто на 21.689 милиона динара или 80,1 од сто, — индустрије коже и обуће са 2.773 милиона динара или 59,2 од сто на 5.850 милиона динара или 125 од сто, — прехранбене индустрије са 5.790 милиона динара или 26,3 од сто на 13.699 милиона динара или 62,3 од сто, — индустрије дувана са 3.133 милиона динара или 46,1 од сто, на 5.307 милиона динара или 78,0 од сто, хемијске индустрије са 1.644 милиона динара или 19,4 од сто на 4.645 милиона динара или 54,9 од сто, — и филмске индустрије са 0 на 204 милиона динара или 71,8 од сто према плану 1951 године.

Да видимо сада како се кретао пораст продукције важнијих производа наше индустрије у поређењу са производњом у 1939 години.

Угља је произведено 1939 године 6,068.000 тона или 36,8 од сто према нашем плану за 1951 годину, а 1949 године 12,121.000 тона или 73,5 од сто према плану за 1951 годину. Сирове нафте произведено је 1939 године само 1.000 тона или 0,2 од сто према нашем плану за 1951 годину, а 1949 године 62.608 тона, или 13,9

од сто према 1951. Ове године ће силно порасти проценат добијања нафте јер се налазе у изградњи код куће бушилице чији ће један дио бити завршен у почетку другог полугођа а, осим тога, долазе и бушилице добављене извана. Бензина је произведено 1939 године 4.000 тона или 5,3 од сто према 1951, а 1949 године 57.881 тона, или 77,2 процента према 1951. Жељезне руде произведено је 1939 године 613.000 тона, а 1949 године 835.310 тона или 55,7% према 1951. Сировог гвожђа произведено је 1939 године 101 хиљада тона, а 1949 године 190.590 тона или 34,7 од сто према 1951 години.

Ради лакшег упоредног прегледа пораста продукције појединих артикала приказаћу даље производе табеларно:

	1939	1949	проценат 1951
челика	235.000 тона	399.138 тона	52,8
тешких профила	0 "	234.665 "	111,0
синовог бакра	30.000 "	34.384 "	86,1
синовог цинка	4.918 "	8.822 "	44,4
рафинираног олова	11.000 "	56.782 "	87,0
парних локомотива	0 "	70 комада	70
кациона	0 "	540 "	9,0
бицикла	0 "	13.300 "	266,1
плугева	7.300 комада	36.800 комада	54,5
трifазних трансформатора	0 "	619 "	
сумпорне киселине	14.100 тона	44.957 тона	48,9
вјештачког гнојива	72.770 "	80.480 "	23,0
цемента	663.000 "	1.306.345 "	59,4
цигле	639 мил. ком.	973.206.000 комада	70,7
креча	120.000 тона	410.797 тона	119,1
резане грађе	1.050.000 м ³	3.188.128 м ³	180,7
намјештаја	10.494 гарнит.	43.420 гарнитура	89,2
памучних тканина	116 мил. м ²	169.565.000 м ²	67,8
вунених тканина	13.300.000 м ²	27.941.000 м ²	113,8
ћонске коже	4.056 тона	12.032 тоне	116,0
погонског ремења	290 тона	306 тона	105,8
ципеле са кожним и гуменим ђоном (без производне лок. П,			
ауто, авио и мотоцикла	3.850.000 пари	7.745.000 пари	97,0
спљених	3.000 комада	42.856 комада	26,8
гумених опанака	1.705.000 пари	4.101.000 пари	93,2

Производња електричне енергије кретала се на слиједећи начин. Године 1939 било је у Југославији произведено 1.100.000.000 киловат часова (квч). Године 1946 производња електричне енергије је повећана на 1.144.157.000 квч, 1947 на 1.455.551.000 квч, 1948 на 2.007.000.000 квч, а 1949 на

2.186,000.000 квч, што значи да је проценат према 1951 години био у 1939 години 25,3 а да је у 1949 повећан на 50,3. Од тога је НР Србија у 1939 години имала 275,000.000 квч, а 1949 године 570,000.000 квч; НР Хрватска је 1939 године имала 325,000.000 квч, а 1949 године 510,000.000 квч; НР Словенија 1939 године имала је 360,000.000 квч, а 1949 године 860,000.000 квч; НР Босна и Херцеговина имала је 1939 године 120,000.000 квч, а 1949 године 210,000.000 квч; НР Македонија је 1939 године имала 15,000.000 квч, а 1949 године 32,000.000 квч; НР Црна Гора је 1939 године имала 5,000.000 квч, а 1949 године 4,000.000 квч.

Стање основних средстава у нашој пољопривреди у односу на 1939 годину изгледало је 1949 године овако: 1939 имали смо 7,236.000 хектара сјетвене површине, од чега је у рату запустено и упропаштено 1,546.000 ха, или 21,4 посто, тако да смо 1949 године, уз мелиорације и поновно оспособљавање пострадалих сјетвених површина имали 6,697.000 ха, или 92,6 у односу на 1939 годину. Воћних стабала било је 1939 године 74,112.000, али је у рату пострадало 18,000.000 тако да смо 1949 године, уз садњу нових воћака, имали 74,584.000, или 100,6% према 1939. Винограда је 1939 године било на површини од 222.000 ха. Од тога је у рату пострадало 84.500 ха, али смо ми у 1949 години, са подизањем нових површина, достигли 238.000 ха винограда.

Наш сточни фонд у односу на предратни, узимајући за предратно стање податке званичне статистике из 1939 године, изгледао је у 1949 години овако. Од 1,273.000 коња у 1939 години пострадало је током рата 798.000. Године 1949 ми смо већ достигли 1,090.000 коња или 85,6% према 1939 години. Од 4,225.000 говеда у рату је пострадало 2,397.000. Године 1949 ми смо премашили број говеда у 1939 години и имали смо 5,146.000 грла или 121,8 посто. Од 10,154.000 оваца, колико смо имали 1939 године, у току рата пострадало је 6,324.000. Године 1949 ми смо имали 9,992.000 оваца, или 98,4 посто од 1939. Од 3,504.000 свиња у 1939 години у току рата пострадало је 2,123.000. Године 1949 ми смо имали 4,225.000 свиња, што значи да смо премашили број у 1939 години процентом од 120,6.

Трактора смо 1939 године имали 2.300 комада, а 1949 године 7.230; мотора смо 1939 године имали 11.500 комада, а 1949 године 17.200 комада; вршалица смо 1939 године имали 18.400 комада, а пошто је у рату много вршалица опљачкано и уништено, то смо до 1949 године достигли 16.000; плугова смо 1939 године имали 972.000 комада, а 1949 године 1,078.000, док број жетелица и косачица од 41.400 комада још није надокнађен и у 1949 години је износио 31.300 комада.

На социјалистичком сектору пољопривреде, државном и задружном, држава је закључно с 1949 годином инвестирала укупно 19.990.000.000 динара без мелиорација, а са мелиорацијама 22.586.000.000 динара.

Кратак преглед грађевинских радова на задружном сектору изгледао би овако: задружних домова предвиђено је планом да се изгради 4.288, а досад је што завршено, што озидано до темеља или крова — укупно 3.961. Штала за коње и говеда саграђено је укупно 4.535, стаја за свиње, прашчарника и товилишта укупно 3.171, овчарника 1.084, живинарника 384 итд.

Сам развој задруга кретао се од 1945 године овако: године 1945 створена је 31 сељачка радна задруга; године 1946 тај број се повећао на 454; 1947 године на 779; 1948 године на 1.318; а 1949 године на 6.603, обухватајући 340.739 домаћинстава са 1,856.257 хектара. Изражено у проценту, то значи да је број сељачких радних задруга у односу на 1946 годину порастао за 1.450% у години.

Опћих земљорадничких задруга имали смо 1945 године 5.041, са 493.800 задругара, а на крају 1949 тај број се повећао до 9.060 задруга са 3,250.000 задругара.

Како изгледа развита саобраћаја по појединим гранама? Развита и обим транспортних задатака у појединим гранама саобраћаја послје ослобођења до данас јасно показује и темпо развита наше народне привреде у цјелини.

Извршење транспортних задатака показује слиједеће: 1939 године превезено је у жељезничком саобраћају 21,133.000 тона робе, 1946 године 19,414.000 тона, а 1949 године већ 46,155.000 тона, што значи повећање према 1939 години за 218,4 посто, или 85 посто од обима предвиђеног Петогодишњим планом.

У поморском саобраћају превезено је 1939 године 3,332.000 тона робе, 1946 године 1,340.000 тона робе, а 1949 године 2,081.500 тона, односно 62,5 посто од транспорта 1939 године, или 33,6 посто од плана 1951 године. Овај пад у поморском саобраћају у односу на 1939 годину произилази отуда што је од наше предатне трговачке морнарице у току рата остало свега 16 процената.

Обим транспорта робе у ријечном саобраћају био је 1939 године 2,995.000 тона, 1946 године 1,155.000 тона, а 1949 године већ 2,020.000 тона, или 67,4 предатног обима, односно 58,0 према плану за 1951 годину. И код ријечног саобраћаја имамо случај као и код поморског, јер је велики број наших ријечних пловних објеката био у току рата уништен.

У јавном аутосаобраћају превезено је 1939 године 1,458.000 тона, 1946 године 1,706.000 тона, 1949 године превезено је

4,759.000 тона, или 330 посто у односу на 1939 а план 1951 премашили смо и достигли 118,0 посто.

Превоз путника. На жељезницама је 1939 године превезено 58,315.000 путника, 1946 године 78,443.000, а 1949 године већ 150,549.000, то јест у односу на 1939 годину 258,2 посто, а у односу на 1951 годину 173%. У поморском саобраћају превезено је 1939 године 1,608.000 путника, 1946 године 2,064.000 а 1949 године 3,336.000 путника, или 207,5 посто према 1939, а 88% према плану за 1951. У ријечном саобраћају превезено је 1939 године 823.000 путника, 1946 године 922.400 путника и 1949 године 1,753.000 путника, то јест 213 посто према 1939 години или 175,3 посто у односу на план 1951 године. У ваздушном саобраћају превезено је 1939 године 12.070 путника, а 1946 године 10.000, док смо 1949 године достигли 33.800, то јест 266,1 посто према 1939, а 21 посто према 1951. У аутосаобраћају превезено је 1939 године 10,018.000 путника, 1946 године 17,679.000, а 1949 године 24,201.000 путника, или 241,6 посто од 1939, а 63 посто од плана за 1951 годину.

Овим цифрама коментар није потребан, јер оне јасно говоре колики је огроман напредак постигнут послје рата у саобраћају уопће, а у исто вријеме и колика је штета учињена нашој земљи за вријеме рата. Ми ћемо морати да учинимо још крупне напоре да бисмо чим прије ту штету надокнадили и изградили нашу трговачку поморску и ријечну морнарицу.

Другови и другарице, према овом што сам досада рекао о рјешавању привредних проблема и постигнутим резултатима изгледало би да нисам био довољно исцрпан. Али, ја ни издалека нисам могао обухватити све привредне гране у детаљима јер би то заиста било преопширно. Због тога сам у свом излагању много шта морао испустити и дао сам само толико колико сам мислио да ће бити приближно довољно да би се добила слика постигнутих успјеха и да би се видјело гдје још постоје слабости и недостаци, — једном ријечју, да би се видјело како се одвија процес извршења Петогодишњег плана. С друге стране, код неких грана морао сам се више задржати на појединим детаљима који су од нарочитог значаја да би се добила јаснија слика. А саме цифре које сам овдје набројао, као и оне које нисам наводио у експозеу, заснивају се на стварним чињеницама. Оне нису апстрактне већ материјализоване и рјечито говоре о великим успјесима наших трудбеника. Оне говоре да ми упркос тешкоћа идемо напријед не само у остварењу Петогодишњег плана већ и у остварењу социјализма у нашој земљи.

Већ смо имали прилике да истакнемо колику бригу посвећује наша држава развитку науке и просвјете. У ту сврху, као

што је познато, давана су далеко већа средства но што је то био случај у предратној Југославији. Ја ћу то овдје илустрирати само овим подацима. Године 1945 дала је држава за наше три академије наука 292.730 динара, 1946 године дала је 1,121.000 динара, 1947 године 10,611.580 динара, 1948 године 97,951.063 динара, 1949 године 217,464.840 динара, а за 1950 годину предвиђено је 263,291.000 динара. Прије рата, међутим, академије наука издржавале су се углавном из својих фондова и задужбина, а годишња помоћ државе била је 500.000 динара. Прије рата било је свега 14 научних института, а сада их има укупно 173. Већ данас ради у постојећим научно-истраживачким институтима знатан број научних радника. У 158 института и завода ради 987 сталних и 731 хонорарни научни радник. Прије рата у Југославији је било 19 научних друштава, а од ослобођења до данас основано је 45 научних друштава, тако да данас у нашој земљи постоје укупно 64 научна друштва са 47.740 чланова који раде на развијању науке и подизњу научних кадрова. Прије рата излазило је око 50 научних, научно-популарних и стручних часописа из разних области науке, а данас у нашој земљи излази око 230 таквих часописа, с тиражом од преко милион примјерака. За рад на научном пољу Савезна влада је наградила 74 научна радника и на то издала 4,390.000 динара.

Просвјета такође има све боље услове за развој, што се најбоље види из упоредног прегледа појединих школа и броја њихових ученика код нас прије рата и данас. Основних и виших основних школа било је у школској 1938—39 години 8.956 са 1,428.223 ученика, а у години 1949/50 број школа се повећао на 12.742 са 1,587.343 ученика. Средњих опћеобразовних школа било је 1938/39 године 329 са 167.848 ученика, а 1949/50 године 1.242 са 434.202 ученика. Учитељских школа и школа за васпитаче било је у школској 1938/39 години 34 са 3.898 ученика а 1949/50 године 69 са 21.917 ученика. Умјетничких школа било је 1938/39 године 21 са 3.173 ученика а 1949/50 године 113 са 20.046 ученика, средњотехничких стручних школа било је у 1938/39 школској години 55 са 10.979 ученика а у 1949/50 школској години 243 са 65.843 ученика. Радничких техникума прије рата уопће није било, а у овој школској години код нас их има 42 са 4.143 ученика.

Факултета, високих и виших школа било је школске 1938/39 године укупно 29 са 17.734 студента, у 1945/46 години било их је код нас 35 са 23.750, а школске 1949/50 године 82 са 54.421 студентом.

Петогодишњим планом предвиђено је да у раздобљу од 1947 до 1951 године дипломира у средњим стручним школама 90 хи-

љада ученика, а на факултетима, високим и вишим школама 25.000 студената. Претпоставља се да ће до краја 1951 године дипломирати 70 посто предвиђеног броја ученика средњих и стручних школа и око 74 посто предвиђеног броја студената.

Наша млада филмска индустрија, иако ради искључиво с новим умјетничким и стручним кадровима, достигла је такође лијепо развој. Данас у свим нашим народним републикама постоје производна филмска предузећа, која су у току 1949 године, узевши у цјелини, пребацила Петогодишњи план у производњи документарних филмова, мјесечних прегледа и филмских новости. Осим тога, у току прошле године завршена су четири нова умјетничка филма, а у раду се налази још девет који ће бити завршени ове године. Значајно је истаћи да је 1949 године у филмском предузећу Босне и Херцеговине отпочео рад на првом умјетничком филму, а да се у Македонији такође врше припреме за снимање једног умјетничког филма у овој години. Централна филмска лабораторија у Београду, поред других у унутрашњости земље, једна је од најмодернијих у Европи, снабђевена модерним машинама и уређајима а монтирана од наших младих стручњака. Прије рата, 1937 године, у Југославији је произведено само 40 културних филмова и 21 рекламни а 1949 године наша филмска производња је дала поред 4 умјетничка филма, 63 документарна, 82 мјесечника, 52 недјељне филмске новости, 25 наставно-просвјетних и 1 лутка-филм. Мрежа кинематографа такође је знатно проширена, тако да се од 343 у 1937 години повисила на 817 кинематографа у 1949.

Заједно са повећањем капацитета радиостаница повећао се и број радио претплатника код нас. Ако број претплатника од 155.133, колико их је било 1939 године, означимо индексом 100, онда нам број од 299.025 претплатника у 1949 години показује пораст на 193 у односу на 1939 годину, што уствари значи да је 1939 године на један радио-апарат долазило око 100 становника, а данас око 55.

Производња радио-апарата, која је 1947 године износила 8.500, нарасла је у 1949 години на 37.250 комада.

Послије ослобођења земље главна брига власти била је да се што хитније пружи помоћ онима који су пострадали у прошлом рату и остали без најосновнијих средстава за живот. Године 1945 примало је материјалну помоћ близу 500 хиљада породица палих бораца, жртава фашистичког терора, инвалида, ратних заробљеника итд. тако да је на има те помоћи издато тада 3.832,587.661 динар. Године 1946 спроведен је у живот Закон о ратним војним инвалидима, док се у старој Југославији с тим питањем натезало 23 године, да на крају ипак не буде ријешено.

Године 1949 примало је инвалиднину 82.447 личних и 210.212 породичних инвалида. У току посљедње три године, од 1947—1949, издато је на име инвалиднине и социјалног старања ратним војним инвалидима укупно 11.143.870.644 динара. Осим тога, држава се побринула да се у привреду укључе 40.324 инвалида, док се у сељачке радне задруге укључило 42.000. Разумије се да није довољно што је држава донијела закон и што издаје огромна средства као социјалну помоћ инвалидима и инвалидским породицама. Важан је правилан однос мјесних власти према инвалидима и брига да инвалиди на вријеме дођу до тих средстава која држава даје, тако да они у сваком погледу осјете пуну бригу власти, и не само највиших него и најнижих органа државне односно народне власти и народа одоздо.

Уредбом о помоћи породицама хранилаца који се налазе на отслужењу војног рока регулисано је питање помоћи и на основу ње издато је таквим породицама 446.268.787 динара.

Број домова за старе и изнемогле повећан је на 128, а број штићеника који су у њих смјештени на 7.581. Велика пажња посвећена је и оспособљавању слијепих и дефектних слухом чије су организације веома активне. Описмењено је 445, а укључено у привреду 720 дефектних слухом. Удружење слијепих организовало је и има данас 32 радионице кожне галантерије, дечјих играчака, корпарских и других производа, а радне бригаде глухонјемих с успјехом раде и на Аутопуту и на изградњи социјалних установа.

Према попису из 1945 године било је у Југославији 832.252 ратне сирочади без једног или оба родитеља, а поред тога 382.958 дјеце захтијевало је хитну помоћ. Уз велике напоре народних власти и уз помоћ организација, у првом реду Антифашистичког фронта жена, ратна сирочад збринута је у дјечјим установама и код појединих породица. Године 1949 укључено је у привреду од дјеце и омладине преко 14 година која су била под старатељством укупно 20.921. Број установа за збрињавање дјеце порастао је за 417 процената према 1939 години, али тај број још ни издалека није довољан нити су услови у њима још задовољавајући. Те установе користило је у разним видовима 378.516 дјеце. Морам овдје споменути и знатну помоћ која се добија за дјецу од Међународног дјечјег фонда.

За нашу привреду је од огромне важности прилив жена радница у производњу и наше жене су се досад одазивале најспремније, узимајући учешћа у нашој индустрији, у изградњи социјализма. Али морам одвје подвући да још увијек, и данас, постоји код појединих руководећих људи у привреди велико неразумијевање за живот радница мајки. Ради се, наиме, о збрињавању дјеце

кад мајке оду на посао. Код нас нема још довољно јасала, дјечјих вртића и других дјечјих установа иако су се многи народни одбори и предузећа zaloжили за стварање тих установа. Данас је у 472 установе збринуто 19.948 дјеце, што у односу на 1948 годину значи повећање на 136%. Поред тога, Уредба о заштити трудних жена и мајки дојиља, коју је донијела Савезна влада, дала је мајци дојиљи пуну заштиту и претставља одраз бриге социјалистичке државе за мајку и дијете.

Како стоји са народним здрављем и његовом заштитом?

Одмах у почетку морам нагласити да ће при овом излагању разних цифара о постигнутим успјесима до данас и навођењу наших недостатака, нажалост, најгоре изгледати баш резултати на пољу заштите народног здравља у односу на друге. Рад здравствене службе послје ослобођења био је усмјерен на оспособљавање болница и амбулантно-поликлиничких установа, на спречавање болести, узгој здравствених кадрова и заштиту дјеце и матера.

Недостатак здравствених кадрова, лекара, лекарског помоћног особља и других, једна је од основних наших слабости због које нисмо могли постићи оне резултате које би требало да постигнемо у раду на заштити народног здравља. У старој Југославији било је опћих болница и медицинских клиника свега 171 са 24.986 кревета. Кроз њих је прошло нешто мање од 500.000 болесника 1939 године. Крајем прошле године ми смо имали свега 152 болнице са 35.500 кревета, а број болесника који их је користио износио је 767.500. На изглед мањи број болница у поређењу са предратним ипак казује, и поред мјестимичне пренатрпаности, да су болнице проширене и да располажу знатно већим бројем кревета него прије рата: број болесника који је користио наше болнице 1949 године већи је за око 267.000 од броја у 1939 години. Даље, у Југославији је 1939 године било 163 амбуланти, поликлиника и установа социјалног осигурања. Осим тога, амбулантно лијечење вршило се у 87 задружних домова здравља. У тим установама обављен је 1939 године 326.661 преглед. Ми данас имамо 1.866 амбулантно-поликлиничких установа, у којима је извршено преко 17 милиона прегледа, а од ових 7,874.000 првих прегледа.

Послје рата посвећује се много бриге спречавању заразних болести у чему је наша здравствена служба постигла знатне успјехе нарочито у борби против пјегавог тифуса. Године 1945 било је 12.855 случајева, а у прошлој години регистрирано је свега 267 случајева пјегавог тифуса. Други велики успјех постигла је наша здравствена служба у борби против маларије. Године 1939 било је у Југославији око 200 хиљада обољелих од

маларије. Одмах иза рата тај број се повећао на 500 хиљада. Међутим, прошле године регистровано је у читавој земљи свега 7.366 маларично обољелих. Држава је у циљу сузбијања маларије стављала на расположење здравственој служби авионе за запрашивање и раскуживање маларичних мјеста, бара, шума и других.

Посебан проблем у низу заразних болести у нашој земљи несумњиво претставља туберкулоза, с којом је борба заиста најтежа. И на томе су учињени велики успјеси, али су они још увијек недовољни. Док је године 1939 било у Југославији 49 анти-туберкулозних диспанзера, већином недовољно уређених, данас се њихов број повећао на 136, снабђених рентгенским апаратима и осталим потребним уређајима. Број кревета за туберкулозне болеснике повећао се од 2.880, колико их је било 1939 године, на 10.300, али ни тај број није довољан и претставља један од најважнијих проблема наше здравствене службе.

Данас је нама потребно око 16.000 љекара, трипут толико средњег медицинског кадра, а нарочито нижег медицинског особља. Међутим, ми данас имамо у цивилној здравственој служби нешто преко 4.000 љекара, односно само једну четвртину стварно потребног броја, а исто тако или још горе стојимо и с другим медицинским помоћним особљем. Да би се ријешио проблем кадрова, основана су поред три постојећа још два медицинска факултета — у Сарајеву и Скопљу — тако да данас имамо 8.824 студента медицине. За школовање средњег и нижег медицинског кадра ми смо већ у 1947 години имали 44 средње медицинске школе и 46 нижих, а ове године у средње и ниже медицинске школе уписано је 6.885 ученика.

Рад на здравственој заштити мајки и дјеце забиљежио је лијепе резултате у поређењу са стањем прије рата. Године 1939, на примјер, било је у старој Југославији свега 27 савјетовалишта за трудне жене, којима је било обухваћено нешто мање од 6.000 трудних жена. Крајем 1949 године ми смо имали 337 таквих савјетовалишта, којима се користило преко 100.000 жена, односно 25% свих трудних жена. Године 1939 било је кревета за породиље само у великим болницама и акушерским клиникама, а ми смо одмах после рата приступили отварању акушерских одјељења и мањих породилишта по среским мјестима и већим селима, тако да данас имамо 134 ванболничка породилишта са 875 кревета и 106 акушерских одјељења са 1.695 постеља. Године 1939 било је 40 већих диспанзера, а ми их данас имамо 107. Савјетовалишта за одојчад и малу дјецу и других дјечјих установа било је прије рата свега 72, а ми данас само савјетовалишта за одојчад и малу

дјецу имамо 380. Прије рата уопће није било сталних дјечјих опоравилишта, а ми данас имамо 6 са 400 постеља.

Према ојојме што је изнесено види се да смо ми и у здравственој служби постигли извјесне успјехе. Међутим, то ипак није довољно и заостаје за другим успјесима. Зато ћемо морати убудуће да посветимо томе још више бриге и да уложимо још више средстава да би наша здравствена служба ишла у корак с напретком који остварујемо у другим областима.

Међутим, треба имати на уму да су наше велике потребе на пољу здравствене заштите и пораст броја обољелих посљедица рата и тешких услова живота и борбе за вријеме окупације. Откуда данас толико повећање броја туберкулозних? Разумије се не отуд и зато што наш народ тобоже гладује, како то брбљају неки злонамјерни клеветници наше земље, већ зато што је наш народ гладовао кроз четири године рата, јер су му окупатори одузимали оно што му је било потребно за живот. Отуд што су наша дјеца и наша омладина подносили у току окупације и рата највећа страдања. Отуд што је огроман број наше омладине и женске и мушке учествовао четири године у рату с пушком у руци, недовољно обучен и обувен, недовољно храњен или, боље рећи, скоро непрекидно гладан. Све се то морало негативно одразити на здравље наших људи. Зато баш у редовима оних који су били у рату и имамо највише болесних од туберкулозе и других болести. Али, ја сам увјерен да ће наша држава, уз помоћ и бригу друштвених организација и нижих власти, уз бригу свих свијесних грађана, савладати и ту највећу тешкоћу и спријечити да наши често најзаслужнији људи буду жртва туберкулозе или других болести.

Зато су наши најважнији задаци у здравственој служби, поред изградње болница и других здравствених установа, убрзање обучавања медицинског кадра, стварање хигијенских услова нашим младим људима, посвећивање више бриге правилном и редовном снабдијевању и исхрани, нарочито наше дјече, пружање довољно лијекова, одашиљање наших људи у опоравилишта итд. итд.

Претседавајући: Дајем одмор од 15 минута.

(После одмора)

Претседник Владе ФНРЈ и Министар народне одбране, маршал Југославије Јосип Броз Тито (наставља):

Другови и другарице, сматрам врло важним да кажем нешто и о штедњи уопће. У том погледу се код нас заиста не води много рачуна и често нештедња или расипање заузима доста велике размјере, чиме се наноси не мала штета нашој привреди. Кад би се водило више рачуна о томе, онда би наши резултати постигнути

у привреди били знатно већи. Ја ћу овдје настојати да дам само неке примјере слабе штедње или расипања.

На прво мјесто долази штедња у грађевинарству, у производњи, у администрацији, у начину откупа и дистрибуцији, руковању с фондовима и народном имовином уопће.

Узмимо, на примјер, грађевинарство. За посљедње три године наше грађевинарство извршило је задатке предвиђене Петогодишњим планом за преко 100 милијарди динара, што значи више од 65 посто цјелокупних инвестиција. Градили су се разни технички компликовани објекти за које су употребљене огромне количине разног грађевинског материјала, на коме се у много случајева није штедило. С једне стране, то је била посљедица недовољног искуства, а с друге, недовољног смисла за штедњу. Неки руководиоци и неки стручњаци грађевинари нештедимице су трошили и расипали грађевински материјал, цемент, жељезо, дрво и други. Понекад, да би се осигурало, трошило се више материјала него што је потребно, а то више ишло је често и до 35 процената изнад стварно потребног. Затим, слабо се водило рачуна о локацији, почињало се с градњом на једном мјесту, па се због неповољног терена или из других разлога, о којима се није одмах ловело рачуна, напуштала већ започета грађевина и прелазило на друго мјесто. Ревизијом једног дијела пројеката пење се уштеда до 30 посто, а вриједност ревизијом учињене уштеде у току од 1 и по године износи близу осам и по милијарди динара. Ревизијом објеката друштвеног стандарда просјечно се уштедило изнад 8 посто. Нарочито морам критички подвући чињеницу да се неки објекти још увијек без потребе луксузно граде.

Даље, претјерана амбициозност да се изврши неки задатак у кратком року проузрокује слаб квалитет радова, што се онда на појединим објектима мора исправљати. То такође наноси велику материјалну штету, а и рок извршења се тиме стварно продужује. Што се тиче продуктивности рада, у грађевинарству се о томе такође није водило довољно рачуна, чему је најчешће била узрок слаба организација рада.

Великим пробијањем платног плафона услијед неправилно примијењених норми много се поскупљују трошкови производње. Чињеница је да коштање норма-часа варира од 80 па чак до 150 динара код објеката исте врсте и сличних предузећа, што показује слабу борбу за снижење трошкова грађења. О слабој организацији рада говори и то да је у прошлој години механизација била коришћена свега за 30 посто, чиме је изгубљено просјечно око 24.000 радника у години. У 1949 години било је 26,26 процената губитка радног времена. А у Хрватској на примјер, тај проценат био се чак на 33 посто, од чега је 21 посто отпадало на

празновање и неоправдане изостанке. То доказује слабу борбу за радну дисциплину, без које се не може замислити рад у социјалистичкој привреди.

Код трошкова производње у разним привредним гранама ни издалека није постигнуто смањење које је могућно и предвиђено у разним нашим плановима. Најглавнији узрок томе је пробијање платног фонда. До тога долази из разних разлога, као, на примјер: 1) за повишењем плата није увијек слиједило оправдано повишење норми у предузећима, већ је обично била тенденција да се задрже старе, већ ионако ниске норме; 2) због нередовног добијања материјала, због стајања погона услијед немања електричне енергије, услијед неправилног односа према материјалу, то јест нештедње и расипања материјала, због превисоко одређених норматива утрошка материјала, због нагомилавања и задржавања у магацинима предузећа више материјала него што је потребно за редовну производњу и тако даље.

До пробијања платног фонда долази врло често услијед тенденција за повећањем режијских трошкова у нашим индустријским и рударским предузећима, ради повећања административног апарата који није у сразмјери с повећањем планских производних задатака. Нема довољно схватања важности платног фонда, сматра се да није важно ако се изда више новца, јер да у планској привреди нема опасности од инфлације и сличних појава, а да је главно да се оствари план. То су скроз погрешна схватања која се морају сузбијати, ако се хоће да наш привредни развој креће брже напријед.

Хтио бих рећи још неколико ријечи о непланском коришћењу радне снаге, која би морала бити у складу с платним фондовима и с фондом гарантованог снабдијевања. То у исто вријеме има и тијесну везу са питањем штедње, питањем повећања трошкова производње итд. До ових дана стално се кукало са разних страна да постоји помањкање радне снаге и да су планови радне снаге прениски, тако да се добијао утисак да ми нећемо моћи да нађемо раднике и службенике за нове фабрике које се сваког дана све више стављају у погон. Али није баш тако. Влада је због тога морала одредити комисије које су пошле да испитају употребу радне снаге у предузећима и фабрикама и утврђено је да у многим фабрикама и предузећима коришћење радне снаге није вршено плански. Многи су директори задржавали и скривали већи број радне снаге но што им је било предвиђено планом и што им је било потребно, да би се на тај начин осигурали од флукуације, обољења и сличног. То нагомилавање прекобројног радништва потребног за нормалан процес рада, односно производњу, силно је повећало производне трошкове, а уједно се прекомјерно тро-

чило гарантовано снабдијевање. У највећем броју фабрика и предузећа нису уопће била систематизована радна мјеста. Једном ријечју, неке су фабрике заиста оскудијевале у радној снази, а неке су имале вишак радне и службеничке снаге, који се сада расподјељује тамо гдје радне снаге има премало. Комисијским испитивањем показало се да је у разним фабрикама и установама било прекобројне радне и службеничке снаге око 100.000.

Смањење броја запосленог особља врши се највећим дијелом у администрацији, гдје се нагомилаало много неквалификованог особља које би требало да буде запослено у привреди. Пренатрпаност особља у администрацији управног и привредног апарата појачава бирократију и повећава неекспедитивност. Пребацивањем недовољно квалификованих из администрације у привреду ми ћемо не само извршити уштеду него и побољшати квалитет администрације. А вишак оних који су квалификовани потребан је у нижим органима народне власти, у срезовима или привредној администрацији.

Досад је био редован случај да су из фабрика и предузећа узимани најiskusнији стручни радници и стављани у канцеларије, гдје су се тешко сналазили а уз то и мање зарађивали него прије. И код садашњег размјештаја сувишног особља чине се неправилности које се морају исправљати. Наиме, има случајева да руководиоци фабрика, предузећа и установа радије отпуштају старије службенике, ратне инвалиде, жене, болесне или ученике у привреди. То је апсолутно погрешно и то се више не смије догодити. На одговорност ће се позивати сваки онај тко тако буде поступио. Са изградњом наше индустрије биће потребно све више радника и службеника, али се данас морамо строго држати оног што је планирано.

У државној управи, исто тако као и у привреди, није се водило довољно рачуна о штедњи. Године 1949 подузете су мјере за снижење трошкова државне управе са 10 процената. Иако су те мјере биле више кампањске и нису биле базиране на извјесном систему, као што се убудуће мора утврдити систем штедње, ипак су постигнути прилични резултати, тако да је за годину 1949 снижење трошкова износило 397,229.000 динара, или 15,2 посто од укупних трошкова.

Указаћу овдје на још неке штетне појаве које се тичу штедње.

Ту је на првом мјесту књиговодство у нашој привреди, које је данас слабо и коме се често не придаје уопште никаква важност. Посљедице тога су многобројне. Није риједак случај да поједине управе предузећа задржавају више сировина и других средстава него што им је са становишта привредног рачуна и рентибилитета

потребно, док на другој страни тих средстава недостаје. Услијед слабога књиговодства често се догађа да у многим магацинима дуже времена лежи роба у вриједности која премашује и милијарду и више динара, док, с друге стране, таква роба недостаје у потрошњи. Такав је, на примјер, био случај с обућом, које је прије извјесног времена нађено у магацинима око 500.000 пари, док је у једном предузећу нађена ових дана жељезна роба у вриједности од стотине милиона. Таквих случајева има и са текстилом и другом робом.

Пракса је таква да се књиговођа сматра обичним службеником, умјесто једним од најодговорнијих лица у предузећу, који такође треба да сноси одговорност за стање сировина или готове робе у предузећу и његовим магацинима. Због тога постоји и неслагање података у канцеларији са стањем у складишту; обично се ти подаци не слажу и обично у складишту има више робе него што је то исказано у евиденцији. Разумије се да се то не чини намјерно, али посљедица тога могу бити и злоупотребе. А то долази просто отуд што роба улази у складиште често чак без претходног евидентирања. Ово, другови, нису ријетки случајеви. И сам пријем материјала је извор за трошење и расипање. Требало би да се он увијек врши комисијски приликом уласка материјала у предузеће, да би се поред осталог видио и асортиман. Међутим, нису ријетки случајеви да се пријем врши без мјерења, материјал се истоварује и оставља да стоји на мјесту на коме је истоварен, па се помало узима колико је потребно. Такво газдовање је неодговорно; потребно је материјал примити и измјерити, видјети квалитет и ставити га у магацин. Од многих примјера ја ћу вам овдје за илустрацију дати само један карактеристичан за ту небригу о материјалу. Контролна комисија је утврдила код једног предузећа да је кокс, који ми увозимо из иностранства за доларску валуту, био искрцан и остављен на гомили, а преко њега затим истоварен други материјал који га је затрпао. И тек кад је послје више мјесеци тај други материјал дигнут, наишло се доље на кокс.

Колико се недовољно пажње посвећује евидентирању види се из тога што се код издавања материјала, на примјер, не попуњавају увијек прописани формулари, да би се видјело зашто се он троши. Затим, често се узима више материјала него што је потребно, а оно што остане не враћа се натраг у магацин. Међутим, некад се ту ради о челику и сличном скупочијеном материјалу. Што је најважније, о таквом задржаном материјалу нико не зна кад ће бити и да ли је утрошен, јер он није исказан ни у резервама ни у књиговодственој и другој евиденцији. Те ствари нису

тако ситне, као што можда неке изгледају, већ имају огroman значај за штедњу.

С обзиром на све ово потребно је да евиденцијска и књиговодствена служба буде стварно једна од најзначајнијих у предузећу, да се на њено чело поставе људи од ауторитета, чија ће дужност бити да се боре за привредни рачун и за социјалистичко газдовање, а да се супротстављају свакој злоупотреби. Осим тога књиговодство треба да буде ажурно. На тај начин ми бисмо учинили први крупан корак у борби за штедњу и за правилно привредно газдовање.

У вези са штедњом и расипањем рекао бих још неколико ријечи о небрижљивом и често бездушном односу према машинама и механизацији уопће. Нештедња и расипање ту, додуше, долазе до изражаја у мањим размјерама, али заузимају велику ширину. Често се може видјети да леже на киши и снијегу разне индустријске и пољопривредне машине и алати изложени рђању и пропадању, док ми у њима оскудијевамо и чинимо велике напоре да дођемо до девиза да бисмо их увезли или сами произвели. Даље, много се и без потребе троше транспортна средства, теретни и путнички аутомобили и гориво за њих. Свакодневно се може примијетити прилично празних теретних и путничких аутомобила како некуд јуре; ја сам увјерен да најчешће иду без икакве потребе, нарочито путнички аутомобили. Људи који тако раде немају смисла ни за штедњу горива ни за чување возила, што нас тако скупо кошта. Често се за најкраће дистанце узима ауто, иако би то отстојање врло лако могли прећи пјешине чак и они који по службеној дужности имају право на возило. Досадашње мјере да се то спријечи нису дале резултате због чега ће се убудуће морати да примјене строжије мјере.

Даље, постоји врло мало смисла за штедњу животних намирница разне врсте, оне се расипају на разне начине, то јест троше се немилице код једних, а онда недостају код других, чиме се чини тешкоћа планском и редовном снабдијевању становништва.

И још један карактеристичан примјер нештедње. Нама је, као што је познато, електрична енергија веома потребна за индустрију и још је имамо далеко премало, па ипак често можете видјети ширум наше земље да остају расвијетљене просторије са великим бројем жаруља без икакве потребе. И не само то, него се и преко дана могу видјети жаруље на улицама да горе без потребе. Исто тако се немилице троши електрична енергија на кухање и слично. А кад гледаш како свијетло гори без потребе, то је исто као кад би видели машину у покрету без рада и радника крај ње.

Даље, многобројно разнo шеткање и обилажење фабрика, предузећа и установа по читавој земљи и кад треба и кад не треба такође није у програму штедње.

Таквих и сличних примјера нештедње могао бих набројати на хиљаде. Све што сам напријед навео као нештедњу и расипање има чисто субјективни карактер и против тога се морамо борити и предузимати најенергичније мјере. Наравно да има много и објективних разлога да је штедња немогућа, али је тога несравњиво мање.

Другови и другарице, против таквог схватања штедње и расипања нису довољне административне мјере. То је ствар социјалистичке свијести, ствар је у погрешном односу према народној имовини. Многи људи сматрају ту имовину неком државном својином коју може свако трошити по милој вољи, без сваке одговорности. То су стара схватања о односу према државној имовини, која су потпуно туђа социјалистичком схватању о народној, то јест социјалистичкој имовини.

Другови и другарице, дозволите ми да се сада осврнем у најкраћим потезима на наше односе и хисторијат сукоба са Совјетским Савезом и државама такозване народне демократије. О томе ја морам овдје говорити због тога што се односи с тим земљама све више заоштравају, а хоће се да се кривица за то баци на нашу земљу.

У првом реду хтио бих подвући да клеветници наше земље и њених руководећих људи, из Совјетског Савеза и осталих информбироовских земаља и партија, имају поред многих других и ту ману да никад не воде рачуна о томе шта су говорили и писали јуче. Њихова пропаганда не поштује ни чињенице, ни истину, ни логику. Она претставља збир свих могућих пропагандистичких трикова, до најодвратнијих сплетака, клевета и измишљотина.

Узмимо, на примјер, нашу Ослободилачку борбу. Ја нећу овдје цитирати њихову штампу, њихове радио-емисије и изјаве у току рата, које су биле пуне похвала и признања нашој борби, која је онда била призната као велики допринос и помоћ општим савезничким напорима, а напосе као помоћ Совјетском Савезу у његовим најтежим часовима. Те су ствари добро познате не само широм наше земље, већ и широм читавог свијета. Ја бих хтио овдје само да подвучем то да су они тада давали такве изјаве на основу стварних чињеница. Те чињенице нису могли дуго скривати ни они кругови на Западу који нам из идеолошких и класних разлога нису били наклоњени. И они су морали послје двије године наше крваве борбе признати чињеницу да се боримо ми — то јест партизани, — а не Дража Михаиловић и његови чет-

ници. То подвлачим због тога што данас ти исти људи из Совјетског Савеза говоре да наша борба није била борба наших народа на живот и смрт, већ да је то било дјело Гестапо-а, да су они били обманути итд. Ја бих хтио знати да ли они можда данас жале што онда нису продужили с похвалама четника и окупаторских помагача, што су упорно чинили 1941 и 1942 године упркос нашим протестима? Ако су они, рецимо, по њиховој данашњој спознаји, могли бити обманути од 1941 до 1944 године, док још нису имали своју мисију у Југославији, како се може протумачити оно што су њихове војне мисије, које су дошле код нас рано у прољеће 1944 године, видјеле својим очима и увјериле се ко води борбу и ко је водио читава вријеме? Те мисије потврдиле су све наше наводе, а ја мислим да су они таквим људима какви су били у тим мисијама могли вјеровати, јер су то били њихови људи, већим дијелом из НКВД, који се не дају тако лако обманути.

Сада се поставља питање: кад су они говорили и писали истину — онда или данас? Разумије се да су онда говорили истину, на основу непобитних чињеница. А те чињенице су онда биле у складу с такозваним њиховим вишим циљевима, јер су тада ти виши циљеви били: побиједити фашистичке освајаче — што је у исто вријеме био и основни циљ свих савезника. И послије рата њихов виши циљ је нешто друго. А да би се он постигао, може се, по њиховом схватању, оправдати свака неистина, свака клевета, свака неморална ствар. Прва жртва тог новог вишег циља треба да постане социјалистичка Југославија. И да би се то постигло, радило се и ради још увијек пуном паром на томе да се најприје исклеветају руководићи људи Партије и државе у нашој земљи, да се Народноослободилачка борба сведи на нулу, да се пониште све жртве и страдања наших народа у току рата, да се наша земља прогласи фашистичком. Другим ријечима, не преза се ни од најпрљавијих средстава да би се наша земља и њени руководиоци чим више ублатили пред међународном демократском јавношћу, да би напредне снаге свијета замрзиле наше народе и нашу социјалистичку земљу уопште, јер би се онда само на тај начин могло прићи даљој реализацији такозваног њиховог вишег циља, — то јест поробљавању наше социјалистичке земље.

Другови и другарице народни посланици, замислите себи морал тих људи: они те ударају најсвирепије по лицу, а ти због тих „виших циљева“ не би смио ни протестирати; они ти вријеђају најсвијетлије жртве, а ти — према њиховом схватању — немаш право да протестираш; они те клевећу и блате најпогрднијим ријечима, лажима и неистинама, а ти, по њиховом схватању, немаш право, због тобожњих виших циљева, да се браниш и одба-

цујеш те клевете, итд. Њих тако праведна одбрана наше части доводи до бјеснила. Кад је дошло до прекида, односно до првог сукоба, кад су нам упутили прво писмо, они су се силно ражестили кад смо им ми одговорили чињеницама на нетачне оптужбе у њиховом писму. Код другог писма били су још жешћи; оно је било још неистинитије, још увредљивије, али су они на мирни тон нашег одговора и побијања навода у том писму одговорили трећим, још увредљивијим и неистинитијим писмом. Дакле, већ тада, код измјене тих писама, показало се како они схватају равноправност. Другови и другарице, ми нисмо тај наш спор износили први пред јавност, јер смо заиста хтјели избјећи да се нанесе сувише штете међународном радничком покрету. Али су они сами та писма први објавили, а касније и ону срамотну резолуцију. Разумије се да смо их онда и ми објавили и то се показало сасвим на мјесту, јер су они послје нашег објављивања тих њихових писама почели нашироко пропаганду како се ми бојимо изићи пред наше народе с њиховим оптужбама, како кријемо те ствари пред нашим народима, итд. Већ у самој резолуцији Информбироа они су пошли тако далеко да су позивали наш народ на побуну и на грађански рат. Они су то чинили и послје тога, кроз читав период од двије године, у разним формама. То значи, другови и другарице, да се они мијешају на најгрубљи начин у наше унутрашње ствари. Гдје год им се пружи прилика, они то чине и данас. На примјер, прије пар дана у Будимпешти напали су Ракоши и Ворошилов нашу земљу. Они су то, додуше, учинили под крином напада на руководство наше земље које ће, по ријечима Ворошилова, бити скоро свргнуто од радничке класе Југославије. Ја, додуше, цијеним заслуге Ворошилова у Октобарској револуцији, али је то било тако давно да Ворошилов свакако није данас више у стању, јер му вјероватно смета дубока старост, да прати развој наше земље и да правилно оцијени ситуацију код нас. (Буран аплауз). Кад би он то могао, дошао би до спознаје да заступа једну апсурдну ствар која нема ничег заједничког са стварношћу. Од би тада видео да наша радничка класа и те како мисли својом главом и јасно види шта желе постићи руководиоци Совјетског Савеза и остали такозвани дисциплинирани руководиоци Информбироа. (Смех). Он би се, кад би могао схватити ту ствар, убиједио да баш благодарећи томе што је наша радничка класа свијесна и што добро зна о чему се ради — руководиоци Совјетског Савеза нису могли разбити јединство наших народа и изазвати хаос код нас. У свим досадашњим покушајима у својој разорној дјелатности, совјетски и остали информбироовски руководиоци претрпјели су пораз баш благодарећи високој свијести наших трудбеника.

Другови и другарице народни посланици, хтио бих се укратко осврнути на још једну ствар, на клевете руководиоца Совјетског Савеза и Информбироа да смо ми националисти и, на крају, фашисти. На основу чега су они дошли до тако чудовишних оптужби? Разумије се, због тога што смо се ми одупрли томе да наша земља изгуби своју политичку и економску независност. А због чега смо ми дошли до убјеђења да нашој земљи пријети таква опасност? Разумије се, на основу искустава, на основу поступака руководиоца Совјетског Савеза. Неравноправни односи између социјалистичких земаља јесу први елемент губитка независности мале социјалистичке земље. Други елемент губитка независности садржан је у економском изабљивању, а трећи у потпуном унутарњеполитичком и вањкополитичком потчињавању другој великој држави, па била она и социјалистичка, ако њени руководиоци имају несоцијалистичке намјере. Јасно је да се ми нисмо могли с тим сложити, јер се с тим, с једне стране, никад не би сложили наши народи, а с друге стране — јер је то противно марксистичкој науци. Тиме се потпуно компромитује ствар револуционарног социјалистичког развика у свијету, компромитује се социјализам уопште.

Хтио бих овдје да кажем још неколико ријечи о такозваној федерацији, јер нас данас клевету да смо путем федерације хтјели прогутати не само Албанију, већ и Бугарску, да смо због својих националистичких и империјалистичких прохтеја форсирали ту федерацију итд. Разумије се, другови и другарице, да је и ово потпуно измишљена ствар, у шта вас могу чињеницама увјерити. Нисмо ми већ су они нас гурали у федерацију без обзира на то што још услови за то нису били сазрели. О томе ми имамо документоване доказе.

Кад сам ја на челу делегације наше Владе био у Бугарској, ми смо видјели огромно расположење народа за федерацију наших двију земаља. Али, ми смо тада пред читавим свијетом тумачили бугарском народу да ће до тога доћи када буду сазрели услови за федерацију, а дотле се мора радити тако да ти услови чим прије сазрију, што је значило да је потребна најтјешња братска сурадња — без задњих намјера.

Кад су 1948 године, у фебруару и марту мјесецу, били у Москви другови Кардељ, Билас, Бакарић и други, нашла се тамо и бугарска делегација — другови Димитров, Коларов и Костов, који данас већ нису међу живима. У присуству те делегације сам Стаљин је императивно тражио да се одмах изврши акт федерације између Југославије и Бугарске, док су, са друге стране, били против федерације са Албанијом. С обзиром на то што су тада односи са Совјетским Савезом већ били затегнути, нама је, кад

су нам наши другови по повратку из Москве изложили ту ствар, 'све то било сумњиво и дошли смо до убјеђења да се то тражи због тога да се Југославија на тај начин лакше подвргне и потчини. Ми смо то одбили с мотивацијом да услови још нису сазрели. Ево у чему смо ми видјели суштину незрелости тих услова:

Прво, у томе што смо на основу мучне хисторије односа између Бугарске и Југославије, а још прије између Бугарске и Србије, дошли до увјерења да се старе ране могу залијечити а тешка прошлост заборавити само једном искреном братском сурадњом наших народа с бугарским народом, кроз један релативно дужи период.

Друго, ми још нисмо били успјели обновити земљу, а уз то смо предузели индустријализацију и електрификацију своје земље, и разумије се, свака федерација у то вријеме са другом, још заосталијом земљом била би за нас велики економски терет и онемогућила би извршење нашег Петогодишњег плана.

Треће, цјелокупни културни, економски и политички живот у Бугарској развијао се друкчије него у Југославији и због тога смо сматрали да је потребно да се најприје у тијесној сурадњи отклони све оно што би у једној федерацији могло имати врло кобне посљедице.

Четврто, код многих бугарских другова ми смо примијетили незрелост за такво спајање, и то нам је могло донијети недогледне посљедице. Примијетили смо код њих фракционаштво, шовинизам итд., а ми смо имали јединствену, монолитну Партију. Према томе, такво спајање вјероватно би довело до ударца унутрашњем јединству наше Партије.

Федерација није питање декрета, питање сентименталности, питање моменталног расположења. Не, питање федерације је врло озбиљна ствар. Она мора имати своје економско и политичко оправдање, она мора имати своје пуно оправдање у тежњи народа за федерацијом, која мора бити обострана. Али руководиоци Совјетског Савеза нису питање федерације између Југославије и Бугарске сматрали као ствар народа обију земаља, већ као ствар која улази у њихов план, њихове комбинације. Њих уопште није занимало да ли постоји расположење народа на објема странама или не, да ли су сазрели услови или не. И баш такав њихов став морао је код нас изазвати сумњу у могућност независног развитака једне такве федерације, то јест, у могућност њеног опстанка уопће. И то наше оправдано одбијање, то што нисмо послушали кад су они од нас тражили да ступимо у федерацију, такође је један од повода да нас данас тако бјесомучно нападају и оптужују да смо националисти. Не, ми нисмо националисти нити ћемо икада то бити. (Буран аплауз).

Наша борба за очување независности има друкчији смисао од обичне борбе било које друге угњетене несоцијалистичке земље, иако је борба сваке угњетене и економски изабљиване земље правилна с нашег становништва. Тај друкчији смисао у првом је реду у томе што је наша земља социјалистичка, што је прогресивна у сваком погледу, јер гради нови друштвени систем с успјехом својим сопственим начином који најбоље одговара нашим условима. Друго, наша борба за очување независности наше земље има дубоку оправданост у томе што 99 процената нашег народа жели да сачува своју независност, то јест не жели да му се командује извана и да то онда скупо плаћа. Било би погрешно помислити да та жеља произилази из неког национализма. Не, она произилази из свијести да засад за нас нема другог начина и рјешења у том погледу које би било корисније за брзи социјалистички развој наше земље; наши народи знају да би их свака неправда и зависност само бацила натраг — у заосталост и потчињеност.

Према томе, ми нисмо за независност због наших тобожњих националистичких схватања. Ми смо за независност сваке мале земље тако дуго док то већина њеног народа жели, док већина жели да сама собом управља и удешава живот како сматра за најбоље. Ми смо против сваког мијешања у унутрашње ствари малих земаља са стране било које велике земље. Још више ми смо за независност једне социјалистичке земље, чији народи желе да граде ново социјалистичко друштво на свој начин. Свако непожељно мијешање извана, чак и једне велике социјалистичке земље, омета и штети социјалистичкој изградњи мале земље, а штети исто тако и због опћих међународних разлога.

Борба за такву независност мале социјалистичке земље, у конкретном случају Југославије, постојаће и мора постојати тако дуго док постоји код једне јаке социјалистичке земље накарадно схватање о равноправности, док постоји тежња за изабљивањем и потчињавањем друге, слабе социјалистичке земље. И онога часа, кад би престала опасност неједнакости, кад не би било тежње за економским изабљивањем, угњетавањем итд., престало би да постоји и питање независности. Сваки онај ко би у том случају био противан, ако би постојали сви услови равноправности у једној федерацији, имао би погрешно немарксистичко гледање, јер уједињавање на равноправној основи хисториски формираних и развијених држава и нација јесте виша етапа развоја социјалистичког друштва, односно виши облик друштвених односа.

Уједињавање социјалистичких земаља не значи ићи по линији неправда, већ по линији пуне равноправности у сваком погледу, и то на добровољној основи. Добровољност ће

моћи да се постигне само на основу повјерења стеченог из искуства дугог трајне несебичне сарадње међу социјалистичким земљама. То је један период чије је трајање условљено тиме, да ли ће брзо или споро бити уклоњени сви они елементи који ометају процес таквог добровољног уједињавања. Према томе, оптуживати нас за националистичку издају значи, у конкретном случају, покушај замаскирања својих националистичких тежњи код оних који нас оптужују.

Ако би данас неки хисторичар сабрао сву документацију о свему оном што они у пракси раде и о ономе што су руководиоци Совјетског Савеза и по њиховој нарузби руководиоци Информбироа говорили и написали о нама, а на другој страни сакупио документацију о ономе што смо ми учинили у пракси и што смо говорили и писали за вријеме овог спора, он би бесумње дошао до закључка да на нашој страни нема националистичког застрањивања, већ да на страни оних који нас клевећу постоји не само националистичко застрањивање, него и тенденције које је тешко назвати другим ријечима осим да су сличне империјалистичким тенденцијама, па ма како они настојали да их оправдају неким вишим циљевима. (Аплауз).

За највећу је осуду, а уједно је то и најгрубља измишљотина, да ми тобоже угрожавамо мир, да мала социјалистичка земља, Југославија, претставља ратну опасност за огромни Совјетски Савез и за остале земље народне демократије. (Смех). Човјек је просто запрепаштен до каквог апсурда долази та њихова непријатељска пропаганда према Југославији. То је такав цинизам да ниједан поштен човјек на свијету не може у то вјеровати, већ се само зграђава и пита због чега се измишља тако нечувена будалаштина. Али, ми знамо због чега се измишљају такве невјероватне бајке. Оне се, као и све друге клевете, измишљају због тога да се наша земља оцрни и покаже као потенцијални агресор — и то због тога да би се оправдао њихов „виши циљ”. У чему се он састоји ми смо већ напријед казали. Замислите себи, другови и другарице, малог дјечака над којим се наднио горостас с тољагом па на сва уста запомаже како му овај мали дјечак угрожава живот, како он за њега претставља велику опасност, па да би се та опасност отклонила треба горостасу дати морално право да млатне дјечака својом тољагом и уништи га.

Другови и другарице, дозволите да вам сада дам кратак преглед наших економских односа са земљама народне демократије и Совјетским Савезом. Ми смо са Совјетским Савезом и осталим источним земљама склопили разне трговинске и инвестиционе споразуме и уговоре. Овдје је обухваћен период или од 1945 или од 1947 године до 1949 године, како с којом земљом. На основу

редовне трговинске размјене и за неробно плаћање Југославија је у том периоду извезла у Совјетски Савез разних артикала у вриједности од 116,954.000 долара. Од тога је извезено за неробно плаћање за 2,150.000 долара, а целокупна потраживања Совјетског Савеза за неробна плаћања износе суму од 9,400.000 долара. Само трошкови за школовање наших војних и цивилних студената износе 7,500.000 долара. С друге стране, Југославија је увезла из Совјетског Савеза, без војних испорука, по нормалним трговинским споразумима робе за 105,426.000 долара. Даљу робу, на основу склопљеног инвестиционог споразума од 135,000.000 долара, Југославија је увезла свега за 800.000 долара. По кредиту од 9,000.000 долара, Југославија је увезла робе у износу од 8,168.000 долара. Југославија се договорила са Совјетским Савезом да јој испоручи из трофејног жељезничког парка 7.000 вагона и 100 локомотива, али је досад Југославија примила само 3.956 вагона, умјесто 7.000, а умјесто 100 свега 70 локомотива по кредиту од 6,046.000 долара. Даље, на основу војног кредита Совјетски Савез нам је досад углавном испоручио војног материјала за око 72,000.000 долара; тачна цифра се још не може дати, јер још није дефинитивно извршен обрачун. Осим тога, код ликвидације заједничких друштава „Јуспад“ и „Јуста“, на Југославију је отпало да мора платити Совјетском Савезу 600.000 долара. Тако целокупна потраживања Совјетског Савеза, заједно с неробним плаћањима износе 202,440.000 долара, а Југославија је потраживала износ од 116,954.000 долара. Према томе, салдо потраживања Совјетског Савеза од нас износи 85,486.000 долара — и то углавном иде за војне набавке и неробна плаћања.

С обзиром на то што је обичај да нам се стално предбацује како смо добијали огромну помоћ, без које наводно не бисмо могли живјети, треба споменути и структуре нашег и совјетског извоза. Оне су биле сличне. Изузетак чини то што је Совјетски Савез нама више испоручивао памука него што је одговарало његовој могућности извоза, док смо ми, с друге стране, испоручивали више бакра и олова Совјетском Савезу но што је то одговарало нашој структури извоза. Уговори су по својим одредбама одговарали типу уговора које су и Совјетски Савез и Југославија закључивали са капиталистичким земљама. Према томе, у чему је та њихова помоћ? Склопили смо споразум за инвестициони кредит у висини од 135,000.000 долара. На основу тог кредита требало је да нам испоруче постројења за нашу тешку индустрију — комплетни металуршки комбинат са коксаром, уређаје за експлоатацију и прераду нафте, електролизу цинка, фабрику сумпорне киселине, ваљаницу бакра и алуминијума, постројења за молибден, итд. А колико нам је испоручено из тога кредита?

Испоручено нам је уствари за свега 800.000 долара. Рокови израде постројења по овим споразумима били су врло дуги и углавном нису обезбјеђивали инвестиције за први Петогодишњи план.

Цјелокупни наш извоз у Совјетски Савез и земље народне демократије износио је 1947 године у динарима 4.242,216.000 или 49,1% цјелокупног извоза. У проценту изражено, на сваку од тих земаља отпада, и то: на Совјетски Савез 16,7, на Чехословачку 17,8, на Мађарску 8,4, на Пољску 3,5, Бугарску 1,8 и на Румуњску 0,9%.

Године 1948 наш извоз у те земље износио је 7.527,141.000 динара, односно 49,6% цјелокупног извоза. Од тога је на Совјетски Савез отпало 15%, на Чехословачку 16%, Мађарску 8,8%, Пољску 7,8%, Бугарску 0,9%, Румуњску 1,0%.

Године 1949 наш извоз у те земље претстављао је вриједност од 1.350,453.000 динара. Посматран у току три квартала 1949 године он се кретао овако: у првом кварталу претстављао је вриједност од 665,168.000 динара или 23,8 посто нашег извоза, у другом кварталу вриједност од 534,866.000 динара или 22,2 посто нашег извоза, а у трећем кварталу 150,419.000 динара или 7,7 посто.

Поједине од тих земаља учествовале су у нашем извозу у 1949 на слиједећи начин: Совјетски Савез у првом кварталу са 157,850.000 динара или 5,6 посто, у другом са 146,441.000 динара или 6,1 посто и у трећем са 148,315.000 динара или 7,6 посто; Чехословачка у првом кварталу са 239,912.000 динара или 8,6 посто, у другом са 190,282.000 динара или 7,9 посто, у трећем само са 217.000 динара; Пољска са 85,497.000 динара или 3,0% у првом, са 102,987.000 динара или 4,3 посто у другом, а са 1,384.000 динара или 0,1 посто у трећем кварталу; Мађарска са 172,354.000 динара или 6,2 посто у првом кварталу, са 79,936.000 динара или 3,3 посто у другом, а са 0 у трећем кварталу; Румуњска са 1,853.000 динара или 0,1 посто у првом, са 11,438.000 динара или 0,5 посто у другом и са 0 у трећем кварталу; Бугарска са 7,702.000 динара или 0,3% у првом, са 3,872.000 динара или 0,1 посто у другом и са свега 503.000 динара у трећем кварталу.

Наш увоз из тих земаља у току 1947 године износио је укупну вриједност од 4.289,465.000 динара, или 51,8 посто нашег цјелокупног увоза; године 1948 износио је 6.834,140.000 динара или 43,3 посто; у 1949 години у првом кварталу 1.132,811.000 динара, или 26,1 посто, у другом кварталу 649,101.000 или 14,8 посто, а у трећем кварталу 92,873.000 или 3,2 посто цјелокупног нашег увоза.

Опадање нашег увоза из СССР и земаља Коминформа кроз три квартала прошле године кретало се на слиједећи начин: из СССР у првом кварталу увезли смо за 60,659.000 динара или 1,4 %, у другом кварталу за 104,740.000 динара или 2,4 %, а у трећем кварталу за 70,987.000 динара или 2,4 %; из Чехословачке у првом кварталу за 626,815.000 динара или 14,4 %, у другом кварталу за 250,041.000 динара или 5,7 %, а у трећем кварталу за 5,711.000 динара или 0,2 %; из Пољске у првом кварталу за 180,346.000 динара или 4,1 %, у другом кварталу за 135,362.000 динара или 3,1 %, а у трећем кварталу за 12,023.000 динара или 0,4 %; из Мађарске у првом кварталу за 262,119.000 динара или 6,1 %, у другом кварталу за 158,946.000 динара или 3,6 %, а у трећем кварталу за 4,146.000 динара или 0,2 %; из Румуњске у првом кварталу ништа, у другом кварталу увезли смо за 12.000 динара а у трећем кварталу ништа; из Бугарске увезли смо у првом кварталу за 2,873.000 динара или 0,1 %, у другом кварталу ништа а у трећем кварталу свега за 6.000 динара.

Тако стоје ствари са економским односима између наше земље, с једне стране, и СССР-а и земаља народне демократије, с друге стране; на основу ових цифара може се сваки убиједити да се ту ради само о чистој размјени робе, а не некој помоћи како је они приказују у пропаганди.

Све што су нам ускратили гажењем својих обавеза ми смо почели градити сами или смо се већ потпуно обезбиједили у западним земљама.

Ви знате, другови и другарице, да су они једнострано, с циљем блокаде Југославије, прекршили и прекинули не само све трговинске и друге економске уговоре, него и уговоре о пријатељству и узајамној помоћи које смо имали са свим тим земљама. Ко је крив за све то? Разумије се да ту нема до нас никакве кривице. Ми смо извршили и извршавамо своје обавезе. Све је то већ добро позната ствар и ја не бих хтио да вас тиме поново замарам. Хтио бих само да подвучем једну чињеницу, а та је да је Совјетски Савез углавном најзадњи прекидао своје обавезе и уговоре, како не би изгледало сувише упадно да је он дао повода другима. Ипак ми врло добро знамо да су све те државе кидале уговоре и обавезе према нама по команди руководећих људи Совјетског Савеза. То је учињено пошто позив на устанак у нашој земљи није успио. Ми смо тиме, наравно, претрпјели у првом реду велику економску штету, не само због тога што су биле сторниране поруџбине за инвестиције, машине, инсталације итд., већ и због тога што нам је, на примјер, Мађарска сторнирала и оне машине које смо ми већ платили. Ако се томе додају

и репарације, које нам је послије сукоба Мађарска престала плаћати, онда се види како је велика штета учињена нашој земљи из чисто непријатељских побуда, то јест зато да би се онемогућило извршење Петогодишњег плана и изградња социјализма код нас. Па ипак, другови и другарице, они су оптуживали нас и још увијек нас оптужују за непријатељске односе према Совјетском Савезу и осталим источним земљама. Ми нисмо отказивали уговоре и обавезе, нисмо никог материјално оштетили, нисмо се служили лажима и клеветамa и сличним што су они радили. Па, ко је онда према коме непријатељски поступио — ми или они? О томе нека суде објективни и поштени људи у свијету. О томе ће судити хисторија а не бескичмењаци из руководства Информбироа, којима су утувили у главу да морају због тобожњих виших циљева говорити да је црно бијело, да је обична каљужа најчистија вода, да је лаж истина, да је клевета у складу са социјалистичким моралом. (Аплауз).

Шта смо ми, другови и другарице народни посланици, могли и морали послије свега тога учинити да не пропадне наш Петогодишњи план и изградња социјализма? Морали смо у првом реду појачати напоре наших радних људи града и села, морали смо тражити могућности у својој земљи, морали смо мобилисати наше моралне и материјалне снаге. У другом реду, ми смо се морали оријентисати у набавкама према западним земљама, ако смо хтјели да нас блокада источних земаља, на челу са Совјетским Свезом, не загуши. У оскудици средстава за плаћање, ми смо тешко продирали и разбијали онај зид према Западу који је био створен у вријеме кад смо се ми с највећим повјерењем ослањали на Совјетски Савез и остале источне земље — што је значило да смо ми до сукоба били потпуно зависни у погледу инвестиција од Совјетског Савеза и осталих источних земаља под његовим политичким утјецајем. Но ипак смо, иако споро, постепено проширивали трговинске и стварали инвестиционе уговоре са западним земљама за набавку машина и инсталација које смо изгубили на Истоку, док коначно нисмо почели добијати и мање кредите и зајмове. То нас је коштало и још увијек нас кошта много напора, јер су наши трудбеници морали и још увијек морају чинити натчовјечанске напоре да би створили довољно средстава у облику сировина и друге робе за плаћање оног што је нама потребно. Али данас можемо рећи да смо најтеже пребродили.

Непријатељски поступак Совјетског Савеза и земаља Информбироа према нашој земљи покренуо је наше радне масе, наше стручњаке и радну интелигенцију на још веће стваралаштво. Данас смо ми већ у стању да израђујемо многе ствари у својој

земљи које је прије требало добављати из иностранства. Даље, ми данас већ имамо са многим западним земљама склопљене инвестиционе уговоре и уговоре за набавку потребних сировина за нашу индустрију, за набавку машина и уређаја за индустријализацију и електрификацију, а успјели смо добити и кредите и мање зајмове. Данас наши трговински и економски односи са западним и прекоокеанским земљама имају толики обим да је углавном већ превазиђено оно што смо прије имали у Совјетском Савезу и у источним земљама. Ми данас имамо трговинске и друге економске односе с многим земљама у Европи и преко океана. Поред манипулативних кредита у 13 земаља добили смо мање или веће трговинске и банкарске кредите, средњорочне и дугорочне зајмове. У 12 земаља имамо 984 милиона динара трговачких кредита, и то у Аргентини, Аустрији, Белгији, Египту, Енглеској, Западној Њемачкој, Италији, Француској, Холандији, Швајцарској, Шведској, и Сједињеним Државама Америке. Трговачки и банкарски кредити уобичајени су данас у међународној размјени и ми их користимо. Моментано одобрени банкарски кредити износе данас 579 милиона динара.

Средњорочних зајмова одобрено нам је до данас 1.705 милиона динара. У оквиру ових зајмова добили смо у Енглеској кредит у износу од осам милиона фунти стерлинга. Од Монетарног фонда добили смо девет милиона долара, од Међународне банке добили смо 2.700.000 долара за дрвну индустрију; а поред тога од Швајцарске смо добили 10 милиона швајцарских франака за набавку опреме, машина итд.

Дугорочних зајмова добили смо у Америци, од Експ.—Имп. банке један у износу од 20 милиона долара — за увоз потребних машина, опреме за руднике и производњу обојених метала, с роком отплате од 10 година — и други, такође од 20 милиона долара од исте банке, који ће се употребити за набавку опреме и сировина за широко потрошну робу и исплатити у року од 10 година.

Наши економски односи с Енглеском регулисани су слиједећим уговорима: 12 маја 1927 године закључен је уговор о трговини и пловидби, а 26-XII-1949, закључен је трговински споразум с контингентским листама и нотама о техници коришћења средњорочног кредита и о предаји нашој влади докумената о власништву бивше енглеске имовине у Југославији. Трговински споразум важи пет година и предвиђа петогодишњу размјену у висини од 14 милијарди динара са сваке стране. Осим већ напријед наведеног кредита од осам милиона фунти стерлинга на шест година, ми смо добили у Енглеској и могућност коришћења краткорочног кредита од пет милиона фунти стерлинга. Питање регулисања

британске имовине у Југославији ријешено је на тај начин што ће Југославија утврђених 4,050.000 фунти стерлинга отплаћивати у ратама на осам година.

Са Сједињеним Америчким Државама ми смо по увозу и извозу већ 1949 године достигли предратни ниво. Године 1950 се предвиђа да ће наш извоз прећи цифру од 1.300 милиона динара, а да ће наш увоз бити много већи јер ће то омогућити већ закључени зајмови.

Напријед сам поменуо најважније земље с којима имамо трговинске и друге економске односе; са сваком од њих размјена износи близу 1 милијарду и преко милијарду динара. Но, хтио бих исто тако подвући и све живљу трговинску размјену са земљама Латинске Америке, поред Аргентине, са Бразилијом, Уругвајем, Парагвајем и Мексиком, с којима су такође регулисани трговински односи. Међу њима Аргентина је на првом мјесту, јер је наш увоз из те земље 1949 године износио 688 милиона динара, а новим протоколом предвиђен је увоз за преко 1.100 милиона динара.

Другови и другарице, а сада кратак преглед тога шта и колико ми извозимо од разних артикала у односу на предратни извоз. Најприје ћу подвући да су лажна и злонамјерна сва тврђења непријатеља у и ван земље да извозимо животне намирнице и да наш народ због тога гладује. Узмимо као примјер само ове артикле: прије рата се просјечно извозило годишње у иностранство 42.000 тона дебelih свиња и 7.000 тона свињског меса. После рата ми нисмо извозили свињско месо и дебеле свиње, изузев што смо 1948 године извезли 1.800 тона свиња и 800 тона свињског меса у Чехословачку, на изричиту молбу чехословачке владе. Прије рата просјечно је годишње извожено 10.000 тона сланине и масти, а ми данас не извозимо уопште маст и сланину, већ, напротив, маст купујемо у иностранству иако имамо много више свиња него прије рата. Према овим подацима, видите да је после рата извежено свега 6% предратног извоза свиња. То је због тога што је повећана потрошња путем гарантованог снабдевања, с једне стране, а с друге стране, због тога што се кољу слабо утовљене свиње или млада прасад, због чега је потребан дупли број свиња да би се извршио план. Даље, прије рата је извожено просјечно 13.000 тона јаја, а 1948 године ми смо извезли свега 2.000 тона. Прије рата извожено је просјечно 15.000 тона живине, а ми смо 1949 године извезли свега 600 тона. Извоз осталих артикала изгледа овако: шљива је извожено прије рата просјечно 26.000 тона годишње, а 1949 свега 10.000 тона; сувих шљива је извожено прије рата око 20.000 тона, а 1939 године чак 37.000 тона, док је 1948 године извежено 12.000 тона, а 1949

године 2.500 тона; јабука је извожено прије рата 23.000 тона, а 1948 године 11.700 тона, док 1949 године 7.880 тона итд.

Од житарица ми смо углавном извозили кукуруз, јер је он заузимао једну од главних ставки у нашем извозу, ради плаћања машина итд. Прије рата извожено је просјечно 350.000 тона кукуруза и 193.000 тона пшенице годишње, — док је 1948 године извежено 423.000 тона кукуруза, а 1949 године 316.000 тона, дакле више но прије рата, али мање од укупног предратног извоза житарица. Пшенице смо извезли само оно што смо на молбу Чеха и Пољака били обећали. У 1947/48 економској години извезли смо пшенице 70.000 тона а 1948/49 економске године 14.000 тона, док смо у 1949/50 економској години сасвим обуставили извоз пшенице, јер она замјењује кукуруз у домаћој потрошњи.

Како стоји ствар с индустријским биљем? Дукан такође заузима у нашем извозу важну ставку. Прије рата је просјечно извожено годишње 4.600 тона, а 1948 године ми смо извезли 17.800 тона. Године 1949 тај је извоз пао на 12.500 тона. Хмеља је прије рата извожено просјечно 3.000 тона, а 1949 године свега 970 тона. Кудеље је прије рата извожено просјечно 32.500 тона, а 1949 године свега 10.000 тона. Прије рата се трошило у земљи свега 11.000 тона дукана, а сада се троши 18.000 тона, дакле преко 7.000 тона више. Повећани извоз за четири пута и повећана домаћа потрошња омогућени су тиме што се знатно повећала сјетвена површина дукана, коме се посвећује већа брига, јер је држава знатно повисила откупне цијене. Производња хмеља не достиже ни једну трећину предратне, јер су хмељарнице уништене за вријеме рата; сада је пред нама врло важан задатак да се хмељарнице чим прије подигну и да се гајењу хмеља посвети што већа брига, јер за то постоје код нас сви услови. Извоз кудеље је пао због повећања потрошње у земљи, с једне стране, а с друге, због недовољне бригае за гајење бољег квалитета кудеље.

Извоз разних обојених метала, који су уједно и највише тражена роба, креће се овако. Олова је прије рата просјечно извожено 5.200 тона, 1948 године 40.500 тона, а 1949 године 53.000 тона. Оловног концентрата је прије рата просјечно извожено 63.000 тона, док је 1948 године извожено 7.800 тона, а 1949 свега 4.962 тоне. Оловне руде је прије рата извожено просјечно 27.000 тона, а данас се она уопће не извози, јер је ми сами прерађујемо. Бакар блистер је прије рата извожен просјечно у количини од 34.500 тона, а 1948 године је извежено 21.400 тона.

Повећање извоза ових много тражених продуката зависи једино од механизације рудника и изградње потребних постројења. Ово је, као што смо видјели, већ у току, јер зајмови добијени у

Америци и други кредити иду већим дијелом у ту сврху. Структура тога извоза већ се побољшала и још ће се више побољшати, јер ћемо ми углавном повећати извоз рафинираног олова и бакра.

Како стоји са извозом дрва? Меке грађе извожено је прије рата просјечно 728.156 кубних метара годишње. Године 1947 извежено је свега 295.000 м³, 1948 године 660.000 м³ а 1949 године 760.000 м³. Тврде резане грађе извожено је прије рата просјечно годишње 260.000 м³, док је 1947 године извежено 120.000 м³, 1948 године 220.000 м³ а 1949 године 280.000 м³. Трунци су прије рата извожени просјечно 140.000 м³ а 1947 године 28.000 м³, 1948 године 160.000 м³ 1949 године 58.000 м³. Огривно дрвно извожено је прије рата просјечно 165.000 просторних метара, 1947 године 437.000 прм, 1948 године 1.000.000 прм, а 1949 године 820.000 прм. Целулозно дрво је прије рата извожено просјечно годишње 100.000 прм а 1947 године 300.000 прм, 1948 године 520.000 прм и 1949 године 640.000 прм. Прагова је прије рата извожено просјечно 850.000 комада а 1948 године је извежено 778.000 комада и 1949 године 700.000 комада.

У извозу дрвних артикала, дакле, види се повећање према предратном и то у 1949 години за свега 7% док је извоз сирових шумских производа у тој години достигао 152 процента што значи да је погоршана структура извоза у односу на предратну. Ово ћемо моћи да ријешимо једино на тај начин што ћемо морати чим прије унаприједити дрвну индустрију ради повећања извоза финалних производа и тако повећати рентабилитет извоза дрвета. Извоз дрвета претставља за нас једну од најважнијих ставки у спољно-трговинском пословању, ради набавке потребних машина, инсталација и сировина. Али, у извозу дрвета ми још много заостајемо, јер се производња не одвија како треба. Многи наши руководиоци другови још немају довољно схватања о томе колику важност има за нас извршење дрвног плана.

Има данас разних људи, нарочито у информбироовским земљама, који кукају како ми тобоже немилосрдно уништавамо шуме у корист капитализма. Из напријед изложених цифара види се да ми морамо још повећати производњу дрвета за извоз јер са 107% финалних дрвних производа и 152% обичног дрвета за извоз према предратном стању ни издалека није искоришћена могућност експлоатације наших богатих шума. С друге стране, треба знати да је ово повећање дрвне производње потребно зато што се дрво у огромним количинама користи за нашу капиталну изградњу и друге потребе у земљи. Некад, у старој Југославији, извежено је толико разних намирница, руда, дрвета и другог, а земља се уопће није индустријализирала, већ је била заостала

у сваком погледу. Данас ми већ видимо на чињеницама зашто извозимо: извозимо да градимо и изградимо индустрију, да електрифицирамо земљу, да изградимо социјализам. Извозимо зато да бисмо купили оно што ће нам омогућити да наша земља постане богатија, културнија, а наши трудбеници задовољнији. Ми данас извозимо у оне земље које хоће размјену робе с нама на равноправној основи, без сваких политичких услова. Задатак Владе биће у првом реду да убудуће још више учврсти и повећа ту размјену с другим земљама. А да би се то постигло, мораће се свим силама настојати не само да се повећа продукција извјесних артикала, већ да се истовремено чим више побољша и структура извоза. То значи да ми, поред осталог, морамо чим прије изградити довољно пилана и дрвне индустрије уопће, да не бисмо морали извозити необрађено дрво, јер ће нам извоз финалних производа, тј. обрађених дрвних продуката бити много рентабилнији, а у исто вријеме и експлоатација наших шума много мања, док ће се, на другој страни, постићи много већи материјални ефекат.

Другови и другарице народни посланици, дозволите да резимирам и истакнем у експозеу она питања која у будућем раду заслужују највећу бригу не само Савезне владе и републичких влада, него и свих осталих државних и привредних органа.

Ми смо напријед видјели у којим се гранама привреде нормално одвија или чак брже него што је предвиђено Петогодишњим планом извршење тог плана, а у којима постоје извјесни недостаци и заостајања. Кад смо послалије напада и економске блокаде са стране Совјетског Савеза и осталих источних земаља морали извршити извјесну коректуру у приоритету, онда смо с правом упорно остали код тога да тешка индустрија, електрификација и рударство, а касније и војна индустрија, имају приоритет. Разумије се да се то одразило у извјесној мјери на развитак наше лаке индустрије, на механизацију пољопривреде, на механизацију грађевинарства и неке друге гране, али без изградње тешке индустрије и електрификације ми не бисмо били у стању изградити ни лаку индустрију, ни помоћи развијању рударства ни војне индустрије, ни обезбиједити развијање пољопривреде, и тако даље. Једном ријечју — тешка индустрија је темељ свега, али она и скупо кошта и због тога смо морали негдје смањити ширину изградње других грана.

Због тога ми тражимо да се озбиљније гледа на питање извоза, на питање шумске индустрије и извршење сјече дрвета за извоз, на питање мобилизације радне снаге за наше рударство и шумску индустрију итд. Морам овдје да нагласим да наша руко-

водства по републикама још нису томе посветила довољно бриге и да се план извоза још не извршава. Но, није само у питању план извоза дрвета, у питању је план извоза уопће.

Наш извоз у 1949 години спао је на око 11.000.000.000 динара, док смо у 1948 години, рачунајући по истим цијенама, извезли око 14,3 милијарди динара. Истина, Влада је смањила извоз пољопривредно-прехранбених артикала у вриједности од око 1,6 милијарди динара ради повећаних потреба у тим артиклима у земљи у вези са повећањем индустриског и градског становништва. Али, узрок неизвршења извоза лежи и у алкавом односу према извозним задацима. Међутим, стварне потребе наше земље за увозом и наша изградња траже потпуно извршење постављеног плана извоза.

Према томе, ове и слиједеће године наш главни задатак је да извршавамо план извоза и то мора бити једна од главних брига и Савезне и републичких влада.

Као други ванредно важан задатак, стоји пред Савезном владом и владама народних република — унапређење наше пољопривреде. Овом питању морамо без одлагања посветити највећу бригу. Ако се то не буде учинило одмах и ако се не приступи томе најенергичније, ми бисмо већ слиједеће године дошли у знатне тешкоће у погледу исхране нашег индустријског и градског становништва, које, као што смо видјели, стално расте. Према томе, ми ћемо морати хитно, на било који начин, снабдијевати нашу пољопривреду најнужнијим пољопривредним машинама и алатима. Ради појачања социјалистичког сектора у нашој пољопривреди није доста стварати само чим већи број радних задруга, већ је потребно што прије их снабдјети алатима и машинама, потребно је ојачати их организационо, економски и политички. Свијест задругара мора постати социјалистичка, то јест њихов однос према држави и социјалистичкој заједници мора бити дружичји него што је још данас код многих индивидуалних сељака. Кредитима и другим средствима мора се помоћи задругама да гаје што више стоке, свиња и другог. Једном ријечју, потребно је да се чим више повећа сточни фонд, јер за то код нас постоје сви услови. Наше задруге морају постати заиста социјалистичка пољопривредна производна предузећа. Радне задруге треба стварати на добровољној основи. У прошлости је било у томе у неким мјестима гријешака, али се сада пада у другу крајност, па се у неким крајевима потпуно запустило стварање нових задруга. У том смислу треба више политички радити и наставити стварање радних задруга.

Треба појачати на селу борбу за социјалистичко газдовање. У неким мјестима су неки наши руководиоци људи заузимали

фронтално негативан став према сељацима који још нису ушли у задруге. То је скроз погрешно. Према индивидуалном сељаку мора бити чим бољи однос, с њим треба више радити политички и културно, а мање командовати, треба му више објашњавати важност радних задруга и друге ствари. А радне задруге још обухватају само један мањи дио пољопривреде.

Према томе, Савезна влада ће убудуће своју политику на селу усмјерити тако да буде чим више стимулативна и за сељаке ван задруга, како у погледу интензивније обраде земљишта и гајења разних биљака, тако и у погледу повећања гајења стоке, свиња, живине и другог. За нас је важно да сељаци производе што више, а они ће производити што више ако виде од тога користи и за себе. Ево, због тога ће се отсада морати да промијени у извјесном смислу начин откупа разних пољопривредних производа од сељака. Према томе, Влада ће својом бригом за унапређење обухватити пољопривреду у цјелини и настојати да је обезбиједи свим што је најнужније за њено унапређење. Код пољопривреде је нарочито важно да се побољша евиденција о извршењу плана сјетве, да се изврше правилнија задужења за сјетву и откуп, да се на вријеме обезбиједи сјеме, ђубриво и друго што је потребно.

Треће, не чекајући потпуно остварење Петогодишњег плана кључних грана привреде, дужне су Савезна и републичке владе да посвете чим више бриге питању побољшања здравствених прилика, које према напријед наведеним цифрама и према стварном стању прилично заостају за извршењем плана на другим секторима. Градњи нових болница, санаторија и одмаралишта, нарочито за туберкулозне болеснике, мораће се посветити што више бриге. А ту нису баш увијек потребна нарочито велика средства, јер су код нас у првом реду климатски услови и разне друге могућности повољни за то.

Четврто, као врло важан задатак пред Савезном владом је брига за дјецу, за мајке родиле, за здравље мајки и дјеце уопће. Ми смо већ напријед видјели да се том питању не посвећује довољно пажње у неким предузећима, фабрикама и установама. Према томе ће Савезна влада морати да врши јачу контролу да ли управе и одговорни људи у предузећима и установама извршавају задатке, који се у том погледу састоје у стварању дјечјих јасала, вртића и сличних установа за дјецу у првом реду оних мајки које су у тим предузећима и установама запослене. Али, мора се водити брига не само о тој дјечи чије су мајке запослене на овај или на онај начин у привреди, већ исто тако и о дјечи и мајкама које из било којих разлога нису укључене у при-

вреду. Постоји једно погрешно схватање да мајке које су присиљене да се посвете само узгоју дјете не врше користан рад за друштво, већ да је то њихова лична ствар. Наша социјалистичка држава сматра васпитање дјете једним од најважнијих, ако не већ и најважнијим сектором рада у корист друштва. Јер, за кога ми стварамо фабрике и све остало? За људе, за садашње и будуће генерације наше социјалистичке земље. Њих ми морамо учинити срећним, а да бисмо то постигли морамо се најприје побринути о њиховом одгоју и здрављу.

Пето, врло важно питање које стоји пред нама као задатак јесте станбено питање. Ми смо прошле године то питање уврстили као једно од приоритетних код извршавања Петогодишњег плана, али, како ствари данас стоје, ми ни издалека нисмо још постигли задовољавајуће резултате. Зато ће и убудуће Влада морати да води сталну бригу да се станбена криза код нас чим је више могућно смањи, ако је још немогућно да се у једном кратком периоду потпуно ликвидира.

Шесто, ми смо видјели напријед како се код нас слабо води брига о штедњи. Према томе, Савезна влада ће убудуће морати свом енергијом и строгошћу водити рачуна о штедњи и позивати на одговорност лица која би се о то огријешила, то јест која би расипала народну имовину.

Седмо, већ су предузете ефикасне мјере против бирократијације нашег државног и привредног апарата. У том правцу Влада ће најенергичније продужити, то јест неће ни убудуће дозволити да се у привреди и у државној администрацији нагомила прекобројно и непродуктивно особље, а исто тако ће се борити против бирократског вршења дужности како службеника у привреди, тако и у државном апарату.

Брига о сталном подизању стандарда живота, брига о побољшању живота и рада наших радника, брига о онима који су за рад неспособни било из којих разлога, то јест свестрана социјална помоћ таквим лицима и сличне мјере, биће међу главним задаћама Савезне владе. Такве и друге сличне задаће настојаће Савезна влада да чим је више могућно боље извршава, али пун успјех извршавања тих задаћа зависи много и од тога колико ће Савезна влада имати подршку грађана наше социјалистичке земље. Посебно Савезна влада тражи од свих државних и привредних органа, од најнижих до највиших, да савјесно врше своје дужности на корист наше социјалистичке заједнице.

Другови и другарице, у својој вањској политици Савезна влада ће се придржавати већ одређених смјерница, које се засни-

вају на строгој принципијелности социјалистичке земље. Главне црте смјерница наше вањске политике јесу:

1) Економска и свака друга могућа сурадња с оним земљама које су спремне за такву сурадњу на бази пуног поштовања равноправности и независности;

2) Сурадња на политичком пољу са свим земљама које се заиста боре за учвршћење мира и правилног рјешавања међународних питања која још постоје нерјешена у вези с прошлим ратом или би убудуће могла искрснути.

3) Влада ће и убудуће чврсто бранити пред Уједињеним нацијама права малих или колонијалних народа на њихову слободу и независност, то јест да сами одлучују својом судбином;

4) Влада ФНРЈ ће и убудуће имати не само негативан став, већ ће се и борити пропагандом и на међународним форумима против стварања блокова и интересних сфера, јер је дубоко увјерена да такве подјеле свијета заиста претстављају латентну опасност ратних сукоба и катастрофа за човјечанство. Влада сматра да то није пут за очување и учвршћење мира, већ да се то данас може једино постићи унутар Уједињених нација и стрпљивим тражењем начина за рјешавање спорних међународних питања;

5) Савезна влада ће појачати рад на ширењу и јачању културне, научне и спортске сурадње с другим земљама;

6) Савезна влада ће и даље настојати да што је више могуће побољша односе са сусједним земљама.

Влада ФНР Југославије жели да између Југославије и Италије буду постигнути чим бољи односи и сматра да извјесна још неријешена питања између двије земље не могу бити разлог за погоршавање добрих односа између наших земаља. Напротив, обострано настојање за побољшање односа, за економску и другу сурадњу може само допринијети лакшем рјешавању спорних питања. Влада ФНРЈ вјерује да је италијанска влада свијесна огромне користи које би имале обје земље од добрих сусједских односа и тјешње сурадње;

7) У питању односа са Грчком Влада ФНР Југославије сматра да ће у вези с најновијим развојем у тој земљи отада имати могућности да се битно поправе односи између наших двију земаља. У вези с тим, то јест ради нормализације односа, Влада ће ових дана одредити новог посланика за Грчку. Вјерујем да ће таква сурадња бити од велике користи за обје земље и да ће знатно допринијети учвршћењу мира на Балкану;

8) Са сусједном Аустријом Влада сматра да се односи све више нормализују јер постоји прилично знатна економска су-

радња што ће без сумње допринијети и учвршћењу добрих сусједских односа између наших двију земаља;

9) Влада ФНРЈ са жаљењем констатује да, због упорно непријатељског става према ФНР Југославији са стране СССР и земаља народних демократија, није уопће у стању да са своје стране нешто утиче на побољшање односа с тим земљама. То жаљење је тим веће што и Влада и народи Југославије гаје и надаље своје симпатије према народима тих земаља и неодрживо желе да с тим земљама буду бар донекле сношљиви, нормални односи.

Могу са овог мјеста да кажем, и у име Владе и у име народа ФНРЈ, да ни Влада ни народи Југославије не гаје никакве непријатељске осјећаје према тим земљама, да ни Влада ни народи Југославије нису у прошлости ни данас учинили ништа према тим земљама што би могло окаљати име наше социјалистичке земље. Све што се у том правцу до данас са стране руководиоца тих земаља нама предбацивало и на разне начине тврдило — потпуно је неистинито и измишљено и хисториска лага ће пасти на оне који су нас на разне начине хтјели оцрнити. (Буран и снажан аплауз).

Ево, другови и другарице народни посланици, настојао сам да вам укратко изложим наше будуће задатке унутарњег економског и политичког карактера, задатке који стоје не само пред Савезном владом већ пред свима нама. Ја сам увјерен да ћемо их ми савладати и извршити ако свако буде дао све од себе, то јест ако буде савјесно вршио своју дужност. Линију своје вањске, економске и политичке сурадње с другим земљама Савезна влада ће водити у складу с интересима наше социјалистичке земље и у складу с потребом учвршћења мира у свијету. (Буран и дуготрајан аплауз. Овације маршалу Титу трају неколико минута.)

Претседавајући: Отварам претрес о експозеу и декларацији Претседника Владе, и, како има говорника, а време је поодмакло, ову седницу прекидам с тим да је наставимо у 16 часова.

(Седница је прекинута у 13,05 часова).

(Наставак у 16,05 часова)

Претседавајући: Настављамо рад. Пре прелаза на следеће тачке дневног реда кратко саопштење: Претседништво Народне скупштине добило је изванредан број телеграма из разних предузећа и установа из целе земље у којима трудбеници изражавају своју одлучност да уложе све своје напоре за даљу изградњу социјализма у нашој земљи.

Прелазимо на дневни ред: дискусија о декларацији Претседника Владе ФНРЈ. Засада су се пријавила два говорника. Позивам другове који би желели да учествују у претресу да се јаве за реч. Реч има народни посланик Воја Лековић.

Воја Лековић (*Изборни срез златарско-прибојски, НР Србија*): Другови и другарице народни посланици, експозе друга Тита има за читаву нашу земљу, за њено руководство и за све наше народе велики значај. Тај значај се огледа у програматском карактеру експозеа, јер обележава даљи правац унутрашњег живота и развика наше земље и одређује основне смернице наше спољне политике, политике која треба да обезбеди миран развика социјализма у Југославији и да допринесе јачању мира у свету. Овај експозе још једном одлучно подвлачи да ће народи Југославије непоколебљиво ићи даље у својој борби за изградњу и победу социјализма, да ће наши народи и њихово руководство, доследни овом свом великом циљу, водити такву унутрашњу и спољну политику која ће им обезбедити његово остварење.

Новоизабрана Народна скупштина израз је расположења и воље свих наших народа. Народни посланици као појединци и Народна скупштина као целина, настојаће да својим радом спроведу у живот жеље и стремљења наших народа — а то је оно што је садржано у експозеу друга Тита — изградња новог друштвеног поретка, изградња социјализма.

У изборној кампањи радни људи наше земље, окупљајући се на многобројним конференцијама и зборовима, показали су ванредно велико интересовање за унутрашњу и спољну политику наше Владе и наше Партије. На својим масовним изборним састанцима наши трудбеници су у потпуности одобрили унутрашњу и спољну политику коју води наша Влада, а чији је иницијатор друг Тито. Радне масе одобриле су ту политику зато што је она, с једне стране, донела велике резултате на пољу социјалистичког преображаја наше земље, а с друге стране, зато што је та политика ојачала слободу и независност наше социјалистичке домовине. Наша истинска народна демократија, која је продрла у све поре нашег живота, омогућила је милионским масама наших трудбеника да њихова стваралачка иницијатива и немишљени радни елан дођу до потпуног изражаја и да убрзају темпо изградње социјализма.

Друг Тито у свом експозеу од 2 фебруара 1946 године, као мандатор за састав прве Савезне владе образоване по доношењу Устава ФНРЈ, одредио је програм Владе, а истовремено поставио велике историске задатке како пред Владу ФНРЈ, тако и пред све наше народе. Још одмах у почетку свог експозеа друг Тито

је нагласио да су то огромни задаци који траже огромне напоре, самопретор и јединство не само Владе, него целе наше земље и свих трудбеника. Као најважније задатке друг Тито је одредио: обнову и изградњу земље после ратних пустошења, хитно оспособљавање саобраћаја, унапређење пољопривреде, спровођење аграрне реформе и колонизације, социјална помоћ пострадалим у рату, итд.

Експозе друга Тита који је позивао на велика прегнућа, био је прихваћен са великим одушевљењем од свих наших народа. Отпочела је велика историска битка за преображај наше земље и изградњу новог социјалистичког поретка. Резултати који су постигнути у периоду од 1946 год. до данас, најречитије говоре како наши радни људи примају задатке које им поставља наша Партија и друг Тито и како се односе према њима.

Обнова наше земље завршена је у невиђено кратком времену, тако да се већ 1947 године прешло на планску привреду.

Пре подне је друг Тито анализирао наше успехе и снажно подвукао резултате нашег рада. Ја бих, другови и другарице, изнео неколико података о резултатима који су у овом периоду постигнути у НР Србији.

У погледу капиталне изградње наша Република корачала је из године у годину напред и изградња је код нас непрестано све више расла. У 1947 години на државном сектору инвестирано је у нашој Републици 5.715,000.000; у 1948 години 7.300,000.000; у 1949 години 7.438,000.000, а планом за 1950 годину предвиђа се 10 милијарди. На задружном сектору у 1947 години инвестирано је 300,000.000; у 1948 години 2.445,000.000, у 1949 години 2.318,000.000, док је за 1950 годину предвиђено 4.743,000.000. То значи да је укупно у 1947 години, и на државном и задружном сектору, инвестирано 6.010,000.000, у 1948 години 9.745,000.000, у 1949 години 9.756,000.000, а у 1950 години треба да се инвестира 14.743,000.000. Тако стоји ствар са капиталном изградњом у нашој Републици.

Што се тиче развоја индустрије и индустриске производње, ја ћу исто тако навести неколико бројки из којих ће се моћи јасно видети како се развија наша индустрија.

Прво, треба указати на реконструкцију која је извршена у нашој Републици, како се она одразила и како се данас одражава на нашу производњу. Ми смо 1939 године у нашој Републици имали 1.413 предузећа са укупно запослених радника 91.677, а вредност производње износила је онда 4.700,000.000. У 1949 години ми имамо 1.479 предузећа, број укупно запослених радника износи 182.846, а вредност производње износи 40.992,000.000.

Према томе, кад се упореде 1939 и 1949 година видимо да се број уопслених радника од 91.677 попео на 182.846, а да је вредност производње у 1939 години износила свега 4.700,000.000 док у 1949 години износи 40.992,000.000.

Ако обележимо са 100 стање у 1939 години онда за 1949 годину добијамо следеће индексе:

Бројно стање предузећа мало се повећало — 104,6.

Укупан број запослених радника је 199,4.

Број радника у појединим предузећима такође се повећао, а вредност производње се повећала за 8 пута.

Разлог за овако мало повећање броја предузећа (свега 4,6%) у односу на 1939 годину) лежи у врло великој концентрацији ситних предузећа која је вршена од ослобођења наовамо. То је оно о чему је говорио друг Тито да смо ми оваквом концентрацијом од малих радионица стварно створили крупна предузећа. Како су та предузећа крупна говори број радника из 1949 према броју из 1939 године. Број радника укупно се повећао за 99,4% према броју радника из 1939 године.

За време бивше Југославије просечно се годишње отварало по 2.571 ново радно место у индустрији наше Републике, а у 1949 години у нашој Републици отворено је 30.000 нових радних места. Према томе, види се да је концентрација претстављала предуслов за повећање броја радника.

Хтео бих да наведем, другови и другарице, неке податке о Аутономној Косовско-метохиској Области. У тој области, која се налази у саставу наше Републике, од рата наовамо нисмо много учинили, како смо ми оценили, а ево уствари шта је постигнуто. Ја ћу навести број предузећа и број радника из 1938 године и из 1949 године. Године 1938 радио је само један рудник угља у коме је било запослено 286 радника. У 1949 години било је 9 рудника угља са 1.756 радника. Рудника обојених метала пре рата било је 5 са 3.436 запослених радника, 1949 године имамо 7 таквих рудника са 6.024 радника. Предузећа дрвне индустрије пре рата било је 5 са 57 радника (то су биле мале радионице), данас имамо 4 са 502 радника, дакле имамо мање предузећа али је у њима запослено много више радника. Предузећа прехранбене индустрије пре рата било је 12, са 106 радника, данас имамо 14 предузећа са 208 радника.

Ја сам ово нарочито хтео да изнесем јер се из ових података могу извући два основна закључка. Прво, у кратком периоду од ослобођења наше земље до данас, у новој социјалистичкој Југославији индустрија је у Аутономној Косовско-метохиској Области удвостручена и то како по броју предузећа, тако и по

броју радника запослених у индустрији. Данас у Аутономној Косовско-метохиској Области имамо два пута више индустријских предузећа него пре рата, а три пута више запослених индустријских радника. Друго, за данашњи развој индустрије у Аутономној Косовско-метохиској Области значајно је да је он ишао само у правцу даљег развијања постојећих грана а не и у стварању нових грана којих раније овде није било. То је била једна од слабости што смо на територији Аутономне Косовско-метохиске Област углавном форсирали оне радиности које су и пре постојале и што смо мало урадили на развијању нових грана индустрије. Међутим, одлуком Владе НР Србије у овој години учиниће се знатна измена. Ми ћемо подићи велику фабрику текстила на Косову и Метохији, а такође подићи ће се и читав низ привредних, културних, просветних и здравствених установа. Влада НР Србије одредила је посебан инвестициони кредит за Аутономно Косовско-метохиску Област да би се отклонили досадашњи недостаци.

Даље бих хтео, другови и другарице, да се осврнем на производњу угља у НР Србији. Ми смо 1939 у НР Србији производили све врсте угља, тј. камени, мрки и лигнит, укупно 1,633.692 тоне. У 1946 години ми још нисмо могли да достигнемо ту производњу. Она је тада износила 1,579.755 тона. У 1947 години производња угља у нашој Републици пење се на 2,354.604 тоне, у 1948 години пење се на 2,887.204, у 1949 години 3,160.900 тона, а по плану у 1950 години ми треба да остваримо 3,873.000. Према томе, ако узмемо да смо у 1946 имали 100, онда у 1947 години имамо 149, у 1948 години 183, у 1949 години 200, а у 1950-ој треба да постигнемо производњу од 254% у односу према 1946 години.

Хтео бих, другови и другарице, да кажем нешто о нашој пољопривреди. У нашој Републици пољопривреда заузима врло важно место и Влада НР Србије пољопривреди поклања велику пажњу. И наша пољопривреда постаје све напреднија. Међутим, наша пољопривреда — када посматрамо колико она показује просечан пораст у националном дохотку, показује сталан и снажан пораст. Међутим, тај пораст није толики зато што смо успели да унапредимо производњу, већ се тај пораст појављује зато што је наступила извесна промена у структури сетве, што смо се више оријентисали на гајење индустријског биља. Тако, ми сада у нашој Републици имамо 100% више површина које су под индустријским биљем него што је то било 1939 године. Но, и поред тога, ми смо нашу пољопривреду унапредили и знатно смо повећали површине обрадиве земље путем мелиорације коју смо

спровели. Али, ако говоримо о пољопривреди, мислим да најкрупнија ствар која се десила на сектору пољопривреде код нас јесте то да је наша пољопривреда, да су наши радни сељаци знатно закорачили ка колективизацији и стварању сељачких радних задруга.

Ја бих, другови и другарице, изнео само неколико цифара о томе да видите како се кретао пораст радних задруга и број домаћинстава која улазе у сељачке радне задруге, и површине којима данас располажу сељачке радне задруге, да видите како је тај успех ишао из године у годину. Ми смо 1946 године имали 273 сељачке радне задруге са 19.571 домаћинством, са укупном површином од 91.854 хектара земље. У 1947 години тај се број пење на 434 задруге, на 31.632 домаћинства, на 162.728 хектара земље. Дакле, у односу према 1946 години ово претставља повећање у броју задруга 159%, у броју домаћинстава 161%, у укупним површинама 177%. У 1948 години се не бележи неко веће повећање. У 1948 години имамо 515 задруга, 39.785 домаћинстава са 228.646 хектара земље. У 1949 години забележен је нагли скок: број задруга пење се на 1.857, што у односу према 1946 години износи повећање од 680%, број домаћинстава расте на 138.673 што чини повећање у односу на 1946 годину за 708%, а површина у хектарима на 798.049 или у процентима 868%.

Другови и другарице, ја бих хтео поново да нагласим да оно што је јутрос говорио друг Тито за наше сељачке радне задруге, да се то, као што се односи на читаву Југославију, потпуно односи и на нашу НР Србију. Број радних задруга је код нас знатно порастао. Но, ми у нашим задругама треба још много да урадимо. Оно што се код нас поставља као првенствено, и најважнија ствар то је унутрашње учвршћење и унутрашња организација сељачких радних задруга. Ми имамо радних задруга у којима је та унутрашња организација сасвим добра и те сељачке радне задруге показују добре, више него добре резултате. Али у извесном броју сељачких радних задруга унутрашња организација је слаба, не функционише бригадни систем, за бригадире нису изабрани најбољи људи итд. У таквим сељачким радним задругама приноси се знатно разликују од оних у којима је организација добра.

Ја бих хтео, другови и другарице, да кажем нешто и о нашем шумарству. Друг Тито је јутрос говорио о важности експлоатације наших шума, о великом значају извоза дрвета, јер оно чини велику ставку у нашем извозном билансу. Даље, друг Тито је говорио како разни непријатељи наше земље покушавају да прикажу како смо оголили нашу земљу, како је све мање шума итд.

Ја бих хтео да кажем неколико речи о томе како ми одгајамо наше шуме и какве смо досада резултате постигли. Ми смо, другови и другарице, у 1946 години имали 217 расадника, 1947 године 270, 1948 — 374, 1949 — 560, а у 1950 години имаћемо укупно 950 расадника. Даље, ми смо у 1946 години произвели 26 милиона садница, у 1947 — 60 милиона, у 1948 — 98 милиона, у 1949 — 76 милиона, а 1950 године треба да произведемо око милијарду. Ево како је код нас напредовало пошумљавање по хектарима. Године 1946 пошумили смо 5.000 хектара, 1947 године 9,5 хиљада хектара, 1948 — 10 хиљада, 1949 — 16 хиљада, а у 1950 години треба да пошумимо 18 хиљада хектара. Када се све ово упореди са оним што је наш Петогодишњи план поставио на сектору пошумљавања и подизања шума, ми смо тај план, другови и другарице, већ досада двоструко премашили.

Даље бих, другови и другарице, хтео да се задржим на оним нашим слабостима о којима је говорио друг Тито а које су се појављивале у раду у извесним привредним питањима, на извесним секторима, итд. Примери и слабости о којима је говорио друг Тито, односе се углавном и на нашу Републику. Код нас је било у извесним секторима на извесним питањима пропуста и слабости и ја бих се осврнуо на неке од њих.

Рецимо, питање радне снаге. Ми смо, другови и другарице, у прошлој години водили тешку борбу за мобилизацију и укључивање радне снаге у привреду. Међутим, када смо у другој половини прошле године узели да анализирамо како је искоришћена радна снага која се већ налази у привреди, која се налази у индустрији, у рударству, шумарству итд., видели смо да постојећа радна снага није била ни довољно ни правилно искоришћена. Има предузећа, па чак и читавих привредних грана, у којима је продуктивност рада врло слаба. То долази као последица слабе унутрашње организације. Таквих примера било је и у шумарству и у рударству. Међутим, када је Влада наше Републике предузела извесне мере, видело се да расположива радна снага може бити стварно много више искоришћена и да њена продуктивност може бити много већа. Ако бисмо посматрали и остале гране, ако бисмо се питали да ли је укључена радна снага свуда правилно искоришћена, да ли је остварена добра унутрашња организација, мислим да бисмо видели да постоје још велике могућности за боље искоришћавање унутрашњих резерви.

Хтео бих, даље, да кажем нешто и о штедњи. Код нас у неким граната и у неким предузећима врло слабо стоји у погледу штедње. Ми нисмо успели да наше људе васпитамо у томе да схвате од коликог је крупног значаја штедња, да је треба спроводити на свим секторима нашег живота и рада. На пример, код

нас у индустрији још су високи нормативи. Зато сматрам да треба нарочито да заостримо борбу за штедњу по предузећима која прерађују сировине увозног порекла. Баш ту треба концентрисати пажњу да се постигне што већа штедња, да се што више користе отпаци и да се по могућности проналазе наше сопствене сировине које би замениле оне које увозимо. А мислим да се у том правцу може стварно још много постићи.

Хтео бих да кажем нешто о нашој пољопривреди. У нашој пољопривреди имамо три сектора: задружни, приватни и државна пољопривредна добра. Ја сам говорио о задругама шта треба да ураде, а хтео бих да кажем и шта треба урадити на пољопривредним добрима. Пољопривредна добра раде слабо. Једна од њихових најкрупнијих слабости је питање газдовања пољопривредним добрима. То је питање материјалног пословања, то је питање књиговодства, то је питање финансијских планова како их праве. Ми смо се нашли пред дилемом кад су нам показали да наша пољопривредна добра планирају „плански губитак“ од близу 500 милиона динара. Кад смо узели читаву ствар и анализирали је, видели смо да се ту не ради о тако великом губитку, или се, може бити, уопште не ради о губитку, него о погрешној изради планова итд.

Још бих хтео да кажем да ће политика коју спроводи Савезна влада у питању помоћи заосталим републикама имати огромне користи не само за те заостале републике, које су још неразвијене, него да ће имати огромне користи за Југославију као целину. И ми такву политику поздрављамо, јер сматрамо да јачањем тих република јача и наша Народна Република Србија.

Хтео бих да напоменем да би наша Народна Република Србија требало да даје још већу подршку и помоћ органима Савезне владе у спровођењу привредних мера. Постављајући нам те задатке. Савезна влада указала нам је на значај извоза. О томе је и друг Тито говорио. Међутим, ја хоћу да нагласим да питање извоза код нас није још тако заострено, као што смо заострили нека друга питања. Мислим да се ту ради о недовољном схватању које се увредило код једног броја наших људи из привреде и државне власти, и због тога морамо водити упорну борбу да би се задаци извоза, које треба да извршимо, одвијали у целости и на време.

Мере које данас спроводи наша Партија и Влада у правцу сузбијања тенденције бирократског централизма, допринеће даљем усавршавању и демократизацији нашег државног и привредног апарата, лакшем и непосреднијем руковођењу. То, несумњиво, значи крупан корак ка даљем изграђивању нашег система социјалистичког руковођења. То, с једне стране, значи

даље развијање нашег федеративног уређења и његово даље учвршћивање, то ће још више приближити наше народне републике, а тиме осигурати даље јачање и учвршћивање братства и јединства наших народа. С друге стране, руководства народних република морају схватити значај ових мера и величину задатака и одговорности које примају на себе.

Задачи који проистичу из експозеа друга Тита и које он данас поставља пред нашу земљу и наше народе огромни су, али ми данас имамо много више искуства и снаге. Та снага се огледа у високој свести и јединству наших радних људи, који су спремни да прихвате све те задатке и да се за њих боре, а такође и у силном порасту наших производних снага.

Изградњом наше земље расте и развија се социјалистичка свест и нови патриотизам трудбеника наше социјалистичке домовине, која снажно утиче на учвршћивање и даље развијање братства и јединства наших народа. У изборној кампањи и по резултатима избора видело се да је још више ојачало морално и политичко јединство наших народа скупљених у Народном фронту. Остаци реакције у нашој земљи и поједини претставници разбјених класа и партија доживели су још један велики пораз. То говори да су наши радни људи још јединственији и јачи у својој борби за остварење великих задатака о којима говори друг Тито у своме експозеу.

Када говоримо о политичком јединству радних људи наше земље које је дошло до изражаја како на изборима, тако и овде у Народној скупштини, ми тада мислимо на истинско политичко јединство које има своју конкретно одређену друштвену основу, основу која проистиче из читавог низа политичких и економско-друштвених промена, које је спроводила и које спроводи наша народна власт под руководством Комунистичке партије Југославије. Захваљујући високој свести радних маса, наша земља се претворила у огромно радилиште. На широком фронту изградње социјализма може се видети да у нашим плановима, на градилиштима, по фабрикама, у селу, на пољима, у самопрегору и упорности наших трудбеника свуда где се ради и изграђује, снажно провејава дух друга Тита, његова смелост и одлучност. Расте и све се више шири покрет за високу продуктивност рада. Све је већи број трудбеника који јављају другу Титу да су извршили своје задатке из првог Петогодишњег плана. Зато ће одлуку Народне скупштине о поверавању мандата другу Титу за састав нове владе и његов данашњи експозе цела земља поздравити и са одушевљењем прихватити.

Гласајући на изборима за Народни фронт и његове кандидате, радни људи наше земље гласали су за друга Тита и његове најближе сараднике.

Другови и другарице, хтео бих да кажем још неколико речи о томе зашто ја мислим да ће одлуку Народне скупштине о поверавању мандата другу Титу и данашњи експозе друга Тита поздравити и прихватити сви наши народи. Ја то мислим због тога што пред нашом земљом стоје тако крупни историски задачи који императивно траже да на челу наше Савезне владе буде баш друг Тито. Ја ћу овде покушати да изразим оно што сви наши трудбеници мисле и осећају према другу Титу.

Када данас говоримо о индустријализацији и електрификацији наше земље, о даљој изградњи наше социјалистичке економије, о извршењу првог Петогодишњег плана, о новим плановима који треба да дођу, о изградњи кључних грана наше привреде, као што су: црна металургија, освајање производње нафте, о изградњи велике хемиске индустрије, о овладавању производњом свих врста пољопривредних машина, о преображају и унапређењу нашег села, о савлађивању производње кокса и производње свих врста машина итд., ми у исто време знамо да је друг Тито духовни творац и иницијатор свих тих великих замисли које се данас остварују и које треба у догледној будућности да се остваре у нашој земљи. (Аплауз).

Када говоримо о спремности наших људи да бране своју отаџбину, да чувају њену слободу и националну независност као највећу светињу, када говоримо о нашој херојској Армији, о јачању њене убојне моћи као чувара наших социјалистичких граница, ми знамо да је ту љубав према нашој отаџбини и нашој јуначкој Армији највише развио и дубоко у свест наших грађана усадио баш друг Тито. (Буран аплауз).

Наши народи знају друга Тита из најтежих дана своје историје, јер је он био са њима онда када се решавало о њиховој судбини. Они га знају зато што им је он остао веран, подносио заједно са њима све тешкоће, што их је водио и био на њиховом челу онда када су они потоцима проливали крв за слободу и националну независност.

Наши народи и у послератном периоду видели су у другу Титу свога највернијег и најпоузданијег сина. У јунским данима 1948 године, када се наша земља нашла пред новим, великим искушењем, када је наша крвљу извојевана слобода била поново угрожена, када су информбироовски клеветници поплљували и покушали да осрамоте крв и гробове најбољих синова и кћери наших народа, баш гада, у том судбоносном моменту, пред лицем

наших народа и пред читавим светом, поново се јавио лик великог Тита који је неустрашиво, и само како то Тито зна, рекао своју одлучну реч, реч комунисте и борца и снажно се супротставио срамним клеветатама и лажима које су организоване из Совјетског Савеза и у чије су прљаво коло увучене остале земље народне демократије. Мислим да би било наивно веровати да се тих дана радило само о клеветатама и лажима, о тобожњој другарској критички, као што су то покушали да прикажу неки наши дезертери и капитуланти. Не, другови и другарице, сада нам је свима јасно да су се још од првог дана и још много раније, иза клевета и лажи, као што то увек и бива, криле мрачне намере којима се хтелo претворити нашу земљу у полуколонијалну сировинску базу Совјетског Савеза. Да би оправдали ту своју прљаву намеру, неки совјетски руководиоци измислили су читаву теорију како нема никакве потребе да наша земља буде индустријски развијена.

Али, када им није успело да остваре те своје намере они су пошли даље. Клеветници наше земље убрзо су се разоткрили као прави непријатељи наше земље и наших народа. Они данас раде свим средствима да спрече изградњу социјализма у Југославији. Они хапсе и прогоне наше људе где год им падну у руке, врше провокације на нашим границама, спроводе економску блокаду и тако даље.

Друг Тито је био први који је одмах сагледао намеру контра-револуционарне кампање која је поведена против наше земље. Зато је читава дрeка и море псовки, у првим данима, била уперена баш против њега. Клеветници су хтели да одвоје друга Тита од народа, да обезглаве нашу земљу да би је лакше поробили. Међутим, уколико су клевете више нарастале и понављале се, уколико су се непријатељства против наше земље умножавала, уколико су све јаче и брижније биле упрте очи свих наших народа према другу Титу, утолико је све више расла и јачала вера у друга Тита.

Данас, после две године своје нечасне работе, клеветници могу лако направити биланс. Наша социјалистичка домовина, цва-тућа Југославија, снажно корача у социјализам. Ничу и расту индустријски ђиновци наше прве Петолетке а клеветницима се свакодневно садире образина и указује лице ревизиониста и контра-револуционара. Они трпе пораз за поразом.

Истина о Титовој Југославији незадрживо крчи себи пут и кроз речи друга Тита и других наших руководиоца продира широм света. Та стварност доводи информбироовске главешине до беснила и наводи их да у својим земљама појачавају притисак и прогоне над свим напредним људима који не одобравају њихову контрареволуционарну политику. Али, реакција, ма како била су-

рова, она кроз векове није била у стању да савлада снаге напретка и револуције. Рекација је трпела и данас трпи пораз за поразом а снаге револуције расту и развијају се. Судбина пораза неминовно чека и информбироовске главешине.

Експозе друга Тита и задаци које он поставља даће нови велики потстрек борби коју наши народи воде за изградњу социјализма, биће још један ударац за све непријатеље наше земље. Ја, у уверењу да ћу погодити мисли и жеље свих народних посланика из Народне Републике Србије, изјављујем да ћемо те задатке прихватити и свесрдно се за њих борити.

Нека живи наш велики друг, вођа и учитељ наших народа, Јосип Броз Тито! (Буран аплауз).

Нека расте, цвета и развија се наша социјалистичка домовина, Федеративна Народна Република Југославија! (Аплауз).

Претседавајући: Реч има народни посланик Никола Ковачевић.

Никола Ковачевић (НР Црна Гора): Другови и другарице народни посланици, ја мислим да ће данашњи експозе друга Тита бити прихваћен од најширих народних маса наше земље и то са огромним одушевљењем, биће прихваћен баш због тога што су досадашњи рад Владе, о коме је тако исцрпно и документовано говорио друг Тито, помагале широке масе свом својом снагом и дале досада у изградњи наше земље, у остварењу Петогодишњег плана оне сјајне резултате о којима је јутрос говорио друг Тито.

Што се тиче наше Републике Црне Горе, ја могу рећи ово: црногорски ће народ сигурно бити међу првима који ће поздравити експозе друга Тита. Црногорски народ је за политику наше Савезне владе на челу са другом Титом већ гласао неколико пута. На овим изборима, 26 марта, резултати су били такви да никад црногорски народ у историји својој није јединственије иступио него што је учинио тог дана. И то, другови и другарице, није случајно. Црногорски народ је овога пута делио оно што је битно од небитнога, и кад се ради о нашој социјалистичкој домовини, кад се ради о — бити, ил' не бити, и кад се ради о томе да се докаже непријатељу колико је неправилно његово становиште у нападима на наше народе, и кад се ради да се докаже непријатељу да неће успети у ономе што предузима противу нас, онда је црногорски народ све друге ствари оставио и гласао за друга Тита, гласао за слободу и независност територијалног интегритета наше земље.

За доказ да је народ фактички уз наше данашње државно и партиско руководство, имамо и низ других примера. Ја ћу навести један пример из Црне Горе. Код нас је у прошлој години било 27 сељачких радних задруга а сад их је 450. У њих је ушло

досада преко 40% и домаћинстава и становништва. У селима где су формиране задруге остала је још отприлике једна трећина сељака која није ступила у задруге. То је најбољи одговор оним клеветницима из иностранства, а ту и тамо који се налазе и у земљи, који говоре да је при формирању сељачких радних задруга било терора, да је било насиља. Баш она једна трећина сељака који нису ступили у сељачке радне задруге најбоље говори да су се сељаци у огромној већини, са неким малим изузетком, слободно опредељивали за сељачке радне задруге.

Изградња социјализма на селу код нас отвара огромне — кажем релативно огромне према могућностима у нашој Републици — резерве за стварање новог типа колективисте, новог типа борца за социјализам и изградњу нових кадрова. И не само то, него се мени чини да у нашој Републици, у току године дана, поједини људи, кад их данас видимо, мислим кад са њима говоримо и дискутујемо, и упоредимо их уназад за годину дана, видећемо да су ти људи толико порасли да је просто тешко веровати. И мени се чини да наши људи на селу у борби за изградњу социјализма брже расту, брже напредују него добар део наших другова који раде по канцеларијама. (Смех).

Резултати избора од 26 марта за наше непријатеље, и за ове унутра које имамо и оне споља, нису меродавни. Они кажу: „Народ је гласао, али томе не треба веровати”. Ја бих само могао рећи, ко не верује народу и ко нема поверења у народ, у оно што он ради и говори, ја мислим да је тај пропао. Наша стварност, другови и другарице, борба у условима под којима је ми водимо, чини ми се, ствара код нас, — под руководством друга Тита и Партије, још од 1941 године па наовамо, нарочито за ових последњих неколико година, — ствара и да је већ створила тип борца, тип таквог борца кога можеш физички уништити али га не можеш победити. Ми имамо данас хиљаде и хиљаде, десетине хиљада бораца не само из Народноослободилачке борбе него и на фронту изградње социјализма, бораца које никаква сила ни из иностранства ни из земље не може одвратити од пута којим их је повео друг Тито. (Аплауз).

Ја мислим, другови и другарице, да се ни у једној земљи у свету не кују такви кадрови и такви борци какви се кују у нашој земљи. Ја нећу наводити бројке о изградњи у нашој Републици. По би било исувише велико замарање, него бих желео да изнесем неколико констатација. У току 1949 године пољопривредна производња у нашој Републици повећала се, у односу на 1948 годину, за 6%. То значи да стварањем сељачких радних задруга, социјалистичком изградњом на селу, да код нас пољопривредна производња није пропала, него да напредује. Ја мислим да је то

наш успех и поред свих тешкоћа које смо имали у току прошле године приликом стварања сељачких радних задруга.

У изградњи наше Републике, поред свих недостатака и тешкоћа које смо имали и које имамо, и још ћемо их имати, индустријска производња у овом првом кварталу 1950 године, у поређењу са првим кварталом прошле године, порасла је за 22%, а у поређењу 1949 године са 1948 годином повећана је за 11,5%. Шта то говори? То говори да се наша Република из године у годину, благодарећи мерама наше народне власти, нашег државног и партиског руководства, из године у годину све више развијала, и није далеко време када ће наша Република моћи потпуно да снабдева своје становништво свим потребама и да не буде оно као што је била у старо време, за време старе Југославије, тј. да се на Црну Гору гледало као на пасиван и нерентабилан крај. Мелиорацијом која се код нас спроводи не само да ћемо имати довољно житарица, него ћемо имати и вишкова које ћемо давати на страну.

У погледу других мера у току 1950 године ја могу рећи да план извоза нисмо у овом кварталу остварили, али смо дошли већ до 92,5%. То значи да смо ту мало подбацили.

Још само један, како се мени чини, интересантан податак. Код нас су мелиорациони радови у првом кварталу ове године извршени за 130%. То говори о томе да се питању мелиорација у овој години пришло са много више пажње, са много мање пропуста, него што је било у прошлој години.

Још неколико речи, другови и другарице, о оним из Информбироа, о којима је друг Тито дао данас онако сјајну анализу. Мени се чини да што год они више сипају клевете и лажи против нас да нас застраше, они нам тиме дају све више моралну подршку. Да видимо како се треба одлучно борити против оног непоштеног, нездравог и штетног што они против нас спроводе већ две године дана. Ја мислим, другови, да ова борба и искуства из ње до данас, и ја бих рекао перспективе које нам је дао друг Тито за убудуће, говоре да ће наши народи, под руководством нашег државног и партиског руководства на челу са другом Титом, положити и сада сјајно испит, као што су га полагали досада, и да ће битку изгубити они што су рачунали да ће нас срушити у прах и пепео. (Аплауз). Ја бих волео видети све оне што нам тако прете, што нас клевећу, што о нама непоштено говоре, како би они водили борбу под условима под којима је ми водимо, како би се они држали, како би се они показали. Било је момената када су наши народи, под руководством друга Тита и раније имали тешких борби у окршајима Народноослободилачке

борбе, па и до Народноослободилачке борбе. Они који нас данас нападају не само да нису били с нама раме уз раме, него су чекали да дођу на готово, па онда да уживају готове плодове.

Неколико речи и о руководиоцима Совјетског Савеза. Они нам говоре о учешћу у ослобођењу Београда, о томе да су нас ослободили, о томе да без Црвене армије и њене помоћи не бисмо могли учинити ништа, да су они проливали крв. Тачно је да су они проливали крв, али је тачно и то, другови и другарице, ја мислим да ћете се са мном у томе сложити, да ниједну кап крви, ако је заједно проливена са нама за заједничку општу ствар, није наш народ остао дужан, што је није вратио и вешеструко. Милион и седам стотина хиљада жртава које су наши народи дали треба да буду одговор руководиоцима Совјетског Савеза. Ми смо у овој општој заједничкој ствари за коју смо се у Народноослободилачкој борби борили процентуално дали више него што је дао и сам Совјетски Савез.

Ја мислим, другови и другарице, да на основу досадашњег искуства и свега оног што је овде друг Тито изложио као наше будуће задатке, можемо нашим народима, после повратка одавде, саопштити са уверењем да ће задаци које је пред нас поставио друг Тито бити испуњени, и да ћемо ми изићи и овога пута, у овој години и до краја Петогодишњег плана, као победници. За то нам је највећа гаранција наше партиско и државно руководство на челу са другом Тито, коме кличем: Да нам живи! (Аплауз).

Претседавајући: Има реч народни посланик Иван Регент.

Ivan Regent (*Volilni okraj Ilirska Bistrica—Sežana, LR Slovenija*): Tovariši in tovarišice! Čeprav je navada, da ekspozēju v parlamentu sledi daljša ali krajša razprava, bom jaz vendarle rekel samo par kratkih besed v imenu slovenskih poslancev, ali skoraj bi rekel, v imenu celotne skupščine. Kajti navdušenje, s katerim je skupščina sprejela ekspozé predsednika vlade tov. Tita, je bilo takšno, da ne potrebuje takorekoč nobene besede več. Med ekspozejem in po ekspozēju je utripalo v tej skupščini eno samo srce, vladala ena sama misel in ena sama volja, usmerjena k gradnji socializma. Prepričan sem, da je ta naša skupščina, ki je resničen izraz volje naših narodov, s svojim aplauzom potrdila, da hoče linijo ki je izražena v ekspozēju tovariša Tita, in da bo delo, ki bo ustvarjalo, uresničevalo to linijo, vse skozi in na vse mogoče načine podpirala. To bomo delali tudi mi, slovenski poslanci, v republiškem in zveznem merilu.

Kominformistične kapitolske goske pripovedujejo sedaj, da ima ta naša mirna in mala Jugoslavija, ki hoče samo doma graditi socializem, namen napasti Sovjetsko Zvezo, in celi svet

— in luno še po vrhu, seveda. To njihovo gosje kričanje nas pri našem delu ne bo motilo. Imamo težave, toda premagali jih bomo, imamo ovire, pa bomo tudi te premagali. Žalostna stvar je — priznam odkritosrčno, da danes kominformistične komunistične partije ne najdejo dobesedno nobenega boljšega in lepšega dela, kakor pripovedovati svojim članom in delavstvu vsega sveta, da v tem trenutku proletarijat sveta nima nobene druge naloge, kakor bojkotirati Jugoslavijo, ovirati gradnjo socializma v Jugoslaviji itd.

Žalostno je to, pa kakorkoli je žalostno, je tudi resnično. Proti tej resnici, proti temu obrekovanju, proti temu njihovemu blatenju narodov Jugoslavije imamo na razpolago eno samo sredstvo in sicer delo, delati disciplinirano, delati zato, da bomo v kolikor mogoče kratkem času dogradili socializem. V tem smislu bi še enkrat predlagal naši zbornici, da potrdi, kar je pravzaprav že dopoldne potrdila, da bomo linijo, ki je izražena v ekspoziciji, in delo za ostvaritev te linije na vse mogoče načine podpirali in delali za to, da se uresniči. (Ploskanje).

Претседавајући: Реч има народни посланик Цвијетин Мијатовић.

Цвијетин Мијатовић (*Изборни срез град Тузла, НР Босна и Херцеговина*): Другови и другарице народни посланици, ова Народна скупштина која се састала на своје прво засједање, са пуном једнодушношћу и одушевљењем прихватила је декларацију Претсједника Владе маршала Тита. Ми смо сви прихватили ријечи друга Тита зато што се у њима и овога пута испојила одлучност и далековидост нашег државног и партиског руководства, зато што оно данас, са непоколебљивом вјером у снаге нашег народа и са његовим пуним повјерењем и подршком, наставља борбу за остварење великог дјела — за изградњу социјализма у нашој земљи, за очување слободе и независности наше социјалистичке отаџбине, наставља борбу за побједу принципа равноправности међу социјалистичким земљама, за мир, за слободу и правноправност народа. Једнодушност ове Народне скупштине и повјерење у политику наше Владе потиче отуда што се њене речи слажу с дјелима, што се наше руководство не боји да поред успјеха изнесе истовремено и недостатке и тешкоће, што оно показује да се не боји тешкоћа и да их умије, правилно водећи народне масе, савладати и пребродити. Та једнодушност и повјерење које су данас у овоме дому показали наши посланици још је пуније и чвршће него што је било досада, зато што је ова Скупштина израз још чвршћег јединства које је народ још једном показао на изборима. Та једнодушност народа дошла је

до изражаја не само на дан избора спроведених уз најдоследнију примену нашег изборног закона који обезбијеђује истинска демократска права и слободу грађана да кажу своју ријеч о политици Владе. Широке народне масе су и прије избора испољиле незапамћену политичку активност на стотинама зборова и конференција, а посебно у појачаној борби за извршење Петогодишњег плана.

Политичка зрелост широких маса, јасност перспективе и њихово морално политичко јединство остваривано и остварено у процесу свакодневне борбе за побједу програма наше Партије и Народног фронта, утолико су значајнији што су избори вршени у условима пуне разуларености и хајке на нашу земљу од стране контрареволуционара из табора Информбироа, у условима када велике силе у свијету воде политику подјеле свијета на таборе и сфере утицаја, када оне све више угрожавају и ударају на независност у првом реду малих народа, када теже да се споразумијевају на рачун других, у вријеме када је наша земља узела на себе и врши један тежак и одговоран посао да у таквим односима у свијету води борбу за поштовање принципа суверености и равноправности међу народима. Побједа коју је извојевао Народни фронт на изборима показује да су данас народне масе и политичко и државно руководство више него икад повезани и јединствени. Ова побједа показала је поново сву биједу и немоћ како унутрашњих непријатеља, остатака старог поретка, туђих агената и разних политичких коњунктура, тако и њихових информбироовских покровитеља, који се у борби против социјалистичке Југославије нису могли ослонити ни на кога другог осим на те изоловане и у политичком животу земље презрене елементе. У непријатељској кампањи информбироовских централа, која је претходила изборима, и јадним покушајима да утиче на изборне резултате, они су се нарочито обраћали на сељацима, боље рећи, на разне шпекулантске елементе преко којих би жељели да разбију савез радника и сељака, — основу на којој почива наш социјалистички поредак. Међутим, наше радно сељаштво, својим учешћем на изборима, показало је да је оно правилно оцијенило све оно што је Партија и држава досада учинила за село, показало је да одлучно иде путем изградње социјализма, онако како га учи и води наше државно и политичко руководство.

Не треба заборавити чињеницу да смо ми непосредно после побједе у рату и Народној револуцији, у прелазном периоду оштре борбе са остацима капитализма, примијенили демократске принципе општег, тајног и непосредног права гласа и у духу наше социјалистичке демократије ми смо на посљедњим изборима још више развили наш изборни систем. То су докази чврстине нашег

социјалистичког поретка, докази многостране повезаности Партије са нашим масама. То својевремено није био случај у СССР-у јер је тамо тек после петнаестак година постојања совјетске власти приступљено проширењу изборних права, иако је друга ствар шта је остало од демократске суштине у њиховој изборној пракси, колико народ може да каже оно што мисли и колико се о томе води рачуна. Но, ово поређење несумњиво је још један доказ више колико у различитим земљама и условима изградња социјализма и социјалистичке демократије може и мора бити различита и по темпу и по формама мобилизације маса на тој изградњи. Када се прелази преко тога, а совјетско искуство проглашава догмом и тражи да се та догма слијепо слиједи, јасно је колико се ту ради о заслијепљеним догматичарима којима је далеко свако ново револуционарно искуство. Без обзира како они та искуства називају и каквим се средствима против њих боре, без обзира што то претставља кочење развитка, нема сумње да ће нова искуства дефинитивно прокрчити себи пут у напредни покрет у свијету о чему свједоче данашњи примјери симпатија широм свијета према новој Југославији.

Другови и другарице народни посланици, чиме се да објаснити она велика пobjеда у нашој земљи, па и Босни и Херцеговини, коју је наш Народни фронт постигао на изборима?

Послије онога што је у нашој Републици постигнуто на привредној и културној изградњи и преображају у посљедњих неколико година, Народном фронту није било тешко изаћи пред масе. Друг Тито и остали наши руководиоци у току изборне кампање износили су пред цио народ не само наше успјехе, примјере залагања и радних пobjеда наших људи на свим пољима рада, него су они отворено износили и наше слабости, пропусте и тешкоће, и, отварајући перспективу даље социјалистичке изградње, као и раније, позивали радне људе на нове напоре и још јачу борбу, и још више развијали вјеру у сопствене снаге.

Народне масе су разумјеле и прихватиле овакву политику и перспективе, и гласајући на изборима испољиле спремност за извршење свих задатака без обзира на тешкоће. Оне су показале ту спремност зато што су саме учествовале у постизавању досадашњих успјеха, што су улагале напоре и видјеле резултате тих напора и увјериле се шта се све може постићи властитим снагама у братској сарадњи са другим народима Југославије.

За ових посљедњих неколико година учињен је крупан корак у индустријализацији наше Републике. Нагло расте вриједност индустријске производње (у односу на 1946 — пет пута), производње електроенергије (преко два и по пута), а пуштањем у

погон нових индустријских предузећа и централа, које су сада у изградњи, толико ће Босна и Херцеговина економски ојачати да се о њој, по развијености појединих грана индустрије, крајем Петогодишњег плана неће више говорити као о заосталој. Посебно брзим порастом производње угља и челика и скорим увођењем производње кокса, Босна се претвара у базу тешке индустрије наше земље. Упоредо са изградњом индустрије далеко је одмакла изградња станова, школа, болница и других културних и социјалних услова што је допринијело подизању животног стандарда радних маса. У три године Петогодишњег плана инвестирано је у капиталну изградњу и друштвени стандард преко 10 милијарди динара у оквиру републичког плана, поред савезних инвестиција у тешку индустрију, рударство, електропривреду, саобраћај итд. Док су у само овој години предвиђени радови у вриједности од преко осам милијарди динара. Ту је обухваћена изградња низа кружних фабрика, чија ће производња много значити за привредни развјатк наше Републике а такође и за јачање одбранбене моћи и економске независности наше отаџбине. Развој Босне и Херцеговине у индустријску и напредну земљу није више само жеља и далека будућност, него је то брз процес који се већ данас одвија пред нашим очима, пред очима радних маса наше Републике. Ми, на примјер, подижемо и изграђујемо, поред оних хидро-централа које је споменуо и друг Тито у својој експозеу, још четири велике хидроцентралне међу којима и такве гиганте као што су Јабланица, централе у Јајцу и Бихаћу. Подижемо, поред тога, две велике коксаре, две велике термоцентралне, велику фабрику целулозе. Знатно је проширена жељезара у Зеници, подижемо нову високу пећ, ваљанице, велику фабрику азотних једињења, фабрику хируршких инструмената, фабрику прецизне механике, две велике текстилне фабрике и читав низ сличних и мањих фабрика.

У области народне културе, здравља и социјалног старања, с обзиром на наслеђену заосталост и опустошеност у рату, а с друге стране, и на необично брз процес социјалистичке изградње, наметали су се сложени проблеми у чијем су рјешавању радне масе пружиле најширу подршку народним властима. Досадашњи успјеси су значајни нарочито у обухватању дјеце у основне школе, у изградњи система школства, нарочито средњих и виших школа, универзитета и низа других научних установа, у материјалној бризи за омладину, у развоју социјалних и здравствених установа. Ја ћу вам навести неке бројке у односу на предатно стање. Број основних школа се за неколико пута повећао. Док смо прије рата имали само понеку средњу школу у неколико срећских мјеста, ми данас скоро немамо ниједног срећског мјеста у

коме немамо средњу школу. Ми смо прије рата имали такође неколико по имену стручних школа које ни у ком случају нису задовољавале. Међутим, ми данас имамо 28 разних стручних школа које претстављају будући систем стручног школства и које много доприносе образовању средњег стручног кадра који нам је тако потребан, и тако доприносе брзој индустријализацији наше Републике. Прије рата није било никаквих виших школа у нашој Републици. Данас ми имамо Универзитет са шест факултета који нам такође брзо даје и убрзаће већ идућих година да добијемо нужан квалитетни кадар, високо стручни кадар за потребе наше Републике. У нашој Републици 70% студената добија стипендије, и то такве стипендије да се од њих у потпуности могу да издржавају.

Овакав развитак наше Републике био је могућ, као што ће то бити и убудуће, захваљујући правилној националној политици Партије и Владе, која се манифестовала у јачању самоуправности и суверености република, што је доприносило и доприноси развоју њихових снага у социјалистичкој изградњи, затим у помоћи и посебној бризи за заосталије републике од стране нашег државног и политичког руководства а нарочито друга Тита. Форме истинске социјалистичке сарадње у оквиру наше социјалистичке федерације, досљедно у пракси спровођене и стално развијане, још више учвршћују код наших људи осјећај колико су интереси свих наших народа нераздвојно повезани, осјећај сигурности у себе и своје снаге, осјећај поноса што смо насупрот црној прошлости, насупрот ономе што видимо данас код информбироовских земаља, остварили тако узорне, братске и равноправне односе.

Када се при оцјени изборне побједе не би имала у виду ова чињеница, то би значило неразумјети самопоуздање и хладнокрвност с којом нашим људи одговарају на све могуће облике притиска, пријетњи и застрашивања, то би значило не уочити колика је данас spremност наших радних маса да од сваког, без изузетка, бране своју независност, бране своју слободну социјалистичку отаџбину, бране праведну ствар од међународног значаја. Можда има таквих око нас и другдје који ово не разумију или потцјењују, али у сваком евентуалном случају они би имали прилике да се увјере у снаге и јединство народа Југославије. Што се нас тиче, ми ћемо и даље још више развијати одбранбену снагу, борбену способност и будућност нашег народа држећи се онога што је недавно рекао друг Тито:

„Ради се о томе да ћемо се ми, уколико смо јачи и спремнији, уколико се мање заносимо илузијама, излагати мањој опасности,

јер нећемо допустити да будемо изненађени од евентуалног нападача.

Увијек треба бити спреман и онда можемо радити мирно без нервозе, потпуно сталожени. Ми никоме не пријетимо, али знамо да чувамо и бранимо оно што је наше."

Другови и другарице, ми смо дали повјерење Влади која ће на бази декларације друга Тита и под његовим руководством продужити да уз пуну подршку народа води одлучну борбу за остварење Петогодишњег плана, за даљу изградњу социјализма у нашој земљи. Ми имамо неограничено повјерење да ће Влада ићи тим путем, путем којим је и досада ишла. Наше повјерење новој Влади заснива се на свему ономе што је она досада учинила на пољу привредне и културне изградње земље, на досљедној и одлучној спољној политици.

Одлучан курс Владе на индустријализацију земље и њени успјеси у томе, општи нагли пораст индустриске производње и изградње читавог низа нових значајних индустријских капацитета у разним гранама индустрије, што је било скопчано с озбиљним тешкоћама, нарочито послје притиска, дискриминације и блокаде од стране земаља Информбироа, омогућили су да се све шире користе неисцрпна богатства земље у интересу народа, да се брже ослобађамо од оне економске зависности од иностранства која је држала наше народе у заосталости, да јачамо нашу одбранбену моћ која, нарочито у данашњим условима, тражи у првом реду јаку сопствену индустрију. Тај процес индустријализације постављао је читав низ проблема у другим гранама привреде, нарочито пољопривреде, проблема које је наша Влада на вријеме уочавала и предузимала мјере за њихово рјешавање. Тако је наша Влада, имајући пред очима сталан пораст потреба у исхрани, нарочиту пажњу посветила унапређењу пољопривредне производње, која је, из разумљивих разлога, заостајала за индустријом. Правилност политике Владе на селу испољила се нарочито у томе што је предузимала такве мјере које су усклађивале курс на социјалистички преображај села указујући помоћ радним задругама, са истовременом борбом за повећање пољопривредне производње у цјелини, помажући и индивидуалног сељака (развијајући такве форме размјене између града и села које су са своје стране позитивно утицале на развијање пољопривредне производње).

Савезна влада на челу са другом Титом посвећивала је свестрану пажњу изграђивању народне власти. Ради јачања социјалистичке демократије, Савезна влада је стално радила на јачању нижих органа и тиме развијала њихову иницијативу, као и иницијативу маса да што шире учествују у управљању. У вишим органима државне управе Влада је сузбијала бирократско-цен-

тралистичке тенденције, полазећи од тога да социјалистичка држава не смије да буде нека сила изнад народа, да се у социјалистичкој држави не смије да дозволи стварање бирократске касте, са неким њеним посебним интересима, као што су већ далеко забраздили руководиоци СССР-а. На истински социјалистичким принципима засноване су и мјере које се предузимају на реорганизацији привредног апарата, на јачању функција и одговорности републичких влада, као и локалних органа у руковођењу привредом. Отуда проистиче да извршење крупних задатака које је изложио маршал Тито у свом експозеу пада више него досада на републике и њихове органе.

Што се тиче овогодишњих привредних задатака у Босни и Херцеговини, треба истаћи, поред оног што сам раније рекао, да су они много већи него прошлогодишњи, нарочито у основним гранама индустрије и у приоритетној изградњи. Ми смо свијесни да интереси других грана привреде читаве земље императивно траже да се у нашој Републици у цјелини и равномјерно извршавају производни планови тешке индустрије и рударства; због потребе извоза, од нарочитог су значаја и задаци у дрвној индустрији која има да подмири највећи дио наших обавеза према извозу. Ови и други привредни задаци су поставили пред нас и проблем радне снаге много оштрије него раније, и то не само у погледу укључивања нових радника, јер се само тиме овај проблем не би могао ријешити, него и у погледу много ширег изналажења и коришћења унутрашњих резерви у предузећима.

Друг Тито је говорио о недостацима предузећа у погледу коришћења унутрашњих резерви, у погледу организације руковођења у предузећима, у погледу наших грешака и недостатака када се ради о штедњи итд. У нашој Републици ми смо стекли нарочита искуства у том погледу. Ја ћу овдје навести само један примјер. Ради се о тако важној појави као што је покрет за високу продуктивност рада. Тај покрет је, како вам је познато, у нашој Републици захватио широке размјере, нарочито у рударству. Он се после пренијео и на друге гране. Али је чињеница да се до данас није развио као што је могао да се развије да смо ми и да су и наши нижи руководећи органи том проблему посветили нарочиту пажњу. Истина је да се тај покрет пренијео међу најнапредније раднике у низу привредних грана, али неки нужни предуслови за његов шири размах нису се остварили како је овај покрет тражио, нису се, у свим предузећима, а код нас нарочито у рудницима, прилагођавале поједине организационе форме овог покрету, него су бирократске навике извјесних руководства, како привредних тако и синдикалних, спријечавале одлуч-

није кидање са старим начином рада, као што је руковођење из канцеларије, недовољно проучавање технолошког процеса, занемаривање приједлога за унапређење производње од стране радника, као што је било, рецимо, у Креки и Зеници, са врло корисним закључцима радничких савјета; непридавање правог значаја евиденцији радног учинка, и у вези с тим кршење социјалистичког принципа награђивања итд. Из овога се види колико покрет за високу продуктивност рада тражи рјешење читавог низа проблема у предузећу. А то значи да се морамо дубље, шире и конкретније него досада позабавити организацијом наших предузећа нарочито рудника, грађевинских предузећа и предузећа дрвне индустрије, оштрије сузбијајући опортунизам и повећавајући одговорност и контролу извршења задатака. Реорганизација руковођења привредом, која је у току, знатно ће помоћи отклањању слабости у самим предузећима.

Што се тиче стања у пољопривредној производњи и проблемима у вези с тим, наше потребе и досадашње наше искуство траже да много шире и организованије приступимо извршавању пољопривредних радова, борећи се против извјесних схватања која су се испољавала у осјеђивању улоге радног сељаштва ван задруга у борби за унапређење пољопривреде, у вјеровању да је могућно административно-бирокуратским методама обезбиједити извршење задатака у пољопривреди, у потијењивању политичких припрема које треба да претходе и тумаче све наше мјере у пољопривреди. Негативне посљедице таквих схватања одражавале су се и у сјетви и при откупу, у недовољним резултатима на унапређењу пољопривреде, нарочито у радним задругама. Једна од озбиљних наших слабости у спровођењу привредних мјера на селу била је у томе што, и поред правилног њиховог постављања, није увијек било обезбијеђено пуно учешће произвођача у разради и спровођењу тих мјера, нарочито у постављању и разради појединих планова и обавеза.

Ми ћемо, ослањајући се на досадашње искуство, ослањајући се на оно што је постављено у експозеу који је јутрос дао друг Тито, имајући на уму досадашње политичке смјернице нашег партиског и државног руководства, у Босни и Херцеговини уложити све снаге да се ови и читав низ других недостатака што прије отклоне, да извршимо све задатке који се пред нас постављају у вези са извршењем Петогодишњег плана, свјесни да су ти задаци и њихово извршење најбоља гаранција независности наше земље и да ћемо, извршавајући задатке Петогодишњег плана и идући тим путем бити сигурни да ћемо остварити социјализам, остварити велике идеале наших народа за које се боримо.

Ја бих на крају, другови и другарице, још једном у име Клуба посланика Народног фронта Босне и Херцеговине поздравио, поред свега осталог, посебно онај дио декларације друга Тита који говори о нашој спољној политици. Поздрављам ту декларацију и уопште држање нашег државног и политичког руководства према свему ономе што се данас чини од стране Информбироа, према свим непријатељима наше социјалистичке изградње. Хтио бих у исто вријеме да кажем да је наш народ, нарочито на овим изборима, поздравио ту политику, поздравио хладнокрвност нашег државног руководства и достојанство с којим наше државно руководство одговара на све прљавштине које се бацају на нашу земљу, с једне стране, и, с друге стране, будност на коју позива руководство све наше народе.

Наша Југословенска армија, у којој су народни официри на челу и коју смо ми заједничким снагама изграђивали у току рата, не оружја се данас и не опрема, како је то друг Тито рекао, да некога нападне. Али треба у исто вријеме да знају сви они који пружају прљаве руке према појединим крајевима наше земље, према нашој слободи и независности да се она исто тако не спрема и не оружја зато да само парадира или да се једнога дана, када је први непријатељ нападне, трећега дана распадне и преда оружје, него зато да се бори и брани нашу земљу, да се бори до посљедњег човјека ако то буде требало. (Дуготрајан буран аплауз).

Претседавајући: Реч има народни посланик Лука Мркшић.

Лука Мркшић (НР Србија): Другови и другарице народни посланици, избори од 26 марта у читавој нашој земљи протекли су у знаку снажне манифестације братства и јединства наших народа, у знаку чврсте решености наших радних људи да изграде социјализам и сачувају независност своје социјалистичке отаџбине. Они претстављају велику, историску победу наших трудбеника над свим мрачним непријатељима своје социјалистичке домовине. На њима је изражена жарка љубав и безгранична оданост народа Југославије према својој Влади, Централном комитету наше Партије и другу Титу.

Као у читавој нашој земљи тако и у Аутономној Покрајини Војводини избори су протекли у знаку масовног учешћа бирача, који су заједно с народима читаве наше земље манифестовали своју спремност за изградњу социјализма и одбрану независности наше домовине, и то како припадници југословенских народности, тако и припадници националних мањина. Од преко милион уписаних бирача у Аутономној Покрајини Војводини гласало је близу 98%, или за око 5,5% више него на изборима за Са-

везну скупштину 1945 године. За листу Народног фронта гласало је нешто преко 86% бирача, или за 1% више него 1945.

Ови резултати јасно говоре о активном односу широких народних маса Аутономне Покрајине Војводине према политичким и економским проблемима наше земље.

Потребно је напоменути да је у Војводини на изборима од 26 марта јаче дошао до изражаја класни моменат него 1945 године, јер, не треба заборавити да је приликом спровођења закона о конфискацији, о аграрној реформи и других законских мера од 1945 до данас, погођен прилично велики број лица. Развлашћена буржоазија никако не може да се помири с данашњом нашем стварношћу. То је и разумљиво. Ми нисмо ни очекивали да ће они своје гласове дати за Народни фронт, за социјализам. Непријатељи социјализма у Југославији добили су своју кутију, па нека се преброје.

Чињеница је, међутим, да је број гласалих у кутију без листе овога пута мањи него 1945. Чињеница је исто тако да су изборни резултати из редова националних мањина такође били бољи. Све то говори да је и народ Аутономне Покрајине Војводине, и поред свих тешкоћа с којима се данас боре народи наше земље, још чвршће збио своје редове, свестан да ће само јединствен и одлучан, верујући у своје властите снаге, под руководством наше Владе и друга Тита, однети победу у изградњи социјализма, очувати своју слободу и независност своје социјалистичке домовине.

Друкчије није ни могло бити. Радни народ целе наше земље, па, према томе, и народ Аутономне Покрајине Војводине, свакодневно гласа изграђујући социјализам својим сопственим снагама, улажући притом натчовечанске напоре. У томе нарочито предњачи наша радничка класа.

У 1949 години само у Војводини проглашено је 20.325 ударника, међу којима се налази и неколико десетина оних који су већ извршили своје петогодишње задатке и раде за други петогодишњи план. Број тих хероја рада свакодневно расте. Они су понос свих наших народа. Неколико стотина новатора и рационализатора знатно доприносе општем темпу изградње социјализма код нас.

Наше радно сељаштво, као веран савезник наше радничке класе, такође је прожето борбом за изградњу социјализма. Само у Војводини данас има 745 сељачких радних задруга са површеном од преко милион катастарских јутара земље, у које је учлањено 33,9% домаћинстава, а то значи да се у сељачким радним

задругама налази свако треће домаћинство. Још је свега пет села у којима нема сељачке радне задруге.

Државни и задружни сектор, то јест социјалистички сектор у Војводини данас обухвата 45% од укупно обрадивих површина.

Све ово јасно показује, да је и народ Аутономне Покрајине Војводине, у својој огромној већини, свестан чињенице да је пут којим га воде наша Партија и Влада на челу са другом Титом једино правилан, и да само идући тим путем може стићи до циља који је себи поставио, а то је — изградња социјализма. Он је то на изборима од 26 марта још једном и потврдио и тиме уједно дао одговор свима онима који стално покушавају да га са тог пута скрену, а нарочито онима из табора Информбироа.

Ти покварени брбљивци су стално, а нарочито пре ових избора, преко својих радиостаница и других средстава пропаганде чинили све што су могли (а они то непрекидно чине), да распире шовинистичку мржњу и да поново оживе реакционарне ревизионистичке тежње код наших националних мањина. У томе су се они и овога пута нашли на истој линији и с домаћом и страном реакцијом.

Циљ који су ови заклети непријатељи наше земље и наших народа желели да постигну већ нам је добро познат и за то не мислим да о томе говорим.

Међутим, наше националне мањине у огромној већини, а што су ови избори јасно показали, определиле су се за социјализам, за револуцију, за политику наше Партије и друга Тита, а против ревизионизма и контрареволуције. Потребно је рећи да су националне мањине 26 марта знатно боље гласале него 1945 године баш у неким пограничним рејонима, на пример, у Сенти, Мартоношу, Хоргошу и још неким местима настањеним Мађарима, као и Румуни у Белоцркванском и Вршачком срезу.

Оне су свесне да кад би пошле путем на који их подло упућују покварењаци из Информбироа, да би то било, пре свега, на њихову властиту штету. Наше националне мањине не само да својим очима могу да виде да се код нас успешно изграђује социјализам и да он и за њих значи бољи и срећнији живот, него оне саме активно и непосредно учествују у тој величанственој изградњи. Ево само неколико података који то потврђују:

У 1949 години у Војводини је проглашено 5.500 ударника, новатора и рационализатора Мађара. Од 1185 одликованих радника орденима и медаљама 362 су Мађари.

Задружни покрет у Војводини обухватио је и националне мањине. У 49 сељачких радних задруга учлањено је 13.465 домаћинстава из редова националних мањина.

Осим тога, њима је нашим Уставом загарантовано право на потпуно слободан културни развитак и оне то своје право обилатно користе, а народна власт им у томе пружа пуну помоћ. У Војводини ради данас 976 одељења основних школа са наставом на језицима националних мањина, које похађа преко 40.000 ученика. За националне мањине отворено је шест пуних гимназија, 31 непотпуна и четири учитељске школе. Поред тога, оне имају велики број културно-просветних друштава, књижница, читаоница итд. итд.

Кад се све ово узме у обзир, онда је и разумљиво зашто је претрпела и морала да претрпи крах и код народа Војводине сва она одвратна контрареволуционарна, ратнохушљачка кампања која се, ево, већ две године непрекидно води против наших народа и наше земље.

Овакав позитиван однос наших националних мањина према нашој држави и југословенским народима резултат је правилне политике наше Владе, резултат је правилног решења националног питања у нашој земљи, резултат је правилне општеполитичке линије Централног комитета наше Партије и друга Тита.

Другови и другарице народни посланици, резултати избора у Аутономној Покрајини Војводини, као и у читавој нашој земљи, показали су да је народ ове наше Покрајине спреман да с народом наше Народне Републике Србије и свима народима наше југословенске братске заједнице, не штедећи своје снаге, свесно и одушевљено изврши све задатке које поставља наша Влада и друг Тито, да још више допринесе брзој изградњи социјализма у нашој земљи, њеном још бржем богатом расцвету, да плодна поља Војводине трудбеницима наше земље дају још више житарица, индустриског биља, стоке и других производа; да одлучно и свим средствима брани и чува слободу наших народа и независност наше социјалистичке домовине, и да ће и даље, без колебања, ићи путем којим га тако смело воде наша Влада, наша Партија и наш друг Тито. (Аплауз).

Претседавајући: Реч има друг Марко Белинић.

Марко Белинић (*Изборни срез град Загреб V, НР Хрватска*): Другарице и другови народни посланици, декларација коју је пред овим високим домом саопштио Претсједник наше Владе друг Тито потпуно је јасна. Она у потпуности изражава наше схватање и тежње наших народа, што је, уосталом, као што рече друг Регент, најбоље потврдио велики аплауз у овом дому којим је прихваћено излагање друга Тита. Због тога ја и немам шта друго да кажем него да у име посланика Народне Републике Хрватске изјавим да ћемо ми са своје стране учинити све да извр-

шимо све оно што је у декларацији друг Тито поставио пред нас, да ћемо све то што ми схватамо и осјећамо пренијети на наше народне масе и остварити задатке који су у декларацији изнесени. (Аплауз).

Претседавајући: За реч се јавио народни посланик Владо Малески.

Владо Малески (Изборни срез струшки, НР Македонија): Другови и другарице народни посланици, у име посланика Народне Републике Македоније поздрављам декларацију Владе. Исто тако, као и друг Белинић, сматрам да је непотребно, после декларације, после исцрпног излагања друга Претседника Владе о политици, о досадашњим резултатима изградње социјализма у нашој земљи и о даљим перспективама развитка изградње социјализма у Југославији, што се све односи исто тако и на Народну Републику Македонију, говорити о постигнутим резултатима од ослобођења наше земље па до данас у нашој ужој домовини, у Македонији. Ти су резултати свакако огромни и општепознати. Јединство македонског народа, као и свих осталих народа Југославије, још је више учвршћено последњих година, тако да су резултати на овим изборима недвосмислено показали којим путем иде македонски народ и које су перспективе развитка Народне Републике Македоније. Зато ја у име народних посланика Македоније изјављујем да ће ова декларација Владе и принципи који су изложени у њој служити као путоказ, као руководство нашем народу у његовим напорима и његовој натчовечанској борби, тешкој борби за изградњу социјализма у нашој земљи. (Аплауз).

Претседавајући: Да ли се још ко од народних посланика јавља за реч? (*Петар Стамболић:* Молим за реч!) Реч има народни посланик друг Петар Стамболић.

Петар Стамболић (Изборни срез град Београд II, НР Србија): Предлажем Народној скупштини да о декларацији Претседника Владе друга Тита Народна скупштина донесе резолуцију. Предлажем текст резолуције. Резолуција гласи:

РЕЗОЛУЦИЈА

О ДЕКЛАРАЦИЈИ ПРЕТСЕДНИКА ВЛАДЕ ФЕДЕРАТИВНЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Саслушавши декларацију коју је у име Савезне владе поднео Претседник Владе друг Јосип Броз Тито, сматрајући да декларација, како по својој општој политичкој садржини, тако и по конкретним задацима који се у њој постављају као главни за рад Владе у садашње време, у потпуности одговара интересима борбе

народа Југославије за социјализам, за свестран привредни напредак земље, за бољи живот наших радних људи и за независност народа Југославије, сматрајући такође да декларација Претседника Владе у потпуности одговара интересима јачања мирољубиве међународне сарадње и учвршћења мира у свету уопште, што претставља сталну тежњу народа Југославије и принципијелну основу спољне политике наше земље, Народна скупштина Федеративне Народне Републике Југославије

одлучује :

1) Народна скупштина ФНРЈ одобрава декларацију коју је дао Претседник Владе на заједничкој седници оба дома 27 априла 1950 године и у вези са тим изражава пуно поверење Влади под претседништвом друга Јосипа Броза Тита.

2) Народна скупштина позива радне људе и све патриоте наше земље да свим снагама помогну Владу ФНРЈ у извршавању њених задатака, тј. да се свесрдно заложе за остварење текућих задатака свестране социјалистичке изградње наше земље. (Аплауз).

Претседавајући: Другови народни посланици, саслушали сте предложену резолуцију коју је предложио народни посланик друг Петар Стамболић. Ко је за ову резолуцију, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Проглашавам да је предложена резолуција, поднета од стране народног посланика Петра Стамболића и прочитана пред пленумом Народне скупштине ФНРЈ, једногласно прихваћена. (Аплауз).

Овим смо исцрпили прву тачку дневног реда. Дајем одмор од десет минута.

(После одмора)

Претседавајући: Настављамо седницу. Пре прелаза на дневни ред, за реч се јавио народни посланик Ђока Пајковић.

Ђока Пајковић (*Изборни срез град Пећ, НР Србија*): Другови и другарице, у име групе народних посланика која је потписала овај предлог предлажемо да Народна скупштина ФНРЈ за неуморни рад и нарочите заслуге у борби за изградњу социјализма, као знак признања, додели Орден јунака социјалистичког рада Претседнику Владе и Министру народне одбране маршалу Југославије Јосипу Брозу Титу. Молимо претседавајућег да овај предлог стави на решавање на овој заједничкој седници. (Дуго-трајан аплауз).

Предлагачи: Иса Јовановић, Алија Сиротановић, Раде Жигић, Коста Нађ, Драги Стаменковић, Фрањо Гажи, Хасан Бркић, Џевдет

Хамза, Звонко Бркић, Авдо Хумо, Душан Бркић, Сретен Вукосављевић, Ико Мирковић, Станко Опачић, Шоти Пал, Воја Радић, Пашага Манџић, Нимани Ђавит, Загоришек Антон, Раутер Марија, Симонич Франц, др Игор Тавчар, Ристо Џунов, Живко Брајковски, Кемал Сејфула, Васил Гјоргов, Никола Мартиноски, Јашар Алиљи, Нинко Петровић и Ђока Пајковић (Сви народни посланици устају и дуготрајно аплаудирају.

Претседавајући: Стављам овај предлог народног посланика Ђоке Пајковића и другова на гласање. Ко је за предлог, молим нека дигне руку. (Сви народни посланици устају и дуготрајно аплаудирају. Овације трају више од 5 минута). Објављујем да је предлог народног посланика Ђоке Пајковића и другова једногласно усвојен. Реч има Претседник Владе маршал Тито.

Претседник Владе ФНРЈ маршал Југославије Јосип Броз Тито: Другови и другарице народни посланици, морам отворено да кажем да сам изненађен овим одликовањем јер сматрам да у нашој земљи има на хиљаде хероја социјалистичког рада, а ја се увијек држим тога да у првом реду треба одликовати оне који раде по фабрикама, рудницима и свугдје гдје се гради и изграђује наша земља и социјализам. Виши руководећи људи треба да дођу на ред најзадњи.

Али ипак кад сте ви донијели то рјешење, морам најтоплије да вам захвалим на високом признању и одликовању које сам добио, јер сматрам да то одликовање, Орден јунака социјалистичког рада, значи признање свим нашим трудбеницима, свим херојима рада који су омогућили да ми који се налазимо на челу државне управе, на челу Владе, извршимо обавезе које смо дали нашим народима. Ја ћу и убудуће уложити све своје снаге да оправдам ово високо признање, да оправдам ово велико одликовање, zaloжићу све своје снаге, а ако буде потребно и живот, да бих још једном доказао да ћу, док у мени срце куца, бити свугдје гдје буде најтеже. (Сви народни посланици устају и дуготрајно аплаудирају).

Претседавајући: Прелазимо на другу тачку дневног реда: претрес Предлога пословника Народне скупштине ФНРЈ за заједничке седнице Савезног већа и Већа народа. У име предлагача предлог ће образложити народни посланик др Јосип Хрнчевић.

Др Јосип Хрнчевић (Изборни срез град Вараждин I, НР Хрватска): Другови и другарице, нама је раздјељен овде Предлог за измене и допуне Пословника Народне скупштине ФНРЈ за заједничке седнице Савезног већа и Већа народа и његово образложење. Дозволите ми да са неколико речи пропратим овај пре-

длог. Предложени пословник садржи готово све оне прописе којих је било и у досадашњем Пословнику за заједничке седнице Савезног већа и Већа народа од 1947 године. Но, поред тога, предлог новог пословника садржи неколико значајних измена и допуна. Услед тога је предложен нови текст. Те значајне измене и допуне садржане су углавном у члану 3, 9 и члану 17 овог предлога.

У члану 3 наводе се они послови који спадају у делокруг рада заједничких седница оба дома. Тај члан о заједничким седницама оба дома гласи:

„Заједничка седница Народне скупштине ФНРЈ — проглашује Устав, односно промене или допуне Устава, бира и разрешава Президијум Народне скупштине или појединог од његових чланова, именује и разрешава Владу ФНРЈ, Претседника Владе или појединог члана Владе ФНРЈ, потврђује указе Президијума о именовању или разрешењу појединих чланова Владе ФНРЈ,

именује и разрешава Врховног команданта оружаних снага ФНРЈ, именује и разрешава претседника, потпретседника и судије Врховног суда ФНРЈ, именује и разрешава Јавног тужиоца ФНРЈ и његове заменике,

доноси одлуке о примању нових република у састав Федеративне Народне Републике Југославије и одобрава оснивање нових аутономних јединица, одлучује о разграничењу између појединих народних република, одлучује о расписивању народног референдума,

бира и разрешава чланове сталних одбора Народне скупштине ФНРЈ, као и чланове анкетних и истражних одбора и претреса по њиховим извештајима и предлозима,

решава о питањима рата и мира, ратификује важније међународне уговоре.

Оба већа Народне скупштине могу споразумно решити да се сазове заједничка седница и ради претреса других питања по којима сматрају да је потребно да се Народна скупштина изјасни на заједничкој седници. Обавезно се на заједничким седницама расправља и одлучује по питањима која пред Народну скупштину изнесу стални или анкетни или истражни одбори изабрани на заједничким седницама”.

Према члану 9 старог пословника било је прописано да заједничка седница оба дома може правоваљано решавати ако је присутна већина посланика оба дома узета укупно, а за право снажност одлука да је потребно да гласа већина присутних чланова оба дома. То је било донекле у супротности са Уставом

који сматра да су оба дома равноправна, па је због тога требало тај пропис сагласити Уставу. Зато према предлогу нови члан 9 гласи:

„Народна скупштина на заједничкој седници оба дома може пуноважно решавати само ако је присутно више од половине посланика Савезног већа и више од половине посланика Већа народа.

За пуноважност одлуке донете на заједничкој седници потребно је да за предлог одлуке гласа већина присутних посланика сваког дома.

По извршеном гласању председавајући утврђује да ли је предлог одлуке добио већину потребну по ст. 2 овог члана и то објављује.”

Даље, важна измена и допуна пословника налази се у чл. 17, који гласи:

„Народна скупштина ФНРЈ има следеће сталне одборе:

- 1) Одбор за иностране послове;
- 2) Одбор за народну одбрану;
- 3) Одбор за народну власт”.

Према старом пословнику имали смо при сваком Већу стални одбор за иностране послове, док се сад предвиђа сталан Одбор за иностране послове као и Одбор за народну одбрану и Одбор за народну власт. Исто тако предвиђа се чл. 26 новог пословника да Народна скупштина може на заједничкој седници оба дома бирати анкетне и истражне одборе, по питањима које им стави у надлежност Скупштина.

То су углавном измене и допуне пословника. Све оне имају за циљ да допринесу томе да се Народна скупштина у унутрашњем свом пословању даље развија, да се Народна скупштина развија као радно тело.

Предлажући ове измене и допуне, молим Народну скупштину да предлог новог пословника прихвати. (Аплауз).

Претседавајући: Отварам претрес о овом предлогу. Жели ли ко од народних посланика реч о овом предлогу? (Не јавља се нико). Пошто се нико не јавља за реч, стављам Предлог пословника Народне скупштине Федеративне Народне Републике Југославије за заједничке седнице Савезног већа и Већа народа на гласање.

Ко је за овај предлог, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Објављујем да је Предлог пословника за заједничке седнице Савезог већа и Већа народа Народне скупштине ФНРЈ прихваћен једногласно и да, по пропису чл. 31, ступа на снагу оног дана кад га Народна скупштина усвоји на зајед-

ничкој седници, а да ће се објавити с потписима претседника Савезног већа и Већа народа у „Службеном листу ФНРЈ” те, према томе, поступаћемо по овом Пословнику за заједничке седнице Савезног већа и Већа народа Народне скупштине ФНРЈ.

Прелазимо на трећу тачку дневног реда: избор сталних одбора Народне скупштине ФНРЈ.

Приступамо избору Одбора за иностране послове.

Претседништво је добило од Клуба народних посланика чланова Народног фронта листу за коју ће се, ако не буде друге, гласати.

Предлаже се по 20 чланова из Савезног већа и Већа народа. Из Савезног већа предлажу се за чланове Одбора за иностране послове: Баће Максо, Бакарић др Владимир, Црнобрња Богдан, Хрнчевић др Јосип, Хоџа Мехмед, Хумо Авдо, Јовановић Благо, Караиванов Иван, Колишевски Лазар, Маринко Миха, Масарото Ђусто, Неоричић Милијан, Пенезић Слободан, Регент Иван, Салај Ђуро, Симић Владимир, Смилевски Видоје, Стамболић Петар, Томашевић Добросав, Томшић Вида. Из Већа народа предлажу се: Андрић Иво, Бакић Митар, Бевк Франце, Дедијер Владимир, Купрешанин Милан, Креачић Отмар, Матес Лео, Милосављевић Љубинка, Мојсов Лазар, Пуцар Ђуро, Рус Јосип, Савић Павле, Станковић др Симиша, Шентјурц Лидија, Шиљековић Бошко, Шопов Ацо, Тућан др Фран, Видмар Јосип, Влахов Димитар, Влаховић Вељко.

То је укупно 40. Да ли има какве друге листе? (Нема). (Ђуро Пуцар: Молим за реч). Има реч друг Ђуро Пуцар.

Ђуро Пуцар: Мени изгледа да је Бошко Шиљековић прочитан у Већу народа, а он је из Савезног већа.

Претседавајући: Шиљековић Бошко је прочитан у Већу народа. То је грешка Клуба. Може ли друг Пуцар да предложи неког другог?

Ђуро Пуцар: Предлажем Матерић Илију.

Претседавајући: Чули сте листу Клуба народних посланика чланова Народног фронта за избор Одбора за иностране послове са изменом да се на место Шиљековића Бошка стави Матерић Илија. Ко је за овако поправљену листу за избор Одбора за иностране послове, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли кога прстив? (Нема). Објављујем да је Одбор за иностране послове изабран онако како је предложен од Клуба народних посланика са изменом народног посланика Ђуре Пуцара.

Прелазимо на избор Одбора за народну одбрану.

Клуб народних посланика чланова Народног фронта поднео је кандидатску листу за избор Одбора за народну одбрану с тим да из сваког Већа буде изабрано по 15 чланова и то из Савезног већа: Апостолски Михаило, Ђопић Бранко, Даниловић Угљеша, Ђурић Љубодраг, Гажи Фрањо, Јанко Рудолф, Хоџа Мехмед, Темелкоски Борко, Малежич Матија, Нађ Коста, Петровић Душан, Поповић Коча, Раос Анте, Шегрт Владо, Шоти Пал; из Већа народа: Дапчевић Пеко, Гиноски Лазар, Гошњак Иван, Груловић Никола, Џамбаз Даре, Хамовић Раде, Хоџа Фадил, Кавич Стане, Капор Чедо, Мачек Иван, Мијатовић Ристо, Милосављевић Љубинка, Пехачек Радо, Прибићевић др Раде, Томић Алекса.

Министар Владе ФНРЈ др Павле Грегорић: Пошто је у међувремену друг Љубодраг Ђурић именован за савезног министра, требало би ставити другог народног посланика.

Претседавајући: Може ли претседник Клуба да предложи другог кандидата?

Тихомир Никодијевић (Изборни срез сврљишки, НР Србија): Може да буде кандидат Риста Антуновић.

Ристо Мијатовић (НР Босна и Херцеговина): Бранко Ђопић је стављен у Савезно веће, а он је из Већа народа. Можемо место њега ставити Бошка Шиљековића.

Претседавајући: Да ли се слажете на овим изменама: да на место Љубодрага Ђурића буде Риста Антуновић, а на место Бранка Ђопића Бошко Шиљековић? (Сви се слажу). Стављам овако измењену листу Клуба народних посланика за избор Одбора за народну одбрану на гласање. Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко прстив? (Нема). Проглашавам да је изабран Одбор за народну одбрану онако како је предложен од Клуба народних посланика са изменама које су учињене.

Прелазимо на избор Одбора за народну власт. И ту постоји предлог Клуба народних посланика чланова Народног фронта с тим да се из сваког већа изабере по 21 члан и то из Савезног већа: Авбељ Виктор, Бенчич Драго, Бреџел др Маријан, Бркић Звонко, Дошен Илија, Јовановић Ђура, Капетановић Хајро, Кузмановски Боге, Веселинов Јован, Медојевић Радомир, Мијатовић Цвијетин, Мирковић Ико, Митевски Методије, Никезић Марко, Почуча Миле, Попивода Крсто, Шаћири Исмет, Видић Добривоје, Кодра Џафер, Влајковић Милорад, Златић Дина; из Већа народа: Ацева Вера, Борићи Мило, Џунов Ристо, Филиповић Крсто, Герџковић др Леон, Хочевар Јанез, Мамут Рамадан, Јевремовић Бранко, Ковачевић Адем, Лубеј Франце, Мелвингер др Иван, Мар-

јановић Слободан, Миливојевић Јоза, Зорић Мића, Мугоша Андрија, Перунички Миле, Рехак Ласло, Станковић др Синиша, Стојнић Велимир, Јакопич Алберт, Жанко др Милош.

Има ли овде каква примедба?

Моша Пијаде: Изгледа да нема.

Велибор Љујић (*Изборни срез дежевски, НР Србија*): Зорић Мића је прочитан у Већу народа а он је из Савезног већа.

Претседавајући: Молим другове из Већа народа за нов предлог на место Зорић Миће.

Љубинка Милосављевић (*НР Србија*): Предлажем Десимира Јововића.

Моша Пијаде: Не слажем се, могли би ставити Јовановић Радивоја.

Претседавајући: Слажете ли се са овим предлогом друга Моше Пијаде? (Сви се слажу). Стављам на гласање прочитану листу за избор Одбора за народну власт, са исправком да се на место Миће Зорића стави Радивоје Јовановић. Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Објављујем да је Одбор за народну власт изабран по предлогу Клуба народних посланика чланова Народног фронта, са изменом коју је предложио друг Пијаде.

Прелазимо на четврту тачку: избор комисија за утврђивање аутентичних текстова изгласаних закона. Овде имамо такође предлог Клуба народних посланика, чланова Народног фронта. Предлаже се да за сваки језик: српски, хрватски, словеначки и македонски, буду изабрана три члана из сваког већа и то:

Савезно веће

Веће народа

за српски језик:

Симић Владимир
Влајковић др Милорад
Јарамазовић Лајчо

Пијаде Моша
Царевић Милош
Станковић др Синиша

за хрватски језик:

Хрнчевић др Јосип
Радмиловић др Јерко
Салај Ђуро

Гершковић др Леон
Јанкез Грга
Матес Лео

за словеначки језик:

Шнудерл др Макс
Микуж др Метод
Крањец Мишко

Бевк Франце
Јерас Јосип
Лампрет Жоже

за македонски језик:

Минчев Никола
Бурзевски Ванчо
Малески Владо

Мојсов Лазар
Миљовски Кирил
Шопов Ацо

Милош Царевић (*НР Србија*): Јарамазовић Лајчо је предложен у комисију за српски језик, а он је Хрват. Предлажем да на место Лајче Јарамазовића ставимо Милоша Минића.

Претседавајући: Прима ли се ова измена? (Прима). Стављам на гласање листу Клуба народних посланика за избор комисија за утврђивање аутентичних текстова закона са прочитаном изменом. Ко је за предложену листу, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли кога *против*? (Нема). Објављујем да су комисије за утврђивање аутентичних текстова изгласаних закона изабране по предлогу Клуба народних посланика чланова Народног фронта, са учињеном изменом.

Прелазимо на пету тачку дневног реда: предлози народних посланика за доношење Одлуке о образовању Анкетног одбора за испитивање система и стања снабдевања у ФНРЈ и Одлуке о избору и задацима Анкетног одбора за испитивање откупног система у ФНРЈ. (Видети прилог на крају књиге).

Први предлог образложиће народни посланик Иван Божићевић.

Има реч народни посланик Иван Божићевић.

Иван Божићевић (*Изборни срез град Загреб III, НР Хрватска*): Другови и другарице народни посланици, пред вама се налази предлог упућен од неколицине народних посланика претседницима Савезног већа и Већа народа, да Народна скупштина образује анкетни одбор чији би задатак био да испита систем и стање снабдевања радног становништва наше земље предметима широке потрошње.

Брига о снабдевању радног становништва наше земље заузима, без сумње, једно од првих места у раду наше Савезне владе и других органа народне власти. Још у току Народноослободилачког рата народна власт је чинила огромне напоре да обезбеди исхрану становништва оних места и крајева на ослобођеним територијама које је непријатељ толико економски уништио и опљачкао да је народу претила опасност од уништења глађу. Снабдевање градског становништва и становништва у ратом опустошеним крајевима, као и оним у пасивним крајевима, било је по завршетку рата велики проблем и задатак за народну власт.

Тај задатак је народна власт успешно решавала спроводећи обично политику правилне расподеле оних количина до којих се долазило путем откупа у богатијим и мање опустошеним крајевима, као и оних које смо добивали од УНПРА-е. Захваљујући таквој политици ЦК Комунистичке партије и Савезне владе на челу с маршалом Титом и захваљујући трудбеницима наше земље који су са великим еланом и пожртвовањем брзо подизали из рушевина и стављали у погон фабрике, руднике, саобраћај, засејавали земљу итд. — успело се, иако је наша земља релативно највише пострадала у рату, да се послератне године успешно преброде и да ниједан крај наше земље, да ниједан део нашег становништва није у погледу исхране и других предмета широке потрошње дошао у критичну, катастрофалну ситуацију, чега би, без сумње, било да је остало по старом, тј. да је остала стара капиталистичка Југославија.

Доношење првог Петогодишњег плана привредног развитка ФНРЈ — плана индустријализације и електрификације земље — наше радне масе правилно су схватиле. Оне су схватиле да се у овом периоду изградње нове социјалистичке заједнице радних људи тежиште у економској политици мора усмерити на капиталну изградњу. Оне су схватиле да је индустријализација и електрификација земље неопходан услов за подизање животног стандарда, за остварење социјалистичког друштвеног поретка и за очување националне независности земље. Оне су такође свесне да остварење тих циљева захтева велики рад, велике напоре радних маса и подношење извесне оскудице. И због тога радне масе наше земље, а у првом реду радничка класа, дају све од себе да остваре те задатке.

Међутим, наш Петогодишњи план не отвара радним масама перспективу само изградњом великих предузећа тешке индустрије, као базе наше даље индустријализације, већ он садржи и обимне задатке подизања животног стандарда у току његовог извршавања. Планом је предвиђено повећање снабдевања по глави становника у 1951 години према 1939 главним артиклима на: мاست 113 %, уље 215 %, месо и рибу 111 %, шећер 200 %, сагун 125 %, тканине 120 %, кожну обућу 200 %, житарице 100 % итд.

Прошле три године показале су да се наш Петогодишњи план успешно извршава и нема сумње да ће он бити извршен, како на осталим, тако и на сектору подизања животног стандарда.

У прошлој години индустриска производња предмета широке потрошње повећана је за 15 % према производњи у 1948 години. У прошлој години свима категоријама у обезбеђеном снабдевању повишене су количине хлеба за 50 грама дневно, а шећера за 200—400 грама месечно. Такође су у прошлој и у овој години

повећане количине и проширен круг индустријских производа за широку потрошњу савезног обезбеђеног снабдевања.

Број народних ресторана требало је, према плану, до конца 1951 повећати за 1,7 пута, а број издатих оброка за 3,6 пута. Међутим, тај задатак далеко је премашен већ у прошлој години. Тако, на пример, планирано је да ће у 1951 бити у народним ресторанима издато 140 милиона оброка, а већ је у 1949 издато 347 милиона оброка.

Ради обезбеђења снабдевања градског становништва, а у првом реду радника и службеника, предметима широке потрошње, заведен је систем обезбеђеног снабдевања. Савезним обезбеђеним снабдевањем трудбеницима се обезбеђују одређене количине најосновнијих прехранбених артикала: хлеб, маст, месо, шећер и кафа и извесне количине текстила, обуће и других предмета. Републичким допунским снабдевањем обезбеђује се углавном кромпир, пасуљ и купус.

Као допуна обезбеђеном снабдевању служе приходи са помоћних економија. Око 1700 највећих и средњих предузећа и установа добило је у току 1948 године од државе близу 100.000 јутара обрадиве земље и организовало економије са којих је приход у целости намењен радницима и службеницима предузећа и установа независно од обезбеђеног снабдевања.

Према непотпуним подацима, приход са тих економија у прошлој години износио је: око 2,400.000 кг. меса и меснатих производа, 600.000 кг. масти, 15 милиона кг. кромпира, 2 милиона кг. пасуља, 15 милиона разног поврћа итд. Те су количине, без сумње, у великој мери утицале на побољшање снабдевања радника и службеника.

Снабдевање покућством по нижим ценама врши се углавном путем посебних дознака. Ради омогућавања куповине покућства и других потреба потребних за домаћинство, Народна банка даје радницима и службеницима кредит до висине $\frac{2}{3}$ цене коштања, односно максимално до 15.000 динара — под врло повољним условима.

Међутим, другови народни посланици, као што је речено у писму претседницима Савезног већа и Већа народа, у снабдевању радног становништва наше земље постоје разне слабости. Оне се испољавају час у мањој, час у већој мери, али углавном стално прате снабдевање.

Основна слабост јесте у томе што савезно обезбеђено снабдевање не функционише уредно. Норма савезног обезбеђеног снабдевања не реализује се увек на време. Знатну слабост, такође, претставља нередовно издавање потрошачких карата. Затим,

има случајева да поједини ударници не добијају допунске карте за снабдевање.

У дистрибуцији још се дешавају такви недостаци да се, на пример, у крајеве где је претежно муслиманско становништво шаље и дели претежно или искључиво маст, или да се у руднике, шумска и друга радилишта, шаље такав текстил и конфекција који тамо не могу имати никаву прођу.

Упркос чињенице да оскудевамо у многим артиклима широке потрошње, ипак се догађа да ту и тамо пропадну веће количине животних намирница услед слабе организације и недовољне одговорности и стручности лица која њима рукују, као и услед недовољне контроле органа народне власти и недовољне контроле и помоћи синдикалних и других друштвених организација.

Ми данас имамо око 2.800 радничко-службеничких ресторана и мензи у којима се храни око 700.000 радника и службеника и чланова њихових породица. Један део тих ресторана, нарочито при оним предузећима која имају веће и боље уређене економије и бољи стручни угоститељски кадар, дају добру и обилну храну. Међутим, у извесном броју ресторана и мензи храна је слабија и по квалитету и по асортиману. Многи ресторани трпе оскудицу у прибору за справљање и издавање хране.

У случајевима кад настане поремећај у функционисању савезног обезбеђеног снабдевања, службеници су упућени да купују на слободној пијаци и оне прехранбене артикле које иначе добијају обезбеђеним снабдевањем. Пошто појединих артикала нема у довољној количини ни на слободној пијаци, и пошто такви артикли углавном потичу од приватника сељака, то су цене на слободној пијаци редовно врло високе.

Другови народни посланици, ове и друге слабости у функционисању обезбеђеног снабдевања проузроковане су објективним и субјективним фактима. Један од крупних објективних узрока јесте, нема сумње, нагли пораст радничке класе и градског становништва уопште. Само у прве три године Петогодишњег плана број радника и службеника повећао се за око 1 милион, што чини скоро стопроцентно повећање. Такав нагли пораст био је нужан за извршавање задатака Петогодишњег плана. Он је делом изазван и економском блокадом коју према нашој земљи врше Совјетски Савез и земље народне демократије. Услед неиспоручивања уговорене механизације морали смо добрим делом планирану механизацију заменити ручним радом, тј. повећањем броја радника. Разуме се да, због тако великог пораста радничке класе у тако кратком времену, резултати постигнути у повећавању производње средстава широке потрошње нису се могли у

истом односу одразити на повећање животног стандарда становника.

Наравно да убудуће, услед пораста механизације у нашој привреди и ради тога што смо већ изградили низ предузећа која производе механизацију за друга предузећа, неће бити потребан тако нагли пораст броја радника. А производња средстава широке потрошње рашће све више и све брже, па, према томе, и са те тачке гледишта постоје објективни услови за осетније побољшање животног стандарда радног становништва наше земље у будућности.

Осим тога, постоје велике резерве за подизање животног стандарда у слабој организацији рада у многим предузећима и установама, као и у недисциплини на раду и флукуацији радне снаге, којим слабостима још подлеже један део радника и службеника. Са побољшањем организације рада и подизањем његове продуктивности, са побољшањем радне дисциплине и ликвидирањем флукуације, можемо добити годишње нове милионе остварених радних дана у оквиру постојећег броја радника и службеника, што истовремено значи смањење потреба за неколико десетак хиљада нових радника.

У раду на побољшавању снабдевања становништва предметима широке потрошње, поред савлађивања наведених тешкоћа, велику улогу имаће и ликвидација слабости у самој организацији дистрибуције, као и борба против алкавости, бирократизма и неодговорности појединих службеника у апарату снабдевања итд.

Због тога сматрамо за потребно да се Народна скупштина, као највиши орган народне власти, непосредно заинтересује питањем снабдевања и да преко свог органа, који треба у ту сврху образовати, детаљно испита и провери постојеће стање у циљу отклањања слабости и даљег побољшања снабдевања.

Молим народне посланике да наш предлог усвоје.

Претседавајући: Отварам претрес о овом предлогу који је објаснио друг Божићевић. Жели ли ко да узме реч? Реч има друг др Милош Жанко.

Др Милош Жанко (НР Хрватска): Ја бих молио предлагаче за једно објашњење о раду овог анкетног одбора. Ми народни посланици разних котарева Далмације разматрали смо ово питање а исто тако и говор друга Благоја Нешковиха који је одржао у Клубу народних заступника о дужностима народних заступника, разматрали смо извесна питања која су нам се поставила у току изборне кампање а и раније у вези снабдевања. Стање снабдевања крухарицама, није реч о онима који су преузети, већ о онима који нису на гарантованом снабдевању, јер ми имамо у

Далмацији, нарочито у приморском појасу, један одређен слој људи, виноградара, маслинара и рибара који немају не само у свом властитом домену него и у читавој територији крухарице. То стање у снабдевању крухарицама није, према томе, сасвим задовољавајуће. У вези са тим има и прилично нередовитости. У разматрању тог питања дошли смо до закључка да ту није реч само о моментаном стању, него да постојећи систем, примењивани систем не одговара и да његова примена наилази на низ тешкоћа. То питање осигурања крухарица том слоју људи који играју прилично активну улогу на сектору привредне продукције, нарочито на пољу производње уља, вина и лова рибе стално нам се поставља — поставља нам се питање: како осигурати да ти људи имају једну одређену перспективу у снабдевању крухарицама. То питање нас интересује од раније. Сада се поставља питање поводом рада анкетног одбора да ли ће он испитати и стање снабдевања тих трудбеника, јер по дословном тумачењу рада овог анкетног одбора изашло би, по тачки 1, 2, 3 и 4, да се оријентише искључиво на гарантовано снабдевање. Међутим, овде се ради о томе да би требало објаснити тај поступак, како ће се поступити код снабдевања тих људи крухарицама, пошто се тај проблем свакодневно појављује, свакодневно нам ствара тешкоће и то велике тешкоће.

Молио бих објашњење да ли ће рад анкетног одбора захватити то питање, а уколико не, онда би можда сматрали за потребно да поднесемо предлог да се то питање такође испита.

Претседавајући: Предлагач друг Божићевић ће дати одговор.

Иван Божићевић: То питање се може спојити са питањем трговине и откупа по везаним ценама. Ја мислим да се то питање, према томе, може решити у раду са анкетним одбором за откуп.

Претседавајући: Да ли сте задовољни одговором?

Др Милош Жанко: Што се тиче система везане трговине и повезивања тога проблема са овим, ја бих казао ово: досада је било то питање везано са питањем трговине по везаним ценама, али упркос томе ми смо имали појава које се нису најповољније одразиле и то како у току 1948, тако и у току 1947 године. То неповољно стање одражавало се час у оштријој, час у слабијој форми. У систему трговине по везаним ценама пракса је углавном показала то да никада нису били довољно осигурани фондови робе. Другови су израчунали колико таквих фондова има. Међутим, ипак су ти робни фондови варирали: час је било испод потреба, час испод броја — из месеца у месец мењале су се количине тако да су се јављале велике тешкоће у том погледу.

Прошле године систем трговине по везаним ценама био је ограничен и то код средњих сељака до 6.500 динара. На пример, у Далмацији један виноградар који има четири члана обитељи, купујући хлеб односно кукуруз који се давао, шећер и со — искључиво ове артикле — углавном би потрошио све своје бонове искључиво на крухарице тако да му нису остајали бонови за добијање модре галице и остале индустриске робе. Сељаци су увек о томе постављали питање говорећи да су они на тај начин ограничени у снабдевању индустриским артиклима. Данас, када се то питање поново поставило у вези уредбе, када се зна да у овај систем трговине по везаним ценама не улази роба из 1949 године, и то баш вино и уље, а зна се да су велике количине тих производа већ откупљене, онда значи да систем трговине по везаним ценама не гарантује то довољно. Зато би, можда, требало испитати на који би се начин то питање могло решити. Ја мислим да није тежиште питања у томе да се оно изврши путем откупа него како обезбедити крух тој категорији људи. Верујем да говорим у име другова народних заступника, јер смо имали у виду систем трговине по везаним ценама, али мислимо да та примена, с обзиром на нову ситуацију, не би могла задовољити и да би то питање требало размотрити.

Претседавајући: По пословнику, морам закључити ову дискусију. Дозволите ми, другови народни посланици, да кажем две ствари. Појам анкете је врло широк. Ради се о испитивању система и стања снабдевања у ФНРЈ. По мом схватању, он обухвата сву проблематику и целокупну материју тако да је овај конкретан случај апсолутно и потпуно субсумиран под појмом анкете о испитивању система снабдевања у ФНРЈ.

Жели ли још ко да учествује у дискусији по овом предлогу? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља за реч, стављам на гласање овај предлог који су поднели Божићевић и другови. Ко је за овај предлог како га је објаснио друг Божићевић, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Пошто нема, објављујем да је предлог за установљење Анкетног одбора за испитивање снабдевања примљен једногласно.

Поднесен је још један предлог, предлог за установљење Анкетног одбора за испитивање откупног система. Образложиће га друг Момчило Марковић.

Момчило Марковић: Другови народни посланици, дозволите ми да у име предлагача за установљење Анкетног одбора за испитивање откупног система дам и кратко усмено образложење, поред писменог предлога који вам је подељен.

На основу Устава наше Републике, нови Пословник Народне скупштине ФНРЈ за заједничке седнице Савезног већа и Већа народа, који смо данас примили, садржи у чл. 26 одредбу о установљењу анкетних и истражних одбора као органа Народне скупштине, које бира Народна скупштина на заједничкој седници оба дома.

На основу тога члана пословника, предлагемо Народној скупштини установљење једног анкетног одбора за испитивање откупног система.

Шта нас је руководило да то предлагемо? Основни задатак овог одбора био би допринос побољшању и усавршавању система откупа, да би се наша држава обезбедила потребним количинама пољопривредних продуката како за исхрану становништва, тако и потребним сировинама за нашу индустрију.

Да би то постигао, анкетни одбор треба да испита све досадашње прописе и уредбе о откупу, да изврши анализу целокупног откупног система, да прати функционисање откупног апарата, да испитује начин задужења произвођача, итд.

Исто тако одбор би се бавио питањима отклањања разних грешака и неправилности у пракси. Анкетни одбор би решавао и жалбе произвођача по питању откупа. Разне грешке и неправилности које су се дешавале у пракси, органи народне власти су исправљали и уклањали, али још има појава разноврсних грешака и неправилности које се чине било из незнања или пак из несавесности, или су намерне, штеточинске, које потичу од разних непријатељских елемената.

Сматрамо да ће овај одбор, уз помоћ анкетних одбора скупштина народних република, које ће наш предлог о формирању анкетних одбора свакако прихватити и чији ће чланови анкетног одбора ући у састав анкетног одбора савезне Скупштине, моћи да допринесу побољшању система откупа. Неопходно ће бити, у циљу успешног рада овог анкетног одбора, да државна надлежност, установе и предузећа ставе анкетном одбору на расположење потребна стручна лица. Исто тако, неопходно је да анкетни одбор, ради што потпунијег упознавања проблематике откупа, буде и непосредно на терену.

Подносећи Скупштини овај предлог, ја вас молим, другови народни посланици, да га усвојите с обзиром на потребу побољшања система откупа, с обзиром на потребу обезбеђења материјалних средстава за извршење нашег Петогодишњег плана и изградњу социјализма у нашој земљи. (Аплауз).

Претседавајући: Отварам претрес о предлогу за установљење Анкетног одбора за испитивање откупног система у нашој

земљи. Жели ли ко да узме реч о овом предлогу? (Не јавља се нико). Стављам овај предлог на гласање. Ко је за предлог, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли кога *против*? (Нема). Објављујем да је у Народној скупштини овај предлог прихваћен једногласно.

Истовремено, држећи се члана 9 новогa пословника за заједничке седнице, утврђујем да су за овај предлог гласали у заједничкој седници сви присутни посланици Савезног већа а исто тако сви присутни посланици Већа народа, а пошто се овде налази већина која се тражи по пословнику, одлуке су пуноважне.

Клуб народних посланика чланова Народног фронта предложио је и листе за избор чланова ових одбора. Прво, за Анкетни одбор за испитивање стања снабдевања у ФНРЈ Клуб народних посланика предлаже нам да свака народна република и Аутономна Покрајина Војводина и Аутономна Косовско-метохиска Област имају по два члана. Ова листа гласи:

НР Србија: Јововић Десимир, Рибникар Владислав;

НР Хрватска: Божићевић Иван, Орешчанин Богдан;

НР Словенија: Рудолф Јанко, Раутер Марија;

НР Босна и Херцеговина: Комленић Симо, Будимир Фрањо;

НР Македонија: Алексоски Борис, Миљовски Кирил;

НР Црна Гора: Вукасовић Милан, Вујовић Лука;

АП Војводина: Кекић Данило, Тадић Ружа;

Аутономна Косовско-метохиска Област: Затрић Саит, Ковачевић Милија.

Пошто Претседништво није примило ниједан други предлог, стављам овај предлог на гласање. Ко је за ову листу коју је поднео Клуб народних посланика Народног фронта, молим нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли кога *против*? (Нема). Објављујем да је Анкетни одбор за испитивање стања снабдевања у ФНРЈ изабран онако како га је предложио Клуб народних посланика чланова Народног фронта.

За Анкетни одбор за испитивање стања откупног система у ФНРЈ предлаже се једна листа од 8 чланова из Савезног већа и 8 чланова из Већа народа и то тако да све народне републике и Аутономна Покрајина Војводина и Космет буду у том одбору заступљене. Из Савезног већа предлажу се: Марковић Момчило (Србија), Працаић Драгутин (Хрватска), Шегрт Владо (БиХ), Ропрет Виктор (Словенија), Ванчо Бурзевски (Македонија), Комнен Церовић (Црна Гора), Иса Јовановић (Војводина), Јовићевић Павле (Космет). Из Већа народа: Брана Јевремовић (Србија), Шестан Јосип (Хрватска), Ковачевић Никола (Црна Гора), Улага Франц (Словенија), Ристо Џунов (Македонија), Бајалица

Димитрије (БиХ), Лука Мркшић (Војводина), Горољуб Поповић (Космет).

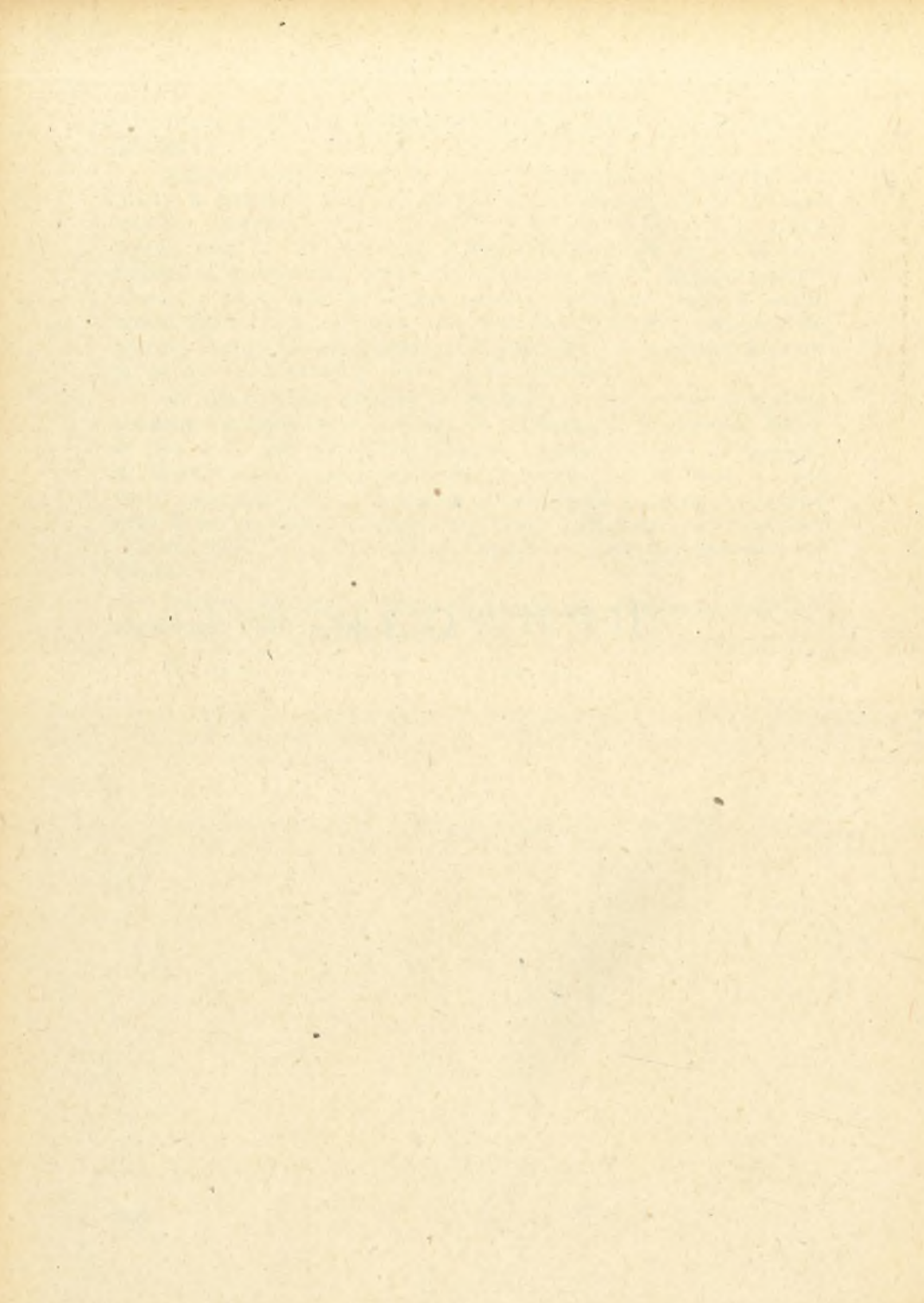
Пошто другог предлога и друге листе нема, стављам ову листу на гласање. Ко је за ову листу за Анкетни одбор за испитивање откупног система у ФНРЈ, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли кога *против*? (Нема). Објављујем да је Анкетни одбор за испитивање откупног система у ФНРЈ изабран једногласно и да су приликом овог гласања, сагласно члану 9 нашег новог пословника, сви присутни посланици Савезног већа и Већа народа у заједничкој седници гласали. Ито тако, већина која се тражи по пословнику потпуно је заступљена.

На овај начин исцрпен је дневни ред ове друге заједничке седнице Савезног већа и Већа народа Народне скупштине ФНРЈ и, пре него што закључим седницу, молим Народну скупштину за овлашћење да могу потписати записник ове седнице, а исто тако овлашћење за потписивање записника са последњих седница већа Првог редовног заседања јер такво овлашћење на последњој седници није било дато. Да ли Скупштина даје ово овлашћење? (Даје).

Закључујем ову седницу и Прво редовно заседање Народне скупштине ФНРЈ другог сазива.

(Седница је закључена у 19,20 часова).

П Р И Л О З И

ПРЕДЛОГ

ЗА ИЗМЕНУ И ДОПУНУ ПОСЛОВНИКА ВЕЋА НАРОДА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ ОД 26 АПРИЛА 1948 ГОД.

Члан 1

Члан 40, став 1 мења се и гласи:

„Стални одбори Већа јесу:

- 1) Законодавни одбор;
- 2) Одбор за привредни план и финансије;
- 3) Мандатно-имунитетски одбор;
- 4) Административни одбор и
- 5) Одбор за молбе и жалбе.”

Члан 2

У члану 43 став 2 мења се и гласи:

„Одбор за привредни план и финансије састоји се од 21 члана”.

Члан 3

Члан 44 брише се.

Члан 4

У члану 49, став 1 мења се и гласи:

„Са члановима одбора Веће истовремено бира и по пет заменика за Законодавни одбор и за Одбор за привредни план и финансије и по три заменика за остале одборе.”

Члан 5

У члану 51 уноси се став 2 који гласи:

„Законодавни одбор може бирати пододборе и са задатком да припреме и проуче материјал у вези са доношењем нових за-

кона за које су иницијативу дали поједини чланови одбора, посланици Већа, Президијум Народне скупштине ФНРЈ или Влада ФНРЈ. Ови пододбори могу саставити и прве нацрте законских предлога.”

Члан 6

Уноси се нови члан 57а који гласи:

„Законодавни одбор може позивати на своје састанке чланове сталних одбора Народне скупштине ФНРЈ кад је на дневном реду Законодавног одбора претрес предлога закона који се односе на питање из надлежности ових одбора.

Законодавни одбор може упутити, пре него што приступи претресу појединих предлога закона или у току претреса, на мишљење примљене предлоге закона и поједина питања која они обухватају оном сталном одбору Народне скупштине који се тим питањима бави.

Законодавни одбор може поједине предлоге закона преко Владе ФНРЈ упутити Комитету за законодавство и изградњу народне власти Владе ФНРЈ на даље проучавање или на поновну разраду сагласно принципима и упутствима које он утврди.”

Члан 7

Члан 58 мења се и гласи:

„Законске предлоге могу подносити народни посланици Већа без обзира да ли су чланови Законодавног одбора или не, Президијум Народне скупштине ФНРЈ, Влада ФНРЈ и поједини чланови Владе преко Владе ФНРЈ.

Законски предлози достављају се претседнику Већа по правилу писмено и у облику у коме се доноси закон.

Народни посланик може и усмено на седници Већа предложити доношење новог закона или измену или допуну постојећег закона. Ако се Веће сагласи са овим предлогом, Законодавни одбор преузима проучавање и састављање законског предлога. Предлагач има право да учествује у раду Одбора.

Ако су законски предлог поднели писмено у облику законског нацрта два или више посланика, они могу одредити једног или више између себе да заступа предлог приликом претреса у одбору Већа. Ако такав заступник не буде одређен сматраће се као подносилац првопотписани посланик.

Влада ФНРЈ може у усменој изјави Претседника Владе или одређеног члана Владе предложити Већу доношење нових закона. У том случају Законодавни одбор проучава и саставља нацрт законског предлога, уколико Влада не поднесе свој писмени предлог у облику законског нацрта."

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Измене и допуне које смо слободни предложити да се унесу у Пословник Већа народа Народне скупштине ФНРЈ не дирају у основне принципе организације и рада Већа. Оне имају за циљ да сагласе пословник већа новом Пословнику који се предлаже Народној скупштини ФНРЈ за заједничке седнице оба дома и да прецизирају извесне одредбе досадашњег пословника које се односе на развијање законодавне иницијативе народних посланика и рад Законодавног одбора.

С обзиром да Одбор за иностране послове треба да постане заједнички одбор Народне скупштине, потребно је учинити измену у чл. 40 пословника изостављајући из списка одбора овај одбор.

Измена у чл. 43, ст. 2 има за циљ да повећа број чланова Одбора за привредни план и финансије од 15 на 21. Оправдање за ову измену лежи у важности рада на претресању привредног плана и општедржавног буџета у овом одбору.

С обзиром да Одбор за иностране послове престаје бити одбор Већа, предлаже се брисање члана 44 који је говорио о том одбору.

Изменом у чл. 49 ст. 1 изједначен је број заменика чланова Законодавног одбора са бројем заменика чланова Одбора за привредни план и финансије.

Досадашњи пословник предвиђа могућност да поједини одбори већа образују своје пододборе. Предложена измена у чл. 51 ст. 2 хоће да подвуче образовање пододбора Законодавног одбора који би имали за задатак да припреме и проуче материјал у вези са доношењем нових закона које по иницијативи посланика, Президијума Народне скупштине ФНРЈ или Владе припрема сам Законодавни одбор. Карактер овог претходног студиског рада захтева рад у ужим телима.

Једини нови члан јесте предложени члан 57а. Он садржи одредбе које подвлаче потребу ближе сарадње Законодавног одбора и сталних заједничких одбора Народне скупштине по питањима која улазе и у компетенцију ових одбора. Исто тако се

у овом члану потврђује пракса сарадње Законодавног одбора и Комитета за законодавство и изградњу народне власти Владе ФНРЈ.

Промена чл. 58 полази од идеје да се законодавна иницијатива може изразити не само у облику готовог законског нацрта него и као предлог за доношење новог закона или измену постојећег закона, који би се после доцнијих проучавања евентуално изразио у облику законског нацрта. Исто тако променом овог члана предвиђа се могућност да и Влада употреби своје право законске иницијативе указивањем на потребу доношења нових законских прописа који би доцније били коначно састављени у облику законског нацрта од стране Законодавног одбора.

Као што се види, све предложене измене и допуне у постојећем пословнику већа, уколико доносе извесне новине, предложене су с намером да се појача и развије законодавна иницијатива народних посланика која је један од основних елемената у поступку доношења закона у нашој држави.

Предлагачи:

Моша Пијаде, с. р., Јосип Јерас, с. р., Александар Шевић, с. р., Миле Перуничкић, с. р., Марко Вујачић, с. р., Антун Аугустинчић, с. р., Јоже Лампрет, с. р., Милош Царевић, с. р., Гојко Гарчевић, с. р., Никола Мартиноски, с. р.

PREDLOG

ZA IZMENU I DOPUNU POSLOVNIKA SAVEZNOG VEĆA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ OD 26 APRILA 1948 GOD.

Član 1

Član 40, stav 1 menja se i glasi:

»Stalni odbori Veća jesu:

- 1) Zakonodavni odbor;
- 2) Odbor za privredni plan i finansije;
- 3) Mandatno-imunitetski odbor;
- 4) Administrativni odbor i
- 5) Odbor za molbe i žalbe.«

Član 2

U članu 43 stav 2 menja se i glasi:

»Odbor za privredni plan i finansije sastoji se od 21 člana.«

Član 3

Član 44 briše se.

Član 4

U članu 49, stav 1 menja se i glasi:

»Sa članovima odbora Veće istovremeno bira i po pet zamenika za Zakonodavni odbor i za Odbor za privredni plan i finansije i po tri zamenika za ostale odbore.«

Član 5

U članu 51 unosi se stav 2 koji glasi:

»Zakonodavni odbor može birati pododbore i sa zadatkom da pripreme i prouče materijal u vezi sa donošenjem novih zakona za koje su inicijativu dali pojedini članovi odbora, poslanici Veća, Prezidijum Narodne skupštine FNRJ ili Vlada FNRJ. Ovi pododbori mogu sastaviti i prve nacрте zakonskih predloga.«

Član 6

Unosi se novi član 57a koji glasi:

»Zakonodavni odbor može pozivati na svoje sastanke članove stalnih odbora Narodne skupštine FNRJ kad je na dnevnom redu Zakonodavnog odbora pretres predloga zakona koji se odnose na pitanje iz nadležnosti ovih odbora.

Zakonodavni odbor može uputiti, pre nego što pristupi pretresu pojedinih predloga zakona ili u toku pretresa, na mišljenje primljene predloge zakona i pojedina pitanja koja oni obuhvataju onom stalnom odboru Narodne skupštine koji se tim pitanjima bavi.

Zakonodavni odbor može pojedine predloge zakona preko Vlade FNRJ uputiti Komitetu za zakonodavstvo i izgradnju narodne vlasti Vlade FNRJ na dalje proučavanje ili na ponovnu razradu saglasno principima i uputstvima koje on utvrdi.«

Član 7

Član 58 menja se i glasi:

»Zakonske predloge mogu podnositi narodni poslanici Veća bez obzira da li su članovi Zakonodavnog odbora ili ne, Prezi-

dijum Narodne skupštine FNRJ, Vlada FNRJ i pojedini članovi Vlade preko Vlade FNRJ.

Zakonski predlozi dostavljaju se predsjedniku Veća po pravilu pismeno i u obliku u kome se donosi zakon.

Narodni poslanik može i usmeno na sednici Veća predložiti donošenje novog zakona ili izmenu ili dopunu postojećeg zakona. Ako se Veće saglasi sa ovim predlogom, Zakonodavni odbor preuzima proučavanje i sastavljanje zakonskog predloga. Predlagač ima pravo da učestvuje u radu Odbora.

Ako su zakonski predlog podneli pismeno u obliku zakonskog nacрта dva ili više poslanika, oni mogu odrediti jednog ili više između sebe da zastupa zredlog prilikom pretresa u odboru Veća. Ako takav zastupnik ne bude određen smatraće se kao podnosilac prvopotpisani poslanik.

Vlada FNRJ može u usmenoj izjavi Predsednika Vlade ili određenog člana Vlade predložiti Veću donošenje novih zakona. U tom slučaju Zakonodavni odbor proučava i sastavlja nacrt zakonskog predloga, ukoliko Vlada ne podnese svoj pismeni predlog u obliku zakonskog nacрта.«

Predlagači:

dr Jerko Radmilović, s. r., Vladimir Simić, s. r., Ante Roje, s. r., Ilija Tepavac, s. r., Đuro Salaj, s. r., Ivan Božićević, s. r., Milka Kufrin, s. r., Mara Naceva, s. r., Vlado Maleski, s. r.,

PREDLOG

POSLOVNIKA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ ZA ZAJEDNIČKE SEDNICE SAVEZNOG VEĆA I VEĆA NARODA

1. — Sazivanje Narodne skupštine na zajedničku sednicu oba doma

Član 1

Narodna skupština FNRJ sastaje se u zajedničke sednice oba doma radi vršenja poslova koji joj po ovom poslovniku pripadaju na osnovu Ustava i zakona kao najvišem predstavničkom telu Federativne Narodne Republike Jugoslavije.

Član 2

Zajedničku sednicu sačinjavaju poslanici Saveznog veća i poslanici Veća naroda.

Na zajedničkoj sednici ne može se rešavati o stvarima koje se po Ustavu imaju rešavati u većima.

Član 3

Zajednička sednica Narodne skupštine FNRJ:

proglašuje Ustav, odnosno promene ili dopune Ustava; bira i razrešava Prezidijum Narodne skupštine ili pojedinog od njegovih članova; imenuje i razrešava Vladu FNRJ, Predsednika Vlade ili pojedinog člana Vlade FNRJ; potvrđuje ukaze Prezidijuma o imenovanju ili razrešenju pojedinih članova Vlade FNRJ;

imenuje i razrešava Vrhovnog komandanta oružanih snaga FNRJ; imenuje i razrešava predsednika, potpredsednika i sudije Vrhovnog suda FNRJ; imenuje i razrešava Javnog tužioca FNRJ i njegove zamenike;

donosi odluke o primanju novih republika u sastav Federativne Narodne Republike Jugoslavije i odobrava osnivanje novih autonomnih jedinica; odlučuje o razgraničenju između pojedinih narodnih republika; odlučuje o raspisivanju narodnog referenduma;

bira i razrešava članove stalnih odbora Narodne skupštine FNRJ, kao i članove anketnih i istražnih odbora i pretresa o njihovim izveštajima i predlozima;

rešava o pitanjima rata i mira; ratifikuje važnije međunarodne ugovore.

Oba veća Narodne skupštine mogu sporazumno rešiti da se sazove zajednička sednica i radi pretresa drugih pitanja o kojima smatraju da je potrebno da se Narodna skupština izjasni na zajedničkoj sednici. Obavezno se na zajedničkim sednicama raspravlja i odlučuje o pitanjima koja pred Narodnu skupštinu iznesu stalni ili anketni i istražni odbori izabrani na zajedničkim sednicama.

Član 4

Zajedničku sednicu saziva Prezidijum Narodne skupštine FNRJ ili sporazumno predsednici oba veća.

Odluka o sazivanju zajedničke sednice sadrži i dnevni red za nju.

2. — Postupak i donošenje odluka na zajedničkim sednicama

Član 5

Zajedničke sednice oba doma su javne. One se mogu u celini, ili delimično održati bez prisustva javnosti kad Narodna skupština to odluči na predlog poslanika ili Vlade FNRJ. O takvom predlogu odlučuje se bez pretresa.

Član 6

Zajedničkim sednicama rukovode naizmenično predsednici oba veća, a dužnost sekretara vrše naizmenično sekretari oba veća.

Član 7

Na zajedničkim sednicama Narodne skupštine imaju pravo da govore samo poslanici oba doma i članovi Vlade FNRJ, ili lica koja oba veća Narodne skupštine FNRJ naročito pozovu.

Član 8

Svaka zajednička sednica počinje objavljivanjem odluke o njenom sazivu i utvrđivanjem dnevnog reda.

Član 9

Narodna skupština na zajedničkoj sednici oba doma može punovažno rešavati samo ako je prisutno više od polovine poslanika Saveznog veća i više od polovine poslanika Veća naroda.

Za punovažnost odluke donete na zajedničkoj sednici potrebno je da za predlog odluke glasa većina prisutnih poslanika svakog doma.

Po izvršenom glasanju predsedavajući utvrđuje da li je predlog odluke dobio većinu potrebnu po st. 2 ovoga člana i to objavljuje.

Član 10

Predlog za donošenje odluka o izboru, razrešenju ili drugim pitanjima za koje je nadležna zajednička sednica može poteći od deset poslanika, bilo iz jednog bilo iz oba doma, od Prezidijuma Narodne skupštine ili od Predsednika Vlade FNRJ.

Predlog se može podneti pre održavanja zajedničke sednice ili na zajedničkoj sednici. Skupština odlučuje da li će se podneseni predlog rezolucije, deklaracije ili druge odluke odmah uzeti u pretres ili će se prethodno uputiti na pretresanje nadležnom odboru ili posebno za to izabranoj komisiji.

Član 11

Na zajedničkoj sednici glasanje se vrši javno dizanjem ruke, ali zajednička sednica može na predlog predsedavajućeg ili jednog poslanika, bez pretresa, odlučiti da se glasanje izvrši pojedinačnim javnim ili tajnim glasanjem.

Član 12

O svakom pitanju o kome se rešava na zajedničkoj sednici vodi se samo jedan pretres i vrši se samo jedno glasanje.

Član 13

Odluka o izboru i razrešenju Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ i pojedinih njenih članova objavljuje se u »Službenom listu FNRJ« s potpisom predsednika oba doma.

Sve druge odluke o izboru i razrešenju donete na zajedničkoj sednici oba doma proglašavaju se ukazom Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ.

Ostale odluke, deklaracije, rezolucije ili proglasi objavljuju se s potpisima predsednika oba doma, ukoliko Narodna skupština na zajedničkoj sednici ne reši drukčije.

Član 14

O zajedničkim sednicama oba doma vodi se zapisnik i stenografske beleške.

Zapisnici, stenografske beleške i drugi spisi sa zajedničkih sednica predaju se na staranje Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ.

Član 15

Pretsedavajući na zajedničkoj sednici ima ista prava koja su za predsednike veća predviđena poslovniciama veća.

Kazna isključenja sa sednica odnosi se samo na jednu zajedničku sednicu.

Član 16

U pogledu postupka rada na zajedničkim sednicama shodno će se primenjivati propisi Poslovnika veća Narodne skupštine FNRJ ukoliko nije drukčije određeno ovim poslovníkom.

3. — Odbori i komisije Narodne skupštine

Član 17

Narodna skupština FNRJ ima sledeće stalne odbore:

1. Odbor za inostrane poslove;
2. Odbor za narodnu odbranu;
3. Odbor za narodnu vlast.

Član 18

Odbor za inostrane poslove je sastavljen od 40 do 60 članova.

Odbor za narodnu odbranu je sastavljen od 30 do 40 članova.

Odbor za narodnu vlast je sastavljen od 42 člana.

U svakom odboru Narodne skupštine FNRJ Savezno veće i Veće naroda moraju biti zastupljeni u istovetnom broju.

Član 19

Odbori Narodne skupštine FNRJ biraju se za celi period za koji je izabrana Narodna skupština.

Odbori se sastaju i kad Narodna skupština nije u zasedanju.

Član 20

Odbor za inostrane poslove proučava i pretresa pitanja spoljne politike, međunarodne ugovore koje ratifikuje Narodna skupština FNRJ i druga pitanja međunarodnih odnosa Federativne Narodne Republike Jugoslavije.

Član 21

Odbor za narodnu odbranu proučava i pretresa pitanja koja stoje u vezi s bezbednošću i odbranom države.

Član 22

Odbor za narodnu vlast pretresa i proučava pitanja koja se odnose na organizaciju i delatnost narodnih odbora, njihovo organizaciono i političko učvršćenje i usavršavanje metoda njihovog rada, kao pitanja proširenja i usavršavanja organizacionih formi neposrednog uključenja masa u upravljanje državnim i privrednim poslovima. Odbor može proučavati i druga organizaciona pitanja državnog aparata.

Odbor za narodnu vlast daje mišljenje i predloge u vezi sa svim projektima zakona koji se odnose na organizaciju i delatnost narodnih odbora, a koja im dostave veća ili njihovi zakonodavni odbori.

Član 23

Odbori Narodne skupštine FNRJ podnose svoje izveštaje i predloge na pretres i odlučivanje na zajedničkim sednicama oba doma.

Član 24

Za rukovođenje svojim radom odbori biraju predsednika i sekretara. Odbori mogu izabrati i jednog potpredsednika.

Sednice odbora saziva predsednik.

Za punovažnost rada odbora potrebno je prisustvo većine njegovih članova iz oba doma.

Zaključci odbora donose se prostom većinom glasova. Izdvojena mišljenja se združuju s celim predmetom kad se on iznosi na pretres zajedničke sednice.

Član 25

Sednicama odbora, izuzev sednicama koje su oglašene za tajne, mogu prisustvovati s pravom savetodavnog glasa i poslanici oba veća, koji nisu članovi odbora, i članovi Vlade FNRJ.

Pretsednici odbora mogu pozivati radi davanja stručnog savetodavnog mišljenja pojedine stručnjake, javne radnike ili druga lica čije mišljenje može biti od interesa za rad odbora.

Odbor može odlučiti da drži sednicu uz prisustvo javnosti.

Član 26

Narodna skupština može na zajedničkoj sednici oba doma birati anketne i istražne odbore.

Anketni i istražni odbori vrše ankete odnosno sprovode istrage po pitanjima koje im stavi u nadležnost Skupština. Prilikom obrazovanja jednog od ovih odbora određuje se i broj njegovih članova. U ovom odboru moraju u istovetnom broju biti zastupljena oba doma.

Ovi odbori biraju predsednika i sekretara. Izveštaje i predloge može na zajedničkoj sednici Narodne skupštine podnositi predsednik ili posebno izabrani član kao izvestilac.

Ovi odbori mogu izabrati pojedine svoje članove u anketne odnosno istražne pododbore radi izvršavanja posebno određenih zadataka iz okvira nadležnosti odbora.

Član 27

Narodna skupština FNRJ ima i komisije za utvrđivanje autentičnih tekstova zakona usvojenih od oba veća.

Za utvrđivanje autentičnih tekstova na svakom od jezika jugoslovenskih naroda bira se posebna komisija.

Svaka komisija za utvrđivanje autentičnog teksta sastoji se iz najmanje šest članova koji se u podjednakom broju biraju među poslanicima oba veća.

Član 28

Komisije za utvrđivanje autentičnih tekstova zakona imaju zadatak da utvrde konačne, autentične tekstove usvojenih zakona na jezicima jugoslovenskih naroda na kome zakonski predlog nije bio raspravljen i izglasan u većima i sa čijim tekstom ostali tekstovi moraju biti istovetni.

Komisije za autentični tekst zakona dostavljaju blagovremeno utvrđene autentične tekstove zakona Prezidijumu Narodne

skupštine FNRJ radi njihovog proglašavanja i objavljivanja u odgovarajućim izdanjima »Službenog lista FNRJ«.

Komisije rade kako za vreme pretresanja predloga zakona u zakonodavnim odborima tako i odmah po izglasavanju zakona u većima.

U svom radu komisije mogu tražiti saradnju državnih ustanova i stručnjaka.

Član 29

Ako se pojavi neslaganje između autentičnih i time ravnopravnih tekstova zakona na pojedinom od jezika jugoslovenskih naroda, pitanje se iznosi pred Prezidijum Narodne skupštine FNRJ. Po saslušanju nadležne komisije za utvrđivanje autentičnih tekstova zakona i u sporazumu s njom Prezidijum će svojim aktom utvrditi koji autentični tekst izražava pravi smisao zakonskog propisa i time ispraviti odgovarajući tekst zakona na jeziku koji od tog utvrđenog smisla odstupa.

Član 30

Odbori i komisije vode zapisnik o radu na sednicama.

Odbori mogu odlučiti da se vode i stenografske beleške o radu na sednicama.

Zapisnici i stenografske beleške čuvaju se u arhivi odbora, odnosno komisije, a jedan primerak se dostavlja Prezidijumu Narodne skupštine.

Odbori mogu odlučiti da se njihovi zapisnici i stenografske beleške objave. Anketni i istražni odbori odlučuju o objavljivanju materijala koje su oni prikupili.

4. — Završne odredbe

Član 31

Ovaj poslovnik stupa na snagu od dana kad ga Narodna skupština usvoji na zajedničkoj sednici.

Poslovnik će se objaviti s potpisima predsednika Saveznog veća i Veća naroda u »Službenom listu FNRJ«.

OBRAZLOŽENJE

Pored redovnog rada u svojim većima Narodna skupština FNRJ radi i na zajedničkim sastancima poslanika oba doma. Ustav FNRJ je predvideo ovu formu rada za izvršenje određenih poslova Skupštine. Skoro svaka dvodoma organizacija predstavničkog tela ima zajedničke sastanke oba doma na kojima se, po pravilu, vrše najvažniji izbori i drugi ustavom ili praksom određeni poslovi. Zajedničke sednice Narodne skupštine u sistemu naše narodne vlasti, zasnovane na principu jedinstva vlasti, još su nužnije i važnije. Mi nemamo dve skupštine nego jednu jedinstvenu skupštinu, koja predstavlja narodni suverenitet i čini vrhovni organ državne vlasti FNRJ. Unutrašnja struktura ove jedinstvene skupštine je dvodoma ne iz razloga da bi se podelila vlast — kao što je to u nekim drugim zemljama, — nego da bi se obezbedilo puno predstavništvo narodnog suvereniteta koji je u svome političkom jedinstvu sastavljen od suverenih i ravnopravnih volja svih jugoslovenskih naroda.

Polazeći od zadataka koje Ustav stavlja u nadležnost Narodne skupštine u celini i posle iskustva rada na zajedničkim sednicama oba doma u toku 1946 god., Narodna skupština je bila u stanju da donese već prvi Poslovnik Narodne skupštine FNRJ sa zajedničke sednice Saveznog veća i Veća naroda od 26 marta 1947 god. Ovaj poslovnik je dopunjen 26 aprila 1948 odredbom koja predviđa osnivanje i rad komisija za utvrđivanje autentičnih zakona.

Docnije iskustvo u radu na zajedničkim sednicama oba doma i potreba da se Narodna skupština sve više razvija kao radno telo traže da se u poslovnik unesu izvesne izmene i dopune koje će predvideti osnivanje novih stalnih organa Narodne skupštine, a isto tako uneti i više preciznosti i sistema u sam postupak rada na zajedničkim sednicama. S obzirom na sve to, smatramo da je najbolje predložiti novi Poslovnik Narodne skupštine FNRJ za zajedničke sednice u koji će sistematski biti raspoređene odredbe dosadašnjeg poslovnika i izmene i dopune tih odredaba čije se donošenje ukazuje kao potrebno.

Osnovne karakteristike novog predloga poslovnika u odnosu na dosadašnji jesu ove:

- 1) Novi poslovnik ne menja postojeću kompetenciju zajedničkih sednica i ne dira Ustavom i zakonima utvrđena prava veća kao takvih. To je izričito izraženo u čl. 2 st. 2 predloženog poslovnika.

2) Kao i po ranijem poslovniku, tako i po novom, Skupština se sastaje na zajedničke sednice oba doma uglavnom radi izbora i razrešenja onih saveznih organa koje skupština imenuje i radi vršenja drugih poslova koje Ustav stavlja u kompetenciju Narodne skupštine u celini. U pogledu na druge poslove predloženi poslovnik predviđa isključivo pravo oba veća da sporazumno odluče o tome koja će pitanja izneti na zajedničku sednicu.

3) Najvažnija novina koju donosi predloženi poslovnik odnosi se na ustanovljenje dva nova odbora koji će biti stalni odbori Narodne skupštine FNRJ, a to su: Odbor za narodnu odbranu i Odbor za narodnu vlast. S druge strane, Odbor za inostrane poslove postaje jedinstveni odbor Narodne skupštine FNRJ, dok je po dosadašnjim propisima poslovnika oba veća svako veće imalo svoj odbor za spoljne poslove.

Novi poslovnik unosi odredbu o anketnim i istražnim komisijama, koji u dosadašnjem poslovniku nisu bili predviđeni, a koje je Narodna skupština na zajedničkoj sednici mogla i dosada birati, jer ih Ustav predviđa kao odbore Narodne skupštine.

Novi poslovnik predviđa samo u opštim crtama zadatke, sastav i način rada ovih odbora. Odbori će na osnovu ovih opštih ovlašćenja imati da utvrde svoje planove rada i da traže najadekvatnije metode za ostvarivanje poslova iz svoje kompetencije. Pri tome se može primetiti da će rad pojedinih odbora, posebno Odbora za narodnu vlast i anketnih i istražnih odbora zahtevati saradnju, uzajamnu pomoć i koordinaciju između članova ovih odbora i poslanika narodnih skupština republika, pa i odbornika oblasnih narodnih odbora koji bi bili članovi odgovarajućih odbora republika ili koje bi republičke skupštine odnosno oblasni narodni odbori izabrali za vršenje određenih zadataka. Nema sumnje da bi ovakav metod ostvarivanja zadataka odbora Narodne skupštine FNRJ bio efikasniji i uspešniji i da odgovara principima naše federacije.

4) Postupak rada na zajedničkim sednicama ostao je isti. Novim poslovnikom je taj postupak samo učinjen određenijim i jednostavnijim.

ПРЕДЛОГ

ЗА ИЗБОР АНКЕТНОГ ОДБОРА ЗА ИСПИТИВАЊЕ ОТКУПНОГ СИСТЕМА У ФНРЈ

ПРЕТСЕДНИКУ ВЕЋА НАРОДА И ПРЕТСЕДНИКУ САВЕЗНОГ ВЕЋА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

Београд

Друже Претседниче,

Обавезни откуп пољопривредних производа има огроман значај за извршење Петогодишњег плана уопште и за снабдевање трудбеника и унапређење пољопривреде посебно. Захваљујући напорима народне власти и високој патриотској свести радног сељаштва постигнути су и на овом подручју знатни успеси, упркос заосталости наше пољопривреде.

Међутим, у току спровођења обавезног откупа појављивале су се и појављују се многе тешкоће, које проистичу из сложености овог питања: крупне социјално-економске промене на селу, остаци капиталистичких елемената, стални пораст непољопривредног становништва, социјалистички преображај села итд., а са њима разни недостаци и грешке у спровођењу обавезног откупа, како од стране откупног апарата, тако и од стране појединих произвођача.

Имајући у виду сав значај откупа пољопривредних производа за изградњу социјализма у нашој земљи, као и његову сложеност, предлагемо да Народна скупштина донесе следећу

ОДЛУКУ

О ИЗБОРУ И ЗАДАЦИМА АНКЕТНОГ ОДБОРА ЗА ИСПИТИВАЊЕ ОТКУПНОГ СИСТЕМА У ФНРЈ

I. У циљу да помогне усавршавању система размене између села и града, побољшања снабдевања трудбеника и унапређења

пољопривреде и села, Народна скупштина ФНРЈ бира Анкетни одбор за испитивање откупног система у ФНРЈ са задатком да изврши анализу досадашњег откупног система и његовог спровођења у пракси и да Народној скупштини ФНРЈ поднесе извештај, као и потребну документацију за објављивање.

У Анкетни одбор улази 16 народних посланика.

II. Ради извршења постављеног задатка Анкетни одбор ће испитати:

1) Све досадашње прописе о откупу пољопривредних производа.

2) Функционисање досадашњег откупног система:

а) начин на који се спроводи задуживање произвођача количинама пољопривредних производа за обавезни откуп;

б) појаве кршења постојећих прописа о откупу пољопривредних производа, како од стране произвођача тако и од стране државних органа и откупног апарата;

в) мере које су предузимане у случајевима неиспуњавања обавеза од стране произвођача или од стране откупног апарата и мере које треба предузимати ради обезбеђења извршења обавеза у откупу;

г) питање слободних вишкова пољопривредних производа;

д) жалбе произвођача по питањима откупа и решења по тим жалбама.

3) Контрахирање појединих производа (индустриског биља, поврћа, итд.).

4) Утицај досадашњег откупног система на пољопривредну производњу и социјалистички преображај села.

5) Утицај откупних мера на одлив радне снаге из села у град.

6) Систем трговине по везаним ценама.

7) Организацију и пословање откупних органа:

а) однос између органа народне власти и државних откупних предузећа;

б) однос између државних откупних предузећа и произвођача;

в) улогу земљорадничких задруга у откупу;

г) рационалност у пословању државних откупних предузећа.

III. 1) Анкетни одбор ће се користити извештајима и другом документацијом државних надлештава и установа, државних предузећа, задруга и извештајима друштвених организација и појединих грађана.

2) Одбор може формирати потребан број комисија за обрађивање појединих питања или за проверу на одређеној територији у оквиру задатака Анкетног одбора.

У комисијама могу учествовати и лица која нису народни посланици, али на челу мора бити члан Анкетног одбора.

3) Државна надлештва, установе и предузећа дужна су Анкетном одбору ставити на расположење потребна стручна лица за рад у комисијама за цело време за које ће Анкетни одбор сматрати да су му та лица потребна.

4) Све трошкове Анкетног одбора сносиће Народна скупштина ФНРЈ.

IV. Ради што успешнијег спровођења ових задатака Народна скупштина ФНРЈ предложиће скупштинама народних република да и оне изаберу своје анкетне одборе за испитивање откупног система с тим да чланови тих одбора улазе у састав Анкетног одбора Савезне скупштине.

Сматрајући да овај Анкетни одбор треба да буде орган Народне скупштине, а не појединих већа, упућујемо Вам овај предлог и молимо Вас да га изнесете на решавање на заједничкој седници оба већа.

Београд, 26 априла 1950 год.

Предлагачи:

Народни посланици
Већа народа:

Љубинка Милосављевић, с. р.
Радивоје Јовановић, с. р.
Милош Б. Царевић, с. р.
Павле Савић, с. р.
Пеко Дапчевић, с. р.
Ристо Џунов, с. р.
Марија Раутер, с. р.
Чедо Капор, с. р.
Драгутин Саили, с. р.
Димитрије Бајалица, с. р.
Анка Берус, с. р.
Лидија Шентјурц, с. р.

Народни посланици
Савезног већа:

Момчило Марковић, с. р.
Буро Салај, с. р.
Милан Месић, с. р.
Воја Лековић, с. р.
Спасенија Бабовић, с. р.
Радован Грујић, с. р.
Божидарка Дамњановић, с. р.
Јован Веселинов, с. р.
Радован Папић, с. р.
Цветко Узуновски, с. р.
Јанез Хрибар, с. р.
Вељко Зековић, с. р.

P R E D L O G

ZA IZBOR ANKETNOG ODBORA ZA PITANJE SNABDEVANJA

**PRETSEDNIKU SAVEZNOG VEĆA
NARODNE SKUPŠTINE FNRJ**

B e o g r a d

Druže Pretsedniče,

Snabdevanje stanovništva FNRJ, a u prvom redu radničke klase, predmetima široke potrošnje, bilo je oduvek stalno briga Savezne Vlade i drugih organa narodne vlasti. Zahvaljujući naporima narodne vlasti i radnom elanu trudbenika naše zemlje, uspelo se, uprkos razrušenosti privrede naše zemlje u toku rata i naglog povećanja gradskog stanovništva posle rata, da se trudbenicima obezbede osnovna sredstva za život.

Petogodišnjim planom, iako je njegovo težište na kapitalnoj izgradnji, predviđeno je osetno podizanje životnog standarda radnih građana naše zemlje. Uprkos nepredvidendih smetnji koje su nastale usled neprijateljske politike i ekonomske blokade, koju prema našoj zemlji provode Sovjetski Savez i zemlje Istočne Evrope, naš Petogodišnji plan uspešno se izvršava na svim sektorima, pa i na sektoru podizanja životnog standarda trudbenika.

Razume se da se socijalistička izgradnja naše zemlje ne vrši bez teškoća i da se u toj izgradnji pojavljuju razne slabosti, nedostaci, greške itd. Tako i na sektoru snabdevanja stanovništva predmetima široke potrošnje često se događaju razni propusti i slabosti. Obezbeđeno snabdevanje ne funkcioniše uvek uredno. Takode potrošačke karte se ne isporučuju svuda na vreme, a događa se da ih pojedini radnici za izvestan period uopšte ne dobiju.

Zbog ovih slabosti u funkcionisanju obezbeđenog snabdevanja trudbenici su često upućeni da na slobodnoj pijaci traže i one prehranbene artikle, koji spadaju u obavezno snabdevanje, a ovi uglavnom potiču od privatnika. Međutim, te cene na slobodnoj pijaci vrlo su visoke.

Smatrajući da Narodna skupština, kao vrhovni organ narodne vlasti, treba detaljno da ispita stanje snabdevanja i pomogne u pronalaženju odgovarajućih mera u cilju njegovog daljeg poboljšanja, mi predlažemo da Narodna skupština, na osnovu čl. 68 Ustava FNRJ donese odluku o obrazovanju Anketnog odbora za ispitivanje sistema i stanja snabdevanja u FNRJ, koja bi glasila:

Na osnovu čl. 68 Ustava i čl. 26 Poslovnika za zajedničke sednice, Narodna skupština FNRJ donosi

O D L U K U

O OBRAZOVANJU ANKETNOG ODBORA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ ZA ISPITIVANJE SISTEMA I STANJA SNABDEVANJA U FEDERATIVNOJ NARODNOJ REPUBLICI JUGOSLAVIJI

U cilju poboljšanja sistema i stanja snabdevanja trudbenika u Federativnoj Narodnoj Republici Jugoslaviji, Narodna skupština FNRJ odlučuje da obrazuje Anketni odbor za pitanje snabdevanja.

Zadatak ovog Anketnog odbora jeste da ispita sledeće:

1) Sistem obezbeđenog snabdevanja

- Savezno obezbeđeno snabdevanje
- Republičko dopunsko snabdevanje
- Dopunsko snabdevanje sa ekonomija preduzeća i ustanova
- Raspodela robnih fondova
- Način obezbeđenja robnih fondova
- Količina robe obezbeđenog snabdevanja potrebna za podmirenje potreba jednog lica u odnosu na količinu robe koja se nabavlja sa slobodnog tržišta
- Kategorizacija radnika i službenika i količine obezbeđenog snabdevanja prema toj kategorizaciji
- Način raspodele potrošačkih karata
- Cena robe obezbeđenog snabdevanja.

2) Stanje obezbeđenog snabdevanja

- Odnos robnih fondova i potrošačkih karata
- Realizacija normi obezbeđenog snabdevanja prema zakonskim propisima
- Zakonski propisi o obezbeđenom snabdevanju i realne mogućnosti robnih fondova obezbeđenog snabdevanja
- Tumačenje i sprovođenje zakonskih propisa o obezbeđenom snabdevanju
- Uzroci neredovnog snabdevanja artiklima obezbeđenog snabdevanja
- Asortiman i kvalitet robe obezbeđenog snabdevanja.

3) Ekonomije gradskih i sreskih narodnih odbora, preduzeća i ustanova

- Broj ekonomija i količina zemljišta ekonomija
- Način rukovođenja i kontrole nad ekonomijama sa strane naših državnih rukovodstava
- Kakva je sadašnja pomoć resora poljoprivrede pomoćnim ekonomijama
- Organizacija i funkcionisanje snabdevanja ekonomija sa potrebnim inventarom i stokom
- Iskorišćavanje ekonomija
- Način raspodele plodova
- Troškovi proizvodnje.

4) Radničko-službenički restorani i menze

- Sistem rukovođenja RSR i menzama
- Sistem snabdevanja RSR i menzama
- Količina, kvalitet, asortiman i kalorična vrednost hrane
- Higijena i kulturnost posluživanja
- Troškovi proizvodnje — prodajna cena hrane
- Kako rešiti problem da se omogući prehrana u RSR i menzama članovima porodice koji iz objektivnih razloga nisu zaposleni
- Sistem i stanje uzdizanja stručnih kadrova
- Koji su sve uzroci slabog kvaliteta i asortimana, kao i nedovoljnih količina hrane u mnogim RSR i menzama.

5) Bolnice, obdaništa, dečje jase, vrtići i školske kuhinje

- Sistem i stanje snabdevanja

6) Slobodno tržište

- Stanje asortimana, kvalitet i količina robe
- Prodaja robe
- Prodajne cene
- Odnos cena na slobodnom tržištu prema cenama artikala obezbeđenog snabdevanja.

Odbor će ovaj zadatak izvršavati neposrednim proveravanjem sistema i stanja snabdevanja kod državnih ustanova i nadležnima, kod privrednih rukovodstava, u RSR i menzama, u trgovinama, ekonomijama i u domaćinstvima.

Odbor će se koristiti izveštajima državnih nadležnima i ustanova i društvenih organizacija, a naročito sindikata, kao i izveštajima pojedinih građana.

Odbor ima 16 članova, po osam iz jednog i drugog doma, i sastavljen je tako da iz svake narodne republike i iz obeju autonomnih jedinica bude u odboru po dva člana.

Narodna skupština FNRJ odlučuje da predloži narodnim skupštinama republika, Narodnoj skupštini Autonomne Pokrajine Vojvodine i Oblasnom odboru kosovsko-metohiske oblasti da i oni izaberu po šest do osam članova svaki u ovaj odbor. Ovi članovi odbora učestvovali bi u radu odbora u prvom redu kad Odbor bude radio na njihovom terenu.

Odbor je ovlašćen da prilikom rada u pojedinim administrativnim oblastima može pozvati Oblasni odbor da odredi dva svoja člana u ovaj Odbor.

Odbor može formirati potreban broj komisija, čiji će zadatak biti da obrađuju pojedina pitanja ili da vrše proveru na određenoj teritoriji, u okviru zadataka Anketnog odbora.

U komisijama mogu učestvovati i lica koja nisu narodni poslanici, ali na čelu komisije mora biti član Anketnog odbora.

Državna nadležnima, ustanove i preduzeća dužna su Anketnom odboru staviti na raspoloženje potrebna stručna lica za rad u komisijama za celo vreme za koje će Anketni odbor smatrati da su mu ta lica potrebna.

Anketni odbor pozvaće sindikalne i ostale društvene organizacije na saradnju.

Sve troškove Anketnog odbora snosiće Narodna skupština FNRJ.

Anketni odbor će po završenom radu podneti Narodnoj skupštini izveštaj o rezultatima svog rada. Odbor će pripremiti prikupljenu dokumentaciju za objavljivanje.

Druže Pretsedniče, smatrajući da ovaj Anketni odbor treba da bude zajednički organ oba veća, tj. Narodne skupštine FNRJ, mi smo uputili isti predlog i Pretsedniku Veća naroda, pa Vas molimo da naš predlog iznesete na zajedničku sednicu oba veća.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Beograd, 26 aprila 1950 godine.

P r e d l a g a č i :

Narodni poslanici
Saveznog veća:

Salaj Đuro, s. r.
Stojković Stojadin, s. r.
Sirotanović Alija, s. r.
Božićević Ivan, s. r.
Medojević Radomir, s. r.
Zagorišek Anton, s. r.

Narodni poslanici
Veća naroda:

Pilavdžić Senija, s. r.
Medan Sava, s. r.
Kuprešanin Milan, s. r.
Pešev Nikola, s. r.
Nedeljković Radisav, s. r.
Vujović Luka, s. r.

SAVEZNO VEĆE NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

(DRUGOG SAZIVA)

PRETSEDNIŠTVO SAVEZNOG VEĆA

Pretsednik

Vladimir Sv. Simić

Potpretsednici:

Franjo Gaži

Krsto Popivoda

Sekretari:

Momčilo Marković

Vida Tomšić

Naum Naumovski

STALNI ODBORI SAVEZNOG VEĆA

ZAKONODAVNI ODBOR

(Izabran na I sednici Prvog redovnog zasedanja 26-IV-1950 g.)

Pretsednik

dr Josip Hrnčević

Potpretsednik

Vladimir Simić

Sekretar

dr Jerko Radmilović

Članovi:

Vančo Burzevski, dr Edhem Čamo, Dušan Diminić, Mehmed Hodža, Lajčo Jaramazović, Isa Jovanović, Velibor Ljujić, Mara Naceva, Živorad Ljubičić, Milan Popović, Đuro Salaj, Dušan Kveder, dr Ivo Sunarić, Boško Šiljegović, dr Maks Šnuderl, dr Metod Mikuž, dr Milorad Vlajković, Veljko Zeković

Zamenici:

Miloš Minić, Marin Cetinić, Krume Naumovski, Miško Kranjec, Dušan Grk

ODBOR ZA PRIVREDNI PLAN I FINANSIJE

(Izabran na I sednici Prvog redovnog zasjedanja 26-IV-1950 g.)

Pretsednik

Jovan Veselinov

Potpretsednik

Marko Belinić

Sekretar

Blagoja Taleski

Članovi:

Rista Antunović, Ljubo Babić, Dušan Brkić, Hasan Brkić, Komnen Cerović, Dušan Čalić, Ljubodrag Đurić, Tone Fajfar, Janez Hribar, Avdo Humo, Sergej Krajger, Filip Lakuš, Voja Leković, Miloš Minić, Nikola Minčev, Đoka Pajković, Paško Romac, Dobrosav Tomašević

Zamenici:

Zoran Polić, Pašaga Mandžić, Strašo Hristov, Tomo Čiković, Branislav Stojanović

MANDATNO-IMUNITETSKI ODBOR

(Izabran na I sednici Prvog redovnog zasjedanja 26-IV-1950 g.)

Pretsednik

Petar Komadina

Potpretsednik

Bogoja Fotev

Sekretar

Gruja Novaković

Članovi:

Božidar Tomić, Radomir Medojević, Franc Simonič, Sait Zatrić

Zamenici:

Vid Radiković, Ilija Tepavac, Boris Aleksoski

ADMINISTRATIVNI ODBOR

(Izabran na I sednici Prvog redovnog zasedanja 26-IV-1950 g.)

Pretsednik

Stanka Veselinov

Potpretsednik

Šefket Maglajlić

Sekretar

Živorad Ljubičić

Članovi:

Ivica Gretić, Jože Borštnar, Spasoje Šarac, Boris Aleksoski

Zamenici:

Josip Zmaić, Slavoljub Petrović, Živko Brajkovski

ODBOR ZA MOLBE I ŽALBE

(Izabran na I sednici Prvog redovnog zasedanja 26-IV-1950 g.)

Pretsednik

Pavle Jovičević

Potpretsednik

Ante Roje

Sekretar

Velibor Ljujić

Članovi:

Anton Zagorišek, Kemal Sejfula, Svetolik Gospić, Jožef Nad

Zamenici:

Ivan Šibl, Mara Naceva, Božidarka Damnjanović

NARODNI POSLANICI SAVEZNOG VEĆA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

(DRUGOG SAZIVA)

Abramović Anto
Agbaba Mlka
Ajtić Predrag
Aleksievski Dimitar
Aleksovski Boris
Antunović Risto
Apostolski Mihailo
Arsov Ljubčo
Avbelj Viktor

Babić Antun
Babić Ljubo
Babović Spasenija
Baće Makso
Bajalski Risto
Bakarić dr Vladimir
Bakrač Jozo
Banina Ante
Batanović Milovan
Begić Drago
Begić Muhidin
Belinić Marko
Belovuković Milan
Beljanski Jovan
Benčič Dragomir
Biber Antun
Bijedić Džemal
Bjelica Rako
Blašković Slavko
Blažević Jakov
Bojanić Vladan
Borić Dušan
Borčić Čedo
Borštinar Jože
Bošković Dobrivoje
Bošković Đorđe
Bošković Radomir
Božičević Ivan
Brajkovski Živko
Brecelj dr Marijan

Brkić Dušan
Brkić Hasan
Brkić Zvonko
Brnčić Josip
Bročić Radenko
Brovč Andrej
Broz Josip Tito
Budovalčev Arsa
Buljan Vice
Burić Haso
Burzevski Vančo
Butozan dr Vaso

Cazi Josip
Cegledi Mačaš
Cerović Komnen
Cetinić Marin
Crnobrnja Bogdan
Crvenkovski Krste
Cvejić Živorad
Cvetić Bosa
Cvjetić Nikola
Čosić Dobrica
Čurčić Živojin
Čuruvija Tode

Čakić Boško
Čalić Dušan
Čamo dr Edhem
Čavušević Ivan
Čengić Esad
Čerkez Ibrahim
Čiković Tomo
Čolak Petar
Čolaković Rodoljub
Čomić Mladen
Čvorović Vitomir

Damnjanović Božidarka

Danilović Uglješa
Debeljak Stjepan
Devedžić Dušan
Dikić Bora
Diminić Dušan
Doronjski Stevan
Došen Ilija
Draušnik Jurica
Dudić Zorka
Dugonjić Rato
Dukić Milan
Dulkan Stanislav
Đakonović Nikola
Đorđević Aleksandar
Đukić Pane
Đurašković Milutin
Đurđić Dušan
Đurić Ljubodrag
Fajfar Tone
Farkaš Nandor
Fijan Jakob
Fotev Bogoja
Frntić Elizabeta

Gaši Aljuš
Gaži Franjo
Gigov Strahil
Gizdlić Drago
Golub Mijo
Gospić Svetolik
Granda Ivan
Gregorić dr Pavle
Gretić Ivica
Grgurić dr Jakov
Grk Dušan
Grujić Radovan

Hasanagić Hilmića

Hasani Sinan
 Hercegovac Adem
 Hodža Mehmed
 Holjevac Većeslav
 Horvat Ivan
 Hotić Mesud
 Hribar Janez
 Hristov Strašo
 Hrnčević dr Josip
 Hukić Mehmedalija
 Humo Avdo

Ilić Pavle
 Ilić Radojko
 Ilić Sava
 Ilijevski Vlado
 Ivić Stjepan
 Ivković Ljubomir

Jadrešin Bogde
 Jakšić Nikola
 Jakšić Rade
 Janić Vlado
 Janićijević Milovan
 Janković Dragoljub
 Jaramazović Lajčo
 Jelenković Vojislav
 Jerkić Ivo
 Jojkić Đurica
 Joksimović Savo
 Josipović Srboljub
 Jovanović Blažo
 Jovanović Branko
 Jovanović Dragoljub
 Jovanović Đura
 Jovanović Isa
 Jovanović Petar
 Jovanović Radoš
 Jovičević Pavle
 Jovović Desimir
 Jurinčić Niko

Kapetanović Hajro
 Kapor Momir

Karabegović Osman
 Karaivanov Ivan
 Karapandžin Stanko
 Kekić Danilo
 Kirčanski Dragoljub
 Kidrič Boris
 Kiš Jan
 Klausberger Petar
 Knežević Đura
 Koco Dimče
 Kočevar Franc
 Kodra Džafer
 Koharović dr Aleksandar
 Kolak Rudi
 Koliševski Lazar
 Komadina Petar
 Komar Slavko
 Komlenić Simo
 Kosorić Pero
 Kovačević Dušanka
 Kovačević Veljko
 Krajačić Ivan
 Krajačić Soka
 Krajger Boris
 Krajger Sergej
 Kranjec Miško
 Krce Pavao
 Krstić Boško
 Krstić Ratko
 Krstulović Vicko
 Kufrin Milka
 Kundadžija Dušan
 Kuzmanovski Boge
 Kveder Dušan

Lakić Nikola
 Lakuš Filip
 Lalić Đuro
 Lekić Đoka
 Leković Voja
 Leskošek Franc
 Lošić Asim
 Lozo Pavao
 Lukić Vojin

Ljubičić Živorad
 Ljujić Velibor

Maglajlić Šefket
 Maleski Vlado
 Maležić Matija
 Mandžić Pašaga
 Marinko Miha
 Marković Milorad
 Marković Momčilo
 Marković Stjepan
 Martinović Milan
 Masaroto Đusto
 Mastilović Novak
 Matić Đorde
 Medojević Radomir
 Medo Tomo
 Medugorac Mile
 Mesić Milan
 Mihailović Rista
 Mihajlovski Kiril
 Mijatović Cvijetin
 Mikuž dr Metod
 Milaković Miloš
 Milatović Milorad
 Milojević Janko
 Milojević Miloje
 Minčev Nikola
 Minderović Čedomir
 Minić Miloš
 Mirković Iko
 Mitevski Metodi
 Mitić Vladimir
 Mitrović Milorad
 Merača Milutin
 Mrazović Karlo
 Mrkoci Marko
 Mugoša Dušan
 Mundrić Petar
 Mustafa Ašim

Naceva Mara
 Nad Jožef
 Nad Kosta

Narančič Dušan
 Naumovski Krume
 Naumovski Naum
 Nedeljčević Radisav
 Nefat Franjo
 Neoričić Milijan
 Nešković dr Blagoje
 Nikezić Marko
 Nikodijević Tihomir
 Nikolić Dragomir
 Nikolić Živojin
 Nikšić Đorđe
 Nimani Đavit
 Novak Franc
 Novak Ivan
 Novaković Grujo

Obad Tomo
 Ocvirk Ivan
 Olbina Dane
 Opačić Stanko-Čanica
 Ostović Adam

Pahić Luka
 Paiković Đoko
 Pantić Milan
 Papić Radovan
 Paunović Svetomir
 Pavelić Marijan
 Pavlačić Mika
 Pavleković Mirko
 Penezić Slobodan
 Peričin Marko
 Perkušić Ivan
 Petković Čedomir
 Petrović Dušan
 Petrović Slavoljub
 Počuča Mile
 Polić Zoran
 Polović Marko
 Popić Franc
 Popivoda Krsto
 Popović Koča
 Popović Milan

Popović Stevo
 Potrč dr Jože
 Pozderac Hakija
 Pracačić Dragutin
 Prodanović Milan
 Prvčić Stjepan
 Puvalić Stevo

Rački Nikola
 Radić Vojislav
 Radičević Žarko
 Radiković Vid
 Radosavljević Dobrivoje
 Radmilović dr Jerko
 Radojković Živorad
 Radovanović Milija
 Rakidžić Radoslav
 Ranković Aleksandar
 Raos Ante
 Redžović Abdula
 Regent Ivan
 Relić Petar
 Ribar dr Ivan
 Rikanović Ilija
 Ristić Dušan
 Rodić Gojko
 Roje Ante
 Romic Paško
 Ropret Viktor
 Rudolf Janko
 Rumbak Ivan

Salaj Đuro
 Sejfula Kemal
 Sekulić Nikola
 Simeonović Janko
 Simić Vladimir
 Simonić Franc
 Sirotanović Alija
 Skender Maksut
 Skerlovnik Ivo
 Smilevski Vidoe
 Sofijanić Ratko
 Šremec dr Zlatan

Stakolić Jože
 Stambolić Petar
 Stamenković Dragi
 Stanić Mile
 Stanilović Anton
 Stanković Miodrag
 Stanojević Svetislav
 Stante Petar
 Stefanović Svetislav
 Stojanov Sima
 Stojanov Boža
 Stojanović Branislav
 Stojanović Luka
 Stojanović Marko
 Stojanović Rodoljub
 Stojanović Sreten
 Stojiljković Miodrag
 Stojković Stojadin
 Sudžuković Milan
 Sunarić dr Ivo

Šaćiri Ismet
 Šakiri Reis
 Šarac Spasoje
 Šarac dr Zaim
 Šegrt Vlado
 Šehović Ahmet
 Šibl Ivan
 Šiljegović Boško
 Šimunov Josip
 Škipić Milorad
 Šnuderl dr Maks
 Šoti Pal
 Špiljak Mika
 Šprljan Gušter
 Štruel Peter
 Šturm Anton

Taleski Blagoja
 Temelkoski Borko
 Tepavac Ilija
 Tikvicki Geza
 Todorović Mijalko
 Todorović Simo

Tomašević Dobrosav
Tomić Božidar
Tomšič Vida
Trajković Aleksandar
Trajković Josif
Treneski Ljube
Trifu Aurel
Trifunović Svetislav
Trnavci Brahim
Tucman Josip
Tujić Matija
Turković Ivan

Uzunovski Cvetko

Vasiljević Živan

Veselinov Jovan
Veselinov Stanka
Vidić Dobrivoje
Vipotnik Janez
Vlajković dr Milorad
Vlatković Nemanja
Vojinović Petar
Vojnović Nikola
Vrbanac Josip
Vrhovac Milan
Vujasinović Todor
Vukadinović Đuro
Vukasović Milan

Zagorišek Anton
Zarić Aljuš

Zatrić Sait
Zečiri Adem
Zečević Slavko
Zečević Vlado
Zekić Miloš
Zeković Veljko
Zlatić Dina
Zmaić Josip
Zorić Milorad

Žaki Jožef
Žeželj Milan
Žigić Rade
Živanović Milcsav

VEĆE NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

(DRUGOG SAZIVA)

PRETSEDNIŠTVO VEĆA NARODA

Pretsednik

Josip Vidmar

Potpretsednici:

Mitra Mitrović

Veljko Vlahović

Sekretari:

Skender Kulenović

Joža Horvat

Krste Markovski

STALNI ODBORI VEĆA NARODA

ZAKONODAVNI ODBOR

(Izabran na I sednici Prvog redovnog zasedanja 26-IV-1950 g.)

Pretsednik

Moša Pijade

Potpretsednik

Ninko Petrović

Sekretar

Jože Lampret

Članovi:

Ladislav Ambrožič, Dimitrije Bajalica, Miloš Carević, Sulejman Filipović, Gojko Garčević, Fadil Hodža, Grga Jankez, dr Hinko Krizman, Leo Mates, Slobodan Marjanović, Radovan Mijušković, dr Miloš Moskovljević, Tode Nošpal, Bogdan Oreščanin, Josip Rus, Ida Sabo, dr Joža Vilfan, Sreten Vukosavljević

Zamenici:

Aleksandar Šević, Sedat Veli, Ante Vrkljan, Josip Jeras, Jovan Četković

ODBOR ZA PRIVREDNI PLAN I FINANSIJE

(Izabran na I sednici Prvog redovnog zasjedanja 26-IV-1950 g.)

Pretsednik

Ivan Gošnjak

Potpretsednik

Vlajko Begović

Sekretar

Vojislav Srzentić

Članovi:

Nisim Albahari, Anka Berus, Vasil Gjorgov, Rade Hamović, Radivoj Davidović, Josip Jeras, Beno Kotnik, Vladimir Krivic, Milosav Milosavljević, Kiril Miljovski, Milija Kovačević, Radisav Nedeljković, Mile Peruničić, Dragutin Saili, Kosan Pavlović, Aleksa Tomić, Aleksandar Šević, Josip Šestan

Zamenici:

Radivoje Jovanović, Tone Dolinšek, dr Fran Tučan, Jašar Aljilji, Ilija Materić

MANDATNO-IMUNITETSKI ODBOR

(Izabran na I sednici Prvog redovnog zasjedanja 26-IV-1950 g.)

Pretsednik

Aleksa Tomić

Potpretsednik

Anton Šušteršič

Sekretar

Vuko Radović

Članovi:

Dragutin Saili, Nikola Martinoski, Katarina Patrnogić, Radivoj Davidović

Zamenici:

Dušan Popović, Boro Čaušev, Ibrahim Šator

ADMINISTRATIVNI ODBOR

(Izabran na I sednici Prvog redovnog zasjedanja 26-IV-1950 g.)

Pretsednik

Milan Smiljanić

Potpretsednik

Puniša Perović

Sekretar

Krsto Filipović

Članovi:

Bogdan Oreščanin, Nikola Kotle, Franc Rakef, Muča Kerima

Zamenici:

dr Svetozar Ritić, Blaže Koneski, Vlado Vujović

ODBOR ZA MOLBE I ŽALBE

(Izabran na I sednici Prvog redovnog zasjedanja 26-IV-1950 g.)

Pretsednik

Marko Vujačić

Potpretsednik

Luka Mrkšić

Sekretar

Radisav Nedeljković

Članovi:

Grga Jankez, dr Pavel Lunaček, Risto Mijatović, Nikola Pešev

Zamenici:

Antun Augustinčić, Risto Džunov, Florijan Sučić

NARODNI POSLANICI
VEĆA NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ
(DRUGOG SAZIVA)

Aceva Vera	Dragašević Vuko	Jelčić Jozo
Albahari Nisim	Dragić Kristina	Jeras Josip
Aljilji Jašar	Đaković Spasoje	Jevremović Branko
Ambrožič Ladislav	Đerda Josip	Jovanović Radivoje
Andrić Ivo	Đermanović Života	
Angelkovski Blagoja	Đilas Milovan	Kapor Čedo
Atanasovskij Duško	Đurić Goja	Kardelj Edvard
Augustinčić Antun	Džambaz Dare	Kavčič Stane
	Džunov Risto	Kiš Vilmoš
Babić Radomir		Kocbek Edvard
Bačlija Marko	Filipović Krsto	Koneski Blaže
Bajalica Dimitrije	Filipović Sulejman	Kosanović Sava
Bakić Mitar	Frol Frane	Kotle Nikola
Balan Živa		Kotnik Beno
Barjaktari Murat	Galamboš Ištvan	Kovačević Adem
Bebler dr Aleš	Garčević Gojko	Kovačević Milija
Begović Vlajko	Geršković dr Leon	Kovačević Nikola
Berus Anka	Ginoski Lazar	Kreačić Otmar
Bevk France	Gjorgov Vasil	Krivic Vladimir
Bilanović Danilo	Gošnjak Ivan	Krizman dr Hinko
Boričić Milo	Grbić Čedo	Kulenović Skender
Bratić dr Dušan	Grujoski Taško	Kuprešanin Milan
Brinić Jovanka	Grušević Nikola	Kurt Husnija
Brković Savo		
Budimir Franjo	Hajrulai Kemal	Lampret Jože
	Hamović Rade	Lendvaj Klara
Carević Miloš	Hamza Dževdet	Leši Aćif
	Herljević Franjo	Lubej France
Četković Jovan	Hočevan Janez	Lunaček dr Pavel
Čopić Branko	Hodža Fadil	Ljatić Asim
	Horvat Joža	
Čapko Đura	Hoti Šaban	Maček Ivan
Čaušev Boro		Mamut Ramadan
Čubrilović dr Vaso	Icević Aleksandar	Mandić Gligorije
Čurić Ahme!	Ilić Drageljub	Manojlović Radmila
	Iveković dr Mladen	Marjanović Slobodan
Dapčević Peko		Markovski Krste
Davidović Radivoj	Jakac Božidar	Martinoski Nikola
Dedijer Vladimir	Jakopić Albert	Maslarić Božidar
Dika Irfan	Jakovljević dr Stevan	Materić Ilija
Dolinšek Tone	Jankež Grga	Mates Leo

Matić Petar	Petrović Mato	Sulejmani Šemsi
Medan Savo	Petrović Nikola	Svetek France
Melvinger dr Ivan	Petrović Ninko	
Mičunović Veljko	Pijade Moša	Šarkl Ćamil
Mijatović Risto	Pilavdžić Senija	Šator Ibrahim
Mijušković Radovan	Polak Bojan	Šćepanović Jevto
Milivojević Joza	Popović Dušan	Šentjurg Lidija
Milosavljević Ljubinka	Popović Goroljub	Šestan Josip
Milosavljević Milosav	Popović Jovan	Šević Aleksandar
Miljković Mito	Popović Milentije	Šopov Aco
Miljovski Kiril	Popović Vladimir	Šukri Ali
Minić Milka	Pribičević dr Rade	Šušteršič Anton
Mitrović Grgur	Pucar Đuro	
Mitrović Mitra		Tadić Ruža
Mojsov Lazar		Tavčar dr Igor
Moskovljević dr Miloš	Radović Vuko	Tomić Aleksa
Mrkšić Luka	Radulović Milorad	Tučan dr Fran
Muča Kerima	Rakef Franc	
Mugoša Andrija	Rauter Marija	Uлага Franc
Mustafa Sadik	Redžepagić Mustafa	
	Rehak Laslo	Veli Sedat
Nastić Lazar	Ribnikar Vladislav	Veslievski Naum
Nazim Firuz	Ritig dr Svetozar	Vidmar Josip
Nedeljković Radisav	Rukavina Ivan	Vilfan dr Joža
Nikoliš dr Gojko	Rus Josip	Vlahov Dimitar
Nošpal Tode		Vlahović Veljko
	Sabo Ida	Vojvodić Todor
Ojdanić Dobriła	Saili Dragutin	Vreva Suljo
Olajoš Mihalj	Savić Pavle	Vrkljan Ante
Oreščanin Bogdan	Simić Stanoje	Vujačić Marko
	Simonović Lakić	Vujović Luka
Patrnogić Katarina	Smiljanić Milan	Vujović Vlado
Pavlović Kosan	Spevak Juraj	Vukmanović Svetozar
Pavlovski Vasil	Srzentić Vojslav	Vukosavljević Sreten
Pehaček Rado	Stanković dr Siniša	
Pejnović Kata	Stilinović Marijan	Ziherl Boris
Perović Puniša	Stojnić Velimir	
Peruničić Mile	Sučić Florijan	Žanko dr Miloš
Pešev Nikola	Sulejmani Hivzija	Žižić Živko

STALNI ODBORI NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

(DRUGOG SAZIVA)

ODBOR ZA INOSTRANE POSLOVE

(Izabran na drugoj zajedničkoj sednici Prvog redovnog zasjedanja
27 aprila 1950 godine)

Pretsednik

Petar Stambolić

Potpretsednik

Vlahov Dimitar

Sekretar

Vladimir Dedijer

Članovi:

Iz Saveznog veća:

Makso Baće, dr Vladimir Bakarić, Bogdan Crnobrnja, dr Josip Hrnčević, Mehmed Hodža, Blažo Jovanović, Lazar Koliševski, Miha Marinko, Đusto Masaroto, Milijan Neoričić, Slobodan Penzezić, Ivan Regent, Đuro Salaj, Vladimir Simić, Vidoe Smilevski, Dobrosav Tomašević, Vida Tomšić, Avdo Humo, Ivan Karaivanov

Iz Veća naroda:

Ivo Andrić, Mitar Bakić, France Bevk, Milan Kuprešanin, Otmar Kreačić, Leo Mates, Ljubinka Milosavljević, Lazar Mojsov, Đuro Pucar, Josip Rus, Pavle Savić, dr Siniša Stanković, Lidiya Šentjurg, Ilija Materić, Aco Šopov, dr Fran Tućan, Josip Vidmar Veljko Vlahović

ODBOR ZA NARODNU ODBRANU

(Izabran na drugoj zajedničkoj sednici Prvog redovnog zasjedanja
27 aprila 1950 godine)

Pretsednik

Ivan Gošnjak

Potpretsednik

Risto Antunović

Sekretar

Rado Pehaček

Članovi:

Iz Saveznog veća:

Mihailo Apostolski, Boško Šiljegović, Uglješa Danilović, Franjo Gaži, Mehmed Hodža, Borko Temelkoski, Matija Maležić, Kosta Nad, Dušan Petrović, Koča Popović, Ante Raos, Vlado Šegrt, Pal Šoti

Iz Veća naroda:

Peko Dapčević, Lazar Ginoski, Nikola Grulović, Dare Džambaz, Rade Hamović, Fadil Hodža, Stane Kavčič, Čedo Kapor, Ivan Maček, Risto Mijatović, Ljubinka Milosavljević, dr Rade Pribičević, Aleksa Tomić

ODBOR ZA NARODNU VLAST

(Izabran na drugoj zajedničkoj sednici Prvog redovnog zasjedanja
27 aprila 1950 godine)

Pretsednik

Velimir Stojnić

Potpretsednik

Marko Nikezić

Sekretar

dr Leon Geršković

Članovi:

Iz Saveznog veća:

Viktor Avbelj, Dragomir Benčić, dr Marijan Brecelj, Zvonko Brkić, Ilija Došen, Đura Jovanović, Hajro Kapetanović, Boge

Kuzmanovski, Jovan Veselinov, Radomir Medojević, Iko Mirko-
vić, Metodi Mitevski, Mile Počuča, Krsto Popivoda, Ismet Šaćiri,
Dobrivoje Vidić, Džafer Kodra, dr Milorad Vlajković, Dina Zlatić,
Cvijetin Mijatović

Iz Veća naroda:

Vera Aceva, Milo Boričić, Risto Džunov, Krsto Filipović, Janez
Hočevan, Mamut Ramadan, Branko Jevremović, Adem Kovačević,
France Lubej, dr Ivan Melvinger, Slobodan Marjanović, Joza Mi-
livojević, Radivoje Jovanović, Andrija Mugoša, Mile Peruničić,
Laslo Rehak, dr Siniša Stanković, Albert Jakopić, dr Miloš Žanko

KOMISIJE ZA UTVRĐIVANJE AUTENTIČNIH TEKSTOVA ZAKONA

(Izabrane na drugoj zajedničkoj sednici Saveznog veća i Veća naroda
od 27 aprila 1950 g.)

Iz Saveznog veća:

za srpski jezik

Iz Veća naroda:

Vladimir Simić
dr Milorad Vlajković
Miloš Minić

Moša Pijade
dr Siniša Stanković
Miloš Carević

za hrvatski jezik

dr Josip Hrnčević
dr Jerko Radmilović
Đuro Salaj

dr Leon Geršković
Grga Jankez
Leo Mates

za slovenački jezik

dr Maks Šnuderl
dr Metod Mikuž
Miško Kranjec

France Bevk
Josip Jeras
Jože Lampret

za makedonski jezik

Nikola Minčev
Vančo Burzevski
Vlado Maleski

Lazar Mojsov
Aco Šopov
Kiril Miljovski

ANKENTNI ODBORI NARODNE SKUPŠTINE FNRJ
(DRUGOG SAZIVA)

ANKETNI ODBOR ZA ISPITIVANJE STANJA SNABDEVANJA U FNRJ
(Izabran na drugoj zajedničkoj sednici Prvog redovnog zasedanja
27 aprila 1950 godine)

Pretsednik

Ivan Božičević (Hrvatska)

Sekretar

Danilo Kekić (Vojvodina)

Članovi:

Iz Saveznog veća:

Desimir Jovović (Srbija), **Janko Rudolf** (Slovenija), **Simo Komlenić** (B. i H.), **Boris Aleksoski** (Makedonija), **Milan Vukasović** (Crna Gora), **Sait Zatrić** (Kosmet)

Iz Veća naroda:

Vladislav Ribnikar (Srbija), **Bogdan Oreščanin** (Hrvatska), **Marija Rauter** (Slovenija), **Franjo Budimir** (B. i H.), **Kiril Miljovski** (Makedonija), **Luka Vujović** (Crna Gora), **Ruža Tadić** (Vojvodina), **Milija Kovačević** (Kosmet)

ANKETNI ODBOR ZA ISPITIVANJE OTKUPNOG SISTEMA U FNRJ

(Izabran na drugoj zajedničkoj sednici Prvog redovnog zasedanja
27 aprila 1950 godine)

Pretsednik

Momčilo Marković (Srbija)

Sekretar

Dimitrije Bajalica (B. i H.)

Članovi:

Iz Saveznog veća:

Dragutin Pracać (Hrvatska), **Vlado Šegrt** (B. i H.), **Viktor Ropret** (Slovenija), **Vančo Burzevski** (Makedonija), **Kommen Cerović** (Crna Gora), **Isa Jovanović** (Vojvodina), **Pavle Jovičević** (Kosmet)

Iz Veća naroda:

Branko Jevremović (Srbija), **Josip Šestan** (Hrvatska), **Nikola Kovačević** (Crna Gora), **Franc Ulaga** (Slovenija), **Risto Džunov** (Makedonija), **Luka Mrkšić** (Vojvodina), **Goroljub Popović** (Kosmet)

PREZIDIJUM NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

(DRUGOG SAZIVA)

Pretsednik

dr Ivan Ribar

Potpretsednici:

Moša Pijade
Filip Lakuš

Josip Rus
Đuro Pucar

Dimitar Vlahov
Marko Vujačić

Sekretar

Mile Peruničić

Članovi:

dr Vladimir Bakarić, Dušan Brkić, Josip Broz Tito, Rodoljub Čolaković, Milovan Đilas, Frane Frol, Ivan Gošnjak, Avdo Humo, Blažo Jovanović, Edvard Kardelj, Boris Kidrič, Rudi Kolak, Lazar Koliševski, Sava Kosanović, dr Blagoje Nešković, Đavit Niman, Dušan Petrović, Ninko Petrović, Aleksandar Ranković, Ivan Regent, dr Zlatan Sremec, Petar Stambolić, dr Siniša Stanković, Vlado Šegrt, Dobrosav Tomašević, Aleksa Tomić, Cvetko Uzunovski

Vrhovni komandant Jugoslovenske armije
Maršal Jugoslavije
Josip Broz Tito

V L A D A
FEDERATIVNE NARODNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE

Pretsednik Vlade i Ministar narodne odbrane Maršal Jugoslavije Josip Broz Tito;

Potpredsednik Vlade, Ministar inostranih poslova i Predsednik Saveta za zakonodavstvo i izgradnju narodne vlasti Edvard Kardelj;

Potpredsednik Vlade i Ministar unutrašnjih poslova Aleksandar Ranković;

Potpredsednik Vlade i Predsednik Komisije državne kontrole dr Blagoje Nešković;

Ministar Vlade FNRJ Milovan Đilas;

Ministar Vlade FNRJ Sava Kosanović;

Ministar Vlade FNRJ Stanoje Simić;

Ministar Vlade FNRJ — Predsednik Saveta za kulturu i nauku Rodoljub Čolaković;

Ministar pravosuđa Frane Frol;

Ministar Vlade FNRJ — Predsednik Komiteta za zaštitu narodnog zdravlja dr Pavle Gregorić;

Ministar Vlade FNRJ — Predsednik Privrednog saveta Vlade FNRJ i Predsednik Savezne planske komisije Boris Kidrič;

Ministar finansija Dobrivoje Radosavljević;

Ministar spoljne trgovine inž. Milentije Popović;

Ministar Vlade FNRJ — Predsednik Saveta za energetiku i ekstrativnu industriju Svetozar Vukmanović;

Ministar teške industrije Franc Leskošek;

Ministar Vlade FNRJ — Predsednik Saveta za poljoprivredu i šumarstvo inž. Mijalko Todorović;

Ministar Vlade FNRJ — Predsednik Saveta za saobraćaj i veze Božidar Maslarić;

Ministar Vlade FNRJ — Predsednik Saveta za prerađivačku industriju Rato Dugonjić;

Ministar Vlade FNRJ — Predsednik Saveta za građevinarstvo i građevinsku industriju **Ljubčo Arsov;**

Ministar Vlade FNRJ — Predsednik Saveta za promet robom **Osman Karabegović;**

Ministar rada i Ministar za novooslobođene krajeve **Većeslav Holjevac;**

Ministar železnica **Todor Vujasinović;**

Ministar pomorstva **Vicko Krstulović;**

Ministar saobraćaja **Vlada Zečević;**

Ministar pošta **dr Zaim Šarac;**

Ministar Vlade FNRJ — Predsednik Komiteta za elektroprirodu inž. **Nikola Petrović;**

Ministar Vlade FNRJ — Predsednik Komiteta za vodoprirodu **dr Vaso Čubrilović;**

Ministar Vlade FNRJ — Predsednik Komiteta za ugalj **Antun Biber;**

Ministar Vlade FNRJ — Predsednik Komiteta za nemetale **Strahil Gigov;**

Ministar Vlade FNRJ — Generalni direktor metalurgije **Veljko Mićunović;**

Ministar Vlade FNRJ — Generalni direktor za proizvodnju i preradu nafte **Milka Minić;**

Ministar Vlade FNRJ — Generalni sekretar Vlade FNRJ **Ljubodrag Đurić.**

VRHOVNI SUD FNRJ

Pretsednik.

Vitomir Petrović

Članovi:

**Petar Piruze, Nikola Stanković, dr Marijan Đerenčin, Milovan
Krdžić, Aleksandar Todorović, dr Ivan Grgić**

JAVNO TUŽIOŠTVO FNRJ

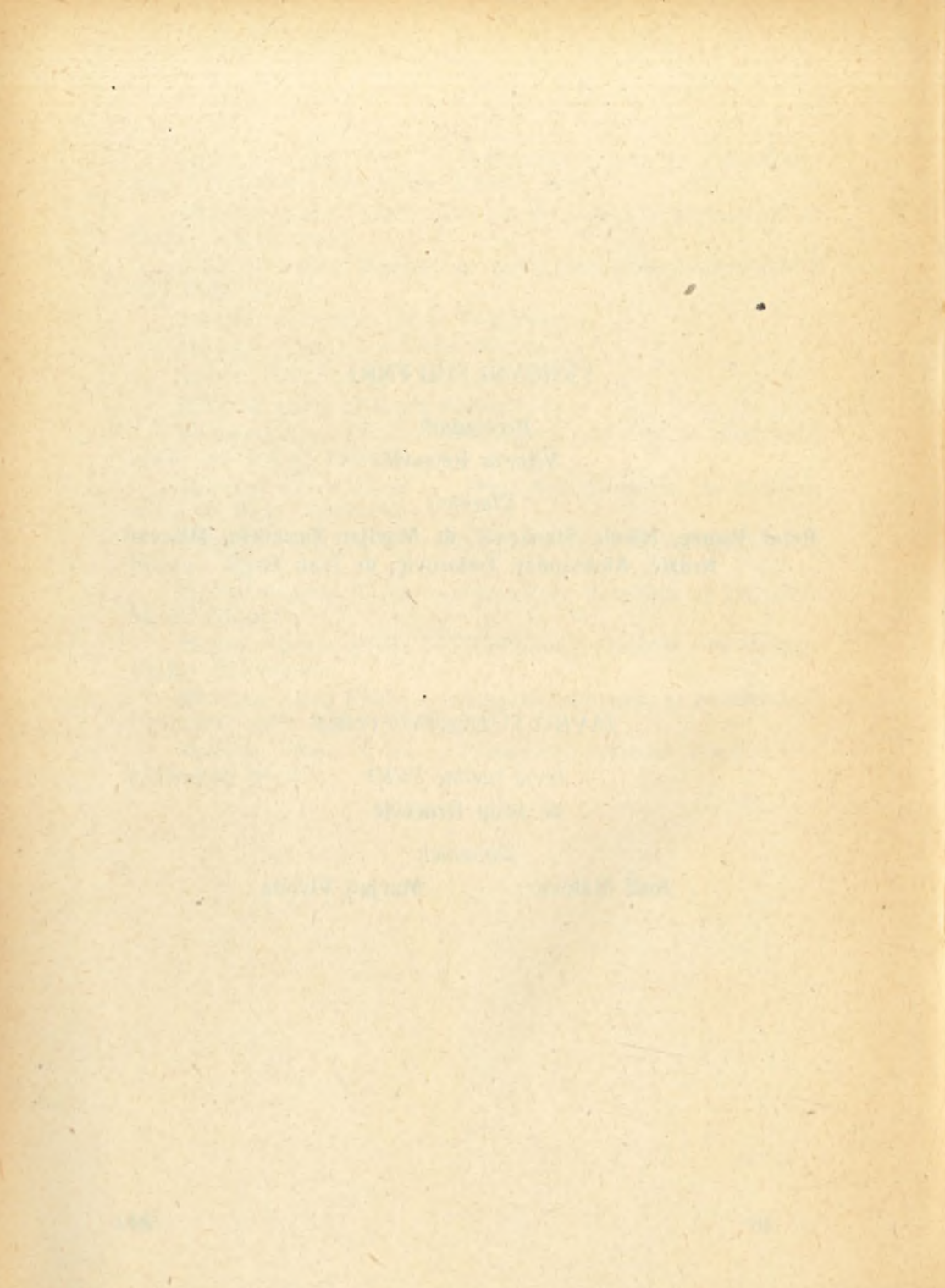
Javni tužilac FNRJ

dr Josip Hrnčević

Zamenici:

Josif Malović

Marjan Vivoda

S a d r Ź a j

PRVI PRETHODNI SASTANAK SAVEZNOG VEĆA — 24 APRILA 1950

Pre dnevnog reda:

	Strana
1 — Čitanje Ukaza Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ o sazivanju Narodne skupštine FNRJ za 24 april 1950 godine —	4
2 — Pozdravna reč Narodnoj skupštini privremenog predsednika Antuna Babića — — — — —	4
3 — Saopštenje o konstituisanju Kluba poslanika članova Narodnog fronta — — — — —	6
4 — Izbor tri privremena sekretara — — — — —	6
Govornici: Voja Leković — — — — —	6
5 — Predaja poslaničkih uverenja — — — — —	6—7
6 — Saopštenje o mandatima koje su zadržali narodni poslanici izabrani na više mesta — — — — —	7

Dnevni red:

1 — Izbor Verifikacionog odbora — — — — —	7—8
Poziv Verifikacionom odboru da se konstituiše — — —	8

PRVI PRETHODNI SASTANAK VEĆA NARODA — 24 APRILA 1950

Pre dnevnog reda:

1 — Čitanje Ukaza Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ o sazivanju Narodne skupštine FNRJ za 24 april 1950 godine — —	9
2 — Pozdravna reč Narodnoj skupštini privremenog predsednika dr Frana Tućana — — — — —	10
3 — Izbor tri privremena sekretara — — — — —	11
Govornici: Mile Peruničić — — — — —	11
4 — Predaja poslaničkih uverenja — — — — —	11

Dnevni red:

1 — Izbor Verifikacionog odbora — — — — —	11—13
Poziv Verifikacionom odboru da se konstituiše — — —	13

DRUGI PRETHODNI SASTANAK SAVEZNOG VEĆA — 26 APRILA 1950

Pre dnevnog reda:

	Strana
1 — Čitanje i usvajanje zapisnika prvog prethodnog sa- stanka — — — — —	15
2 — Saopštenje o konstituisanju Verifikacionog odbora —	15

Dnevni red:

1 — Pretres i usvajanje izveštaja Verifikacionog odbora o verifikaciji poslaničkih mandata — — — — —	16—54
Govornici: izvestilac Bosa Cvetić — — — — —	16
Miloš Minić — — — — —	40
2 — Zakletva narodnih poslanika — — — — —	55
3 — Izbor pretседника Saveznog veća — — — — —	55
Govornici: Mile Peruničić — — — — —	55
Izbor dva potpretседnika Saveznog veća — — — — —	55
Govornici: Mile Počuča — — — — —	55
5 — Izbor tri sekretara Saveznog veća — — — — —	56
Govornici: Mile Počuča — — — — —	56
Reč novoizabranog Pretседnika Saveznog veća Vladimira Simića — — — — —	56
Utvrdjivanje dnevnog reda za narednu sednicu — — —	58

DRUGI PRETHODNI SASTANAK VEĆA NARODA — 26 APRILA 1950

Pre dnevnog reda:

1 — Čitanje i usvajanje zapisnika prvog prethodnog sa- stanka — — — — —	59
2 — Saopštenje o konstituisanju Verifikacionog odbora —	59

Dnevni red:

1 — Pretres i usvajanje izveštaja Verifikacionog odbora o verifikaciji poslaničkih mandata i o dolasku za narodnog poslanika Lazara Nastića na mesto umrlog Laze Stefanovića — — —	60—74
Govornici: izvestilac Lidija Šentjure — — — — —	60
Vladimir Dedijer — — — — —	73
Moša Pijade — — — — —	73
dr Miloš Moskovljević — — — — —	73
Tode Nošpal — — — — —	73
2 — Zakletva narodnih poslanika — — — — —	74
3 — Izbor pretседnika Veća naroda — — — — —	74—75
Govornici: Rado Pehaček — — — — —	74
Reč novoizabranog Pretседnika Veća naroda Josipa Vidmara	75
4 — Izbor dva potpretседnika Veća naroda — — — — —	75
Govornici: Rado Pehaček — — — — —	75
5 — Izbor tri sekretara Veća naroda — — — — —	75
Govornici: Rado Pehaček — — — — —	75
Utvrdjivanje dnevnog reda za narednu sednicu — — —	75—76

PRVA REDOVNA SEDNICA SAVEZNOG VEĆA — 26 APRILA 1950

Pre dnevnog reda:

	Strana
1 — Čitanje i usvajanje zapisnika drugog prethodnog sa- stanka — — — — —	77
2 — Otsustva narodnih poslanika — — — — —	77

Dnevni red:

1 — Pretres i usvajanje Predloga za izmene i dopune Po- slovnika Saveznog veća Narodne skupštine FNRJ od 26 aprila 1948 godine — — — — —	77—79
Govornici: dr Jerko Radmilović — — — — —	77
2 — Izbor stalnih odbora Saveznog veća — — — — —	80—81
Govornici: Franjo Gaži — — — — —	80
Pretsednik Kluba narodnih poslanika dr Pavle Gregorić — — — — —	80
Saopštenje akta Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ ko- jim se zakazuje zajednička sednica Saveznog veća i Veća naroda za 26 april 1950 godine — — — — —	82

PRVA REDOVNA SEDNICA VEĆA NARODA — 26 APRILA 1950

Pre dnevnog reda:

1 — Čitanje i usvajanje zapisnika drugog prethodnog sa- stanka — — — — —	83
---	----

Dnevni red:

1 — Pretres i usvajanje Predloga za izmene i dopune Poslovnika Veća naroda Narodne skupštine FNRJ od 26 aprila 1948 godine — — — — —	83—86
Govornici: Moša Pijade — — — — —	83, 85
Milan Smiljanić — — — — —	85
2 — Izbor stalnih odbora Veća naroda — — — — —	86—87
Saopštenje akta Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ ko- jim se zakazuje zajednička sednica Saveznog veća i Veća naroda za 26 april 1950 godine — — — — —	87

PRVA ZAJEDNIČKA SEDNICA — 26 APRILA 1950

Pre dnevnog reda:

1 — Utvrđivanje dnevnog reda — — — — —	89
--	----

Dnevni red:

1 — Pretres i usvajanje izveštaja Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ — — — — —	89—95
---	-------

	Strana
Govornici: Sekretar Prezidijuma Mile Peruničić — — —	89
Izbor Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ — — —	95
Govornici: Pretsednik Prezidijuma dr Ivan Ribar — —	95
3 — Čitanje izjave Pretsednika Vlade FNRJ — — —	96
Govornici: Đuro Pucar — — — — — — —	97
Poveravanje mandata za sastav nove Vlade maršalu Jugoslavije Josipu Brozu Titu — — — — — — —	97—98

DRUGA ZAJEDNIČKA SEDNICA — 27 APRILA 1950

Pre dnevnog reda:

1 — Čitanje i usvajanje zapisnika prve zajedničke sednice	99
2 — Utvrđivanje dnevnog reda — — — — —	99—101
Govornici: Moša Pijade — — — — — — —	100

Dnevni red:

1 — Čitanje i usvajanje izveštaja mandatora o sastavu Vlade FNRJ — — — — — — —	101—102
Pretres i usvajanje deklaracije Pretsednika Vlade FNRJ —	102—180
Govornici: Pretsednik Vlade FNRJ maršal Jugoslavije Josip Broz Tito — — — — — — —	102
Voja Leković — — — — — — —	153
Nikola Kovačević — — — — — — —	163
Ivan Regent — — — — — — —	166
Cvijetin Mijatović — — — — — — —	167
Luka Mrkšić — — — — — — —	175
Marko Belinić — — — — — — —	178
Vlado Maleski — — — — — — —	179
Usvajanje rezolucije o deklaraciji Pretsednika Vlade FNRJ	179—180
Govornici: Petar Stambolić — — — — — — —	179
Usvajanje predloga narodnog poslanika Đoke Pajkovića i drugova da Narodna skupština FNRJ odlikuje maršala Jugoslavije Josipa Broza Tita Ordenom junaka socijalističkog rada — —	180—181
Govornici: Đoka Pajković — — — — — — —	180
Maršal Jugoslavije Josip Broz Tito — — — — —	181
2 — Pretres i usvajanje Predloga poslovnika Narodne skupštine FNRJ za zajedničke sednice Saveznog veća i Veća naroda	181—184
Govornici: dr Josip Hrnčević — — — — — — —	181
3 — Izbor stalnih odbora Narodne skupštine FNRJ — —	184—186
Govornici: Đuro Pucar — — — — — — —	184
dr Pavle Gregorić — — — — — — —	185
Tihomir Nikodijević — — — — — — —	185
Risto Mijatović — — — — — — —	185
Moša Pijade — — — — — — —	186
Veljko Ljujić — — — — — — —	186
Ljubinka Milosavljević — — — — — — —	186

	Strana
4 — Izbor komisija za utvrđivanje autentičnih tekstova izglasanih zakona — — — — — — — — — —	186—187
Govornici: Miloš Carević — — — — — — — —	187
5 — Pretres i usvajanje predloga narodnih poslanika za do- nošenje odluke o obrazovanju Anketnog odbora za ispitivanje si- stema i stanja snabdevanja u FNRJ i Odluke o izboru i zadacima Anketnog odbora za ispitivanje otkupnog sistema u FNRJ —	187—196
Govornici: Ivan Božićević — — — — — — — —	187, 192
dr Miloš Zanko — — — — — — — —	191, 192
Momčilo Marković — — — — — — — —	193
Izbor anketnih odbora — — — — — — — —	195—196

SPISAK PRILOGA

	Strana
1 — Predlog za izmenu i dopunu Poslovnika Veća naroda Narodne skupštine FNRJ od 26 aprila 1948 godine — — — — —	199
Obrazloženje — — — — —	201
2 — Predlog za izmenu i dopunu Poslovnika Saveznog veća Narodne skupštine FNRJ od 26 aprila 1948 godine — — —	202
3 — Predlog poslovnika Narodne skupštine FNRJ za zajedničke sednice Saveznog veća i Veća naroda — — — — —	205
Obrazloženje — — — — —	212
4 — Predlog za izbor Anketnog odbora za ispitivanje otkupnog sistema u FNRJ — — — — —	214
5 — Predlog za izbor Anketnog odbora za pitanje snabdevanja	217
6 — Predsedništvo Saveznog veća — — — — —	223
Stalni odbori Saveznog veća — — — — —	223
Narodni poslanici — — — — —	226
7 — Predsedništvo Veća naroda — — — — —	230
Stalni odbori Veća naroda — — — — —	230
Narodni poslanici — — — — —	233
8 — Stalni odbori Narodne skupštine FNRJ — — — — —	235
9 — Komisije za utvrđivanje autentičnih tekstova zakona — — —	237
10 — Anketni odbori Narodne skupštine FNRJ — — — — —	238
11 — Prezidijum Narodne skupštine FNRJ — — — — —	239
12 — Vrhovni komandant Jugoslovenske armije — — — — —	240
13 — Vlada FNRJ — — — — —	241
14 — Vrhovni sud FNRJ — — — — —	243
15 — Javno tužništvo FNRJ — — — — —	243

REGISTAR GOVORNIKA

Babić Antun	4—8
Belinić Marko	178—179
Božićević Ivan	187—191, 192
Broz Josip Tito	102—152, 181
Vidmar Josip	9—10, 75—76, 83, 85—88, 89, 95—98
Gaži Franjo	80
Gregorić dr Pavle	80, 185
Dedijer Vladimir	73
Žanko dr Miloš	191—193
Kovačević Nikola	163—166
Kulenović Skender	11
Leković Voja	6, 153—163
Ljujić Velibor	186
Maleski Vlado	179
Marković Momčilo	7—8, 15, 99, 193—194
Markovski Krste	83
Mijatović Risto	185
Mijatović Cvijetin	167—175
Milosavljević Ljubinka	186
Minić Miloš	40—54
Moskovljević dr Miloš	73
Mrkšić Luka	175—178

Naumovski Naum	77
Nikodijević Tihomir	185
Nošpal Tode	73
Pajković Đoka	180—181
Peruničić Mile	11, 89—94
Pehaček Rado	74, 75
Pijade Moša	73, 83—85, 100, 186
Počuča Mile	55, 56
Pucar Đuro	97, 184
Radmilović dr Jerko	77—79
Regent Ivan	166—167
Ribar dr Ivan	95—96
Salaj Đuro	15, 40, 54, 55
Simić Vladimir	3—4, 55, 56—58, 77, 79—82, 99—102, 126, 152—153, 163, 166, 167, 175, 178—181, 183—187, 191—196
Smiljanić Milan	85
Stambolić Petar	179—180
Tućan dr Fran	10—13
Horvat Joža	59
Hrnčević dr Josip	181—183
Carević Miloš	187
Cvetić Bosa	16—40
Šentjurs Lidija	60—72
Šestan Josip	59, 73—75

sekretariat Skupštine SRJ
dokumenti

CENA 45.— DINARA